

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

A-51

ARTILERIJOS STATUTAS

II DALIS

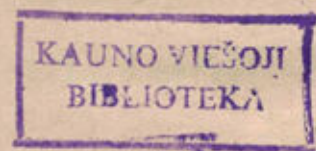
KAUTYNĖS

KARIUOMENĖS ŠTABAS, SP. IR SVIET. SK.

Kaunas 1937

352.1(47+5)
10-128

A ~~298924~~

~~6352~~
~~10330~~
Išspausdinta 5.000
Akc. b-vės „Spindulys“ spaustuvėje

Dr. Kriskavičius

KARIUOMENĖS VADAS
Nr. 16. Kaunas, 1937. III. 15.

ĮSAKYMAS

Artillerijos statuto — II dalį — Kautynes tvirtinu ir įsakau juo vadovautis.

Šis statutas duoda artillerijos taktinio naudojimo rėmus įvairiose kautynėse ir jų ruožtuose. Jį taikant kiekvienu atskiru atveju reikia siekti kuo didžiausio lankstumo ir tikslingumo, nuolat turint galvoje aplinkybes ir turimas priemones.

Artillerijos statuto — II dalį — Kautynes turi mokėti visi artillerijos karininkai, taip pat visi štabų, pėstininkų bei kavalerijos dalių aukštesnieji karininkai, pradedant majoro laipsniu.

Visiškai jis turi būti išmoktas iki 1937. IX. 1 d.

Pastebėtus statuto neaiškumus ir savo pastabas pranešinėti artillerijos inspektoriui.

Gen. št. pulkininkas St. Raštikis

I SKYRIUS

BENDROSIOS ŽINIOS

I skirsnis

Artillerijos naudojimo pagrindai

Artillerijos vaidmuo

1. Artilerija veikia kitų ginklų rūšių, o ypač pėstininkų naudai; ji savo galingais sviediniais kauna ir slopina taikinius, trukdančius kitoms ginklų rūšims vykdyti jų kautynių uždavinius. Ši artillerijos pagalba taupo pėstininkų jėgas ir mažina jų nuostolius. Tokios pagalbos sėkmingumui reikia kuo glaudžiausiai bendradarbiauti su pėstininkais (kavalerija, tankais) ir sutelktai naudoti artillerijos ugnį ir priemones.

Bendradarbiavimas su pėstininkais

2. Bendradarbiaujant su pėstininkais artillerijos veiksmai tiek ploto, tiek laiko atžvilgiu turi būti suderinti su pėstininkų (kavalerijos, tankų) veiksmais.

Minėtas suderinimas pasiekiamas:

- a) glaudžiais abipusiais dvasiniais bei medžiaginiais ryšiais;
- b) artilerijos suskirstymu pagal pėstininkų kautynių santvarką;
- c) artilerijos statymu į tokias pozicijas, iš kurių geriausiai galėtų remti pėstininkus;
- d) artilerijos ugnimi į tokius taikinius, kurie labiausiai trukdo pėstininkų veiksmams;
- e) ugnies paleidimu pėstininkams reikalingu laiku.

Sutelktas artilerijos naudojimas

3. Sutelktas artilerijos naudojimas pasireiškia priemonių ir ugnies telkimu.

4. Priemonių (pabūklų, šaudmenų) telkimas svarbus lemiamuose baruose norint sudaryti artilerijos ugnies persvarą. Telkiant priemones, netikėtumui pasiekti reikalingas kuo griežčiausias slaptumas.

5. Ugnies telkimas yra nukreipimas kiek galint didesnio sviedinių skaičiaus į tą patį taikinį trumpiausiu laiku; tokius uždavinius vykdo keletas baterijų arba grupių.

Artilerijos ugnis, ne mažesnė kaip dviejų baterijų, nukreipta į tą patį taikinį tuo pačiu laiku, vadinasi ugnies sutelkimu.

Ugnies sutelkimas, nelygu aplinkybės, gali būti pradėtas iš karto visų baterijų arba palaipsniui.

Ugnies sutelkimai įmanomi turint palankias topografines sąlygas ir gerai sutvarkytą sekimo ir ryšių tinklą.

II skirsnis

Artilerijos savumai

Ugnies savumai

6. Artilerijos galia — tai jos ugnis. Artilerijos ugnis prašoka įvairių kitų priemonių ugnį savo galingumu, tolnašumu, įvairumu ir dvasiniu veikimu. Be to, ji pakankamai lanksti.

Dėl ugnies galingumo artilerija sugeba kauti bei slopinti apsikarusį priešą, ardyti įtvirtinimus ir kliūtis.

Tolnašumas įgalina artileriją veikti dideliuose atstumuose, nekeičiant pozicijų.

Ugnies įvairumą duoda įvairių rūšių sviediniai ir degtuvai (šrapneliai, granatos, nuodingieji sviediniai, uždegamieji sviediniai ir t. t.).

Dvasinis artilerijos ugnies veikimas priklauso nuo sviedinio sprogo galingumo. Juo galingesnis sviedinio sprogoimas, juo labiau jis prislegia priešą dvasiškai ir mažina jo atsparumą ir pasiryžimą.

Lankstumas įgalina tolnašumo ribose greitai perkelti ugnį nuo vieno taikinio į kitą; dėl šio savumo artilerija gali keletą baterijų (grupių) ugnį sutelkti į vieną taikinį.

Artilerijos paslankumas

7. Lengvajai artilerijai didelį taktinį paslankumą duoda arklinė trauka; artilerija tada gali važiuoti vidutinio kietumo keliais ir laukais, tačiau, arklių jėgos taupymo sumetimais, didesniems judesiams, jei tik aplinkybės leidžia, artilerijai reikia skirti geresnius kelius.

Didelį strateginį paslankumą lengvoji artilerija pasiekia gerais keliais su auto trauka arba su geležinkelio trauka.

8. Sunkiosios artilerijos taktinis paslankumas su arkline trauka yra mažesnis už lengvosios artilerijos paslankumą; jos didesni judesiai turi vykti tik kietesniais keliais (plentais, I rūšies vieškiais).

Strateginis paslankumas su auto trauka arba geležinkelio trauka toks pat, kaip ir lengvosios artilerijos.

9. Vieškiais, o ypač lauko keliais artilerijos paslankumui turi didelę įtaką metų laikas ir dirvožemio rūšis.

Artilerijos judesiai

10. Artilerija judesyje yra bejėgė prieš netikėtus žemės ar oro priešo puolimus. Todėl reikia griebtis priemonių artilerijos dides-

niems judesiams apsaugoti. Šios priemonės yra:

- a) tinkamas artilerijos suskirstymas bendroje voroje,
- b) baterijos saugos paskyrimas iš pėstininkų (kavalerijos) dalinių,
- c) veikiamoji (aktyvioji) ir neveikiamoji (pasyvioji) priešlėktuvinė apsauga.

Geriausia neveikiamoji priešlėktuvinė priemonė — stambesnius artilerijos judesius, jei tik aplinkybės leidžia, vykdyti tamsoje arba rūke.

Dalyvavimas kautynėse

11. Artilerija, turėdama uždengtas ugnia vietas ir naudodamosi slaptais keliais ir priegomis, gali be didelių sunkumų pradėti kautynes ir atsipalaiduoti, taip pat keisti ugnia vietas tiek platumon, tiek gilumon.

12. Artilerijos pasirengimas šaudyti yra susijęs su sekimo ir ryšių sutvarkymu ir šaudymo duomenų parengimu.

Minėtiems darbams artilerijai turi būti skiriamas tam tikras laikas, kurio ilgis priklauso nuo artilerijos dalies (dalinio) dydžio, pabūklų sistemos, metų ir paros laiko, vietovės pobūdžio ir kelių būvio.

Atskira lengvoji baterija geroje sąlygose gali paleisti ugnį per 20 — 30 minučių nuo įsakymo gavimo.

šaudymas per savo kariuomenę

13. Artilerijos šaudymas per savo kariuomenę nepavojingas, išskyrus tam tikrą atstumą pabūklų priešakyje ir tam tikrą ruožą sviedinių sprogimo rajone.

14. Nelaimingiems atsitikimams išvengti pabūklų priešakyje savi daliniai neturi būti arčiau kaip 600 metrų.

15. Šaudant artilerijai į taikinį, dalis sviedinių dėl sklaidos taikinio neprilekia, todėl tam tikras atstumas prieš šaudomą taikinį irgi yra pavojingas saviesiems.

Mažiausias atstumas tarp savų dalinių ir šaudomo taikinio, laiduojas nepavojų nuo savos artilerijos neprilekiančių sviedinių, vadinasi saugumo ruožu. Norint išvengti nuostolių nuo savos artilerijos ugnies, atstumas tarp savų pėstininkų ir šaudomo taikinio neturi būti mažesnis už saugumo ruožą.

Saugumo ruožo dydis kinta dėl įvairių sąlygų (pabūklų išsidėvėjimo, šaudymo tolio, sviedinių rūšies, pėstininkų padėties ir t. t.). Paprastai lengviesiems pabūklams atstumuose iki 5000 m jis ne didesnis kaip 300 metrų.

16. Artilerininkas, gavęs uždavinį šaudyti į taikinį, esantį arti savojo dalinio, turi surasti saugumo ruožo dydį ir, jei dėl saugumo ruožo dydžio negalima šaudyti, pranešti apie tai remiamo dalinio vadui. Šiuo atveju ugnies vyk-

dymas į tokį arti esantį taikinį priklausys nuo remiamo dalinio vado sprendimo.

Vietovės įtaka

17. Artilerijos veiksams labiausiai tinka atvira vietovė, turinti plataus ir gilaus akiračio sekyklas ir geras uždangas pabūklams. Tokioje vietovėje lengviausia pasiekti bendradarbiavimo su kitomis ginklų rūšimis.

Ištisų miškų ir pelkių plotai labai varžo stambesnių artilerijos vienetų veiksmus ir bendradarbiavimą su pėstininkais, o kartais ir visiškai neleidžia artilerijai veikti.

Nakties įtaka

18. Artilerijos veiksmai naktį galimi tik iš anksto pasirengus.

Naktiniams judesiams reikia parinkti gerus ir žinomus kelius, o nežinomus kelius reikia išžvalgyti dieną ir juos nužymėti.

Artilerijos šaudymas naktį yra galimas į taikinius, išaudytus dienos metu, arba į taikinius, kurių padėtis tiksliai žinoma stambaus mastelio žemėlapyje ir kurie yra ne arčiau kaip 1000 m nuo savų pėstininkų.

Reikia atsiminti, kad naktinis šaudymas labai palengvina priešui surasti mūsų baterijų ugniavietes.

Be to, nakties tamsa lėtina artilerijos veiksmus.

III skirsnis

Artilerijos uždaviniai

19. Bendras pagrindinis artilerijos uždavinys — veikti savo ugnimi pėstininkų (kavalerijos) naudai ir sudaryti palankiausias sąlygas laimėti.

Artilerijos uždaviniai gali būti skirstomi į taktinius ir techninius.

Taktiniai uždaviniai

20. Taktinius artilerijos uždavinius duoda junginio arba mažesnio pėstininkų (kavalerijos) vieneto vadas. Taktiniai uždaviniai priklauso nuo kautynių pavidalo.

21. Puolant artilerijai gali būti duodami šie uždaviniai:

- a) artėjimo saugojimas ar rėmimas,
- b) išėties ribos užėmimo laidavimas,
- c) puolimo parengimas,
- d) puolimo rėmimas,
- e) puolimo saugojimas.

22. Ginantis artilerijai gali tekti vykdyti šie uždaviniai:

- a) artėjančio priešo trukdymas (tolimoji ugnis),
- b) pozicijos saugos rėmimas,
- c) priešranga,
- d) priešo atrėmimas prieš pagrindinę poziciją ir jos gilumoje,
- e) priešpuolimų rėmimas.

23. Ir ginantis, ir puolant draudimas ir trukdymas pasireiškia prieš vadovėčių ir tiekimo organų šaudymu.

Techniniai uždaviniai

24. Taktinių uždavinių vykdymas pasireiškia šiais techniniais (ugnies) uždaviniais:

- a) prieš gyvosios jėgos, vadovavimo ir tiekimo tarnybos priemonių naikinimu ir slopinimu,
- b) prieš ugnies priemonių naikinimu ir slopinimu,
- c) kova su prieš artilerija,
- d) įtvirtinimų ir kliūčių ardymu,
- e) kova su tankais ir šarvuočiais.

Uždavinių suskirstymas pagal ginklus

25. Techniniai uždaviniai tarp įvairių sistemų pabūklų gali būti taip suskirstyti:

Pabūklų pavadinimas	Uždaviniai
75, 76 ir 84 mm patrankos	<ul style="list-style-type: none"> 1) prieš gyvosios jėgos naikinimas ir slopinimas, 2) ugnies priemonių slopinimas, 3) kliūčių ir lengvųjų įtvirtinimų ardymas, 4) kova su artilerija, 5) kova su šarvuočiais

Pabūklų pavadinimas	Uždaviniai
105 mm haubica	1) gyvosios jėgos ir ugnies priemonių naikinimas ir slopinimas, 2) kliūčių ir įtvirtinimų ardymas, 3) kova su artilerija.
127 mm haubica	1) kliūčių ir įtvirtinimų ardymas, 2) gyvosios jėgos ir artimesnių ugnies priemonių naikinimas ir slopinimas.
105 mm patranka	1) tolimų taikinių šaudymas, 2) kova su artilerija.
155 mm haubica	1) stambesnių įtvirtinimų ardymas, 2) kova su artilerija.

Šio straipsnio uždavinių paskirstymas parodo, kurios sistemos pabūklai kuriuos uždavinius sugeba geriau įvykdyti. Tačiau artilerinkas negali būti neveiklus ir tuo atveju, jeigu jo sistemos pabūklai nevysiškai tinka gautajam uždaviniui; jis privalo uždavinį vykdyti su tais pabūklais, kuriuos jo dalinys turi.

II SKYRIUS

ARTILERIJOS ORGANIZACIJA

I skirsnis

Techninis suskirstymas

26. Pagal pabūklus ir paskirtį artilerija skirstoma į lengvąją ir sunkiąją.

a) Lengvoji artilerija

27. Lengvąją artileriją sudaro vienetai, ginkluoti lengvosiomis 75, 76 ir 84 mm patrankomis ir lengvosiomis 105 ir 127 mm haubicomis, kurių savumai žemiau nurodyti.

28. 75 ir 76 mm patrankos. Jų savumai: lėkšta trajektorija, didelis greitšovumas (iki 10—12 šūvių per min.), vidutinis sviedinio galingumas, vidutinis tolnašumas 5000—6000 m, didžiausias tolnašumas — 11000 m (vartojant tam tikrą sviedinių rūšį), svoris ugniavietėje 1100—1200 kg, svoris žygyje 1900—2000 kg.

Ugniaviečių rinkimas dėl didelių nešaudomų plotų yra sunkus.

29. 84 mm patranka. Savumai tie patys, kaip 28 str. nurodyta, tik didžiausias tolnašumas tesiekia 8000 m.

30. 105 mm haubica. Jos savumai: rieta trajektorija, greitšovumas kiek mažesnis už lengvųjų patrankų, didesnis sviedinio galingumas, vidutinis tolnašumas 8000 m, didžiausias tolnašumas 11000 m, svoris ugniavietėje 1500 kg, svoris žygyje 2500 kg. Ugniaviečių rinkimas lengvas; nešaudomi plotai nedideli.

31. 127 mm haubica. Savumai panašūs į nurodytuosius 30 str., tik greitšovumas daug mažesnis, didesnis sviedinio galingumas, didžiausias tolnašumas 4500 m.

b) Sunkioji artilerija

32. Sunkioji artilerija ginkluota sunkiosiomis 105 mm patrankomis ir sunkiosiomis 155 mm haubicomis.

33. 105 mm patranka. Lėkšta trajektorija, greitšovumas iki 4 šūvių per min., nemažas sviedinio galingumas, didžiausias tolnašumas 15000 m, svoris žygyje apie 4000 kg.

34. 155 mm haubica. Savumai: rieta trajektorija, greitšovumas iki 4 šūvių per minutę, didelis sviedinio galingumas, vidutinis tolnašumas — 8000 m, didžiausias tolnašumas — 11000 m, svoris žygyje 3700 kg.

II skirsnis

Organizacinis suskirstymas

35. Organizaciniu atžvilgiu artilerija skirstoma į junginių artileriją (JA) ir kariuomenės artileriją (KA).

Junginių artilerija (JA)

36. Junginių artilerija priklauso tų junginių vadų, į kurių sudėtį ji organiškai įeina. Junginių artilerija skirstoma į:

divizijos artileriją (DA),
brigados artileriją (BA),
raitąją artileriją (RA).

37. Divizijos artileriją (DA) sudaro lengvosios artilerijos pulkas, kuris yra pėstininkų divizijos sudėtyje ir jos priklauso taktiniu ir administraciniu atžvilgiu.

38. Brigados artileriją sudaro lengvosios artilerijos pulkas, kuris yra atskiros pėstininkų brigados sudėtyje ir jos priklauso taktiniu ir administraciniu atžvilgiu.

39. Raitąją artileriją sudaro raitosios baterijos, kurios taktiniu ir administraciniu atžvilgiu priklauso kavalerijos pulkų.

Raitoji artilerija apginkluota lengvosios patrankomis, kurių savybės tos pačios, kaip ir lengvosios artilerijos. Pabūklų ir kita tarnyba — raita.

Kariuomenės artilerija (KA)

40. Kariuomenės artileriją sudaro sunkiosios ir lengvosios artilerijos pulkai ir atskiros grupės, kurių dauguma priklauso artilerijos inspektoratui.

KA dalys naudojamos specialiams uždaviniams vykdyti ir junginių artilerijai sustiprinti.

Artilerijos dalys ir daliniai

41. Ir junginių, ir kariuomenės artilerija suvedama į dalis ir dalinius.

Artilerijos daliniai yra šie: baterija ir artilerijos grupė.

Artilerijos dalys: atskira artilerijos grupė ir artilerijos pulkas.

42. Baterija (btr.) yra ugnies vienetas; ją sudaro 3—4 pabūklai su reikalinga tarnyba, žvalgymo, sekimo, ryšių ir tiekimo organais.

Baterija skaidoma į 3 būrius: vadovavimo būrį (vb), ugnies būrį (ub) ir padedamąjį būrį (pb).

Vadovavimo būrys susideda iš žvalgomąjo skyriaus, ryšių skyriaus ir ryšių grandies (RG) ryšiams su pėstininkais.

Ugnies būrį sudaro 2 pabūklų skyriai (po 2 pab.) ir 1 kulkosvaidžių skyrius.

Padedamąjį būrį sudaro ūkio, sanitarijos ir veterinarijos pareigūnai.

Baterija apginkluota vienodo kalibro ir vienos sistemos pabūklais, kurie statomi toje pačioje ugniavietėje. Baterijos skaldymas pabūklų skyriais ar atskirais pabūklais leidžiamas tik tam tikrais atvejais (pav., baterija atskirai veikia labai plačiame bare, baterija paskirta betarpiškai lydėti, pabūklai paskirti kovai su tankais ir panašiai).

Baterija paprastai veikia grupės sudėtyje, tačiau taktinės aplinkybės gali pareikalauti veikti atskiromis baterijomis; tada baterija gali virsti taktiniu vienetu.

43. Artilerijos grupė (AG) yra pagrindinis taktinis vienetas; ją sudaro keletas baterijų, grupės štabas ir šaudmenų skyrius. Junginio artilerijos grupė yra mišrios sudėties: dvi patrankų ir viena haubicų baterija.

Artilerijos grupes skaldant sunkėja valdymas ir ugnies sutelkimas.

Artilerijos grupė sugeba atlikti tokius uždavinius:

- a) vienu metu šaudyti keletą atskirų taikinių (tiek, kiek grupėje baterijų);
- b) paeiliui vykdyti galingus ugnies sutelkimus į atskirus taikinius;
- c) vykdyti šuoliuojančią apsaugą;
- d) kilnodama baterijas skaidiniais, gali nuolat remti puolantį pėstininkų (kavalerijos) dalinį.

44. Atskira artilerijos grupė (AAG) taktiniu ir administraciniu atžvilgiu — atskira dalis; ją sudaro keletas baterijų, grupės štabas ir tiekimo organai.

45. Artilerijos pulkas (AP) taktiniu ir administraciniu atžvilgiu — atskira dalis; jį sudaro keletas artilerijos grupių, pulko štabas ir tiekimo organai.

III skirsnis

Taktinis suskirstymas

Artilerijos rinktinės

46. Patogesniai valdymui ir sėkmingesniai kautynių uždavinių vykdymui artilerija

kautynėse suskirstoma rinktinėmis. Artilerijos rinktinės yra laikino pobūdžio; jos sudaromos ilgesniam ar trumpesniam laikui, kad paremtų pėstininkų vienetus arba atliktų kitus kautynių uždavinius.

Žiūrint turimos artilerijos kiekio, o ypač uždavinių svarbumo, artilerijos rinktinės sudėtis gali svyruoti nuo dviejų iki kelių baterijų.

Skirstant artileriją rinktinėmis reikia kiek galint vengti organinių vienetų skaldymo, jei aplinkybės to nereikalauja.

47. Artilerijos rinktinės savo paskirtimi būna šios: tiesioginės paramos (TP) rinktinė ir bendrojo veikimo (BV) rinktinė.

Tiesioginės paramos rinktinė (TP)

48. Tiesioginės paramos rinktinės paskirtis — remti savo ugnimi pėstininkų (raitininkų) vienetą, tai yra, skinti jam kelią pirmyn arba sulaikyti puolantį priešą.

Vykdydama minėtus uždavinius TP rinktinė šaudo tokius taikinius, kurie betarpiškai grėšia saviems pėstininkams arba trukdo pastariesiems slinkti pirmyn; tokie taikiniai yra labiausiai į priekį iškišti priešo daliniai, kulksvaidžių lizdai ir kitos ugnies priemonės.

Dėl taikinių artumo ir dėl reikalingumo paleisti ugnį pėstininkams tinkamu laiku TP rinktinė turi laikyti kuo glaudžiausius ryšius su remiamu pėstininkų vienetu.

TP ugnis priklauso remiamo pėstininkų vienetu vado, tačiau aplinkybėms reikalaujant

junginio artilerijos vadas tą ugnį gali nukreipti ir kitų vienetų naudai.

49. TP rinktinėn skiriamos baterijos apginkluotos lengvosiomis patrankomis ir haubicomis, kurios dėl jų greitšovumo ir paslankumo sugeba lengviau ir greičiau atlikti pėstininkų duodamus uždavinius.

50. Paprastai TP rinktinė neskaldoma baterijomis tarp mažesnių pėstininkų dalinių (kuopų). Reikiant tokį dalinį paremti, jo vadas su ugnies reikalavimais kreipiasi į tą bateriją, kurios ryšių grandis (RG) prie jo yra.

Bendrojo veikimo rinktinė (BV)

51. Bendrojo veikimo rinktinės paskirtis — vykdyti saugojimo uždavinius, sustiprinti bei išplėsti gilumon TP rinktinių ugnį ir kovoti su priešo artilerija. Minėtus uždavinius vykdydama BV rinktinė šaudo prieš rezervus, pozicijų gilumoje sustatytas ugnies priemones, vadovietes, sekyklas, baterijas ir tiekimo vietas.

Kartais BV rinktinė gali būti įpareigota vykdyti TP uždavinius; tokiu atveju BV rinktinė užmezga ryšius su tąja TP rinktine, kurios bare numatoma jai veikti.

Nešant BV rinktinės, jos uždavinius atlieka TP rinktinės.

52. BV rinktinė yra junginio vado valdžioje, kuris ją naudoja per junginio artilerijos vadą.

53. BV rinktinėn skiriamos baterijos apginkluotos sunkiosiomis patrankomis bei haubicomis, o jų nesant, lengvosiomis didesnio tolašumo patrankomis ir haubicomis.

Priskirtoji artilerija (PA)

54. Priskirtąja artilerija vadinasi artilerijos daliniai, laikinai paimti iš savojo junginio ir paskirti kito junginio arba pėstininkų vieneto vado valdžion.

55. Priskirtosios artilerijos galimi šie atsitikimai:

- a) KA dalinys paskirtas junginio vado valdžion; tokį priskirtą dalinį junginio vadas naudoja kaip organinę artileriją, atsižvelgdamas į to dalinio pabūklų savybes.
- b) Vieno junginio artilerijos dalinys paskirtas kito junginio vado valdžion; toks dalinys naudojamas, kaip organinė junginio artilerija.
- c) Junginio artilerijos dalinys paskirtas pėstininkų (kavalerijos) vieneto vado valdžion; šiuo atveju pėstininkų (kavalerijos) vieneto vadas naudoja priskirtąją artilerijos dalinį, kaip junginio vadas, tačiau jis negali priskirtajam daliniui duoti betarpio lydėjimo uždavinių. Priskirtosios artilerijos dalinio vado pareigos panašios į junginio artilerijos vado.

56. PA naudojama:

- a) kai reikia sustiprinti organinę artileriją,
- b) kai dėl taktinių aplinkybių, barų platumo arba nepatogios vietovės neįmanomas centralizuotas artilerijos valdymas.

Lydimoji artilerija (LA)

57. Lydimosios artilerijos paskirtis — šaudyti artima ugnimi (2000 — 3000 m) taikinius, labiausiai trukdančius pėstininkams slinkti pirmyn.

58. Lydimoji artilerija dažniausiai naudojama paslankiose kautynėse, kai pėstininkai neturi savų lydimųjų pabūklų arba kai pastarųjų nepakanka ir tik tokiais atvejais, kada TP rinktinės nesugeba laiku paremti pėstininkų dėl jų pasistumėjimo pirmyn ir dėl dengtos ar išraižytos vietovės.

59. Reikalingumą skirti lydimąją artileriją sprendžia junginio vadas; šiam reikalui jis gali panaudoti ne daugiau kaip vienos baterijos vertę. Junginio vadas taip pat nustato laikotarpį, kuriam lydimoji artilerija skiriama; jei šio laikotarpio nustatyti negalima, tai pėstininkų vadai turi patys grąžinti lydimąją artileriją, kai tik ji darosi nebereikalinga.

60. Lydimojon artilerijon skiriami lengvųjų patrankų skyriai ir atskiros patrankos iš TP rinktinių. LA skyriai (pabūklai) pereina visiškon pėstininkų vieneto vado valdžion.

61. LA skyriaus (pabūklo) vadas turi būti karininkas arba liktinis puskarininkis; LA

skyrius (pabūklas) aprūpinamas reikalingomis ryšių ir sekimo priemonėmis; be to, naudinga LA skyriui (pabūklui) paskirti keletą atsarginių arklių su pabūkliniais pakinktais.

62. Iš lydimosios artilerijos reikalaujama:

- a) didelio judrumo,
- b) sumanaus, greito žvalgymo ir šaudymo,
- c) didelio narsumo.

63. LA skyriaus (pabūklo) vadas paprastai būna kuo arčiau prie jo remiamo dalinio vado, laiko su juo nuolatinį ryšį ir gauna iš jo numatomo veikimo planą ir nurodymų, kuriose vietose labiausiai reikalinga lydimosios artilerijos parama.

Dažniausiai LA skyriaus (pabūklo) vadas gautų iš pėstininkų vado nurodymų ribose pats suranda ir slopina pėstininkų slinkimą trukdančias priešo ugniavietes. Tik kartais pėstininkų dalinio vadas aiškiai nurodys taikinį ir ugnies paleidimo laiką.

64. LA skyriai (pabūklai) užima dengtas ugniavietes kiek galint arčiau prie pėstininkų; tada ryšiai tarp sekyclos ir ugniavietės turi būti kuo trumpiausi. Tačiau neretai aplinkybės gali pareikalauti užimti ir atvirą ugniavietę; atvira ugniavietė užimama tik suradus ir išžvalgius taikinį. Pabūklų skyrius (pabūklas), šaudęs iš atviros ugniavietės, atlikęs uždavinį, turi kuo greičiausiai pasislėpti už uždangos.

65. Pėstininkams slenkant pirmyn ir užėmus artimiausią uždangą, LA skyrius (pabūklas) kelia ugniavietę pirmyn.

III SKYRIUS

ARTILERIJOS VALDYMAS

I skirsnis

Valdymo būdai

Centralizuotas valdymas

66. Centralizuotu valdymu vadinasi toks valdymas, kai junginio artilerijos vadas laiko savo valdžioje visus organinius bei priskirtus artilerijos dalinius — pats duoda jiems uždavinius ir derina jų veiksmus.

67. Centralizuotai valdant, artilerija skirstoma į tiesioginės paramos (TP) ir bendro veikimo (BV) rinktines; nors TP rinktinės vykdo pėstininkų dalių (dalinių) vadų ugnies reikalavimus, tačiau jos jų nepriklauso, ir artilerijos vadas, junginio vadui įsakius, gali TP rinktinės ugnį laikinai paimti iš remiamo vietos baro ir nukreipti į kitą barą, turintį tuo metu lemiamą reikšmę.

68. Centralizuotai valdant galima geriausiai išnaudoti artilerijos ugnies lankstumą ir pasiekti galingų ugnies sutelkimų.

Centralizuotai valdoma turint:

- a) neplašius barus,
- b) pakankamai laiko ryšiams ir sekimui sutvarkyti,
- c) patogią sekti vietovę ir
- d) patogias topografines sąlygas (stambaus mastelio žemėlapius, pakankamo tankumo trianguliacijos tinklą ir t. t.).

Necentralizuotas valdymas

69. Necentralizuotas valdymas yra toks, kur visi junginio artilerijos daliniai išskirstomi pėstininkų vadų valdžion, kaip priskirtoji artilerija (žr. 55 c). Pėstininkų vadai priskirtus artilerijos dalinius, žiūrint aplinkybių, gali valdyti centralizuotai (suskirstę į TP ir BV baterijas) arba necentralizuotai (priskyre baterijas smulkesnių pėstininkų dalinių vadų valdžion).

70. Necentralizuotai valdant galima pasiekti kuo glaudžiausio bendradarbiavimo su pėstininkais; šitaip valdoma:

- a) kai greitas veikimas yra svarbiau, negu sutelktos ugnies pirmybės,
- b) kai vietovė nepatogi sekti ir ryšiams sudaryti,
- c) plačiuose baruose.

Mišrusis valdymas

71. Mišrusis valdymas vadinasi toks, kur dalis artilerijos palikta junginio artilerijos vado valdžioje, o kita dalis išskirstyta pėstininkų vadų valdžion.

72. Artilerijos valdymas negali būti visuose kautynių ruožtuose pastovus, jis keičiasi kautynių aplinkybėms besikeičiant ir gali pavirsti iš centralizuoto į mišrųjį ar necentralizuotą ir atvirkščiai. Tačiau iš centralizuoto į necentralizuotą valdymą daug lengviau ir greičiau pereiti, negu atvirkščiai.

II skirsnis

Vadai ir jų pareigos

Bendrybės

73. Kiekvienas artilerijos vadas rengia savo vienetai kautynėms ir jam vadovauja įvairiose aplinkybėse.

Kiek leidžia turimos priemonės ir aplinkybės, vadas rūpinasi suteikti savo vienetai kuo geriausias medžiagines, dvasines ir auklėjamas sąlygas.

Vadas, kiek galima, tenkina savo vieneto reikalus ir laiduoja jam aplinkybes atitinkančius patogumus ir poilsį.

Jis nepaliaujamai prižiūri ir tobulina savo vieneto techninį mokymą ir jo užgrūdinimą; jis tvirtai laikosi griežtos, bet teisingos drausmės.

Vadas neslepia nuo savo valdinių jiems uždedamų pareigų svarbumo ir tų sunkumų, kuriuos pastariesiems gali tekti pakelti vykdant gautąjį uždavinį. Jis nuolat skiepija savo valdiniams tėvynės meilės, pareigos, garbės, veningumo ir draugiškumo jausmus, pats visuomet būdamas jiems geru pavyzdžiu.

Tokiu būdu, jau taikos metu vadas daro viską, kad išlavintų savo valdinių protą ir širdį. Jis skiepija kiekvienam kariui, kad tėvynės laisvė ir nepriklausomybė bus apginta nuo priešų tik tuomet, kai visi jos sūnūs sugebės vyriškai ir kantriai pakelti visus karo sunkumus bei pavojus, o taip pat mokės ryžtingai ir narsiai gintis.

74. Vadas įsigyja reikalingą pasitikėjimą savo būdo tvirtumu, aukšta dora, dalyko mokėjimu ir atsakomybės nevengimu.

Jis turi būti įstatymų gerbimo, sąžiningumo, klusnumo, narsumo, ryžtingumo ir pasiukojimo pavyzdys. Daug reikalaujamas pats iš savęs, vadas nesivaržo pareikalauti ir iš savo valdinių pasiukojimo, reikalingo tėvynės laisvei ginti.

75. Visi artilerijos karininkai turi kuo geriausiai pažinti savo dalies ginklus ir kitas priemones, taip pat jų vartojimo būdus ir taisykles.

Be to, kiekvienas artilerijos karininkas turi turėti pakankamą supratimą apie kitas ginklų rūšis ir jų veikimą.

76. Visų laipsnių artilerijos karininkai turi įsigyti savo vieneto pasitikėjimą, kuris įgalins juos reikalauti iš savo valdinių sąžiningo pareigų ėjimo iki pasiukojimo. Šis pasitikėjimas ir valdinių klusnumas įgyjamas geru asmeniniu pavyzdžiu, mokėjimu šaudyti ir manevruoti, sugebėjimu greitai ir teisingai spręsti ir tvirtu, teisingu vadovavimu.

77. Visiškas vieningumas turi būti tarp įvairių ginklų rūšių karininkų.

Artilerijos karininkai turi rūpintis kuo tik galima padėti kitoms ginklų rūšims ir drauge su jomis kantriai kęsti visus karo sunkumus ir pavojus.

Ypač ryšių rinktinių (RR) viršininkai prie pėstininkų neturi praleisti jokios progos, kuri padėtų laiduoti tarpusavio bendradarbiavimą ir artilerijos paramą lemiamais kautynių ruožtais.

78. Aukštesnieji vadai, siekdami laimėjimo, naudoja turimas priemones ir dalinius, duodami pastariesiems reikalingus įsakymus. Tačiau reikia atsiminti, kad kautynių pradžioje aplinkybės dažniausiai būna neaiškios, o kautynėms besivystant jos nuolat kinta. Kautynių lauko plotumas, priešų ugnis ir kitos sunkiai numatomos priežastys dažnai sutrukdydys pranešimų ir įsakymų siuntimą. Jie nevisuomet pasieks reikiamu laiku vykdytojus, o kai kurie gautųjų įsakymų dėl pasikeitusių aplinkybių pasidarys visiškai nebeįvykdomi.

Šios priežastys, neatskiriama susijusios su kautynių raida, reikalauja iš žemesnių vadų:

- a) nuolatinio budrumo,
- b) sveikos iniciatyvos,
- c) nesvyruojančio ryžtumo.

79. Nuolatinis budrumas padės pasinaudoti priešų padarytomis klaidomis, o taip pat išvengti jo rengiamų netikėtumų. Be to, budrumas įgalins padėti savajai kariuomenei visiškai nenumatytais atvejais.

80. Iniciatyva privaloma tada, kai aplinkybės, kuriomis buvo pagrįstas vykdytinasis įsa-

kymas, pasikeitė ir kai dėl naujų įvykių nebe galima laukti naujų įsakymų, norint išvengti tikrų nuostolių.

Nenumatytais atvejais ir aplinkybėms greitai pasikeitus, kiekvienas vadas veikia nedelsdamas savo iniciatyva, pasiimdamas visą atsakomybę už savo veiksmus. Gerai suprantantis savo pareigas ir uždavinį vadas visuomet sugebės atskirti iniciatyvą nuo paprasto neklusnumo arba vengimo vykdyti įsakymą.

81. Ryžtumas liepia ne tik nuspręsti, bet ir be atodairos vykdyti tai, kas yra nuspręsta arba įsakyta.

Nevisuomet pavyksta padaryti visiškai tobulą ir be jokių trūkumų sprendimą. Tačiau griežtas ir energingas vykdymas gali išlyginti sprendimo spragas, tuo tarpu ir geriausias sprendimas, vykdomas lėtai, be ryžtumo, gali duoti nekokias pasekmes.

82. Kiekvieno artilerijos vado pagrindinė pareiga kautynėse — vykdyti jam duodamus uždavinius, kuotikslingiausiai panaudojant savąjį ginklą. Šią pareigą atlikdamas artilerijos vadas turi atsiminti, kad tik sąžiningas ir kruopštus uždavinių vykdymas trumpina kelią į bendrą laimėjimą, mažina kitų ginklų rūšių nuostolius ir žadina pasitikėjimą artilerijos ginklu.

83. Tikslingam uždavinio vykdymui reikia, kad artilerijos vadas gerai pažintų tiek savo, tiek kitų ginklų rūšių (ypač pėstininkų) savumus, naudojimo taisykles, remiamo vieneto padėtį, jo uždavinius ir pageidavimus.

Be to, artilerijos vadas turi teikti vadovybei ir kaimynams surinktas savomis priemonėmis žinias apie priešą ir savąją padėtį.

84. Kautynėse ryšiams sutrūkus, aplinkybėms visiškai pasikeitus arba negavus laiku reikalingų įsakymų, artilerijos vadas veikia savo iniciatyva, atsižvelgdamas į remiamo vieneto padėtį ir grieždamasis visų priemonių suteikti jam tokią paramą, kurios aplinkybės reikalauja. Savarankiškai duotus nurodymus artilerijos vadas praneša savo tiesioginiam viršininkui, kai tik pavyksta ryšius su juo vėl užmegsti.

Junginio artilerijos vadas

85. Junginio (divizijos, brigados) organinio artilerijos pulko vadas yra kartu ir to junginio artilerijos vadas (divizijos artilerijos vadas — DAV, brigados artilerijos vadas — BAV). Jo betarpiškai priklauso ir organiniai, ir priskirtieji artilerijos vienetai.

86. Kaip junginio vado techninis patarėjas artileriją liečiančiais klausimais, artilerijos vadas turi būti visuomet supažindinamas su junginio padėtimi, jo uždaviniais ir junginio vado sumanymais. Gavęs šias žinias, artilerijos vadas pateikia junginio vadui siūlymą dėl artilerijos galimumų, jai reikalingų priemonių (aviacijos) ir tinkamiausio jos naudojimo.

87. Junginio artilerijos vadas, remdamasis junginio vado sprendimu:

- a) supažindina artilerijos dalinių vadus su aplinkybėmis, pėstininkų santvarka ir jų uždaviniais;
- b) skirsto organinę ir priskirtąją artileriją rinktinėmis, nurodydamas joms uždavinius, veikimo barus ir pozicijų plotus;
- c) tvarko artilerijos priskyrimą pėstininkų valdžion (PA ir LA);
- d) duoda nurodymų žvalgymui, žemės bei oro sekimui ir ryšiams tvarkyti;
- e) numato artilerijos pertvarkymą ir kilnojamą kautynėms besiplečiant; kilnojimą tvarko pats arba paveda tai rinktinių (grupių) vadams;
- f) nustato rinktinėms (grupėms) leistinas šaudmenų išlaidas ir tvarko artilerijos šaudmenų tiekimą.

88. Kautynių metu junginio artilerijos vadas, laikydamas kuo glaudžiausius ryšius su junginio vadu ir artilerijos daliniais, seka kautynių eigą ir aplinkybėms pasikeitus duoda reikalingų nurodymų artilerijos daliniams, pranešdamas apie tai, jei reikia, junginio vadui.

Be to, junginio artilerijos vadas tvarko artilerijos žinių rinkimą.

Artilerijos rinktinės vadas

89. Artilerijos rinktinės vadu junginio artilerijos vadas skiria vieną grupių vadų. Pasiremdamas junginio artilerijos vado nurodymais, artilerijos rinktinės vadas:

- a) skirsto grupėms (baterijoms) uždavinius, veikimo barus ir pozicijų plotus;

- b) duoda nurodymų žvalgymui ir sekimui tvarkyti;
- c) duoda įsakymus numatytiems artilerijos kilnojimams vykdyti;
- d) sudaro ryšius su grupių (baterijų) vadais ir remiamo pėstininkų vieneto vadu;
- e) tvarko artilerijos šaudmenų tiekimą;
- f) praneša junginio artilerijos vadui apie užimtas ugniavietes, sekyklas, savųjų pėstininkų ir priešo veiksmus.

90. Kautynių metu artilerijos rinktinės vadas pats arba per sekėjus ir žvalgus seka kautynių lauką ir savų pėstininkų veiksmus, pats seka rinktinės grupių (baterijų) veiksmus ir duoda aplinkybėms pritaikytų nurodymų.

91. Prireikus artilerijos dalinius pertvarkyti ar perkelti ne taip, kaip buvo numatyta, artilerijos rinktinės vadas praneša apie tai junginio artilerijos vadui, prašydamas tam jo leidimo. PA rinktinėi kilnoti leidimo nereikia.

Artilerijos grupės vadas

92. Grupės vadas, pasiremdamas gautais įsakymais bei nurodymais:

- a) skirsto baterijoms ugnies uždavinius ir veikimo barus;
- b) nurodo joms ugniaviečių bei sekyklų plotus;
- c) duoda nurodymų taikiniams žvalgyti ir sekimui tvarkyti;
- d) užmezga ryšius su baterijų vadais, remiamo vieneto vadu ir, jei reikia, su padedamosiomis priemonėmis (lėktuvu);

A 298924

KAUNO VIEŠOJI
BIBLIOTEKA

- e) tvarko grupės topografinį parengimą;
- f) nustato laiką šaudymui parengti ir tvarko baterijų iššaudymą;
- g) vadovauja ugnies sutelkimams;
- h) tikrina baterijų veikimą;
- i) praneša savo betarpiam viršininkui apie užimtas ugniavietes, sekyklas, savųjų pėstininkų ir priešų veiksmus;
- j) surinktas iš įvairių šaltinių žinias duoda savo valdiniam ir savo betarpiam viršininkui;
- k) tvarko grupės šaudmenų tiekimą;
- l) įsako baterijoms atlikti numatytus pozicijų pakeitimus; nenumatytų kilnojimų atveju elgiasi, kaip 91 str. nurodyta.

Baterijos vadas

93. Baterijos vadas, atsižvelgdamas į gautus uždavinius ir nurodymus:

- a) patvirtina žvalgybos išrinktą ugniavietę, arba paveda ją išrinkti vyresniajam karininkui, arba pats ją išrenka;
- b) duoda vyresniajam karininkui nurodymų ugniavietei užimti ir jai įrengti;
- c) išrenka savo sekyklą ir duoda nurodymų padedamosioms sekykloms rinkti;
- d) sudaro baterijos vidinius ryšius, pirmučiausia rūpindamasis sujungti telefonu savo sekyklą su baterijos ugniaviete;
- e) užmezga ryšius su remiamo vieneto vadu;

- f) vykdo ugnį į taikinius, nurodytus grupės vado arba pėstininkų vado arba savo iniciatyva pasirinktus;
- g) iššaudymą ir kaunamąjį šaudymą arba pats vykdo, arba paveda tai vienam baterijos karininkų;
- h) seka kautynių lauką, praneša grupės vadui apie naujai atsiradusius taikinius ir pėstininkų padėties pasikeitimus;
- i) rūpinasi šaudmenų tiekimu;
- j) tvarko nuostolių apyskaitą ir reikalauja žmonių, arklių ir turto papildymų;
- k) vykdo numatytus ugniaviečių pakeitimus, o nenumatytiems kilnojimams gauna leidimą iš grupės vado; nesant su juo ryšių, veikia savo iniciatyva;
- l) praneša grupės vadui apie užimtą ugniavietę ir sekyklą.

III skirsnis

Įsakymai ir nurodymai

Bendrybės

94. Duodant artilerijai įsakymus bei nurodymus, pirmučiausia reikia laikytis bendrųjų įsakymų taisyklių, nurodytų Kariuom. jung. st. I d. ir Artilerijos st. III d. „Lauko tarnyba“.

95. Kadangi artilerijai pasirengti žygiui arba kautynėms reikia tam tikro laiko, tai ypatinga reikšmė tenka rengiamiesiems įsakymams. Tokių įsakymų tikslas —

ispėti artilerijos dalinius apie numatomus veiksmus ir duoti jiems laiko pasirengti. Rengiamieji įsakymai turi būti trumpi ir greitai perduoti daliniams.

96. Labai dažnai dėl trumpo laiko nebus galima sudaryti pilno įsakymo dėl artilerijos naudojimo, todėl jis bus atiduodamas palaipsniui, atskirais žodiniiais arba raštiniais nurodymais. Šiuo atveju artilerijos (pulku, grupių) štabai laisvesniu laiku surašo tokių nurodymų santrauką įsakymo pavidalu ir tą įsakymą išsiuntinėja reikalingiems adresatams.

97. Kiekvienas įsakymas turi būti pagrįstas aplinkybių ir uždavinio žinojimu. Tai pasiekama gerai išigilinus į gautus įsakymus ir pranešimus, išnagrinėjus žemėlapi ir išžvalgus vietoje.

Junginio vado įsakymai

98. Junginio vadas, supažindinęs artilerijos vadą su aplinkybėmis ir savo sumanymu ir išklausęs artilerijos vado siūlymą dėl artilerijos galimumų ir tinkamiausio panaudojimo, savo sprendime duoda artilerijai bendrų nurodymų. Šiuose nurodymuose aptariami šie dalykai:

- a) artilerijos suskirstymas; šis suskirstymas nurodo tik artilerijos kiekį, skiriamą TP, BV, PA ir LA, neliesdamas konkretaus suskirstymo;
- b) uždaviniai; čia nurodoma, kiek artilerijos skiriama ugnies ryšiui tarp ba-

ru, kiek saugai ir rezervų ruožui remti, kiek tolimajai ugniai vykdyti, kur reikalinga priešranga, kiek laiko skiriama artileriniam puolimo parengimui ir t. t.;

- c) artilerijos pasirengimo laikas;
- d) leidžiamas suvartoti šaudmenų kiekis šaudmenų vietetais.

99. Junginio operaciniame įsakyme įterpiamas skirsnis „Artilerija“, kurį paprastai suredaguoja artilerijos vadas. Šis skirsnis (straipsnis) paprastai liečia šiuos klausimus:

- a) artilerijos konkretų suskirstymą ir uždavinius,
- b) artilerijos išdėstymą,
- c) veikimo barus,
- d) sekimo priemonės,
- e) ugnies planą ir kitas bendradarbiavimui naudingas žinias.

Pėstininkų vieneto vado įsakymai

100. Jei pėstininkų vienetas turi priskirtosios artilerijos (PA), tai vieneto vadas duoda artilerijai įsakymus, vadovaudamasis 98 ir 99 str.

Priešingu atveju pėstininkų vieneto vadas savo įsakymo straipsnyje „Artilerija“ įdeda nurodymų šiais klausimais:

- a) artilerijos suskirstymas ugnies atžvilgiu (kuris artilerijos dalinys, kurio pėstininkų dalinio naudai veikia: betarpis artilerijos ugnies reikalavimas);
- b) artilerijos ugnies planas (betarpiškai liečias tą barą, kuriame vietetas veikia).

Artilerijos vadų įsakymai

101. Junginio artilerijos vadas, sužinojęs bendrais bruožais junginio vado sumanymą, duoda junginio vadui savo siūlymą dėl artilerijos naudojimo. Ši siūlymą naudinga įteikti rašytą str. „Artilerija“ pavidalu, kad būtų galima jį įterpti į junginio operacinį įsakymą. Junginio vadui su siūlymu sutikus, artilerijos vadas išleidžia artilerijos operacinį įsakymą (žr. 3—11 priedus).

Šis įsakymas, žiūrint vadovavimo pobūdžio, kautynių pavidalo ir turimo laiko, gali būti trumpesnis ar ilgesnis. Jame paprastai liečiami šie dalykai:

- a) aplinkybės (priešas, savieji);
- b) junginio ir dalių uždaviniai;
- c) artilerijos suskirstymas ir valdymas;
- d) artilerijos uždaviniai ir barai;
- e) išdėstymas;
- f) sekimas;
- g) ryšiai;
- h) ugnies planas;
- i) kilnojimų planas;

- j) priešlėktuvinė, prieššarvuotinė ir priešcheminė apsauga;
- k) šaudmenų tiekimas.

102. Artilerijos rinktinės (grupės) vadas, pasiremdamas junginio artilerijos vado įsakymu, duoda įsakymus savo daliniams (žr. 12—20 priedus). Šie įsakymai dažnai bus duodami žodžiu, tačiau grupės karininkas sekėjas arba ryšių karininkas surašo įsakymo pavidalu visus grupės vado duotus nurodymus ir, grupės vadui pasirašius, išsiunčia reikalingiems adresatams.

103. Baterijos vadas, vykdydamas grupės vado įsakymus, duoda atskirų nurodymų įvairiems baterijos pareigūnams. Šie nurodymai duodami žodžiu arba raštu lauko knygutės lapeliuose.

104. Jei grupė (baterija) priskirta pėstininkų vieneto valdžion, tai grupės (baterijos) vadas, duodamas įsakymus, elgiasi kaip junginio artilerijos vadas, įteikdamas pėstininkų vieneto vadui savo siūlymą dėl artilerijos naudojimo.

IV SKYRIUS

ARTILERIJOS SKLEIDIMASIS

105. Artilerijos skleidimasis yra jos perėjimas į kautynių santvarką turint tikslą vykdyti jai pavestus kautynių uždavinius. Artilerijos skleidimasis susijęs su visa eile darbų: pozicijų rinkimu, taikinių žvalgymu, ryšių sudarymu ir sekimo sutvarkymu.

I skirsnis

Pozicijos

Artilerijos pozicijos elementai

106. Artilerijos pozicija yra vietovės plotas, kuriame sustatyti pabūklai, pirmgaliai ir sekėjai kautynių uždaviniams vykdyti. Artilerijos pozicijos dalys: ugniavietė, sekykla ir traukovietė.

Ugniavietė — vieta, kurioje sustatyti pabūklai ugniai vykdyti.

Sekykla — vieta, iš kurios sekamas priešas, savieji ir savos artilerijos ugnis.

Traukovietė — vieta, kurioje sustatyti pabūklų ir dėžių pirmgaliai arba baterijos sviedinių vežimai.

Artilerijos parengtis pozicijose

107. Veikiamoji parengtis — baterija ugniavietėje, laiko ryšius su sekykla, ugnies paleidimas nevaržomas.

108. Sekamoji parengtis — baterija ugniavietėje, laiko ryšius su sekykla, ugnis leidžiama tik įsakius arba nustatytu laiku.

109. Šuoliuojamoji parengtis — šuoliuojančios apsaugos baterija užėmusi ugniavietę ir sekyklą, bet telefoninis ryšys tarp jų nenutiestas.

110. Laukiamoji parengtis — baterija pakinkyta netoli išrinktų arba renkamų pozicijų laukia įsakymo pozicijoms užimti.

Ugniavietės

111. Pagal profilį ugniavietės skirstomos į dengtas ir atviras.

Dengta ugniavietė — tokia, kur prieš žemės sekėjai dieną nemato ne tik pabūklų, bet ir šūvių liepsnos bei dūmų.

Atvira ugniavietė — iš kurios galima šaudyti tiesiai taikant ir kur prieš sekėjai šaudančius pabūklus gali matyti.

Artilerija paprastai naudojasi tik dengtomis ugniavietėmis; iš atvirų ugniaviečių artilerija veikia kovodama su priešo šarvuočiais, arba kai reikia labai greitai paleis-

ti ugnį, arba besigindama nuo ją puolančio priešo.

112. Pagal planą ugniavietės gali būti frontinės ir šoninės.

Frontinė ugniavietė vadinasi tokia, kuri yra tame pačiame bare, kurio naudai veikia.

Šoninė ugniavietė, — kuri yra ne tame bare, kurį remia, o kaimyniniame; ugnis iš tokios ugniavietės priešui kur kas pavojingesnė, negu iš frontinės ugniavietės; be to, iš šoninės ugniavietės galima šaudyti 60 — 80 metrų savų pėstininkų priešakyje (iš lengv. patrankų). Tačiau tokia ugniavietė galima naudotis tik turint pakankamai laiko ryšiams ir sekimui sutvarkyti. Todėl paprastai artilerija veikia iš frontinių ugniaviečių.

113. Taktiniu požiūriu ugniavietės skirstomos į pagrindines, atsargines, naktines, laikinąsias ir klaidinamąsias.

Pagrindinė ugniavietė yra tokia, iš kurios baterija vykdo visus jai duodamus uždavinius.

Atsarginė ugniavietė skiriama tam atvejui, kai veikimas iš pagrindinės ugniavietės dėl priešo stiprios ugnies yra negalimas. Atsarginė ugniavietė renkama netoli nuo pagrindinės, tačiau ne arčiau kaip 400 metrų. Šaudymo duomens tokiai ugniavietei parenkami iš anksto. Keliamasi į tokią ugniavietę tik būtinam reikalui esant.

Naktinė ugniavietė skiriama naktiniams šaudymams. Šaudymo duomens parenkami iš anksto.

Laikinoji ugniavietė skiriama pavyzdžiui laikino pobūdžio ugnies uždaviniams (tolimoji ugnis, pozicijos saugos rėmimas ir t. t.).

Klaidinamoji ugniavietė įrengiama priešui klaidinti.

Sekyklos

114. Sekyklos skirstomos į pagrindines, priešakines, šonines ir atsargines.

Pagrindinė sekykla — vieta, iš kurios baterijos (grupės) vadas valdo savo dalinio ugnį, seka priešą, savus pėstininkus ir kautynių lauką. Pagrindinė sekykla visuomet surišama su ugniavietė, betarpio viršininko vadovietė ir remiamo pėstininkų vieneto vadu.

Priešakinė sekykla būna arčiau prie priešakinių pėstininkų dalinių glaudesniau ryšiui su jais ir iššaudymui į artimus taikinius. Ji visuomet surišama su pagrindine sekykla ir, pėstininkams slenkant pirmyn, virsta pagrindine sekykla.

Šoninė sekykla steigiama palengvinti iššaudymui į taikinius, blogai matomus iš pagrindinės sekyklos, ir dvišoniniam sekimui bei topografiniams taikinių užkirtimams.

Atsarginė sekykla parenkama tam atvejui, kai dėl priešo ugnies tenka apleisti pa-

grindinę sekyklą. Naudinga, kad ryšio linija tarp ugniavietės ir pagrindinės sekyklos eitų per atsarginę sekyklą.

Pozicijų užėmimas

115. Tiek ugniavietės, tiek sekyklos turi būti užimamos slapta. Iš žygio voros arba laukiamosios padėties į ugniavietes baterijos turi išvažiuoti greitai, iš anksto išžvalgytomis slaptomis prieigomis. Užimant sekyklas vengti susibūrimų.

Kai aplinkybės leidžia, labai naudinga artilerijos pozicijas užimti tamsoje, tačiau jos turi būti išžvalgytos dar su šviesa.

Pozicijų įrengimas

116. Užėmus ugniavietę ir traukovietę, tuojau pradedami jų įrengimo ir maskavimo darbai. Šie darbai neturi trukdyti ar vėlinti baterijos šaudymo. Darbų vykdymo eilė tokia:

- a) darbai baterijos šaudymui laiduoti (šaudymo lauko nuvalymas, ryšių sudarymas, noraginių griovelių kasimas ir t. t.);
- b) darbai prieš oriniam sekimui trukdyti (maskavimas);
- c) darbai apsisaugoti nuo netikėto prieš puolimo (velių kliūtys, kulkosvaidžių išdėstymas, prieššarvuotinės kliūtys);
- d) darbai apsisaugoti nuo prieš ugnies (slėptuvės ir apkasai pabūkliniams, ryšininkams, pabūklams ir šaudmenims).

Apsikasimą arba kitus poziciją demaskuojančius darbus visada reikia čia pat tuojau ir maskuoti.

117. Užėmus sekyklą, susstatomi reikalingi sekimo įrankiai ir užmaskuojami; paskui palaipsniui įrengiami sekyklos apkasas ir slėptuvės. Labai svarbu prieigą prie sekyklos nužymėti vietoje ir tik tąja prieiga leisti naudotis.

118. Pozicijų įtvirtinimo darbams paslėpti nuo oro sekėjų, naudingiausia juos dirbti naktį lyjant ar rūke.

Pozicijų keitimas

119. Pozicijos keičiamos tada, kai artilerija iš užimtų pozicijų nebegali įvykdyti jai duodamų uždavinių.

120. Pozicijos keičiamos iš anksto numatytu planu prieš tai išžvalgius naujas pozicijas

121. Atsižvelgiant į laiką, kuris reikalingas ryšiams sudaryti ir šaudymo duomenims parengti naujose pozicijose, atstumas tarp naujų ir senų pozicijų turi būti nemažas (2—3 km lengv. artilerijai), kad pozicijų keitimas apsimokėtų tikrosios ugnies tolnašumo padidėjimu ir laimėtu laiku. Šis reikalavimas neliečia LA, klajojančių pabūklų ir atsarginių ugniaviečių.

122. Kai baterijai statomas reikalingas pakeisti poziciją ne nutraukiant ugnies, tai į naujas pa-

rengtas pozicijas pervažiuojama skyriais arba pabūklais; pasilikę senose pozicijose skyriai (pabūklai) keliami į naujas pozicijas pradėjus iš jų šaudyti anksčiau persikėlusiams skyriams (pabūklams).

II skirsnis

Veikimo barai

123. Kiekvienas artilerijos dalinys, pereidamas į kautynių santvarką, gauna iš aukštesnio viršininko pagrindinį ir šalutinius barus.

Pagrindinis baras

124. Pagrindinis baras yra tas, kuriame artilerijos dalinys įpareigojamas pirmiausia vykdyti visus jam duodamus kautynių uždavinius. Dažniausiai jis sutampa su to pėstininkų vieneto baru, kurio naudai artilerijos dalinys veikia. Artilerijos dalinys taip sustatomas, kad jis galėtų veikti pagrindiniame bare, nekeisdamas ugniavietės fronto.

Pagrindiniame bare artilerijos vadas:

- a) nuodugniai susipažįsta su vietove ir taikiniais,
- b) renka tą barą liečiančias žinias,
- c) numato ir parengia įvairias ugnis,
- d) sutvarko to baro nuolatinį sekimą,
- e) paleidžia savo iniciatyva ugnį į staigiai pasirodžiusius taikinius.

125. Pagrindinių barų paskyrimas duoda artilerijos daliniams veikimo rėmus tais atve-

niais, kai vadovybės (pėstininkų) ugnies reikalavimai dėl pairusių ryšių nespėja laiku pasiekti artilerijos dalinių. Be to, pagrindiniai barai palengvina oro žvalgų darbą, todėl naudinga, kad baro skiriamosios būtų lengvai suvaidamos vietovėje.

Šalutinis baras

126. Šalutinis baras yra tas, kuriame artilerijos dalinys veikia tik prireikus. Jis apima visą kaimyninio pėstininkų dalinio barą arba jo dalį. Šalutiniame bare gali būti skiriamas veikti arba visas artilerijos dalinys, arba tik jo dalis.

Šalutiniai barai padeda vadovybei ir artilerijos vadams kautynių metu sutelkti reikiamoje kryptyje keleto artilerijos dalinių ugnį.

Šaudymo duomens ir sekimas šalutiniame bare rengiami antros eilės skuba.

127. Ugnies uždaviniai šalutiniame bare vykdomi tais atvejais, kai artilerijos vienetas išsivada nuo jų vykdymo savo pagrindiniame bare arba kai tam tikru momentu svarbiau yra veikti šalutiniame bare negu pagrindiniame.

Reikiant ugnies paramos šalutiniame bare (prašant jos pėstininkams ar artilerininkams arba iš pagrindinio baro tai pastebėjus), leidžiama ugnis arba vadovybės įsakymu, arba pagrindinio baro pėstininkams reikalaujant, arba, labai skubiais atvejais, artilerininko iniciatyva.

III skirsnis

Žvalgymas

Žvalgymo tikslas, uždaviniai ir būdai

128. Artilerijos žvalgymo tikslas—laiduoti greitą ir sėkmingą artilerijos dalinių perėjimą į kautynių santvarką.

Šio tikslo siekdami artilerijos žvalgymo organai vykdo šiuos uždavinius:

- a) žvalgo artilerijos daliniams kelius ir prieigas;
- b) renka sekyklas, vadovietes, ugniavietes ir traukovietes;
- c) žvalgo taikinius;
- d) atlieka topografinius darbus ir rengia šaudymo duomenis.

129. Artilerijos žvalgymas vyksta visuomet pėstininkų (kavalerijos) dalinių priedangoje.

Jis turi būti vykdomas greitai; to pasiekama tinkamu darbų paskirstymu, laiku išsiuntimu žvalgybų į numatomas veiksmų sritis ir dideliu vykdytojų veiklumu.

Žvalgoma slapta, kad priešas nepastebėtų artilerijos pasirengimų, ypač mūsų sekyklų.

Kelių žvalgymas ir žymėjimas

130. Kelių žvalgymas pagreitina žygį ir padeda išvengti klaidžiojimų, ypač naktį.

Tiek atskiros, tiek su kitomis ginklų rūšimis žygiuojančios artilerijos voros vadas visada išsiančia numatomu žygio keliu kelio joją. Kelio jojos sudėtis, nelygu uždavinys, būna įvairi, bet ne mažiau kaip 2 žvalgai.

III. Kelio jojos pagrindiniai uždaviniai:

- a) išaiškinti kelio praeinamumą ir slaptumą;
- b) surasti kelius, kuriais būtų galima aplenkti pasitaikiusias kliūtis arba dujomis apnuodytus kelio ruožus;
- c) griebtis priemonių pasitaikiusioms kliūtims prašalinti, o to negalint padaryti — pranešti ją išsiuntusiam viršininkui.

Be to, kelio jojai kartais pavedama kelią žymėti. Joja kelią žymi arba statydama klaidžiose vietose atskirus žvalgus, arba ženklindama kelią sutartiniais ženklais.

Kai kelio joją prisiveja dalinio žvalgyba, ji pereina žvalgybos viršininko valdžion.

Sekyklų rinkimas

132. Sekyklas renkant, reikia veikti slapta ir kuo griežčiausiai taikantis prie vietos.

Sekykla turi:

- a) laiduoti uždavinio vykdymui reikalingą matomumą,
- b) būti patogi užmegsti ryšiams su ugniaviete, vadoviete ir remiamais pėstininkais,
- c) turėti paslėptas nuo priešo žemės sekėjų prieigas,
- d) būti patogi sekimo įrankiams sustatyti.

Ypačiai reikia vengti rinktis sekyklas arti ryškių vietinių daiktų, kurie visuomet pritraukia daug priešų ugnies.

Sekykloms geriausiai tinka didelio ploto aukštumos ir plačios pamiškės.

Ugniaviečių pasirinkimas

133. Ugniavietė turi būti tokia, kad iš jos kuo geriausiai galima būtų vykdyti numatomus kautynių uždavinius. Ji turi atitikti šiuos reikalavimus:

- a) turėti reikalingą šaudymo lauką, tiek gilumon, tiek platumon,
- b) būti patogiai užmegsti ir laikyti ryšiams su sekykla,
- c) turėti slaptų prieigų,
- d) turėti kietą dirvožemį,
- e) nepatogi dujoms spiestis,
- f) patogiai gintis nuo priešų šarvuočių ir netikėtų artimų puolimų;
- g) kiek galint paslėpta nuo priešų oro sekėjų.

134. Kalvota bei išraižyta vietovė, turėdama gerų uždangų ir slaptų prieigų, yra patogiai artilerijos ugniavietėms. Taip pat gyvenamosios vietos, pamiškės ir miškų aikštės padeda gerai paslėpti ugniavietes ir įtvirtinimo darbus ir sunkina priešui į jas iššaudyti.

Tačiau mažų atskirų miškelių ir vienkiemų reikia vengti.

Ugniavietės prie ežerų, balų ir upių yra nepatogios, nes balotos vietos trukdo priešų paslėpimą ir mažina priešų ugnies kaunamumą.

Traukoviečių rinkimas

135. Traukovietės atstumas nuo ugniavietės. Būrint aplinkybių, gali svyruoti nuo 500 iki 1500 metrų. Ji turi būti taip parinkta, kad būtų nekenktų kreipiami į ugniavietę priešų šarvuočiai.

Traukovietė turi turėti:

- a) pakankamai ploto pirmagaliams arba baterijos sviedinių vežimams plačiai sustatyti,
- b) uždangų pasislėpti nuo priešų oro žvalgų (miškai, kaimai, krūmai, sodai ir t. t.),
- c) patogių ir slaptų prieigų prie ugniavietės,
- d) kiek aplinkybės leidžia, reikalingų ūkiškų patogumų (netoli vanduo arkliams girdyti, uždangos bei patalpos arkliams pastatyti blogame ore ir t. t.).

Taikinių žvalgymas ir šaudymo duomenų rengimas

136. Žvalgymo organai (žvalgybos) žvalgo taikinius ir rengia šaudymo duomenis labiau patogioms aplinkybėms tinkamais būdais, atsižvelgdami į turimą laiką ir priemones. Duomens patikslinimui tobulinami.

137. Šaudymo duomenis parengti labiausiai padeda topografiniai darbai. Jie turi būti visada vykdomi, kai numatoma, kad kautynės gali užsitęsti keletą valandų. Topografinis parengimas įgalina vykdyti ugnies sutelkimus ir netikėtai užklupti priešą ugnimi. Be to, topografiškai pasirengus, sutaupomi šaudmens ir pasiekiamas didesnis ugnies tikrumas.

Aukštesniųjų artilerijos vadų žvalgymas

138. Dažniausiai aukštesnieji artilerijos vadai neturės laiko vietovei nuodugniai išžvalgyti. Tokiais atvejais artilerijos vadai nedelsdami turi nustatyti žemesnių vadų žvalgymo rėmus tam tikru įsakymu žvalgyti (žr. 23 priedą). Įsakymas žvalgyti duodamas pasiremiant junginio vado sprendimu ir vietovės įvertinimu iš žemėlapiu.

139. Jei junginio priešakyje veikia DLF (divizijos lengvoji rinktinė), tai junginio artilerijos vadas gali jos priedangoje išsiųsti žvalgą surinkti žinių apie vietovės tinkamumą artilerijos veiksmams. Žvalgys sudėtį nustato ir uždavinius duoda junginio artilerijos vadui.

140. Visuomet, kai vietovę žvalgo junginio vadas, kartu būna ir junginio artilerijos vadas. Per šį žvalgymą artilerijos vadas susipažįsta su bendru vietovės vaizdu ir ją įvertina artilerijos panaudojimo požiūriu.

Vadų ir dalinių žvalgymas

141. Grupėje ir baterijose žvalgo tam tikri organai — žvalgys.

Žvalgys skirstomas taip:

- a) grupės vado žvalgys (GVŽ),
- b) grupės žvalgys (GŽ),
- c) baterijos vado žvalgys (BVŽ),
- d) baterijos žvalgys (BŽ).

142. Grupės vado žvalgys sudarytas:

- a) grupės vadas,
- b) karininkas sekėjas,
- c) ryšių karininkas,
- d) šaudmenų skyriaus puskarininkis,
- e) žvalgai sekėjai (kiek reikia),
- f) trimičius.

143. Grupės žvalgys:

- a) grupės karininkas žvalgas,
- b) grupės štabo žvalgai sekėjai (kiek reikia),
- c) baterijų žvalgys (jei reikia), o jų nepaskyrus — po vieną žvalgą iš kiekvienos baterijos (iš kelio jojos).

144. Baterijos vado žvalgys:

- a) baterijos vadas,
- b) pirmagalių viršininkas,
- c) žvalgai sekėjai (kiek reikia),
- d) ryšių puskarininkis,
- e) trimičius.

145. Baterijos žvalgyba:

- a) vadovavimo būrio vadas,
- b) žvalgai sekėjai (kiek reikia),
- c) raitoji telefono grandis (jei reikia).

146. Čia nurodyta žvalgybų sudėtis, žiūrint aplinkybių ir žvalgyboms duodamų uždavinių, gali būti keičiama dalinio vado nurodymu. Kautynėse artilerijos daliniams dažnai teks keisti pozicijas arba veikti nenumatyta kryptimi, todėl dalinių vadai, skirstydami žvalgyboms žvalgus sekėjus, privalo vadovautis taupumo dėsniu, kad visuomet turėtų savo žinioje žvalgymo ir ryšių priemonių rezervą (atsargą) nenumatytiems atsitikimams.

Žvalgybų veikimas

147. Kuri žvalgyba (vadų ar dalinių) pirma pradeda veikti, priklausys nuo kautynių pavidalo, aplinkybių ir turimo laiko.

Paprastai susitinkamose kautynėse arba artėjant pirma pradeda veikti grupės ir baterijos žvalgybos, išstūmus jas prie priešakinių pėstininkų dalinių.

Kautynėms užsimezgant, vadų žvalgybos prisiveja savo dalinių žvalgybas ir jų veikimas laiko požiūriu sutampa.

Grupei veikiant plačiuose baruose baterijos žvalgybos grupės žvalgybos sudėtin neskiriamos ir veikia joms numatytuose baruose savarankiškai.

Taip pat baterijų žvalgybos neskiriamos grupės žvalgybos sudėtin kai grupės skleidimasi plotas neplatus.

Gimantis dažniausiai žvalgymą pradeda vadų žvalgybos ir tik joms nustačius reikalingus šaltinius, grupės ir baterijų žvalgybos pradeda techninį darbą.

Grupės žvalgybos paskirtis

148. Paprastai grupės žvalgybai vadovauja katininkas žvalgas. Jis gauna iš grupės vado reikalingų nurodymų žvalgymo reikalu ir laiko glaudų ryšį su priešakinio pėstininkų dalinio vado, kurio priedangoje žvalgyba veikia.

Grupės žvalgyba:

- a) parenka grupės ir baterijų vadų sekyklas ir ugniavietes; kartais baterijoms sekyklas ir ugniavietes pasirenks pačių baterijų žvalgybos, šiuo atveju grupės žvalgyba išrinks tik grupės vadui sekyklą;
- b) žvalgo grupei patogius ir pridengtus nuo žemės sekėjų kelius;
- c) teikia grupės vadui žinias apie vietovės tinkamumą artilerijai ir apie pastebėtą priešą;
- d) atlieka topografinį parengimą.

Grupės vado žvalgybos paskirtis

149. Grupės vado žvalgyba:

- a) tikrina grupės žvalgybos išrinktą grupės vado sekyklą, o jei pastaroji nebuvo iš-

- rinkta arba jei ji netinkama, tai renka naują; kai yra laiko, tikrina baterijų vadų sekyklas ir ugniavietes;
- b) paskirsto baterijoms barus, jei to nepadaryta anksčiau;
 - c) renka grupės vadovietę ir reikalui esant ryšių aikštelę;
 - d) užmezga ryšius su baterijų vadais ir remiamo pėstininkų vieneto vadu;
 - e) išrenka vietą šaudmenų skyriui.

Baterijos žvalgybos paskirtis

150. Baterijos žvalgybai vadovauja baterijos vadovavimo būrio vadas. Reikalingus žvalgymui nurodymus gauna arba iš karininko žvalgo, arba iš baterijos vado.

Baterijos žvalgyba:

- a) renka baterijos vado sekyklą, baterijos ugniavietę ir traukovietę;
- b) žvalgo baterijai žygio kelius ir slaptas prieigas prie ugniavietės;
- c) atlieka topografinius darbus;
- d) padeda baterijos vadui ruošti šaudymo duomenis.

Baterijos vado žvalgybos paskirtis

151. Baterijos vado žvalgyba:

- a) tikrina baterijos žvalgybos išrinktą sekyklą ir ugniavietę; jei sekykla ir ugniavietė nebuvo išrinkta arba jei jos netinkamos, tai baterijos vado žvalgyba išrenka naują sekyklą ir ugniavietę;

- b) užmezga ryšius tarp sekyklos ir ugniavietės;
- c) nustato ugniavietės ir sekyklos įrengimo tvarką;
- d) rengia šaudymo duomenis.

Grupės vado veikla žvalgant

152. Grupės vadas:

- a) nustato žvalgybų skaičių ir sudėtį,
- b) duoda žvalgyimo uždavinį karininkui žvalgui arba baterijų vadams,
- c) nurodo ryšių karininkui grupės ryšių skyriaus sustabdymo vietą,
- d) paskiria karininką grupei atvesti į laukiamąją vietą,
- e) nurodo grupės šaudmenų skyriaus sustojimo vietą,
- f) vykdo žvalgyimą.

153. Grupės vadas, žiūrint aplinkybių, žvalgo arba vienas arba drauge su baterijų vadais. Pirmuoju atveju jis nurodo baterijų vadams susitikimo vietą ir laiką.

154. Veikiant plačiame bare arba mažai tarynt laiko, grupės vadas įsako baterijų vadams žvalgyti savarankiškai. Šiuo atveju jis nurodo žemėlapyje baterijų sekyklų bei ugniavietėlių plotus (rajonus), veikimo barus (kryptis) ir savo vadovietę.

155. Grupės vadas, atvykęs į savo sekyklą, duoda ryšių karininkui nurodymų ryšiams sudaryti (jei to nebuvo padaryta anksčiau) ir susipažįsta su priešo ir savų pėstininkų pa-

dėti. Čia jam daug padės karininkas žvalgas, jeigu jis buvo anksčiau išsiųstas žvalgyti.

156. Baterijoms pasirengus paleisti ugnį, grupės vadas tuojau praneša apie tai remiamo vieneto vadui.

Be to, grupės vadas siunčia junginio artilerijos vadui ir remiamo vieneto vadui grupės išdėstymo ir grupės šaudomumo skaidres (žr. 24 ir 25 priedus).

Grupės karininko žvalgo veikla

157. Karininkas žvalgas, gavęs iš grupės vado uždavinį, slenka su žvalgyba nurodyta kryptimi ir, žiūrint aplinkybių, išrenka numatytame plote grupės ir baterijų vadų sekyklas ir ugniavietes pats arba paveda tai atlikti baterijų žvalgyboms (jei jos priskirtos). Išrinkęs grupės vado sekyklą, karininkas žvalgas pasirūpina sutikti grupės vadą, o pats pradeda topografinius darbus. Grupės vadui atvykus į sekyklą, karininkas žvalgas supažindina jį su matoma iš sekyklos savų pėstininkų ir priešų padėtimi ir parinktais žyminiais (orientieriais), taip pat jis praneša apie baterijoms išrinktas ugniavietes ir sekyklas.

Baterijos vado veikla žvalgant

158. Baterijos vadas, gavęs grupės vado įsakymą pozicijai užimti, nurodo vyresniajam karininkui laukiamosios parengties vietą, o pats su reikalinga žvalgyba vyksta į paskirtą plotą ir renka baterijai sekyklą ir ugniavietę,

jei to nėra padaręs karininkas žvalgas arba vadovavimo būrio vadas. Jei ugniavietė ir sekykla jau išrinktos karininko žvalgo arba vadovavimo būrio vado, tai baterijos vadas aprendžia jų tinkamumą ir, radęs netinkamumą, pats jas pasirenka iš naujo.

Naudingiau pirmiau išrinkti sekyklą, o paskui ugniavietę, tačiau kada reikia veikti greitai, dažnai teks daryti atvirkščiai.

159. Išrinkęs sekyklą ir ugniavietę, baterijos vadas tuojau įsako ryšių skyriaus viršininkui surišti jas telefonu, jei tai nebuvo pavesta karininkui žvalgui arba vadovavimo būrio vadui, ir užmezga ryšius su remiamo pėst. vieneto vadu (jei reikia).

Tai atlikęs, baterijos vadas siunčia pirmagalių viršininką pas vyresnįjį karininką, nurodydamas jam pagrindinę šaudymo kryptį ir įsakdamas užimti ugniavietę.

160. Kartais baterijos vadas neturės laiko pats parinkti ugniavietę; šituo atveju jis apytikriai nurodys baterijos ugniavietę žemėlapyje vyresniajam karininkui, kuris atliks vietoje ugniavietės rinkimo techninį darbą.

161. Sekykloje baterijos vadas įsako vadovavimo būrio vadui sekti paskirtą barą, o pats rengia šaudymo duomenis. Baterijai pasirengus paleisti ugnį, praneša apie tai grupės vadui arba remiamo pėstininkų vieneto vadui (tai veikia atskirai).

Jei tik yra laiko, baterijos vadas pristato grupės vadui ir remiamo vieneto vadui bate-

rijos pozicijos ryšių ir šaudomumo skaidres (žr. 26 ir 27 priedus).

Vyresniojo karininko veikla

162. Vyresnysis karininkas, gavęs baterijos vado įsakymą pereiti į laukiamąją parengtą, veda bateriją kaip galint slaptesniu keliu į baterijos vado nurodytą laukiamąją vietą. Laukiamojame vietoje bateriją sustato taip, kad ji būtų kuo geriausiai paslėpta nuo priešų oro bei žemės sekėjų ir kiek galint apsaugota nuo priešų ugnies.

163. Atvykus pirmagalių viršininkui su baterijos vado įsakymu užimti ugniavietę, vyresnysis karininkas veda bateriją į ugniavietę, įsako pabūklams, kulkosvaidžiams ir pirmagaliams užimti baterijos vado nurodytas vietas arba pats jas nurodo, duoda pagrindiniam pabūklui kryptį, stato lygiagrečią vėduoklę, suranda baterijos mažiausią taikiklį ir praneša baterijos vadui apie pasirengimą šaudyti ir apie baterijos išdėstymą.

Vyresnysis karininkas duoda nurodymų ugniavietei maskuoti, įrengti ir įtvirtinti.

Jis laiko ryšius su traukovieta ir rūpinasi vėl užmegzti ryšius su sekykla, pastariesiems nutrūkus.

164. Vyresnysis karininkas tvarko baterijos vado nurodymais ugniavietės betarpę saugą nuo priešų šarvuotųjų ir lėktuvų puolimo, o taip pat nuo priešų pėstininkų ir kavalerijos puolimo iš šonų ir užpakalio.

165. Vyresnysis karininkas turi žinoti tiek savo, tiek priešų padėtį, kad prireikus galėtų greitai pavaduoti baterijos vadą.

166. Kai baterija veikia atskirais pabūklų skyriais, vyresnysis karininkas vadovauja viename pabūklų skyriui ir tada jo pareigos visiškai panašios į baterijos vado pareigas.

IV skirsnis

Ryšiai

Bendrybės

167. Artillerijos ryšių tikslas — laiduoti artillerijos valdymą ir ugnies vykdymą, taip pat artillerijos bendradarbiavimą su kitomis ginklų rūšimis.

168. Organinis ryšys ir veiksmų derinimas kautynėse pasiekiamas:

- a) įvairaus pobūdžio operaciniais dokumentais (įsakymais, pranešimais, skėtomis ir t. t.);
- b) kiekvieno vado dažniais pasimatymais su savo vadu, valdiniais, kaimynais ir ypač su kitų ginklų rūšių vadais;
- c) ryšių rinktinėmis bei ryšių grandimis prie kitų ginklų rūšių vadų;
- d) kautynių lauko sekimu;
- e) įvairių ryšių priemonių naudojimu.

Ryšių užmezgimas

169. Ryšius užmezga:

- a) kiekvienas vadas su savo valdiniais,

- b) kiekvienas vienetas su savo kairiuoju kaimynu,
- c) specialios ginklų rūšys su pėstininkais (kavalerija).

170. Ryšių užmezgimą bei laikymą palengvina ir pagreitina:

- a) vadoviečių bei sekyklų gretinimas,
- b) nedideli atstumai tarp sekyklų ir ugnia-
viečių,
- c) ryšių linijų pritaikymas prie vietovės
slaptumo sumetimais,
- d) lygiagretus naudojimas keleto įvairių
ryšių priemonių, ypač svarbiose linijose.

Artilerijos ryšių priemonės

171. Telefonas — pagrindinė artilerijos ryšių priemonė. Jo teigiamos savybės: nešiojimo ir įrengimo lengvumas, naudojimo paprastumas, abipusinis ryšys, greitas komandų perdavimas, galėjimas betarpiškai susikalbėti.

Telefono trūkumai šie: linijoms nutiesti reikia daug laiko ir medžiagos, linijos gali būti sugadintos prieš artilerijos ugnies ir savų manevruojančių vienetų, iki 3 km atstumo priešas gali nugirsti mūsų pasikalbėjimus, nelieka pasikalbėjimo pėdsakų.

Telefonas yra būtina priemonė ryšiams laikyti tarp sekyklos ir ugniavietės.

Telefono kabelio tiesimo greitis: pėsti telefonistai nutiesia 3—4 km per valandą, raiti — 7 — 8 km.

Lengvasis telefono kabelis laiduoja gerą pasikalbėjimą iki 8—10 km atstumo, o sunkusis — iki 45—50 km.

172. Slaptumo sumetimais reikia griebtis šių priemonių:

- a) arti prieš linijas tiesti priešui nematomomis vietomis ir gerai maskuoti telefono stotis;
- b) 3 km atstume nuo prieš linijas tiesti tik dvilaides linijas (be įžeminimo);
- c) nupiauti visus laidus už priekinės linijos ir juos izoliuoti;
- d) visas slaptas telefonogramas šifruoti;
- e) kiekvieno telefono centrinė bei telefono stotis turi turėti savo slapivardį, šaukiniu vadinamą; šaukinius dažniau keisti; taip pat šaukinius vartoti naudojantis radijo ir vaizdinėmis priemonėmis.

173. Telefoninis ryšys būtinai vartojamas:

- a) tarp sekyklos ir ugniavietės,
- b) tarp grupės vado ir baterijų vadų,
- c) tarp artilerijos ir pėstininkų.

174. Radijo imtuvas dažniausiai naudojamas artilerijos ryšiams su lėktuvu. Radijo imtuvas turi sekančių teigiamų savybių: ryšys greitai įrengiamas, lengvai kilnojamas, nebijo prieš ugnies, greitai suriša net dideliuose atstumuose, laiduoja vienlaikį keleto stočių ryšį.

Neigiamos savybės: ryšis yra vienpusinis, prieš ir savosios stotys trukdo priėmimą, reikalingas nuolatinis budėjimas, priešas girdi pasikalbėjimą.

175. Radijas Duplex gali būti naudojamas kaip radijo telefonas ir kaip radijo telegrafas. Jo veikimo spindulys — 5 km telefonu ir 15 — 20 km telegrafu. Miškuotame rajone veikimo spindulys telefonu sumažėja iki 2,5—3 km. Ryšys greitai užmezgamas (5 min.); nebijo priešų ugnies, nes nereikia tiesių linijų; telefoniniu būdu artilerijos komandų perdavimas greitas; gana lengvai nešiojamas dalimis (visos stoties svoris apie 70 kg).

Neigiamos savybės: gali trukdyti priešų stotys, priešas sugauna mūsų pasikalbėjimus ir gali nustatyti mūsų stoties vietą.

Radijas Duplex naudojamas ryšiams tarp baterijos vado ir jo priešakinių sekyklų ir ryšių grandžių prie pėstininkų, taip pat ryšiams tarp sekyklos ir ugniavietės.

176. Vidutinės vaizdinės stotys (VVS) naudojamos kaip padedamoji priemonė. Dvi VVS susiriša šviesos blyksniais pagal Morzės abecėlę arba sutartiniais ženklais. Veikimo spindulys: dieną iki 3 km, naktį iki 7—8 km. Teigiamos savybės: patogus kilnojimas, greitas įrengimas ir nuėmimas, galėjimas susirišti per nepereinamas vietas. Neigiamos savybės: priešas lengvai gali pastebėti šviesos blyksnius (reikia stotims rinkti uždengtas vietas ir vartoti temdytuvus), lėtas šviesogramų perdavimas (iki 120 žodžių per valandą).

177. Vėliavėlės (skydeliai) vartojamos artilerijos komandoms perduoti artilerijos sutartiniais ženklais. Ryšys vėliavėlėmis tinka nedideliems atstumams (0,5—1 km). Komandų perdavimas lėtas.

178. Marškos vartojamos ryšiams su lėktuvu.

179. Raketos (dūmai) vartojamos ryšiams tarp pėstininkų ir artilerijos (artilерijos ugniavietėms ugniai iššaukti, artilerijos ugniai perkelti pirmyn, artilerijos parengimui pratęsti, artilerijos ugniai sustabdyti). Raketoms (dūmams) sekti artilerijos vadai skiria sekėjus, nurodydami jiems raketos spalvą, rūšį ir sekimo kryptį (paleidimo vietą). Raketų neigiamą savybę: lengvai galima supainioti su priešų tos pat spalvos, tuo pačiu momentu ir ta pačia kryptimi leidžiamomis raketomis.

180. Trimitas, švilpukas ir signalinės vartojami trumpoms komandos perduoti, dėmesiui atkreipti ir lėktuvų ar dujų pavojui įspėti.

181. Pėsti ir raiti pasiuntiniai naudojami pranešimams bei įsakymams nešioti. Pėsčias pasiuntinys greitai žingsniu nubėgs 1 km per 10 min.; jo veikimo spindulys iki 5 km. Išmankštintas bėgikas 1 km nubėgs per 5—7 min.; jo veikimo spindulys ne didesnis kaip 1 km. Raitas pasiuntinys per valandą nujoja iki 10 km, nelygu kelias. Pėsti pasiuntiniai dar gali būti naudojami komandoms perduoti nedideliuose atstumuose dar neuzmezgus telefoninio ryšio arba šiam nutrūkus. Tokiu atveju sudaroma ryšio grandinė, kurioje žmogus nuo žmogaus statomas tokia atstume, kad aiškiai girdėtų artimiausio kaimyno komandą.

Ryšiu organizacija

182. Artilerijos pulko vadas naudojasi junginio ryšių tinklu, įsijungdamas į jį savo priemonėmis. Junginio bendrame ryšių tinkle turi būti paskirta mažiausia vienas laidas artilerijos reikalams. Be to, esant reikalui, kai savų priemonių nepakanka, artilerijos pulko vadas prašo junginio vadą priskirti reikalingų ryšio priemonių iš junginio ryšių dalinio.

183. Grupės vadas turi savo valdžioje ryšių būrį, vadovaujamą ryšių karininko. Ryšių būrį sudaro: centrinių grandis, keletas telefono kabelio grandžių ir keletas radijo Duplex bei VVS stočių.

Grupės vadas atsako už tinkamą ryšių panaudojimą ir paskirstymą; jis duoda ryšių karininkui žinių bei nurodymų:

- a) apie savo ir remiamo vieneto vadovietes ir jų kilnojimo kryptis, apie baterijų vadų sekyklas ir ugniavietes, apie šaudmenų skyriaus vietą, apie junginio ryšių ašį ir jos centrinę ir apie ryšių aikštelės vietą ryšiams su lėktuvu;
- b) kuriomis priemonėmis, kada ir su kuo reikia sudaryti ryšius;
- c) kurias baterijas ir kuriomis priemonėmis reikia sustiprinti;
- d) kurie šaukiniai paskirti grupės ir baterijų telefono stotims ir ryšio aikštelei.

184. Ryšių karininkas, gavęs 183 str. paminėtas žinias, pateikia grupės vadui

savo siūlymą ryšių skemos (brėžinio) pavidalu (28 priedas). Grupės vadui siūlymą patvirtinus, ryšių karininkas įrengia reikalingus ryšius, panaudodamas turimas priemones. Ryšių karininkas tikrina ryšių tarnybos veiksmus ir atsako už ryšių priemonių nuolatinį techninį veikimą.

185. Baterijos vadas turi vadovavimo būryje ryšių skyrių, sudarytą iš keleto telefono kabelio grandžių, vadovaujamų ryšių puskarininkio. Baterijos vadas tvarko ryšių užmezgimą, duodamas ryšių puskarininkui pats arba per vadovavimo būrio vadą šių nurodymų:

- a) apie baterijos ugniaviečių ir sekyklų vietas (reikalui esant ir traukovietę);
- b) kuriomis priemonėmis, kada ir su kuo reikia sudaryti ryšius.

Už baterijos ryšių įrengimą ir techninį jų veikimą atsako baterijos ryšių puskarininkis.

Vidiniai ryšiai

186. Artilerijos vidiniais ryšiais vadinasi ryšiai, kuriuos sudaro artilerijos vienetai savo vidaus reikalams savomis arba skolintomis priemonėmis.

Vidinių ryšių paskirtis — laiduoti artilerijos dalinių valdymą, artilerijos ugnies vykdymą ir šaudmenų bei kitų reikmenų tiekimą.

187. Vidinius ryšius užmezga:

Junginio artilerijos vadas (AP vadas):

- a) su pulko organinėmis ir priskirtomis grupėmis (dažniausiai per junginio ryšio ašį),
- b) su savo sekykla,
- c) su meteorologijos stotimi,
- d) su divizijos šaudmenynu ir pulko ūkio dalimi,
- e) su kaimyniniu AP iš kairės (jei reikia).

Grupės vadas:

- a) su grupės organinėmis ir priskirtomis baterijomis,
- b) su grupės sekyklomis,
- c) su grupės šaudmenų skyriumi ir ūkio skyriumi,
- d) su kaimynine grupe iš kairės (aukštesniam artilerijos vadui įsakius).

Baterijos vadas:

- a) su ugniaviete ir padedamosiomis sekyklomis,
- b) su traukoviete ir ūkio skyriumi.

Ryšiai tarp baterijos ugnia vietės ir sekyklos yra pirmos eilės svarbos; jų neturėdama, baterija negali vykdyti ugnies uždavinių.

BV rinktinės vadas:

- a) su tos TP rinktinės vadu, kurios bare įpareigotas vykdyti TP ugnies uždavinius.

188. Reikalui esant, kiekvienas artilerijos vadas gali čia nurodytą tvarką pakeisti ir įsakyti savo valdiniui užmegsti ryšius, kurie jam nenumatyti. Tokiu atveju reikia žiūrėti, kad valdinyje nepritrūktų ryšių priemonių.

Ryšiai su pėstininkais

189. Ryšių su pėstininkais tikslas — suderinti artilerijos ir pėstininkų veiksmus ir laiduoti pėstininkams reikalingu laiku ir nurodytoje vietoje artilerijos ugnies paramą.

Minėto tikslo siekiant reikia:

- a) kad pėstininkai ir artilerininkai gerai žinotų bendradarbiaujančių ginklų rūšių taktines ir technines savybes ir kautynių veikimo būdus;
- b) kad pėstininkai mokėtų ir galėtų pranešti artilerijai savo priešakinių dalinių padėtį ir ugnies reikalavimus;
- c) kad artilerininkai sugebėtų ir galėtų laiku nukreipti savo ugnį ten, kur pėstininkai arba aplinkybės reikalauja.

190. Ryšių laikymas su pėstininkais yra artilerijos vadų pareiga; savo ruožtu pėstininkų

vadai turi teikti visokeriopą pagalbą tiems ryšiams užmegzti ir laikyti.

191. Ryšiai tarp artilerijos ir pėstininkų užmezgami:

- a) kiek galint dažniau pasimatant artilerijos ir pėstininkų vadams,
- b) gretinant pėstininkų ir artilerijos vadovietes,
- c) naudojant įvairias ryšių priemones,
- d) naudojant ryšių rinktines (RR) ir ryšių grandis (RG),
- e) steigiant priešakines sekyklas.

192. Pėstininkų ir artilerijos vadų pasimatymai turi būti kuo dažnesni. Tokie pasimatymai labai pageidaujami kiekvieną kartą prieš pradedant veiksmus ir veiksmams besivystant, kai tik aplinkybės ir laikas leidžia. Per asmeninius pasimatymus geriausiai pavyksta prašalinti visus neaiškumus ir nustatyti darnų veikimo planą. Ypačiai daug naudos teikia pėstininkų ir artilerijos vadų pasimatymas vienoje sekykloje. Iš tokios sekyklos, matant priešakyje esančią vietovę, bus lengviausia nustatyti taikinius, jų šaudymo eilę, ugnies sutelkimus bei perkėlimus, pėstininkų užimtą ribą, numatomas eilines ribas ir kitus veiksmus, galinčius turėti įtakos bendradarbiavimui tarp artilerijos ir pėstininkų.

193. Pėstininkų ir artilerijos vadoviečių gretinimu galima sutrumpinti ryšių linijas, o vadovietėms esant vienoje vic-

ijoje nereikės naudoti ryšių priemonių ir ryšių užmezgimas bus greitesnis.

Paprastai kariuomenės junginio artilerijos vadai būna prie junginio vado arba laiko ryšių su jo vadoviete, o žemesni artilerijos vadai savo vadovietes, kiek aplinkybės leidžia, gretina prie remiamų pėstininkų vadoviečių. Pėstininkų vadai savo ruožtu stengiasi savo vadovietes rinkti kuo arčiau prie juos remiančios artilerijos vadoviečių bei sekyklų.

194. Naudodami ryšių priemones, artilerijos vadai užmezga ryšius su pėstininkų vadais arba steigdami savomis priemonėmis atskiras linijas, arba išijungdami į kariuomenės junginio arba vieneto tinklo centrinės. Pastaruoju atveju artilerijai paprastai skiriamai laidai bendrame tinkle.

195. Ryšių rinktinės (RR) ir ryšių grandys (RG) naudojamos ryšiams laikyti tarp artilerijos ir remiamų pėstininkų vadų tais atvejais, kai artilerijos vadovietės bei sekyklos negali būti parinktos čia pat arti remiamų pėstininkų vadoviečių.

196. Ryšių rinktinę (RR) išsiunčia TP rinktinės vadai prie remiamo pėstininkų vieneto vado, kiekvieną kartą nustatydamas jos sudėtį ir, jei reikia, aprūpindamas ryšių priemonėmis. Paprastai ryšių rinktinę sudaro 1 karininkas, 1 puskarininkis ir keletas ryšių pasiuntinių. Ryšių rinktinė susižino su išsiuntusiu TP rinktinės vadu jau esančiu telefoniniu ryšiu, o jei jo nėra, pati jį įrengia priskirtomis priemonėmis.

197. Ryšių grandį (RG) išsiunčia baterijos vadas, TP rinktinės vadui įsakius, prie to pėstininkų dalinio (bataliono, kuopos) vado, kurio bare baterija vykdys pagrindinius uždavinius. Paprastai ryšių grandis susideda iš 1 puskarininkio, poros žvalgų sekėjų ir poros ryšių pasiuntinių; žiūrint reikalo, ryšių grandis gali būti sustiprinta techninėmis ryšių priemonėmis.

Baterijos vadas, pasiremdamas TP rinktinės vado nurodymu, įsako ryšių grandies viršininkui laikyti ryšį arba betarpiškai su baterijos vado sekykla, arba su priešakine sekykla, arba su ryšių rinktinės (RR) viršininku; pirmuoju ir antruoju atveju visus pranešimus ir pėstininkų ugnies reikalavimus RG viršininkas siunčia betarpiškai arba per priešakinį sekėją baterijos vadui, paskutiniu atveju — RR viršininkui. Pirmieji du būdai laiduoja greičiausią artilerijos ugnies iššaukimą.

198. TP rinktinės (baterijos) vadas, išsiųsdamas RR (RG), suteikia pastarosios viršininkui žinių apie:

- a) TP rinktinės (baterijos) ugniavietes bei sekyklas,
- b) pagrindinį ir šalutinį barą,
- c) tolimąją ir artimąją artilerijos ugnies ribą,
- d) ugnies planą ir paskirtų šaudmenų kiekį,
- e) numatomą artilerijos ugniaviečių keitimą kautynių metu.

RR (RG) viršininkas, atvykęs prie remiamo vieneto vado, prisistato jam ir praneša anksčiau minėtas žinias.

199. Pėstininkų vieneto vadas turi esančiam prie jo RR (RG) viršininkui nuolat teikti žinių apie:

- a) savo vieneto ir priešo priešakinių skaidinių užimamas ribas,
- b) artilerijos ugnies reikalavimus,
- c) vieneto numatomus veiksmus,
- d) pėstininkų sutartinius ženklus artilerijai,
- e) numatomus savo vadovietės kilnojimus.

RR (RG) viršininkas, gavęs šias žinias iš remiamo vieneto vado, tuojau jas praneša jį išsiuntusiam vadui.

RR ir RG, keliantis pėstininkų vadams į naujas vadovietes, nuo jų neatsilieka ir griežtasi priemonių, kad ryšys su juos išsiuntusiais vadais nebūtų nutrauktas.

200. Priešakinę sekyklą, jei reikia, steigia kiekvienos TP baterijos vadas. Priešakinio sekėjo pareigas dažniausiai eina vadovavimo būrio vadas arba baterijos vado paskyrimu vienas iš ugnies būrio karininkų. Priešakinė sekykla laiko telefoninį arba radijo telefoninį ryšį su pagrindine sekykla.

Priešakinis sekėjas:

- a) baterijos vado pavedamas išišaudo į taidinius, kurių pagrindinė sekykla nemato;

- b) laiko akies ryšį su pėstininkų labiausiai išstumtais pirmyn daliniais ir praneša baterijos vadui apie kiekvieną pėstininkų pasislinkimą pirmyn arba atgal;
- c) betarpiškai arba per ryšių grandį laiko techninį ryšį su artimiausios kuopos vadu;
- d) gavęs iš pėstininkų dalinio arba ryšių grandies viršininko ugnies reikalavimą kreipiasi į baterijos vadą, apibūdindamas jam taikinį ir jo svarbumą; jei baterija tuo metu nešaudo į taikinius, paskirtus aukštesnio vado, tai baterijos vadas arba pats paleidžia reikalaujamą ugnį, arba įsako tai atlikti priešakiniam sekėjui.

Ryšiai su aviacija

201. Ryšių tikslas — laiduoti artilerijos ir aviacijos bendradarbiavimą žvalgant ir šaudant nematomus iš žemės sekyklos taikinius.

202. Ryšiai tarp artilerijos ir aviacijos vadų užmezgami:

- a) asmeniniais vadų pasimatymais,
- b) per aviacijos atstovą prie junginio štabo,
- c) per bendrą kariuomenės junginio ryšių tinklą.

203. Ryšiai tarp artilerijos dalinio vado ir numatyto uždaviniui vykdyti oro žvalgo užmezgami asmeniniu pasimatymu prieš prade-

tant vykdyti uždavinį. Visuomet, kai tik ap-
linkybės leidžia, oro žvalgas turi prieš skris-
tamas atvykti į artilerijos vadovietę uždavinio
vykdymo planui nustatyti. Jei pats žvalgas
negali atvykti pas artilerijos vadą, tai, suda-
rant vykdymo planą, aviacijos atstovo dalyva-
vimas būtinas.

204. Ryšiai tarp skrendančio
lėktuvo ir šaudančio artileri-
jos dalinio sudaromi šia tvarka:

- a) lėktuvas siunčia ryšių aikštelei komandas ir pastebėjimus radijo telegrafu — sutartiniais ženklais;
- b) ryšių aikštelė perduoda šaudančiai baterijai komandas telefonu; tuo pat būdu perduoda savo pranešimus šaudančioji baterija ryšių aikštelei;
- c) ryšių aikštelė perduoda lėktuvui savo pranešimus marškomis — sutartiniais ženklais;
- d) be to, ryšys tarp skrendančio lėktuvo ir šaudančio artilerijos dalinio dar gali būti laikomas abipusiškai radijo priemonėmis.

205. Ryšių aikštelė steigama grupės vado nurodymu; jai vadovauja grupės ryšio karininkas arba grupės vado paskirtas tam reikalui karininkas. Ryšio aikštelėje statomas radijo imtuvas, tiesiamos reikalingos marškos aikštelė sujungiama telefono linijomis su grupės (baterijos) vadu ir šaudančiomis baterijomis.

Ryšiu aikštelė turi būti:

- a) paslėpta nuo priešo žemės sekėjų,
- b) netoli nuo grupės vadovietės,
- c) lėktuvo lengvai surandama (kryžkelės bei kiti iš lėktuvo gerai matomi vietiniai daiktai),
- d) joje rodomos marškos turi būti gerai matomos (reikia vengti namų bei medžių šėšėlių).

206. Be aukščiau nurodytų ryšių priemonių lėktuvai kartais naudoja raketas ir numetamus pranešimus; raketos leidžiamos iš lėktuvo ir turi iš anksto sutartą reikšmę; pranešimai taip pat metami iš lėktuvo žemėn netoli ryšių aikštelės.

V skirsnis

SEKIMAS

207. Artilerijos sekimo uždaviniai yra šie:

- a) sekti priešą ir rinkti apie jį žinias,
- b) sekti iššaudymą ir kaunamąjį šaudymą,
- c) tikrinti artilerijos dalinių šaudymą,
- d) sekti savosios kariuomenės padėtį ir judesius.

208. Sekama turi būti be paliovos. Tačiau oro ir priešo įtaka gali sekimą labai suvaržyti, o kartais padaryti jį visiškai negalimą.

209. Sekama nuo žemės ir iš oro

Sekimas nuo žemės

Bendrybės

210. Sekimas nuo žemės yra pagrindinė artilerijos sekimo rūšis.

Jis turi šių teigiamų savybių:

- a) gali veikti ilgą laiką,
- b) gali naudotis tiksliausiais taikymo bei sekimo įrankiais,
- c) nenutrūksta jokiam ore, išskyrus tirštą rūką ir sningant.

Neigiamos žemės sekimo savybės:

- a) riboti sekimo laukai,
- b) reikalas būti apsaugotam savos kariuomenės,
- c) įrengimui reikia nemaža laiko.

211. Nuo žemės sekama iš sekyklų, kurios skirstomos į pagrindines ir padedamąsias. Pagrindines sekyklas užima artilerijos vadai. Padedamosiose sekyklose seka karininkai arba prityrę puskarininkiai. Sekyklų steigimu rūpinasi kiekvienas artilerijos vadas savo pagrindiniame ir šalutiniame baruose.

Baterijos sekyklos

212. Baterijos vadas steigia savo pagrindinę sekyklą visada, o padedamąsias sekyklas, jei reikia.

Pagrindinė sekykla turi būti tinkama iššaudymui ir kaunamajam šaudymui vykdyti. Tais atvejais, kai pagrindinė sekykla yra žymiai numušusi nuo remiamų pėstininkų priešakinių da-

linių, baterijos vadas įsteigia priešakinę sekyklą. Be to, kai iš pagrindinės sekyklos viso baro sekimas neįmanomas arba kai šaudymas iš jos yra sunkus, baterijos vadas išsiunčia šoninę sekyklą, kuriai paskiria karininką arba gerai prityrusį puskarininkį.

Grupės (rinktinės) vado sekyklos

213. Pagrindinė grupės vado sekykla turi būti tinkama grupės baterijų ugniai valdyti ir tikrinti. Be to, grupės vado sekykla turi laiduoti patogius ir trumpus ryšius su baterijų ir remiamų pėstininkų vadais. Pageidaujama, kad grupės vado sekykla sutaptų su vieno baterijos vadų sekykla. Sekimo ir ugnies tikrinimo sumetimais grupės vadas, jei laikas leidžia, dar steigia ir šoninę sekyklą.

214. Artilerijos pulko vado sekykla turi turėti kiek galint platesnį ir gilesnį sekimo lauką. Jei vietovė tokiam sekimui nepatogi, tai pulko vado sekykla turi laiduoti bent pagrindinio smūgio krypties sekimą. Artilerijos pulko vadas, kaip ginklo viršininkas, negali nuolat būti savo sekykloje, todėl paprastai šią sekyklą užima pulko vado paskirtas karininkas. Naktį artilerijos pulko vado sekykla paprastai darbą pertraukia.

Sekimo santvarka

215. Kiekvienas artilerijos vadas yra atsakingas už nuolatinį sekimo veikimą ir tinkamą jo sutvarkymą jam pavestame bare.

Pavesto baro sekimą tvarkant reikia stengtis, kad jame būtų kuo mažiausiai nematomų objektų.

216. Paprastai artilerijos sekyklas artilerijos vadai renkasi savo veikimo baruose.

Kartais, norint išvengti per didelio sekyklų susigrūdimo, artilerijos vadas gali nurodyti savo valdiniams sekyklų rajonus.

217. Sekyklų skaičius priklauso nuo baro patalumo, numatomų uždavinių, vietovės pobūdžio ir kautynių pavidalo.

218. Sekimo uždaviniams vykdyti kiekvienam sekyklai skiriami:

- a) sekėjai (karininkai ir puskarininkiai),
- b) ryšininkai (telefonistai, radistai ir pasiuntiniai),
- c) sekimo priemonės (busolės, dvišaki žiūronai, paprasti žiūronai, laikrodžiai, žemėlapiai ir t. t.).

Sekėjų, ryšininkų ir sekimo priemonių skaičius priklauso nuo duodamų sekyklai uždavimų. Jei sekyklai teks veikti ilgiau kaip 12 valandų, tai reikia skirti ne mažiau kaip 2 sekėjus, kad jie galėtų sekti pamainomis.

219. Kiekvienoje sekykloje vienas sekėjų (karininkų, puskarininkų) skiriamas sekyklos ryšininku. Pagrindinėse sekyklose viršininkas laikomi tų sekyklų vadai (grupės, baterijos). Sekyklų viršininkai skirsto sekėjams uždavinius ir sekimo laukus (kryptis).

Sekimo vykdymas

220. Kautynių metu grupių ir baterijų vadai seka patys. Kautynėms atslūgus, grupės arba baterijos vadai gali paskirti iš eilės sekti savo karininkus arba gerai prityrusius puskarininkius.

221. Sekimas iš pagrindinių sekyklų turi būti nuolatinis, kitos sekyklos gali veikti ir ne nuolat, o tik prireikus.

222. Paprastai kiekviena sekykla įpareigojama, kiek galima matyti, sekti priešą, savą šaudymą ir savų pėstininkų veiksmus ir juos duodamus sutartinius ženklus.

223. Kada sekamas priešas, pastebėjus priešo dalinį reikia stengtis kiek galint tiksliau nustatyti jo užimtą vietą, jo skaičių ir jo veiksmus. Be to, reikia tiksliai žymėti priešo pasirodymo laiką. Sekėjas apie pastebėtą priešą tuojau praneša savo vadui, o pastarasis, jei mato, kad pasirodęs priešas gali sudaryti pavojų saviems pėstininkams, tuojau išpėja atitinkamą pėstininkų vadą ir paleidžia ugnį.

224. Šaudymas sekamas šaudymo statuto nurodymais. Jei tik aplinkybės leidžia, šaudymą sekti reikia dvišonio sekimo būdu.

225. Savų pėstininkų, ypač priešakinių dalinių, veiksmus sėkmingiausiai seka priešakiniai sekėjai. Jų pareiga pranešinėti artillerijos vadams apie pėstininkų padėtį ir kiekvieno jos pakitimą.

226. Savų pėstininkų duodamus sutartinius ženklus seka baterijų vadai paskirti sekėjai. Paprastai šie sekėjai būna netoli baterijos vado sekyklos ir, pastebėję sutartinius ženklus, tuojau praneša baterijos vadui. Ginantis, jei vietovė leidžia, šie sekėjai kartais statomi baterijų ugniaviečių rajone, kad ryšiams nutrūkus tarp sekyklų ir ugniaviečių galima būtų paleisti ugnį pagal pastebėtus sutartinius ženklus.

227. Grupių ir baterijų pagrindinėse sekyklose sudaromi šie dokumentai: žyminių (orientierių) lapas, ugnies lapas arba žemėlapis, sekimo dienoraštis, akiračio piešinys ir nematomų plotų brėžinys. Sekimo dienoraštis ir ugnies lapas arba žemėlapis sudaromi visais atvejais.

228. Žyminių (orientierių) lapas palengvina artilerijos ir pėstininkų vadams nurodinėti taikinius ir nustato abiem pusėm bendrą vienodą kalbą. Pėstininkų vadai, duodami artilerijai uždavinius, nustato viena eilę žyminių, kuriuos artilerijos vadai įtraukia į savo žyminių lapą tuo pačiu pavadinimu ir numeriu, kaip ir pėstininkai. Artilerijos vadai pėstininkų nurodytus žyminius papildo savo parinktais žyminiais, kurie palengvina nurodyti taikinius savo valdiniam (baterijų vadams).

Išrinktieji žyminiai išbraižomi ir sunumeruojami žyminių lape, kaip parodyta 29 priede.

229. Grupėje karininkas sekėjas sudaro žyminių lapo 6 egzempliorius ir išsiuntinėja po 1 egz. artilerijos pulko vadui, remiamų pėstininkų vadui ir baterijų vadams.

Baterijoje žyminių lapą veda baterijos vadas ir vieną egzempliorių siunčia remiamo vienetu vadui.

Grupės vadas pats per savo karininkus turi patikrinti baterijų vadų sekyklose, ar žyminiai teisingai suprasti.

230. Ugnies lapas (žemėlapis) yra svarbiausias dokumentas, sudaręs artilerijos ugnies pagrindą. Jame, topografijos vadovėlio nurodymais, kiek galint tiksliau pažymimi pagrindiniai taškai, ugniavietės, sekyklos, žyminiai ir taikiniai ir surašomos jų koordinatės. Ugnies lapą (1 egz.) parengia grupėje — karininkas žvalgas (KŽ), baterijoje — vadovavimo būrio vadas (VBV). Ligi nesudarytas ugnies lapas, ugniavietės, sekyklos, žyminiai ir taikiniai pažymimi ugnies žemėlapyje.

231. Sekimo dienoraštį rašo pats sekyklos viršininkas. Jame surašomi surastieji taikiniai ir visi pastebėti priešo veiksmai. Sekimo dienoraščio rašoma vienas egzempliorius. Dienoraščio pavyzdys 30 priede.

232. Akiračio piešinys atvaizduoja matomą iš sekyklos vietos vaizdą. Jis padeda orientuotis sekyklos sekėjams keičiantis. Akiračio piešinį paišo vado paskirtas karininkas, puskarininkis arba eilinis.

233. Nematomų plotų brėžinys braižomas skaidrėje naudojantis visose sekyk-

lose vienodo mastelio žemėlapiu. Baterijų vadams nubraižę nematomų plotų brėžinį, vieną jo egzempliorių siunčia grupės vadui. Grupės karininkas sekėjas, surinkęs visų baterijų nematomų plotų brėžinius, sudaro bendrą visos grupės nematomų plotų brėžinį (žr. 31 priedą).

234. Keičiantis artilerijos daliniams, senoji sekyklos tarnyba privalo gerai supažindinti naujai atvykusią tarnybą su sekimo baru, priešais ir savų pėstininkų užimtomis pozicijomis, žyminiais ir išaudytais taikiniai, sekyklos rengimu ir susisiekimu su ugniavieta, vadovavimais ir t. t. Minėtam supažindinimui labai naudinga dalį senosios tarnybos nors porai valandų palikti sekykloje drauge su naująja tarnyba.

Senoji tarnyba, apleisdama sekyklą, perduoda naujai tarnybai tik sekimo dokumentus o ryšių priemones, sekimo įrankius ir kitą turtą, išskyrus nutiestų telefono linijų kabelį, pasūmama su savim. Paliktam telefono kabelio keičiui keičiantysis dalinys išduoda keičiamam kvitą arba grąžina jam tokį pat kabelio keičį.

Sekimas iš oro

Bendrybės

235. Sekimas iš oro padeda artilerijai surasti ir šaudyti nematomus iš žemės sekyklų taikinius. Jis duoda ypač daug naudos kovojant su priešų artilerija ir šaudant priešų voras ir rezervus.

236. Sekimas iš oro pasižymi tokiomis savybėmis:

- a) teikia platų akiratį su palyginti labai mažais nematomais plotais,
- b) galima gana greitai išžvalgyti ir nufotografuoti nemažus plotus, esančius prieš rankose,
- c) dėl prieš ir oro įtakos, dėl skraidomųjų priemonių ir žmonių riboto skaičiaus negali nuolat veikti,
- d) negalima naudotis tiksliais sekimo įrankiais.

237. Iš oro (iš lėktuvų) seka to dalyko išmokyti artilerininkai arba aviacijos oro žvalgai.

Sekimo santvarka

238. Junginio artilerijos vadas, pateikdamas junginio vadui savo siūlymą dėl artilerijos naudojimo, prašo paskirti jo valdžion reikalingą skridimų skaičių, nurodydamas nors apytikriai skridimų laiką ir uždavinius.

239. Vienas skridimas paprastai negali užtrukti daugiau kaip 2—2½ valandos. Tokiu skridimų vienas lėktuvas su ta pačia tarnyba per parą gali atlikti ne daugiau kaip du.

240. Oro žvalgai nuo uždavinio gavimo iki darbo pradžios reikia vidutiniškai apie 1 valandą laiko. Darbo pradžia bus tada, kai lėktuvas pakils į reikalingą aukštį ir atskris į paskirtą apylinkę.

241. Artilerijos vadas turi lėktuvui duodamus uždavinius taip apskaičiuoti, kad jo skridimo laikas būtų visiškai išnaudotas, jei tik priešas ir aplinkybės to nesutrukdytų.

242. Turint galvoje galimus prieš trūkumus, artilerijos vadai, ryšių aikštelės ir šaudančios baterijos turi stengtis, kad lėktuvas kiek galint greičiau galėtų atlikti jam pavestus uždavinius.

Sekimo uždaviniai ir jų vykdymas

243. Oro žvalgai iš lėktuvų gali atlikti artilerijos naudai šiuos uždavinius:

- a) taikinių žvalgymą,
- b) taikinių fotografavimą,
- c) taikinių šaudymą,
- d) šaudymo tikrinimą,
- e) kaunamojo šaudymo sekimą.

Be šių specialių uždavinių, junginio štabas ir aviacija turi pranešti artilerijai naudingas žinias, kurios gautos per skridimus to junginio naudai.

244. Prieš uždavinio vykdymą oro žvalgas, jei tik aplinkybės leidžia, turi pats su artilerijos vadu aptarti taikinių išdėstymą ir jų savybes, uždavinio vykdymą, ryšių laikymą ir uždavinių vykdymo tvarką.

Uždavinių vykdymas smulkiai aprašytas „Artilerijos ir aviacijos bendradarbiavimo“ statute.

Taikinių žvalgymas

245. Taikinių žvalgymas iš lėktuvų turi tikslą:

- a) nustatyti naujai pasirodančius taikinius,
- b) patikrinti žinomų arba spėjamų taikinių buvimą arba veikimą,
- c) skubiai prireikus, iššaukti artilerijos ugnį.

246. Taikiniai žvalgomi iš akies. Įgudęs žvalgas gali pažymėti surasto taikinio centrą žemėlapyje 50 metrų tikslumu visomis kryptimis. Surasto taikinio rūšį ir jo padėtį žvalgas praneša ryšių aikštelei. Paprastai vienam žvalgui pavedamas baras 6 km pločio ir 20 km gilumos.

247. Artilerijos vadas, kurio naudai veikia oro žvalgas, sprendžia ugnies paleidimo laiką, atsižvelgdamas į žvalgo nurodytą skubotumą. Žvalgo darbui palengvinti artilerijos vadas paprastai nurodo tik vieną ryšių aikštelę, su kuria lėktuvai kalbasi.

Taikinių fotografavimas

248. Lėktuvams gali būti pavedama nufotografuoti arba ištisi plotai, arba atskiri vietiniai daiktai.

249. Ištiso ploto fotografavimo tikslas — padaryti foto nuotrauką artilerijos šaudymo reikalams. Tokia nuotrauka paprastai daroma 1:10.000 mastelio ir naudojama kaip stambaus mastelio žemėlapis.

Plotui nutraukti reikalingas laikas ir lėktuvų skaičius priklauso nuo turimo foto aparato, duoto mastelio ir ploto dydžio (pav., vienas lėktuvas, turėdamas 18×24 automatinį foto aparatą, gali nutraukti 1×20 km plotą 1:10.000 masteliu per 15 minučių). Foto nuotraukai galutinai parengti reikia 3—6 val., ne lygu foto laboratorijos įrengimas, įgudimas ir išryškinimo būdai.

250. Atskirų vietinių daiktų fotografavimo tikslas — surasti spėjamus taikinius ir juos kiek galint tiksliau pažymėti žemėlapyje. Šis būdas reikalauja palyginti nedaug laiko. Prityrę foto laborantai nuotraukas išaiškina ir taikinių žemėlapyje pažymi per 30 — 40 min.

Taikinių išaudymas

251. Išaudymo tikslas — gauti taikinį apgaubiančiąją eilę arba siaurąją šakutę. Palankiose sąlygose šiam tikslui pasiekti oro žvalgui tenka padaryti vidutiniškai 3 pataisas. Išaudymo laikas priklauso nuo oro, priešų įtakos, šaudymo duomenų parengimo, pabūklų rūšies, šaudymo santvarkos, ryšių veikimo ir taikinio matomumo. Visiškai palankiose sąlygose įgudęs žvalgas gali išaudyti vieną taikinį lengvąja baterija per 10 min., sunkiąja baterija — per 20 min.

252. Taikiniai išaudomi tais atvejais, kai artilerija negali parengti tikslių šaudymo duomenų arba kai reikia tuojau šaudyti skrendan-

čio lėktuvo nurodytą taikinį. Šiuo orinio sekimo būdu pasiekiamas didelis šaudymo tikslumas, bet dėl ilgo iššaudymo laiko juo pasinaudos tik nedidelis baterijų skaičius.

Š a u d y m o t i k r i n i m a s

253. Šaudymo tikrinimo tikslas — surinkti artilerijos vadams žinių apie jiems priklausančių baterijų šaudymo duomenų tikslumą ir padėti baterijoms pagerinti šaudymo duomenis. Paprastai oro žvalgas kiekvienai baterijai praneša tik vieną pataisą. Šaudymo tikrinimo laikas priklauso nuo tų pačių sąlygų, kurios nurodytos 251 straipsnyje. Visiškai palankiose sąlygose įgudęs oro žvalgas gali per vieną valandą patikrinti 9 lengvųjų arba 6 sunkiųjų baterijų šaudymą, skaitant baterijai po vieną taikinį.

254. Šaudymo tikrinimas vykdomas tais atvejais, kai artilerijos daliniai tiksliai žino taikinius ir gali tiksliai parengti šaudymo pradžios duomenis.

K a u n a m o j o š a u d y m o s e k i m a s

255. Kaunamojo šaudymo sekimo tikslas — surinkti artilerijos vadovybei žinių apie kaunamojo šaudymo tikslumą. Šį uždavinį vykdydamas oro žvalgas pažymi stambaus mastelio žemėlapyje arba nufotografuoja sprogimų padėtį šaudomų taikinių atžvilgiu ir praneša ryšių aikštelei.

Šiuo būdu sekama, kai laikas ribotas ir dėl nepakankamo lėktuvų skaičiaus negalima atlikti šaudymo tikrinimo ir iššaudymo uždavinių.

V I s k i r s n i s

Artilerijos žinių tarnyba (AŽT)

AŽT uždaviniai

256. Artilerijos žinių tarnybos tikslas:

- rinkti artilerijai reikalingas žinias,
- gautas iš įvairių šaltinių žinias centralizuoti,
- centralizuotas žinias palyginti, patikrinti ir įvertinti,
- surinktas ir patikrintas žinias paskelbti suinteresuotiems viršininkams ir valdiniam.

Žinių šaltiniai

257. Artilerijai reikalingos žinios gaunamos iš šių šaltinių:

- artilijos žemės sekyklų,
- pėstininkų vienetų,
- lėktuvų, veikiančių tiek artilijos, tiek junginio naudai,
- junginio štabo II skyriaus.

258. Artilerijos žemės sekyklos yra vienas plačiausiai naudojamų žinių šaltinių. Pagrindinės sekyklos nustatytu laiku pristato savo vadams sekimo dienoraščio iš-

traukas su vaizduojančiais brėžiniais. Kitos sekyklos apie pastebėtus priešo veiksmus praneša savo vadams žodžiu arba raštu.

Kiekviena sekykla skubias ir svarbias žinias praneša tuojau.

259. Pėstininkų vienetai savo priemonėmis surinktas ir artilerijai reikalingas žinias praneša remiančios artilerijos vadui per RR (RG) viršininkus.

260. Aviacijos surinktos ir artilerijai įdomios žinios kasdien pranešamos AŽT viršininkui. Šias žinias aviacija praneša raštiniais pranešimais, pridėdama taikinių foto nuotraukas ir ypač priešo baterijų ugniaviečių brėžinius. Kai aplinkybės leidžia, labai naudinga, kad AŽT viršininkas kaip galint dažniau pasimatytų su aviacijos žinių rinkimą tvarkančiu karininku.

261. Junginio štabo II skyrius glaudžiai bendradarbiauja su AŽT viršininku, kviesdamas bendrus pasitarimus žinių rinkimo reikalu, pasikeisdamas surinktomis žiniomis, kurios gali būti įdomios artilerijai, ir tuojau pranešdamas tokias žinias, kuriomis artilerija turi tuojau pasinaudoti. Esant reikalui išaiškinti prieš artilerijos išdėstymą, AŽT viršininkas kviečiamas dalyvauti belaisvių ir perbėgėlių apklausinėjime.

Žinių rinkimas

262. Žinių rinkimu rūpinasi visi artilerijos vadai. Svarbios žinios tuojau turi būti pranešamos suinteresuotiems vadams.

263. Baterijoje žinių rinkimą tvarko baterijos vadas. Jis paskiria tam reikalui karininką, ir surinktų iš jam prieinamų šaltinių žinių santrauką su reikalingais brėžiniais paskirtu laiku pristato grupės vadui. Pagrindinis žinių šaltinis — baterijos sekyklos.

264. Grupėje žinių rinkimą grupės vadas paprastai paveda karininkui žvalgui. Pastarasis gautas iš baterijų vadų, grupės sekyklų, pėstininkų vadų ir vykdyusių artilerijos uždavinius lėktuvų žinias sulygina ir padaręs žinių santrauką su brėžiniais paskirtu laiku siunčia artilerijos pulko štabui.

265. Žinių rinkimą artilerijos pulke tvarko pulko vadas per savo operacinį adjutantą arba kitą tam reikalui paskirtą karininką. Artilerijos pulko vadas:

- a) nustato artilerijos grupėms laiką žinių santraukoms pristatyti,
- b) duoda savo daliniams reikalingų žinioms rinkti nurodymų ir
- c) susitaria su aviacija ir junginio štabo II skyriumi dėl žinių tiekimo.

266. Pulko vado paskirtas karininkas vadinasi AŽT viršininku. Jis visas surinktas žinias stropiai palygina, patikrina, įvertina ir paskelbia suinteresuotiems asmenims kasdieninių žinių santraukų arba atskirų pranešimų pavidalu.

Žinios turi būti lyginamos ir tyrinėjamos kuo nuodugniau ir kruopščiau, turi būti atskiriamos tikros žinios nuo netikrų.

267. AŽT viršininkas padaro surinktų per 24 val. žinių santrauką su reikalingais brėžiniais ir kitais priedais. Šioje santraukoje aiškiai ir suglaustai duodamos tokios žinios:

- a) prieš artillerijos veikimas — naujai surastos, pasitvirtinusios ir spėjamos baterijų ugniavietės, klaidinamosios ugniavietės, prieš baterijų šaudymas, pabūklų kalibrai, sviedinių veikimas ir t. t.;
- b) savos artillerijos šaudymo išdavos ir pastebėtos klaidos;
- c) prieš pozicijų nužymėjimas (trasa) ir įrengimas, įvairūs taikiniai — sekyklės, vadovietės, prieštankiniai pabūklai, šaudmenų sandėliai ir t. t.

Artillerijos žinių santrauka siunčiama grupių vadams, aviacijos dalinių vadams, junginio štabo II skyriui, kaimyninių artillerijos dalių AŽT viršininkams ir artillerijos inspektoriui.

V SKYRIUS

ARTILERIJOS UGNIS

I skirsnis

Bendrybės

Ko reikalaujama iš artillerijos ugnies

268. Kad artillerijos ugnis būtų sėkminga, ji turi būti tikra, greita ir laiku paleista.

269. Artillerijos ugnies tikrumas priklauso nuo:

- a) taikiniui tinkamo pabūklo, sviedinio, degtuvo ir užtaiso parinkimo;
- b) šaudymo tolio: juo toliau šaudoma, juo ugnies tikrumas mažėja; lengvųjų pabūklų artillerijos ugnis laikoma tikra iki 6 km;
- c) ugnies tirštumo, kuris matuojamas išleistų tam tikrame laikotarpyje į ha arba metrą sviedinių skaičiumi; juo didesnis tirštumas, juo artillerijos ugnis tikresnė;
- d) įsišaudymo ir šaudymo duomenų parengimo; kuo daugiau artillerija turės laiko šaudymo duomenims parengti, tuo jos

ugnis bus tikresnė; be to, šaudymo duomenų parengimas įgalins pasiekti netikėtumą (staigumą); todėl kai tik aplinkybės leidžia, visuomet reikia numatyti laiką artilerijos ugniai parengti;

- e) pabūklų šaudymo krypties taikinių atžvilgiu; tikriausia ugnis bus tada, kai pabūklų šaudymo kryptis taikinių atžvilgiu bus šoninė arba įžambinė; tačiau sekimo ir ryšių sudarymo su remiamais pėstininkais sumetimais dažnai neduos pasinaudoti šonine ir įžambine ugnimi.

270. Artilerijos ugnies paleidimas pėstininkams reikalingu laiku priklauso nuo tinkamo sekimo ir ryšių sutvarkymo, pėstininkų sugebėjimo nurodinėti taikinius ir artilerininkų mokėjimo greitai parengti nors apytikrius šaudymo duomenis.

271. Greitas artilerijos ugnies vykdymas ypatingai svarbus šaudant į gyvus ir judrius taikinius, kurie gali keisti savo vietą ir padėti vietovėje. Tačiau ugnies vykdymo greitumas neprivalo peržengti leistinų greitšovumo ribų. Tos ribos priklauso nuo paties pabūklo ir jo tarnybos patvarumo, pabūklo ir sviedinio konstrukcijos ir nuo šaudymo laiko. Greitšovumas matuojamas išleidžiamų iš vieno pabūklo šūvių skaičiumi per vieną minutę; jis gali būti didžiausias, paprastas ir lėtas.

272. Čia duodama greitšovumo lentelė, kurios reikia griežtai prisilaikyti nenorint sugadinti pabūklų:

Greitšovumas	Šaudymo laikas	Leist. šūvių skaič. iš 1 pab. per 1 min.				Pastaba
		75 mm	76 mm	105 mm haub.	155 mm haub.	
Didžiausias	ne ilgiau kaip 2 min.	10	10	4	2	Didžiaustu greitšovumu neleidžiama šaudyti ilgiau kaip 15 min.; po 15 min. reikia šaudyti paprastu greitšovumu
	ne ilgiau kaip 5 min.	6	6	3	1½	
	ne ilgiau kaip 15 min.	4	4	2	1	
Paprastas	ne ilgiau kaip 1 val.	2	2	1	¾	
	ilgiau kaip 1 val.	ne daugiau kaip 100 šūvių per valandą		¾	½	
Lėtas	neribotas	šūvių skaičius mažesnis negu paprasto greitšovumo				

Sviedinių išlaidos

273. Šiame statute duodamas įvairioms ugnies rūšims ugnies tirštumas (sviedinių skaičius tam tikram laikotarpiui į tam tikrą plotą) yra pagrįstas didžiojo karo patyrimais, teoretiniais apskaičiavimais ir įvairių kariuomenių bandymais. Ugnies tirštumas parodo, kokios reikalingos sviedinių išlaidos medžiaginiam ugnies sėkmingumui pasiekti. Tačiau artilerijos ugnis pasireiškia ir dideliu dvasiniu veikimu, kurio teoretiškai niekaip negalima apskaičiuoti. Todėl ugnies tirštumas į atskirus

taikinius gali būti keičiamas atsižvelgiant į priešo atsparumą ir jo karinį pasirengimą, o taip pat į mūsų turimus šaudmenų išteklius. Dažnai dėl nepakankamų šaudmenų išteklių teks atsisakyti nuo tokių taikinių šaudymo, kurie pėstininkų kautynėms betarpės įtakos neturi. Tokiais atvejais artilerijos ugnį teks nukreipti pirmiausia į priešo pėstininkus ir jų ugnies priemones, o kovą su priešo artilerija teks apriboti tik žinomų ir sekamų priešo baterijų šaudymu.

Ugnies vykdymas

274. Žiūrint taktinių aplinkybių, taikinio rūšies ir jo dydžio, artilerijos ugnis gali būti arba kelių baterijų, arba vienos baterijos, arba atskiro pabūklo.

275. Keleto baterijų ugnis į vieną taikinį ir vienu laiku vadinasi ugnies sutelkimu. Ugnies sutelkimai vykdomi trumpiausiu laiku ir didžiausiu leistinu greitšovumu. Paprastai ugnis telkiama:

- a) į tokius taikinius, kurie gali judėti, išsi-
skleisti arba pasinaudoti vietovės prie-
dangomis,
- b) norint trumpu laiku nuslopinti tokio dy-
džio taikinius, kur viena baterija nepa-
siektų reikalingo ugnies tankumo,
- c) norint pasiekti kuo didesnę netikėtumą.

Gerai parengti ir tiksliai vykdomi ugnies sutelkimai duoda geriausių išdavų.

276. Viena atskira baterija šaudo tokio didumo taikinius, kur ji gali pasiekti reikalingo ugnies tirštumo paskirtu laiku. Judrūs taikiniai šaudomi trumpą laiką didžiausiu leistinu greitšovumu. Šitoks atskiros baterijos šaudymo būdas vadinasi ugnies smūgiu.

Nejudrūs taikiniai šaudomi dažniausiai paprastu greitšovumu.

277. Atskiri pabūklai šaudo mažus taikinius ir vykdo šiaip atskirus taktinius uždavinius (LA, prieštank. pabūklai ir t. t.). Tačiau kai yra pavojaus, kad mažas taikinytis gali greit išnykti, į jį nukreipiama visos baterijos ugnis.

II skirsnis

Ugnies paleidimas

278. Artilerijos ugnis gali būti paleista:

- a) iš anksto paskirtu laiku pagal ugnies lentelę,
- b) tiesioginiams viršininkams įsakius,
- c) artilerijos vadų iniciatyva,
- d) pėstininkams reikalaujant,
- e) oro žvalgui reikalaujant.

Ugnies paleidimas paskirtu laiku

279. Šiuo būdu ugnis paleidžiama tais atvejais, kai taikiniai yra žinomi arba bent spėjami ir kai turima pakankamai laiko iššaudyti arba parengti šaudymo duomenis.

280. Tokiais atvejais kiekvienas artilerijos vadas sudaro savo daliniui ugnies lentelę, kurioje, be kitų duomenų, paprastai nurodoma kuris dalinys, kada ir į kurią taikinį paleidžia ugnį.

281. Kiekvienas artilerijos vadas, gavęs ugnies lentelę, ugnį vykdo lentelėje paskirtu laiku ir tuo metu į nenumatytus taikinius nešaudo.

Ugnies paleidimas tiesiogiam viršininkui įsakius

282. Šiuo būdu ugnis bus paleidžiama tada, kai artilerijos valdymas centralizuotas.

283. Kiekvienas artilerijos vadas, vykdydamas iš aukščiau įsakytą ugnį, turi žiūrėti, kad ši ugnis atitiktų esančias aplinkybes. Tais atvejais, kai tokia ugnis gali būti pavojinga saviems pėstininkams, vykdytojas prieš ugnies paleidimą turi tuojuo apie tai pranešti savo viršininkui.

284. Jei kautynių metu artilerijos dalinio vadas gavo tuo pat laiku įsakymą ugnį paleisti iš savo viršininko ir ugnies pareikalavimą iš remiamų pėstininkų, tai artilerijos dalinio vadas, apsvarstęs uždavinį ir aplinkybes, veikia pagal gautas išvadas, pranešdamas apie tai ir pėstininkų ir savo vadui.

Ugnies paleidimas artilerijos vadų iniciatyva

285. Baterijų vadų iniciatyva ugnis paleidžiama pasiremiant žemės sekimu. Paprastai

baterijos vadas, nukreipdamas ugnį į staiga pasirodžiusį svarbų taikinį, praneša savo grupės vadui; tačiau tais atvejais, kai taikinyms gali pasislėpti arba labai pavojingas saviems pėstininkams, baterijos vadas paleidžia ugnį tuojuo.

286. Priešakinės ir šoninės sekyklos ugnį paleidžia gavusios iš baterijos vado leidimą.

287. Jei bevykdant viršininko įsakytą ugnį, pasirodo svarbus taikinyms, tai baterijos vadas iš aplinkybių pats sprendžia, ar tęsti įsakytą ugnį ar ją perkelti į naujai pasirodžiusį taikinį.

288. Artilerijos vadų iniciatyva ugnis paleidžiama įvairiose kautynėse tais atvejais, kai laukimas ugnies pareikalavimo iš viršininkų arba pėstininkų vadų gali būti pražūtingas ir nenaudingas.

289. Sveikai ir teisingai iniciatyvai reikia, kad artilerijos vadai gerai žinotų remiamų pėstininkų padėtį, uždavinį ir jo vykdymo planą.

Ugnies paleidimas pėstininkų reikalavimu

290. Kiekvienas TP artilerijos vadas, gavęs iš remiamo dalinio ugnies reikalavimą, jį vykdo tuojuo arba nustatytu laiku. Kai artilerijos ugnis vykdoma pagal ugnies lentelę, ugnies paleidimas pėstininkų reikalavimu laikinai atidedamas vėlesniam laikui; kitais atvejais artilerijos vadas elgiasi 284 str. nurodymais.

291. Pėstininkai gali reikalauti artilerijos ugnies tiek į iš anksto numatytus, tiek į nenumatytus taikinius. Pastaruoju atveju ugnies paleidimas užtrunka ilgiau, negu į iš anksto numatytus taikinius.

292. Kiekvienas artilerijos vadas, jei tik aplinkybės leidžia, turi drauge su remiamų pėstininkų vadu išžvalgyti vietoje taikinius ir juos kiek galint tiksliau pažymėti žemėlapyje ir sunumeruoti. Taikinių numeracija turi būti žinoma remiamo vieneto vadui. Į tokius iš anksto numatytus taikinius ugnis iššaukiama pranešus tik taikinio numerį.

293. Reikalaujant artilerijos ugnies į nenumatytus taikinius, pėstininkai juos nurodo artilerijos vadams:

- a) vietoje (kai artilerijos ir pėstininkų vadų sekyklos yra greta),
- b) pagal iš anksto sutartus žyminius (orientierius), apibūdindami taikinio padėtį žyminio atžvilgiu pasaulio šalimis ir metais,
- c) pagal žemėlapi: koordinatėmis, celuloido keturkampiu arba paprastai parodydami taikinį žemėlapyje (kai artilerijos ir pėstininkų vadas būna drauge).

294. Kad taikiniai būtų teisingai nurodomi ir vienodai suprantami, artilerininkai ir pėstininkai turi turėti vienodus žemėlapius, juose iš anksto nustatyti vienodus žyminius (jei žemėlapis neturi koordinačių tinklelio) ir susižymėti taikinius vienodais numeriais.

295. Artilerijos ugnį pradėti, perkelti arba nutraukti pėstininkai reikalauja arba patys, žodžiu, arba per artimiausią artilerijos sekyklą, ryšių rinktinę (grandį), arba iš anksto sutartais ženklais (raketomis ir kitokiais). Artilerijos vadai turi žinoti, kas ir iš kurios vietos tuos sutartus ženklus duos.

296. Dažnai pėstininkams bus svarbu žinoti artilerijos ugnies pabaigą. Tokiais atvejais artilerijos vadas praneša pėstininkų vadui ugnies pabaigos pažymėjimo būdą (dūminių sviedinių eilė, baterijos greitoji ugnis ir t. t.).

Ugnies paleidimas oro žvalgui reikalaujant

297. Į nematomus iš žemės sekyklų svarbius ir stambius taikinius (priešo žygiuojančias voras, stambius priešo pėstininkų ir tankų susibūrimus, veikiančias arba žygiuojančias baterijas ir kita) ugnis gali būti paleidžiama oro žvalgui reikalaujant. Šis ugnies paleidimas yra aptartas „Artilerijos ir aviacijos bendradarbiavimo statute“ (skirsnis „Šaudymas į atsitiktinai pasirodančius taikinius“).

III skirsnis

Ugnies rūšys

298. Žiūrint aplinkybių, uždavinio ir taikinio pavidalo, artilerija gali vykdyti įvairių rūšių ugnį. Ugnies rūšys yra šios: naikinamoji, slopinamoji, ardomoji, užtveriamoji, trukdomoji ir draudžiamoji.

Naikinamoji ugnis

299. Naikinamąja ugnimi šaudomi gyvi nepridengti taikiniai, sekami iš žemės sekyklų. Ugnies tikslas — padaryti priešui kiek galint daugiau nuostolių.

300. Naikinamoji ugnis yra trumpi, greitai ugnies smūgiai, šrapneliais ir brizantinėmis granatomis iš atstumų, ne didesnių kaip 4000 metrų. Jei tik vieta taikinio rajone patogi ir atstumas iki taikinio 2000—3600 metrų, tai labai naudinga šaudyti šrapnelių ir granatų atšokėliais (rikošetais); tada nereikės išaudyti sproгимų aukščio.

Jei atstumas, vietovė, blogos sekimo sąlygos arba trumpas laikas neduoda šaudyti šrapneliais arba brizantinėmis granatomis, tai šaudoma granatomis su staigaus (akimirkos) veikimo degtuvais; šaudymo tolis ne didesnis kaip 5000 metrų.

301. Naikinamosios ugnies tirštumas priklauso nuo ugnies staigumo, taikinio dydžio, taikinio elgesio ir šaudančiojo sugebėjimų.

Paprastai šaudant vienu taikikliu gerai sekama smulkų pėstininkų dalinį (būrį, skyrių) 2,5—3 km atstume vidutiniškai reikia iššauti:

75 mm — 24—40 granatų arba 16—24 šrapnelius,

105 mm — 12—20 granatų arba 12—20 šrapnelių.

Šaudant įvairiais taikikliais, kiekvienu taikikliu reikia išleisti ne mažiau kaip pusę normų.

Slopinamoji ugnis

302. Ugnies tikslas — priversti priešą būti pasislėpusį, neleisti jam laisvai vartoti savo ginklų, neleisti sekti ir judesių vykdyti.

303. Slopinamoji ugnis į pasislėpusį vietovėje priešą vykdoma šrapneliais, atšokėliais arba staigaus (akimirkos) veikimo granatomis.

Apsikasusį priešą šaudoma pakaitomis granatomis su gaištukais ir staigaus veikimo granatomis.

304. Slopinamoji ugnis vykdoma staigiais keleto baterijų ugnies sutelkimais arba atskiru baterijų ugnies smūgiais. Ugnies sutelkimas arba smūgis tęsiasi ne ilgiau kaip 2—3 minutės didžiausiu greitšovumu. Ugnies tirštumas:

75 mm — 12 sviediniu į 1 ha per 1 min.,

105 mm — 8 sviediniai į 1 ha per 1 min.,

155 mm — 4 sviediniai į 1 ha per 1 min.

305. Labai naudinga ugnies sutelkimus arba smūgius pakartoti netaisvklingais tarpais. Pertraukose tarp smūgiu arba sutelkimų taikini šaudo atskiri pabūklai arba pabūklų skvriai paprastu greitšovumu ir tokiu ugnies tirštumu:

75 mm — 2 sviediniai į 1 ha per 1 min.,

105 mm — 1 sviedinys į 1 ha per 1 min.,

155 mm — 1 sviedinys į 1 ha per 2 min.

306. Norint apakinti priešų sekyklas ir ilgesniam laikui paslėpti mūsų pėstininkų ir

tankų judesius, šaudoma dūminiais sviediniais ir tuo būdu sudaroma dūminė uždanga.

100 metrų dūminei uždangai per 1 val. reikia:

- 75 mm — 250—600 sviedinių,
- 105 mm — 120—300 sviedinių,
- 155 mm — 25—50 sviedinių.

Čia nurodytos sviedinių išlaidos kinta nuo vėjo greičio; jei vėjas stipresnis kaip 10 m/sek, tai dūminis šaudymas nevertotinas.

Ardomoji ugnis

307. Ardomosios ugnies tikslas — padaryti spragų vielų kliūtyse, suardyti svarbesnius priešų užimtus ginamuosius įrengimus ir sunaikinti priešų užimtas gyvenamąsias vietas.

308. Ardomoji ugnis vykdoma iš nedidelių atstumų į gerai sekamus ir tiksliai išaudytus taikinius. Pageidaujama, kad šaudymo tolis iki taikinio, kiek leidžia aplinkybės, būtų ne didesnis kaip 3000 m. Šaudmenų taupumo sumetimais labai naudinga šaudyti šonine arba įžambine ugnimi.

a) Vielų kliūčių ardyimas

309. Paprastai vielų kliūtis ardyti naudingiau pavesti minosvaidžiams ir tankams. Artilerija vielų kliūtis ardo tais atvejais, kai nėra tankų, arba kai minosvaidžių nepakanka, arba kai jų tolnašumas yra permažas.

Vielų kliūtys ardamos staigaus veikimo granatomis, o kai atstumas tinka — atšokėlėmis granatomis.

Oro kitėjimo įtakai išvengti kaunamasis šaudymas vykdomas tuojau po iššaudymo. Ugnis turi būti visą laiką sekama ir tikrinama.

310. Norint padaryti vieną 10 metrų gilumo ir 20 metrų platumo spragą vielų kliūtyse frontine ugnimi, reikia:

Tolis metrais	Sviedinių skaičius vienai spragai		
	75 mm	105 mm	155 mm
iki 3000	400	300	160
4000	500	400	200
5000	700	500	250

Šlaituose įrengtoms vielų kliūtims ardyti lentelės sviedinių išlaidas reikia dauginti iš šlaito koeficiento.

Jei atstumas tinkamas šaudyti atšokėliais, tai lentelėje nurodytos sviedinių išlaidos gali būti sumažintos vienu trečdaliu. Šaudant šonine arba įžambine ugnimi lentelės normos galima mažinti pusiau. Jei yra keletas eilių vielų kliūčių ir atstumai tarp jų gilumon prašoka vienos šakutės dydį, tai kiekvienoje kliūtyje spragos daromos atskirai.

Viena baterija sugeba padaryti vieną spragą vidutiniškai per 1,5—2 valandas. Tokių spragų

pirmojo skaidinio batalionui reikia 3—4.

b) Įtvirtinimų ardymas

311. Įtvirtinimams ardyti geriausiai tinka 155 mm arba 105 mm haubicos. Lengvosios patrankos gali ardyti tik paprastus apkasus ir lengvasias slėptuves; lengvųjų patrankų ardomoji ugnis į apkasus bus sėkminga tik šoninė arba išambinė ir tik tais atvejais, kai kritimo kampas ne mažesnis kaip 15°.

Ardyti apkasams, slėptuvėms, įtvirtinimams, kulkosvaidžių lizdams ir sekykloms vartojamos granatos su gaištuku.

Ardomoji ugnis nukreipiama tik į tokius įtvirtinimus, kurie labiausiai gali suvaržyti pėstininkų uždavinių vykdymą (pav., šoniniai kulkosvaidžių ir pabūklų lizdai).

Ugnis turi būti kuo stropiausiai parengta, tiksliai išaudyta ir gerai sekama.

312. Ugnies tirštumas ardant atskirus įtvirtinimus, kulkosvaidžių lizdus, slėptuves ir sekyklas, toks:

Tolis metrais	Sviedinių skaičius vienam taikiniui		
	75 mm	105 mm	155 mm
2000—3000	120—150	80—100	60—80
4000—5000	200—250	160—200	100—150

Vieną taikinį galės suardyti atskiras pabūklas per 60—80 min., visa baterija — per 40—60 minučių.

313. Apkasams šaudyti atstumuose iki 3000 m 1 metrui apkasų reikia:

75 mm — 10 granatų,
105 mm — 8 granatų,
155 mm — 3—4 granatų.

c) Gyvenamųjų vietų ardymas

314. Mūriniams pastatams ardyti paprastai vartojamos 155 mm haubicos; ugnies tankumas — 4 granatos su gaištukais 100 m² plotui.

Mediniams pastatams naikinti vartojami įvairių kalibrų padegamieji sviediniai arba daužomieji šrapneliai.

Užtveriamoji ugnis

315. Užtveriamosios ugnies tikslas — tolydinai užtverti tam tikrą iš anksto numatytą baro dalį. Ji iš anksto parengiama į pėstininkų vadų (paprastai batalionų vadų) nurodytus barus tokiose vietose, kur pėstininkai negali pasiekti savo ugnies priemonėmis dėl nekliudomų plotų ir kur pėstininkams labiausiai grėsia pavojus (priešui patogios prieigos).

316. Viena baterija, šaudydama pastoviu taikikliu ir didžiausiu greitšovumu, gali 3—5 minutėms užtverti 200—300 metrų pločio barą. Tokių barų vienai lengvai baterijai reikia

skirti ne daugiau kaip du. Užtveriamosios ugnies barai lengvoms baterijoms parenkami 200—400 m priešakyje savų pėstininkų, o sunkiosioms baterijoms — ne arčiau kaip 500 m.

Ugnies tankumas, nelygu šaudymo laikas, būna toks:

75 mm — 60—100	staigaus veikimo granatų,
105 mm — 36— 60	„ „ „
155 mm — 18— 30	„ „ „

Reikalui esant, užtveriamoji ugnis gali būti pakartota pėstininkams pareikalavus.

317. Užtveriamoji ugnis bus tada sėkminga, kai ji bus paleista tuojau pėstininkams pareikalavus. Paprastai gerai organizuota lengvųjų baterijų užtveriamoji ugnis turi būti pradėta ne vėliau kaip per 1 min. po iššaukimo. Sunkiosios baterijos gali paleisti ugnį per 3—5 min. po iššaukimo.

Kad baterijos suspėtų laiku paleisti ugnį, reikia visuomet, pabaigus bet kurį šaudymą, bateriją nutaikyti į atitinkamą užtveriamosios ugnies taikinį.

Trukdomoji ugnis

318. Trukdomosios ugnies tikslas — varginti priešą ir daryti jam nuostolių. Trukdomoji ugnis nukreipiama į priešo postovio vietas, vadovietes, tiekimo vietas, vykdomų darbų apylinkes, maitinimo punktus ir kitas prieš gyvybines vietas. Ji paleidžiama kai turima žinių arba bent spėjama, kad priešas tose vietose susitelkė.

319. Norint sukelti priešui nuolatinio pavojaus jausmą, šią ugnį reikia leisti staigiai ir nevienodais laikotarpiais, kaitaliojant ugnies smūgius su lėta atskirų pabūklų ugnimi. Ugnies tirštumas gali būti mažesnis už slopinamosios ugnies tirštumą.

320. Šaudmenų taupumo sumetimais bendrasis vadas, atsižvelgdamas į turimus šaudmenų išteklius, turi nustatyti leistinas sviedinių išlaidas tam tikram laikotarpiui.

Draudžiamoji ugnis

321. Šios ugnies tikslas — uždrausti priešui tam tikrą laiką ir tam tikroje vietoje susisiekimą, judėjimą ir darbų vykdymą. Draudžiamoji ugnis nukreipiama į geležinkelių stotis, sandėlius, tiltus ir brastas, pionierių suardytus kelio tarpus, vykdomus įtvirtinimo darbus, siaurumas, gyvenamąsias vietas ir išėjimus iš miškų.

322. Ugnis turi būti iš anksto parengta ir, kiek leidžia aplinkybės, patikrinta oro žvalgų. Ją vykdo baterijos, turinčios didesnio tolinaus pabūklus.

Ugnies tirštumas į 1 ha per 1 valandą:

75 mm — 100 sviedinių,

105 mm — 60 sviedinių.

Paprastai vartojamos staigaus veikimo granatos, tačiau, jei atstumas tinkamas, naudinga šaudyti šrapneliais.

323. Draudžiamosios ugnies taikinius ir ugnies paleidimo laiką nustato junginio vadas.

Draudžiamajai ugniai reikia labai daug šaudmenų, todėl dažnai teks apsiriboti pačiais svarbiausiais taikiniais arba pasitenkinti trukdomąja ugnimi.

IV skirsnis

Kova su artilerija

Bendrybės

324. Norint priversti priešą pasiduoti mūsų valiai, reikia kuo daugiau trukdyti priešo baterijų veikimą.

Šiam tikslui pasiekti reikia:

- a) apakinti priešo artilerijos sekyklas,
- b) trukdyti priešo orinį sekimą,
- c) trukdyti šaudmenų tiekimą,
- d) neleisti veikti pabūklų tarnybai ugniavietėse.

325. Visais atvejais reikia stengtis surasti priešo artilerijos sekyklas ir jas reikiamu laiku nuslopinti. Dažnai bus naudinga ne tuoju šaudyti surastas sekyklas, o palaukti lemiamo momento, kad priešas nebespėtų išrengti naujų sekyklų.

326. Priešo oro sekimą trukdo aviacija ir priešlėktuvinė artilerija. Junginių artilerija gali šaudyti pririšamuosius aerostatus. Juos šaudo dažniausiai toli šaudantieji pabūklai šrapneliais arba brizantinėmis granatomis. Naudinga tuo pat metu šaudyti patį aerostatą ir gulbelę.

327. Šaudmenų tiekimą trukdo aviacija ir artilerija. Artilerija čia vartoja trukdomąją bei draudžiamąją ugnį.

328. Trukdymas veikti priešo baterijų ugniavietėms siauresne prasme vadinasi kova su artilerija.

329. Kovojama su artilerija viso junginio laudai; šaudoma ne tik junginio bare esančios baterijos, bet ir jos kaimyninių barų baterijos, kurios gali veikti junginio bare.

Paprastai ši uždavinį atlieka BV rinktinės, tačiau reikalui esant, kovos su artilerija uždavinius vykdyti gali būti įpareigojama tam tikram laikotarpiui ir TP artilerija arba jos dalis.

330. Junginio artilerijos vadas kovai su artilerija paskiria vieną vadą, kuris sudaro kovos su artilerija planą ir kuriam veiksmų metu priklauso visi tai kovai numatyti daliniai.

Kovos su priešo artilerija plane visa koms uždaviniams numatyta artilerija suskirstoma vadinamaisiais kumščiais (paprastai kumštį sudaro ne mažiau kaip 2 btr. tos pačios grupės, tačiau kartais baterijos gali būti ir iš įvairių grupių), kiekvienam kumščiui skiriamas kovos su artilerija baras, sekimo priemonės (lėktuvai), taikiniai, jų išaudymų, šaudymo tikrinimų ir kaunamųjų šaudymų eilė ir nustatomos šaudmenų išlaidos.

331. Kovoiant su artilerija leistina šaudyti tik į tokias dengtas baterijas, kurių padėtis nustatyta stambaus mastelio žemėlapyje arba iš orinių foto nuotraukų. Šitokių taikinių šaudyme visuomet bus naudingas šaudymo tikrinimas lėktuvui padedant.

Neturint stambaus mastelio žemėlapių arba foto nuotraukų, kova su dengtomis baterijomis galima tik išišaudžius oro sekėjui padedant.

332. Kovą su atviromis baterijų ugniavietėmis privalo vykdyti kiekvienas artilerininkas, pastebėjęs tokią bateriją iš savo sekyklos.

Baterijų ugniaviečių nustatymas

333. Kovos su artilerija pagrindas — prieš ugniaviečių žvalgymas.

Baterijų ugniaviečių ieškoma ir prieš veiksmų pradžią ir per pačias kautynes.

Dažnai prieš artilerijos didžiūma, nenorėdama parodyti savo ugniaviečių, iki tam tikro laiko tylės arba šaudys iš laikinų ugniaviečių. Pirmuoju atveju ir junginio vadas ir artilerijos vadas turi griebtis priemonių prieš artilerijos ugniai sukelti, kad iš to būtų galima spręsti apie prieš artilerijos išdėstymą. Antruoju atveju artilerijos vado pareiga yra kiek galint dažniau tikrinti jau surastų baterijų

veikimą ir tuo būdu susekti galimus ugniaviečių pakeitimus.

334. Baterijų ugniavietės surandamos oro ir žemės sekimu.

Pagrindinė priemonė baterijų ugniavietėms surasti yra aviacija. Aviacija gali nustatyti ugniavietes fotografuodama arba sekama iš akies.

Iš foto nuotraukų galima surastas ugniavietes pažymėti stambaus mastelio žemėlapyje su dideliu tikslumu (10 m).

Iš akies įgudęs oro sekėjas gali nustatyti baterijos vidurio padėtį žemėlapyje 50 m tikslumu visomis kryptimis.

Duodant lėktuvui uždavinį nufotografuoti arba surasti iš akies prieš baterijas, reikia nors apytikriai nurodyti spėjamų ugniaviečių rajonus. Šie rajonai nustatomi iš žemės sekimo duomenų, AŽT surinktų žinių ir žemėlapių tyrinėjimo duomenų.

335. Žemės sekėjai prieš šaudančias baterijas kartais galės nustatyti pagal šūvių liepsną, dūmus ar garsą, užkirsdami juos iš dviejų sekyklų.

336. AŽT privalo tuoju pranešti kovos su artilerija uždavinius vykdančiam vadui visas žinias apie prieš artileriją.

Kovos su artilerija vykdymas

337. Kovos su artilerija tikslas — sunaikinti arba nuslopinti prieš artileriją.

338. Priešo baterijų naikinimas leidinas tik tada, kai tos baterijos yra ypatingai pavojingos ir tik lėktuvui padedant. Naikinimui reikia daug laiko, pabūklų ir šaudmenų, todėl jis apsimoka tik retais, išimtiniais atsitikimais.

Vienai baterijai sunaikinti reikia:

155 mm — iki 300 sviedinių,

105 mm — iki 500 sviedinių,

75 mm — iki 800 sviedinių.

75 mm dviejų baterijų grupė vieną bateriją gali sunaikinti ne greičiau kaip per 2 valandas.

339. Priešo baterijas slopina kovos su artilerija kumštys arba atskiros baterijos. Slopinama staigiais trumpais ugnies sutelkimais arba smūgiais. Ugnies sutelkimas arba smūgis neturi užtrukti ilgiau kaip 5 min. Sutelkimai ir smūgiai, jei reikia, gali būti kartojami. Po tokių sutelkimų ir smūgių, kad prieš baterija neatsigautų, ji šaudoma lėta pabūklų skyriaus arba net atskiro pabūklo ugnimi.

Ugnies tirštumas į 1 ha ne didesniame kaip 5 min. laikotarpyje:

75 mm — 80 sviedinių,

105 mm — 60 sviedinių,

155 mm — 30 sviedinių.

Nuslopintos baterijos lėta ugnimi šaudomos tokiu tirštumu:

75 mm — 2 sviediniai į 1 ha per 1 min.,

105 mm — 1 sviedinys į 1 ha per 1 min.,

155 mm — 1 sviedinys į 1 ha per 2 min.

Ugnis bus sėkminga tik tada, kai taikiny tiksliai nustatytas ir šaudymas patikrintas arba kai taikiny išaudytas lėktuvui padedant.

340. Lėktuvo ir artilerijos bendradarbiavimui palengvinti ir pagreitinti naudingiausia kiekvienam kovos su artilerija kumščiuui skirti po vieną oro žvalgą (lėktuvą). Jei oro žvalgas ir artilerininkai gerai įgudę, tai galima tikėtis, kad vienas kumštis per 1 val. sugebės atlikti 3 slopinamuosius šaudymus.

V skirsnis

Kova su šarvuočiais

341. Su tankais artilerija kovoja:

- a) atskirais tiesiai taikančiais prieštankiniais pabūklais (PTP);
- b) sutelkdama ugnį į tankus išeties riboje ir laukiamosiose vietose;
- c) užtverdama ugnimi eilines ribas spėjamosose tankų puolimo kryptyse;
- d) šaudydama atskirų pabūklų ir baterijų ugnimi įsiveržusius pozicijos gilumon tankus.

Kovojant su tankais, visais atvejais reikia iš anksto gerai sutvarkyti sekimo ir įspėjimo tarnybą.

342. Prieštankiniai pabūklai (PTP) yra labiausiai patikima priemonė kovoti su tankais. Jie skiriami iš junginio artilerijos sudėties tais atvejais, kai pėstininkų prieštankinių priemonių skaičius yra nepakankamas arba kai jaučiamas puolimas tokių tankų, prieš kuriuos pėstininkų prieštankiniai pabūklai yra bejėgiai.

Prieštankiniais pabūklais skiriamos junginio vado įsakymu lengvosios patrankos. Jų skaičius priklausys nuo turimos artilerijos gausumo ir vietovės tinkamumo tankams veikti.

Junginio vado leistų prieštankinių pabūklų kovą su tankais tvarko savo bare pėstininkų pulko vadas, padedamas TP rinktinės vado, kuris turi sudaryti artilerijos kovos su tankais planą, išrinkti ir patikrinti vietovėje prieštankinių pabūklų ugniavietes.

343. Prieštankiniai pabūklai sustatomi arti pagrindinės ribos taip, kad galėtų iš artimų atstumų šaudyti tiesiai taikydami galimas tankų puolimo kryptis. Šaudymas atstumuose didesniuose kaip 1500 m mažai tėra sėkmingas; sėkmingiausia ugnis mažesniuose kaip 1000 metrų atstumuose.

Reikia vengti prieštank. pabūklus statyti pačioje pagrindinėje riboje, nes tirščiausia prieš artilerijos ugnis gali per anksti tuos pabūklus sugadinti.

Kiekvienam pabūklui skiriamos šaudymo kryptys (ar laukai), pažymėtos vietiniais daiktais, ir iš anksto parengiami šaudymo duomens, išmatavus atstumus iki reikalingų vietinių daiktų.

Pabūklų ugniavietės turi būti įtvirtintos ir gerai užmaskuotos.

344. Paprastai prieštankiniam pabūklui vadovauja karininkas. Jam turi būti gerai išaiškintas pabūklo uždavinys, kurį jis vykdo savarankiškai.

Užėmęs ugniavietę, prieštankinis pabūklas kitų taikinių nešaudo ir paleidžia ugnį tik tuomet, kai puolantieji tankai pasirodys jam paskirtame bare ir tinkamame atstume. Kartais prieštankiniai pabūklai paleis ugnį į betarpiškai juos puolančius pėstininkus, tačiau tokios ugnies reikia vengti iki paskutinio momento.

345. Kova su tankais jų laukiamosiose vietose ir išėities riboje vykdoma dažniausiai lėktuvams padedant.

Kovos su tankais sėkmingumui reikia:

- a) kad tankų laukiamosios vietos būtų kiek galint tiksliau nustatytos ir sekamos oro sekėjų;
- b) kad šaudymo duomens būtų iš anksto parengiami į padedamąjį taikinį; labai naudinga padedamąjį taikinį išaudyti lėktuvui padedant; negalint iššaudyti į padedamąjį taikinį, šaudymo duomens kiek galint tiksliau parengiami į tikrąjį taikinį.

Ugnį į tankų laukiamąsias vietas iššaukia oro žvalgas. Ugnį paleidžia grupės vado komanda visos baterijos vienu laiku ir ją tęsia 3—5 min.; reikalui esant, oro žvalgas gali ugnį pakartoti.

Kova su tankais laukiamosiose vietose paprastai pavedama grupėms, ginkluotoms didesnio tolinašumo pabūklais. Naudinga tokias grupes dar išstumti kiek galint pirmyn.

346. Paslankios ugnies užtvartos iš anksto numatomos galimose tankų

puolimo kryptyse. Tam reikalui paskirti grupių vadai išžvalgo vietovėje galimas tankų puolimo kryptis ir išrenka pagrindinės ribos priešakyje keletą eilinių ribų, nutolusių 400—500 m viena nuo kitos. Šaudymo duomens kuo tiksliausiai parengiami į kiekvieną eilinę ribą. Be to, kiekvienai baterijai skiriamas šaudymo baras. Viena baterija, tankams pasirodžius, šaudo 1 minutę ir iššauna 24—30 granatų į 100 m frontą. Tankams perėjus šaudomą ribą, ugnis perkeliama į sekančią eilinę ribą.

347. Kova su tankais, įsiveržusiais pozicijos gilumon, pavedama prieštankiniams pabūklams, suskaidytiems gilumon, arba baterijoms iš pagrindinių ugniaviečių.

Paskutiniu atveju iš anksto išrenkamos laikinosios ugniavietės 50—100 m atstume nuo pagrindinių ugniaviečių ir išsiunčiami sekėjai, kurie sutartais ženklais išpėja apie tankų pasirodymą. Tokioje laikinojoje ugniavietėje kiekvienam pabūklų skyriui numatomas šaudymo baras, kuriame iš anksto parengiami šaudymo duomens iki ryškesnių vietinių daiktų. Tarp šaudymo barų turi būti palikti nešaudomi barai pėstininkams pasitraukti.

Laikinosios ugniavietės užimamos sekėjams išpėjus apie tankų pasirodymą ir ugnis vykdoma tais pačiais pagrindais, kaip ir prieštankinių pabūklų.

348. Kova su auto šarvuočiais vykdoma 342—344 str. nurodymais; pabūklų ugniavietės parenkamos išilgai spėjamų šarvuočių puolimo kelių.

VI SKYRIUS

PUOLAMIEJI VEIKSMAI

I skirsnis

SUSITINKAMOSIOS KAUTYNĖS

1. Bendrybės

Kautynių pobūdis

349. Susitinkamosios kautynės yra prieš ir mūsų kariuomenių puolamųjų judesių išdava. Tokiose kautynėse abi kovojančios pusės stengiasi paimti ir išlaikyti savo rankose iniciatyvą.

Neaiškios ir nuolat kitėjančios aplinkybės sudaro daug galimybių įvairiems netikėtumams. Be to, kautynių pradžioje vienoda abiejų pusių padėtis reikalauja veikti staigiai ir greitai. Todėl labai svarbu, kad kautynių užuomazgoje savoji artilerija greičiau už priešą sugebėtų paleisti ugnį ir tuo suteiktų saviems pėstininkams reikalingą persvarą.

Artilerijai statomi reikalavimai

350. Susitinkamųjų kautynių sėkmingumas žymia dalimi priklauso nuo tikslingo ir greito artilerijos veikimo. Dėl to reikia:

- a) organizuojant puolamąjį žygį, tinkamai suskirstyti artileriją tarp vorų ir vorų skaidiniuose, o žygyje laikyti glaudų ryšį su pėstininkais (raitininkais);

- b) artėjant į kautynių lauką veikliai ir greitai vykdyti artilerijos žvalgymą;
- c) susidūrus žygio saugos daliniams greitai išskleisti priešakinės saugos artileriją ir paleisti ugnį anksčiau už priešakinės saugos branduolio išskleidimą;
- d) išskleidžiant pagrindines jėgas, suskirstyti pagrindinių jėgų artileriją pagal aplinkybes ir pėstininkų uždavinius ir greitai ją išskleisti.

Artilerijos vadų rengiamoji veikla

351. Rengiant žygį, kurio metu gali įvykti susitinkamosios kautynės, kiekvienas artilerijos vadas, pasiremdamas bendrojo vado sumanymu arba sprendimu, pirmučiausia turi nuodugniai susipažinti iš žemėlapiu su numatomų veiksmų vietoje.

352. Junginio artilerijos vadas parengia dienos žygio žemėlapi, smulkiai įvertina galimas susitikimo su priešu ribas ir numato žemėlapyje artilerijos pozicijų plotus kiekvienoje galimoje riboje. Labai naudinga, jei yra laiko, padaryti tokių numatomų pozicijų skaidres ir jas išsiuntinėti dalinių vadams.

Žemesnieji artilerijos vadai, sužinoję susitinkamųjų kautynių žygio santvarką ir savo uždavinius, nuodugniai susipažįsta su žemėlapiu, daugiausia dėmesio kreipdami į galimų ugniaviečių ir sekyklų plotus. Jei tik žemėlapiu mastelis pakankamas, reikia nustatyti

įvairių vietos taškų aukščių skirtumus, surasti nematomus plotus kiekvienoje galimoje riboje ir pažymėti tiek savo, tiek priešų spėjamas slaptas prieigas. Visuomet naudinga iš anksto žemėlapi parengti spalvotais pieštukais.

Artilerijos suskirstymas žygiui ir valdymas

353. Kai junginys žygiuoja keliomis voromis, artilerija suskirstoma tarp vorų, atsižvelgiant į junginio vado sumanymą, priešų padėtį ir vietoje. Pateikdamas junginio vadui siūlymą dėl artilerijos suskirstymo, junginio artilerijos vadas turi įvertinti šiuos duomenis:

- a) vorų uždavinių svarbumą; vora, kuri turės smogti pagrindinį smūgį, gausingiau aprūpinama artilerija;
- b) atstumą nuo priešų ir susitikimo su juo galimumus; jei susitikimas su priešu neišvengiamas, tai artilerija suskirstoma tarp vorų taip, kad galėtų jas paremti;
- c) vietovės tinkamumą artilerijai veikti; ten, kur ji patogesnė, skiriama daugiau artilerijos;
- d) aplinkybių aiškumą; kai aplinkybės neaiškios, labai naudinga turėti dalį artilerijos prie užpakalinių skaidinių.

Jei junginys žygiuoja viena vora, tai paprastai artilerijos daliniai žygiuoja su tais pėstininkų vienetais, kurių naudai veiks numatomose kautynėse.

354. Kiekvienoje voroje artilerija skirstoma į priešakinės saugos (PSA) ir pagrindinių jėgų artileriją (PJA).

355. Kiek artilerijos skirti į priešakinę saugą, priklauso nuo priešakinės saugos uždavinio ir aplinkybių. Paprastai į kiekvienos voros priešakinę saugą reikia skirti ne mažiau kaip trečdalį voros artilerijos. Tais atvejais, kai laukiama šarvuotųjų pasirodymo arba kai pėstininkai neturi minosvaidžių, priešakinės saugos artilerija gali atskirus pabūklus arba pabūklų skyrius išsiųsti prie priešakinės uždvaros. Dažnai bus naudinga priešakinėje saugoje turėti lengvasias haubicas. Priešakinės saugos artilerija žygyje ir kautynių pradžioje priklauso priešakinės saugos viršininko, vėliau, jei reikia, gali pereiti voros artilerijos vado valdžion.

356. Likusioji voros artilerija sudaro pagrindinių jėgų artileriją ir priklauso voros vado. Jei voros sudėtyje yra sunkiųjų patrankų baterijų, tai labai naudinga dalį tokių baterijų išstumti prie priešakinės saugos ir numatyti jų naudai aviacijos skridimus.

Žygio santvarka ir vykdymas

357. Priešakinės saugos artilerijos suskirstymas ir vieta voroje priklausys nuo aplinkybių, o dažniausiai nuo priešakinės saugos sudėties. Jei priešakinę saugą sudaro pėstininkų pulkas, tai dalis artilerijos žygiuoja priešakinės rinktinės užpakalyje, o dalis — įterpta priešakinės saugos branduolio galvoje. Jei

priešakinę saugą sudaro batalionas — jos artilerija žygiuoja priešakinės saugos branduolio užpakalyje.

358. Pabūklų skyriai arba atskiri pabūklai, paskirti priešakinei uždvarai, žygiuoja uždvaros užpakalyje ir priešakinės rinktinės (branduolio) priešakyje.

359. Priešakinės saugos artilerijos vadas su savo žvalgyba arba jos dalimi žygio metu paprastai būna prie priešakinės saugos vado arba laiko su juo ryšį raitais pasiuntiniais. Baterijų vadai saugos artilerijos vado nurodymu žygiuoja arba prie savo baterijų, arba su saugos artilerijos vadu. Pirmuoju atveju artilerijos vorai vadovauti skiriamas vyresnis laipsniu.

360. Priešakinės saugos artilerijos žvalgyba slenka su priešakine uždvara, jos užpakalyje, o prireikus, net ir priešakyje. Tiek žvalgybos, tiek artilerijos vadai turi žygyje nuolat sekti artimiausią vietovę ir ją vertinti ugniaviečių ir sekyklų tinkamumo atžvilgiu. Kartais naudinga į arti kelio esančias sekyklas patiemis vadams nuvykti arba pasiųsti karininką susipažinti su matomu iš tokios sekyklos aki-račiu. Į žvalgybų sudėtį dažnai bus naudinga paskirti raitųjų lengvojo kabelio grandžių.

361. Saugos artilerijos vadas prieš pradedant žygį arba žygio metu numato ryšio rinktinės (ryšių grandžių) suskirstymą prie pėstininkų vienetų ir įsako joms būti pasirengusioms, kad, artilerijai skleidžiantis, galėtų laiduoti ryšį su pėstininkais. Ryšys su voros artilerijos vadu žygio metu laikomas raitais pasiuntiniais.

362. Pagrindinių jėgų artilerija paprastai žygiuoja įterpta tarp pėstininkų, arčiau prie pagrindinių jėgų galvos. Dalis toli šaudančių baterijų (jei jos yra) slenka tarp priešakinės saugos ir pagrindinių jėgų. Grupių šaudmenų skyriai žygiuoja pagrindinių jėgų užpakalyje.

363. Pagrindinių jėgų artilerijos vadas žygio metu būna prie voros vado arba palieka prie jo raitą pasiuntinį. Artilerijos žvalgybos paprastai slenka su priešakinės saugos branduoliu.

364. Tiek priešakinės saugos, tiek pagrindinių jėgų artilerija žygyje griebiasi priemonių apsisaugoti nuo orinio priešų pagal artilerijos lauko tarnybos statuto nuostatus.

2. Priešakinės saugos artilerija (PSA)

Bendri uždaviniai ir reikalavimai

365. Priešakinės saugos artilerijos bendri uždaviniai yra šie:

- a) praskinti saviems pėstininkams kelią, šaudant priešų gyvąją jėgą ir ugnies priemones, betarpiškai trukdančias priešakinei saugai užimti svarbias ribas;
- b) atremti puolančius priešų pėstininkus užtveriamąja ir naikinamąja ugnimi.

366. Susitinkamosiose kautynėse laikas yra be galo svarbus veiksnys; ypač jis svarbus priešakinės saugos veiksmams, kurie turi būti staigūs ir greiti. Todėl priešakinės saugos ar-

tilerija turi išsiskleisti ir paleisti ugnį anksčiau už priešakinės saugos branduolio išskleidimą.

Baterijos turi būti pasirengusios paleisti ugnį ne vėliau kaip po 30 min. nuo įsakymo gavimo. Staigus ir greitas artilerijos ugnies paleidimas slopinamai veikia priešų ir sužadina savų pėstininkų puolamąją dvasią.

PSA skleidimasis

367. Reikia pasirūpinti, kad artilerija nepavėluotų išsiskleisti. Paprastai artilerija išskleidžiama priešakinės saugos vadui paskelbus savo sprendimą PSA vadui. Tačiau kai priešakinės saugos artilerijos vadas turi iš savo žvalgybos žinių apie priešų, jis turi nedelsdamas pateikti priešakinės saugos vadui siūlymą dėl reikalingumo išskleisti artileriją.

368. Gavęs priešakinės saugos vado įsakymą, artilerijos vadas duoda baterijų vadams paprastus, trumpus ir aiškius uždavinius. Dažnai dėl laiko stokos užteks nurodyti kurį vienetą baterija remis, kur apytikris pozicijų plotas ir kur bus pats priešakinės saugos artilerijos vadas. Kas reikia nurodęs baterijų vadams, PSA vadas vyksta į savo numatytą sekyklą.

369. Paprastai PSA išskleidžiama paliai žygio ašį, tačiau tais atvejais, kai yra žinių, kad priešas anksčiau už mus pasirengė kautynėms, naudinga priešakinės saugos artileriją išskleisti kiek galint greičiau, platesniame bare. Toks

artilėrijos išskleidimas privers priešą griebtis ilgų apėjimų ir elgtis atsargiai.

370. Jei aplinkybės reikalauja šuoliuojančios apsaugos ir kartinės arba nuolatinės artilėrijos paramos, tai priešakinė sauga remiama 400—429 str. nurodymais. Tačiau reikia atsiminti, kad viena baterija negali organizuoti nei šuoliuojančios apsaugos, nei nuolatinės paramos.

PSA žvalgymas

371. Greitas artilėrijos skleidimasis žymia dalimi priklausys nuo tinkamo artilėrijos žvalgyimo. Žvalgyimo darbui pagreitinti naudinga išsiunčiamoms žvalgyboms nurodyti žemėlapyje eilę galimų ribų ir toms riboms tinkamų ugniaviečių plotus. Tais pačiais sumetimais kartais reikia leisti baterijų žvalgyboms veikti savarankiškai.

372. Priešakinei uždavai susitikus su priešu, artilėrijos žvalgybos siunčia priešakinės saugos artilėrijos vadui pranešimus ir tuojau organizuoja priešų ir savo pėstininkų sekimą. Pastebėjus, kad uždavai skleidžiasi, žvalgybos savo iniciatyva išrenka baterijoms sekyklas ir ugniavietes, jas tarpusavy suriša raitąja lengvojo kabelio grandimi ir pasirūpina sutikti savo vadus. Čia nurodytas veikimo būdas neturi būti visuomet skemiškai taikomas; žvalgyimo sėkmingumas daugiausia priklausys nuo žvalgybų iniciatyvos, sumanumo ir sugebėjimo veikti pagal susidariusias aplinkybes.

Sekyklos ir ugniavietės

373. Kad artilėrija galėtų greitai išsiskleisti, reikia parinkti pozicijas kiek galint arčiau žygio ašies. Atstumas tarp baterijos sekyklos ir ugniavietės neturi būti didelis; kai atstumas mažas, galima greitai užmegzti ryšius ir daug lengviau valdyti ugnį. Tačiau kartais, reikiant tuojau paleisti ugnį, bent viena baterija turės užimti ugniavietę čia pat, kur ji buvo įsakymo užklupta. Tokia ugniavietė gal bus ir per toli, bet ugniavietės nepatogumus išlygins ugnies paleidimo greitis ir išpūdis, kuris susidarys tiek priešui, tiek saviesiems.

374. Kautynių užuomazgoje baterijos pagrastai pasitenkina viena pagrindine sekykla; kautynėms besivystant, jei reikia, gali būti steigiamos ir padedamosios sekyklos. Pėstininkams slenkant pirmyn, jei vietovė iki sekančios ribos dengta, baterijos visuomet siunčia priešakines sekyklas, kurios vėliau gali virsti pagrindinėmis sekyklomis.

Jei kautynių metu sekimas iš užimtos sekyklos dėl priešų įtakos darosi negalimas, tai reikia griebtis visų priemonių sekyklai perkelti į kitą vietą ir ryšiams su ugniaviete kuo greičiausiai užmegzti. Grupės vado sekykla visuomet renkama netoli nuo kurios nors baterijos sekyklos; tarp jų turi būti galima susikalbėti balsu.

Ryšiai

375. Kautynių pradžioje turi būti greitai sudaromos tik tos vidinių ryšių linijos, be kurių baterijos negalėtų vykdyti ugnies; vėliau ryšiai palaipsniui tobulinami ir plečiami. Dažnai bus naudinga priskirti baterijų žvalgyboms raitųjų lengvojo kabelio grandžių ir suteikti vadovavimo būrių vadams teisę tas grandis be atskiro nurodymo naudoti išrinktoms ugniavietėms ir sekykloms surišti. Kautynėms besiplečiant, šį paskubomis sudarytą ryšį, jei reikia, pakeičia sunkiojo kabelio grandžių sudarytos linijos. Paprastai grupių vadai užmezga telefoninį ryšį su baterijų vadais baterijoms jau pradėjus veikti.

376. Priešakinės saugos artilerijos vadas, gavęs saugos vado sprendimą ir duodamas baterijoms uždavinius, nurodo, prie kurio pėstininkų vieneto reikia išsiųsti ryšio grandį (RG). Pats, vykdamas į sekyklą, palieka prie priešakinės saugos vado savo ryšių rinktinę (ryšių grandį).

Priešakinės saugos rėmimas

377. Priešakinės saugos artilerija šauda tik tokius taikinius, kurie betarpiškai trukdo priešakinei saugai atlikti jos uždavinius. Tie taikiniai dažniausiai bus priešo pėstininkai ir jų ugnies priemonės. Į priešo baterijas saugos artilerija šauda tik tuo atveju, jeigu tos baterijos yra matomos iš žemės sekyklų. Kartais bus naudinga šaudyti

stambias, iš žemės sekyklų sekamas, priešo voras.

378. Artilerijos veikimas priešakinės saugos kautynėse pagrindiniai bus paremtas žemės sekimu. Todėl baterijų vadams ir sekėjams turi būti paliekama plačiausia iniciatyva ugnies paleidimo ir taikinių pasirinkimo atžvilgiu. Naudodamiesi tąja teise, baterijų vadai pasirenka ir paleidžia ugnį į tokius sekamus taikinius, kuriuos tuo metu būtina reikia sunaikinti arba nuslopinti.

Artilerijos ugnis gali būti paleidžiama ir pėstininkų reikalavimu, tačiau reikia atsiminti, kad dėl greitai besikeičiančių aplinkybių šis ugnies paleidimo būdas dažnai gali apvilti.

3. Pagrindinių jėgų artilerija (PJA)

PJA uždaviniai

379. Pagrindinių jėgų artilerijos paskirtis:

- a) nors dalinai paremti savo ugnimi priešakinę saugą, padėti jai užimti arba išlaikyti jau užimtas svarbias vietovės ribas, kad tuo metu galėtų išsiskleisti pagrindinės jėgos;
- b) betarpiškai remti pagrindinių jėgų pėstininkų vienetus, ypačiai tuos, kurie smogia pagrindinį smūgį.

Derinant minėtus uždavinius, reikia vengti didelių artilerijos pertvarkymų, kurie apsunkintų artilerijos valdymą ir gaišintų laiką. Tačiau visais atvejais pėstininkų vienetas, smogiąs pagrindinį smūgį, turi būti remiamas kiek galint gausesnės ir galingesnės artilerijos.

PJA skleidimasis

380. Pagrindinių jėgų artilerija išskleidžiama voros artilerijos vado įsakymu, gavus voros vado sprendimą dėl pagrindinių jėgų išskleidimo. Paprastai artilerijos vado įsakymas apima:

- a) aplinkybes,
- b) pagrindinių jėgų suskirstymą ir uždavinius,
- c) artilerijos suskirstymą rinktinėmis,
- d) uždavinius ir veikimo barus,
- e) ugniaviečių plotus ir
- f) ryšių sutvarkymą.

381. Kol voros vadas nėra galutinai nusprendęs pagrindinio smūgio krypties, voros artilerijos vadas gali palikti savo žinioje dalį artilerijos laukiamoje parengtyje. Tada tarp voros artilerijos vado ir jo žinioje paliktų artilerijos dalinių turi būti laikomas kuo glaudžiausias ryšys, kad jie žinotų kautynių eigą ir gavę įsakymą, galėtų tuojau išsiskleisti.

382. Paprastai artilerija suskirstoma į TP arba PA rinktines; BV rinktinė skiriama tais atvejais, kai artilerija yra gausinga arba kai bus aiškūs bendro veikimo arba kovos su prieš artilerija uždaviniai. Skirstant į rinktines reikia turėti galvoje ir priešakinės saugos artileriją, kuri jau yra užėmusi pozicijas. Paprastai priešakinės saugos artilerija virsta TP arba PA rinktine to pėstininkų vieneto, kurį ji iki šiol rėmė. Skyrimas priešakinės saugos artilerijai kitokių uždavinių priverstų, gal būt,

greičiau paleisti ugniavietes ir ryšius ir dėl to tektų sugaišti nemaža laiko.

Artilerijos suskirstymas turi būti paprastas ir atitiktį junginio (voros) vado sprendimą, vietovės pobūdį ir ryšio su pėstininkais laikymo sąlygas.

Jei pėstininkai neturi automatinių pabūklų arba jų nepakanka, reikia išstumti pirmyn atskirus pabūklus arba pabūklų skyrius kovai su šarvuočiais.

383. Artilerijos skleidimasis turi būti kiek galint greitesnis, kad reikiamoje kryptyje būtų galima pasiekti ugnies persvarą ir laiduoti veiksmų laisvę. Pasirengimo laikas ugniai paleisti priklausys nuo artilerijos gausingumo, vietovės pobūdžio ir kelių būvio. Paprastai, palankiose sąlygose, artilerijos grupė, gavusi uždavinį, gali pasirengti per 1 valandą. Kad artilerijos išskleidimas nebūtų trukdomas, visi pėstininkų vadai turi pralaisvinti pravažiuojančiai artilerijai kelią.

Artilerijos žvalgymas

384. Pagrindinių jėgų artilerijos žvalgybos pradeda žvalgymą gavusios artilerijos vado įsakymą. Šiame įsakyme reikia nurodyti dalinio uždavinį, veikimo barus, pozicijų plotus, žvalgymo santvarką ir vykdymo būdą. Dažnai vadų ir dalinių žvalgybų darbas sutaps ir bus vykdomas tuo pačiu laiku. Skleidimuisi pagreitinti bus naudinga žvalgyboms priskirti

ryšių priemonių, kurių reikia būtinoms linijoms.

Artilerijos vadai, vykdami žvalgyti, įsako savo daliniams užimti laukiamąją parengtį netoli nuo numatomų ugniaviečių.

Artilerijos išdėstymas

385. Pagrindinių jėgų artilerijos išdėstymui turi įtakos: aplinkybės, vietovė, sekimo galimūmams ir artilerijos rūšis. Paprastai artilerija turi būti išstumama, kiek galima, arčiau priešakinių pėstininkų skaidinių, kad, pėstininkams slenkant pirmyn, baterijos kuo ilgesnį laiką galėtų šaudyti iš tų pačių ugniaviečių. Tačiau nepasisekimo atveju baterijų išdėstymas vienoje linijoje gali būti labai pavojingas, todėl reikia stengtis artileriją suskaidyti gilumon.

386. Kad lengviau būtų ugnį valdyti, greitai ją paleisti ir kur reikia sutelkti, ypač pagrindinio smūgio kryptimi, ugniavietės renkamos netoli nuo sekyklų, o baterijų vadų sekyklos netoli nuo grupės vado sekyklos.

Toli šaudančiųjų baterijų veikimas

387. Pagrindinių jėgų sunkiųjų patrankų baterija (jei ji yra) išstumama prie priekinės saugos branduolio su uždaviniu šaudyti stambias prieš voras. Tokios baterijos paprastai priklauso voros artilerijos vado. Sėkmingam tokios baterijos veikimui turi būti laiduotas

voros šaudymo tikrinimas oro žvalgui padedant; to negalint, baterija šaudo pagal žemėlapią. Paskutiniu atveju reikia apskaičiuoti kelią, kurį prieš vorą galėtų nueiti nuo oro žvalgo pranešimo iki ugnies paleidimo.

388. Baterija užima ugniavietę arba oro žvalgui pranešus apie pastebėtą priešą, arba iš anksto numatytuose plotuose, susitarus su oro žvalgu prieš uždavinio vykdymą. Ir pirmuoju, ir antruoju atveju ugniavietės turi būti netoli nuo kelio. Baterija šaudo staigiais ugnies smūgiais.

389. Neturint toli šaudančiųjų baterijų, voros artilerijos vadas minėtiems uždaviniams vykdyti gali paskirti bateriją su didesnio tolimumo pabūklais.

Ryšiai

390. Grupių vadai turi stengtis kiek galint greičiau užmegzti telefoninį ryšį su baterijų vadų sekyklomis, kad galėtų kur reikia sutelkti ugnį, ypač pagrindinio smūgio kryptyje. Kautynėms besiplečiant ryšys palaipsniui tobulinamas.

391. Ryšiams su pėstininkais RR ir RG naudojamos necentralizuotai: voros artilerijos vadas išsiunčia RR prie voros vado, baterijų vadai savo RG — prie remiamo pėstininkų vieto vado. Naudinga RR ir RG priskirti reikalingų ryšių priemonių.

Ugnis

392. Pagrindinių jėgų artilerijos ugnis bus kreipiama taip pat daugiausia į priešų pėstininkus ir jų ugnies priemones, betarpiškai trukdančias saviems pėstininkams. Į priešų artileriją šaudoma tik į sekamas priešų baterijas, kad nesumažėtų TP artilerijos pajėgumas.

393. Kol nėra ryšio su grupės vadu, baterijų vadai leidžia ugnį arba savo iniciatyva, arba pėstininkams reikalaujant. Užmezgę ryšius su baterijų vadais ir pėstininkais, grupių vadai, atsižvelgdami į remiamo vieneto uždavinių, vykdo savo baruose ugnies sutelkimus į svarbius taikinius. Ugnies sutelkimai dažniausiai vykdomi pėstininkams rengiantis pulti, todėl labai svarbu, kad pėstininkai praneštų puolimo pradžią. Pėstininkams pradėjus pulti, ugnis perkeliama į šonus ir artimiausią gilumą, turint tikslą apsaugoti juos nuo galimų priešų kontratakų.

394. Puolimui nepavykus ir pėstininkams pereinant į gynimąsi, artilerija nukreipia naikinamąją ir užtveriamąją ugnį į puolantį priešą.

Pozicijų keitimas

395. Puolimui sekantis ir pėstininkams slenkant pirmyn, pirmiausia keičiamos sekyklos, tačiau baterijoms nebegalint šaudyti tikrosios ugnies atstumais (5—6 km), reikia pakeisti ir baterijų ugniavietes. Kad ugniaviečių keitimo metu pėstininkai nepalikėtų be artilerijos paramos, jos turi būti keičiamos skaidiniais pagal

sustatytą artilerijos kilnojimo planą. Šį planą paprastai parengia junginio artilerijos vadas. Jei pagrindinių jėgų voros yra perskirtos dideliais tarpais arba jei dalinių vadai neturi ryšio su junginio artilerijos vadu, tai artilerijos ugniaviečių keitimą tvarko voros artilerijos vadas.

Šaudmenų tiekimas

396. Kai artilerija paskirstoma tarp vorų, lygiai nutolusių viena nuo kitos, junginio artilerijos vadas, reikalui esant, suskirsto tarp vorų artilerijos šaudmenų būrį (AŠB).

Kautynėms užsimezgdus, junginio artilerijos vadas savo siūlyme nurodo, kurioje vietoje reikėtų sustabdyti AŠB.

II skirsnis

PUOLIMAS PASLANKIAJAME KARE

Bendrybės

397. Puolant besiginantį priešą, artilerijos paskirtis — sudaryti palankias pėstininkams ir tankams pulti sąlygas, kiek galint labiau sutrikdyti priešų gynimosi planą. Šiam uždaviniui artilerijai reikia skirti daugiau ar mažiau laiko, kurio ilgis dažniausiai priklausys nuo priešų išitvirtinimo stiprumo.

398. Puolamosios kautynės paslankiajame kare prieš besiginantį priešą gali plėtotis šiais pagrindiniais ruožtais:

1) artėjimas, 2) sąlyčio sudarymas ir jo tikrinimas, 3) puolimas.

Artilerijos veikimas kiekvienu iš minėtų ruožų apibūdinamas sekančiuose straipsniuose.

1. Artėjimas

Rėmimo būdai

399. Priešakinės saugos dalinių rėmimas gali būti trejopas, nelygu aplinkybės ir galimūmai susitikti su priešū:

- a) kartinis rėmimas,
- b) nuolatinis rėmimas,
- c) šuoliuojanti apsauga.

Kuriuo būdu remti tuo ar kitu atveju, sprendžia junginio arba voros vadas, pasiremdamas turimomis žiniomis apie priešą ir artilerijos vado siūlymu.

a) Kartinis rėmimas

400. Kartinio rėmimo tikslas — laiduoti pėstininkams praėjimą per tam tikras svarbias vietas (siaurumas, upes, gyvenamąsias vietas, miškus ir t. t.). Jei reikia, toks rėmimas gali būti pakartotas.

Bendras vadas nusprendžia, kiek artilerijos turės laiduoti praėjimą ir kurioje parenkyje (laukiamoje, sekamoje) jis norėtų artileriją turėti.

401. Artilerijos vadas, gavęs uždavinį, paskirsto barus ir ugniaviečių plotus ir įsako juos išžvalgyti. Pėstininkams artinantis prieš iš anksto numatytų svarbių vietų, baterijos

gali būti užėmusios pozicijas ir pasirengusios paleisti ugnį, jeigu tos svarbios vietos būna prieš rankose. Kartais ugniavietės nebus užimamos, o baterijos sustos laukiamoje parenkyje, tačiau tokiu atveju turi būti išrinktos ugniavietės ir sekyklos, parengti šaudymo žaismens ir suskirstytos ryšių priemonės, kad, gavus įsakymą, baterijos galėtų tuojau pradėti veikti.

Pėstininkams užėmus svarbias ribas ir prieš nesutikus, baterijos, artilerijos vadui įsakius, apleidžia pozicijas ir pasivijusios pėstininkus užima savo vietas žygio vorose.

b) Nuolatinis rėmimas

402. Nuolatinis priešakinės saugos rėmimas bus toks, kur viena artilerijos dalis yra užėmusi pozicijas ir pasirengusi remti pėstininkų slinkimą pirmyn, o antra tuo metu važiuojanti numatytas ugniavietes. Tarp baterijos ugniavietės ir sekyklos visuomet turi būti nutiesta telefoninė linija.

403. Junginio arba voros vadas, nusprendęs nuolatinio būdu remti priešakinės saugos artėjimą, skiria jai siektinas eilines ribas, nurodo nuo kurios ribos ir su kiek artilerijos kiekvienoje riboje turi būti laiduotas nuolatinis rėmimas.

Eilinės ribos parenkamos pagal žemėlapi lygiagrečiuose su frontu kalnagubriuose, gyve-

namųjų vietų pakraščiuose ir pamiškėse. Pa-
geidaujama, kad atstumas tarp dviejų gretimų
eilinių ribų būtų apie 3 km.

404. Artilerijos vadas, gavęs junginio arba
voros vado įsakymą artėti, sudaro artilerijos
kilnojimo lentelę (žr. 13 priedą) ar-
ba prideda prie įsakymo kilnojimo skai-
drę (žr. 14 priedą). Kilnojimo lentelę arba
skaidrę gauna kiekvienos baterijos vadas ir
žvalgybų viršininkai.

405. Nuolatinis rėmimas eina šia tvarka:
tuo metu kai pirmas skaidinys užima numaty-
tas ugniavietes ir laukia pasirengęs remti pės-
tininkų slinkimą nuo I iki II ribos, antras
skaidinys, prisitaikydamas prie vietovės, slen-
ka pėstininkų priedangoje į numatytas jam
ugniavietes, jas užima ir, pasirengęs remti
pėstininkus nuo II iki III ribos, praneša savo
vadui; artilerijos vadas, sužinojęs apie antro-
jo skaidinio pasirengimą, įsako pirmajam skai-
diniui nusiimti nuo ugniavietės ir remti slin-
kimą nuo III iki IV ribos ir t. t.

406. Paprastai trijų baterijų grupėje dvi ba-
terijos skiriamos nuolatiniam rėmimui; jos su-
daro du skaidinius po vieną bateriją; trečioji
baterija visą laiką slenka priešakinės saugos
arba pagrindinių jėgų voroje, nuolat pasiren-
gusi užimti reikalingu laiku ugniavietes.

Gausinga artilerija gali būti kilnojama išti-
sų grupių skaidiniais.

Kad pėstininkams nereikėtų laukti kiekvie-
noje riboje, kol artilerija pasirengs, artilerijos
kilnojimas privalo būti iš anksto numatytas ir

greitas. Tai geriausiai sugebės atlikti lengvoji
artilserija. Sunkioji artilserija nuolatiniam rėmi-
mui nevartotina.

407. Artilerijos kilnojimas skaidiniais vargi-
na žmones ir arklius; be to, baterija, keletą
kartų pakeitusi ugniavietes, gali ištiesti visus
savo ryšius ir kaip tik dėl jų stokos reikalin-
giausiu laiku nebegalėti veikti. Todėl junginio
arba voros vadas, sprenddamas nuolatinio rėmi-
mo klausimus, turi atkreipti dėmesį į tai, kad
rėmimas neprasidėtų per anksti ir kad rėmimo
plotas gilumon nebūtų per didelis.

Jei tik aplinkybės ir žinios apie priešą lei-
džia, reikia vartoti šuoliuojančios ap-
saugos būdą (žr. 416—429 str.), kuris ne-
taip vargina artilerijos dalinius.

Valdymas

408. Nuolatinio rėmimo artilerijos daliniai
priklauso voros artilerijos vado, tačiau užėmę
pozicijas skaidiniai laiko glaudžiausią ryšį su
remiamų vienetų vadais ir vykdo jų duodamus
ugnies uždavinius.

Pereinant prie nuolatinio rėmimo, priešaki-
nės saugos artilerija (jei ji buvo paskirta)
pereina voros artilerijos vado valdžion, kuris
ją naudoja nuolatiniam rėmimui. Jei priešaki-
nės saugos artileriją sudaro ne mažiau kaip
dvi baterijos, tai ši artilerija gali būti palikta
priešakinės saugos vado valdžioje. Šiuo atveju
nuolatinį rėmimą tvarko saugos artilerijos va-
das pagal saugos vado nurodymus. Tačiau
ryšys su voros artilerijos vadu yra privalomas.

Artilerijos daliniai, neįeinantieji į nuolatinio rėmimo artilerijos sudėtį, priklauso junginio arba voros artilerijos vado.

Artilerijos vadų įsakymai artėti, jei tik aplinkybės leidžia, turi būti sudaryti iš anksto, ypač kilnojimo lentelė. Artėjimo metu įsakymus dažniausiai teks duoti žodžiu patiems, per raitus pasiuntinius arba iš anksto sutartais ženklais.

Žvalgymas

409. Artėjant su nuolatinio artilerijos rėmimu, žvalgo grupės žvalgyba (GŽ), į kurios sudėtį skiriamos baterijų žvalgybos (BŽ). Naudinga į BŽ sudėtį paskirti raitųjų lengv. kabelio grandžių.

410. Karininkas žvalgas prieš išvykdamas žvalgyti gauna iš grupės vado kilnojimo lentelę arba žodinį įsakymą, kuris apima:

- a) žvalgybų sudėtį ir uždavinį,
- b) priešakinės saugos siektinas eilines ribas,
- c) baterijų uždavinius ir veikimo barus (šaudymo kryptis),
- d) ugniaviečių plotus kiekvienoje riboje,
- e) baterijų slinkimo kryptis.

411. Žvalgybos slenka priešakinės uždvaros arba priešakinių skaidinių užpakalyje. Pastariesiems peržengus numatomų ugniaviečių plotą, karininkas žvalgas įsako atitinkamos baterijos žvalgybai pradėti veikti, o likusių baterijų žvalgybai, davęs reikalingų nurody-

mų, įsako slinkti pirmyn į sekančią eilinę ribą. Patikrinęs išrinktas baterijai ugniavietes ir sekyklas, karininkas žvalgas praneša grupės vadui apie išrinktą ugniavietę, pasiveja priešakinę uždvarą ir, pasiekęs naujų ugniaviečių apylinkę, elgiasi, kaip aukščiau nusakyta.

412. Baterijos žvalgyba išrenka ugniavietę ir sekyklą, jas suriša telefonu ir pasirūpina sutikti baterijos vadą. Atvykus baterijos vadui, baterijos žvalgybos viršininkas, padaręs vadui pranešimą, surenka žvalgybą ir pasiveja grupės karininką žvalgą. Jei numatytoje baterijai remti eilinėje riboje arba iš jos slenkant pirmyn pėstininkai susiduria su priešū, baterijos žvalgyba liekasi prie baterijos vado ir vykdo jo nurodymus.

Šiame straipsnyje aptartoji žvalgyimo tvarka, žiūrint aplinkybių, gali būti keičiama.

Ugniavietės ir sekyklos

413. Nuolatinio rėmimo metu, greito kilnojimo ir arklių pajėgų taupymo sumetimais, baterijų ugniavietes reikia rinkti kiek galint arčiau kelių. Ryšių užmezgimui pagreitinti naudinga, kad ugniavietės, kiek leidžia vietovė, būtų kuo arčiau prie sekyklų. Grupės vadas užima sekyklą prie vieno baterijų vadų tuo atveju, kai pėstininkai susikauna su priešū, arba kai turimais duomenimis tas susikovimas netrukus turės įvykti.

Ryšiai

414. Vidiniams ryšiams laikyti nuolatinio rėmimo metu naudinga paskirti iš grupės štabo kiekvienai baterijai po 2 radijo Duplex stotis, kurias baterijos paprastai naudoja ryšiams užmegsti tarp ugniavietės ir sekyklos. Neturint radijo Duplex arba jam nepatikimai veikiant, šiam ryšiui žvalgybos naudoja raitąsias telefono grandis, kurias vėliau pakeičia pėsčiosios telefono grandys.

Ryšiai su pėstininkais laiduojami pačių vadų pasimatymu, ryšių rinktinėmis bei grandimis ir sutartiniais ženklais.

Tiek vidiniams ryšiams, tiek ryšiams su pėstininkais, jei tik yra nutiesta junginio ryšio ašis, artilerija, kiek leidžia jos išsidėstymas, naudojasi jai skirtu tos ašies laidu.

Ugnis

415. Baterijų vadai, pasiremdami grupės vado duotu uždaviniu, parengia šaudymo duomenis į svarbesnius vietovės taškus artėjimo bare.

Ugnis paleidžiama arba pėstininkų reikavimu, arba baterijų vadų nuožiūra, pasiremiant žemės sekimu.

c) Šuoliuojančioji apsauga

416. Artilerijos šuoliuojančioji apsauga yra iš ribos į ribą skaidiniais (šuoliais) kilnojamas artilerijos dalinys, kurio uždavinys — paeiliui tose ribose saugoti nuo žemės priešo puolimų besiskleidžiančius ar artėjančius pėstininkus.

Šuoliuojančioji apsauga tinka visais tais atvejais, kai yra galimas susidūrimas su priešais, bet nėra ryškių duomenų, kad jis tikrai vyks toje ar kitoje eilinėje riboje.

417. Junginio arba voros vadas, nusprendęs saugoti šuoliuojančios apsaugos būdu priešakinės saugos artėjimą, nustato jai siektinas eilines ribas, nurodo, nuo kurios ribos ir su kiek artilerijos kiekvienoje riboje turi būti laiduota šuoliuojančioji apsauga.

Eilinės ribos nustatomos iš žemėlapiu lygiagrečiuose su frontu kalnagubriuose, gyvenamųjų vietų pakraščiuose bei pamiškėse. Pažeidaujama, kad atstumai tarp eilinių ribų būtų vidutiniškai apie 3 km.

418. Artilerijos vadas, gavęs junginio arba voros vado įsakymą artėti, sudaro šuoliuojančios apsaugos lentelę (žr. 21 priedą) arba prideda prie įsakymo šuoliuojančios apsaugos skaidrę (žr. 22 priedą). Šuoliuojančios apsaugos lentelę arba skaidrę gauna kiekvienas baterijos vadas, o taip pat žvalgybų viršininkai.

419. Šuoliuojančioje apsaugoje artilerija kilnojasi skaidiniais šia tvarka:

- a) pirmojo skaidinio baterija, paskirta saugoti pėstininkų slinkimą iš I į II ribą, sustoja išrinktoje ugniavietėje, o baterijos vadas su sekėjais ir raitąja lengvojo kabelio grandimi užima sekyklą, tačiau sekyklos su ugniaviete telefono ryšiu nesujungia;

pėstininkams artėjant prie artimiausios iš sekyklos matomos uždangos, baterijos vadas su raitąja grandimi užima naują sekyklą; pėstininkams pasiekus II ribą, baterijos vadas įsako baterijai persikelti į naują (sekančią) ugniavietę, kad galėtų saugoti pėstininkų slinkimą iš III į IV ribą;

- b) antrojo skaidinio baterija, paskirta saugoti pėstininkų slinkimą iš II į III ribą, slenka priešakinės saugos branduolio užpakalyje ir, pasiekusi išrinktą ugniavietę, saugoja artėjimą iš II į III ribą panašiai, kaip nurodyta šio straipsnio skirsnyje a.

420. Priešakinės saugos daliniams susidūrus su priešu, baterija, vykdanči saugojimo uždavinį, baterijos vadui įsakius, tuojau sudaro telefoninį ryšį tarp sekyklos ir ugniavietės, panaudodama raitąją lengvojo kabelio grandį, ir pradeda šaudyti pėstininkams reikalaujant arba baterijos vado iniciatyva. Likusios baterijos užima ugniavietes voros artilerijos vadui įsakius, kai šis gauna iš voros viršininko uždavinį.

421. Paprastai trijų baterijų grupėje dvi baterijos vykdo šuoluojančiąją apsaugą, o trečioji baterija visą laiką žygiuoja priešakinės saugos arba pagrindinių jėgų voroje ir užima ugniavietę tik grupės vadui įsakius. Šuoluojančios apsaugos baterijos sudaro du skaidinius po vieną bateriją. Mažesnis negu dvi baterijos artilerijos dalinys šuoluojančios apsaugos vykdyti negali.

422. Šuoluojančioji apsauga skiriasi nuo nuolatinio rėmimo tuo, kad šios apsaugos baterijos neturi telefoninio ryšio tarp sekyklos ir ugniavietės; nuolatinio rėmimo baterijų ugniavietės ir sekyklos visuomet surišamos telefono linija, kuri pėstininkams slenkant pirmyn visą laiką tiesiama jų užpakalyje.

Vadinasi, šuoluojančios apsaugos artilerijos dalinių pasirengimas yra mažesnis, negu dalinių, turinčių nuolatinio rėmimo uždavinį. Bet už tai šuoluojančioji apsauga mažiau tervargina artilerijos dalinius, o ypač jų ryšio pareigūnus.

423. Šuoluojančios apsaugos artilerijos daliniai valdomi panašiai kaip ir nuolatinio rėmimo daliniai (žr. 408 str.).

424. Paprastai šuoluojančioje apsaugoje žvalgo atitinkamų baterijų žvalgybos (BŽ). Vadovavimo būrio vadas, išvykdamas žvalgyti, gauna iš baterijos vado įsakymą, kuris apima:

- a) žvalgybos sudėtį ir uždavinį,
- b) priešakinės saugos eilines ribas,
- c) baterijos uždavinį ir veikimo barą (šaudymo kryptį),
- d) ugniaviečių plotus kiekvienoje riboje,
- e) baterijos slinkimo kryptį.

Šį įsakymą baterijos vadas duoda pasirėmęs gauta iš grupės vado šuoluojančios apsaugos lentele.

425. Pirmojo skaidinio baterijos žvalgyba slenka priešakinės uždvaros arba priešakinių skaidinių užpakalyje. Jiems peržengus numa-

tytos ugniavietės plotą, baterijos vadovavimo būrio vadas išrenka ugniavietę ir palieka žvalgą, kuris turės sutikti baterijos vadą ir jam parodyti išrinktąją ugniavietę. Išrinkęs ugniavietę vadovavimo būrio vadas vyksta į numatytą sekyklai plotą, ten išrenka sekyklą ir laukia atvykstant baterijos vado.

426. Pirmojo skaidinio baterijos vadas su savo žvalgyba ir raitąja lengvojo kabelio grandimi (jei priskirtos, tai ir su radijo Duplex stotimis) žygiuoja priešakinės saugos branduolio priešakyje drauge su saugos viršininku. Priešakinei užtvarai peržengus ugniavietei numatytą plotą, baterijos vadas su žvalgyba ir minėtomis ryšio priemonėmis vyksta į išrinktąją ugniavietę, ją patikrina, siunčia vyresniajam karininkui įsakymą pastatyti bateriją išrinktoje ugniavietėje ir palieka ten vieną radijo Duplex stotį (jei ji priskirta).

Tai atlikęs, baterijos vadas su likusiomis priemonėmis vyksta į sekyklą, kur jį sutinka vadovavimo būrio vadas. Kai su priešakyje žygiuojančia užtvara nutrūksta akies ryšis, baterijos vadas su vadovavimo būrio vadu ir žvalgyba keliasi į naują sekyklą pirmyn. Užtvarai pasiekus II eilinę ribą, baterijos vadas įsako vyresniajam karininkui nusiimti nuo ugniavietės ir žygiuoti priešakinės saugos užpakalyje, o pats su žvalgyba prisijungia prie priešakinės saugos branduolio galvos.

427. Antrojo skaidinio baterija, paskirta saugoti priešakinės saugos artėjimą iš II į III ribą, elgiasi visiškai panašiai, kaip nurodyta 425 ir 426 str. Kol pėstininkai slenka iš I į II

ribą, antrojo skaidinio baterijos vadas ir žvalgyba žygiuoja priešakinės saugos branduolio galvoje, o pati baterija — priešakinės saugos užpakalyje.

428. Šuoliuojančioje apsaugoje ryšiai tarp ugniavietės ir sekyklos paprastai laikomi radijo Duplex, vaizdinėmis priemonėmis arba raitomis pasiuntiniais. Telefoninis ryšys užmezgamas tik priešakinei užtvarai susidūrus su priešaku. Šiam reikalui naudojamos raitosios lengvojo kabelio grandys.

Ryšiai su pėstininkais laiduojami pačių vadovų pasimatymu, ryšių rinktinėmis bei ryšių grandimis ir sutartiniais ženklais.

429. Ugniavietės bei sekyklos renkamos ir apsaugos paleidžiama kaip nurodyta 413 ir 415 str.

2. Sąlyčio sudarymas ir tikrinimas

Veikimo apibūdinimas

430. Juo didesnę pasipriešinimą sutinka priešakinė sauga beslinkdama pirmyn, tuo daugiau artilerijos turi būti išskleista saugai remti.

Pradžioje, priešakinei saugai susidūrus su priešaku, ją remia tos baterijos, kurios jau yra užėmusios pozicijas. Slinkęs skaidinys tuojau išskleidžiamas voros artilerijos vado įsakymu.

431. Kai priešakinė sauga, atsidūrusi prieš besiginančio priešako tolydinę ugnį, toliau saugos priemonėmis slinkti nebegali, voros vadas organizuoja vietinį puolimą (sąlyčio tik-

rinimą). Šiam puolimui gali būti išskleidžiama visa voros artilerija ir jo vykdymas bendrais bruožais bus panašus į puolimą, aptartą šio skirsnio dalyje „Puolimas“. Paprastai tokiame puolime artilerijos parengimas bus labai trumpas, dažniausiai nukreiptas į priešosekamus įtvirtinimus. Labai dažnai parengimas gali ir visiškai nebūti.

Žvalgymas

432. Susidūrus su priešu ir sąlytį tikrinant reikia panaudoti oro sekimo priemones prieš baterijų ugniavietėms surasti. Kad oro žvalgams šis uždavinys būtų lengviau įvykdomas, artilerijos vadas ir bendrasis vadas turi griebtis priemonių prieš artilerijos ugniai sukelti.

Artilerijos žvalgybų ir vadų darbas šiame kautynių ruožte bus daugiausiai nukreiptas į taikinių žvalgymą ir šaudymo duomenų rengimą.

Ugnis

433. Artilerijos vadas, susitaręs su remiamo vieneto vadu ir, jei tik aplinkybės leidžia, drauge su juo išžvalgęs, parengia artilerijos ugnies lentelę. Šioje lentelėje nurodomi taikiniai, taikinius šaudančios baterijos, sviedinių skaičius ir rūšis, šaudymo laikas, o taip pat ugnies paleidimo laikas į kiekvieną taikinį. Prie lentelės pridodama taikinių skaidrė. Naudinga ugnies lentelę ir skaidrę išsiuntinėti atitinkamiems pėstininkų vadamams.

Artilerijos ugnis turi būti taip sutvarkyta, kad saugotų puolantį pėstininkų dalinį iš priekio ir iš šonų.

Ugnis leidžiama slopinamoji ir kur tik galima sutelkiama.

3. Puolimas

Suskirstymas ir valdymas

434. Puolant pasirengusį gintis priešą gali būti reikšti junginio artileriją sustiprinti, priskyrimas junginio vado valdžion KA dalinius. Turint negausingą artileriją ir norint įsiveržti į ginamąją poziciją, dažnai teks visą arba bent didžiąją artilerijos suspiesti pagrindinio smūgio bare.

435. Artilerijos suskirstymas turi būti griežtai suderintas su junginio vado sumanymu ir uždaviniais ir atitikti aplinkybes, vietovės sąlygas ir turimos artilerijos kiekį.

436. Paprastai artilerija suskirstoma į TP ir BV rinktines. TP rinktinių skaičius priklauso nuo puolimo barų skaičiaus; rinktinės sudėtis gali būti įvairi, nelygu remiamo vieneto uždavinys, vietovės pobūdis ir baro plotis. TP rinktinėn dažniausiai skiriamos lengvosios patrankų ir haubicų baterijos. BV rinktinė paprastai sudaroma viena visam junginiui; jos sudėtis priklauso nuo jai duodamų uždavinių gausumo. BV rinktinėn skiriamos sunkiosios baterijos, o jų neturint — didesnio

tolnašumo lengvosios baterijos. Kartais, kai bendrojo veikimo uždaviniai negausūs ir neaiškūs, kai barai platūs arba kai turimoji artilerija negausinga, BV rinktinės galima neskirti. Šituo atveju bendrojo veikimo uždavinius vykdyti įpareigojamos atitinkamos TP rinktinės.

437. Artilerijos veiksmų sėkmingumas pirmuoju puolimo ruožtu labai daug priklauso nuo centralizuoto artilerijos valdymo. Tokiam valdymui sutvarkyti reikia nemaža laiko, todėl kiekvieno bendrojo vado pareiga yra duoti artilerijos parengiamiems darbams pakankamai laiko. Tik visiškai pasirengusi artilerija padės nugalėti šitvirtinusi priešą.

438. Pėstininkams besiskverbiant ginamosios pozicijos gilumon, kai centralizuotas valdymas sunkėja dėl ryšių ir sekimo pablogėjimo, dalis arba visa TP artilerija nuo tam tikros iš anksto numatytos ribos gali būti priskirta pėstininkų vienetų vadų valdžion (PA).

439. Veikiant labai dengtoje vietovėje arba pėstininkams neturint pakankamai minosvaidžių ir visais tais atvejais, kai TP ugnis negali laiku suspėti paremti puolančių pėstininkų, junginio vadas gali leisti priešo pozicijos gilumoje panaudoti atskirus pabūklus arba pabūklų skyrius, kaip lydimąją artileriją (LA).

Žvalgymas ir pasirengimas

440. Juo labiau priešas šitvirtinęs, tuo tiksliau ir kruopščiau turi būti atliktas žvalgymas

ir parengiamieji darbai, tuo daugiau laiko turi būti skiriama pasirengimui. Žvalgymo ir pasirengimo metu nustatomos priešo pozicijos (taikiniai), išrenkamos ugniavietės ir sekyclos ir parengiami šaudymo duomens.

441. Priešo pozicijų žvalgymą reikia pradėti kiek galint anksčiau ir žvalgyti be pertraukos. Jau artėjant ir sąlytį sudarant aviacija turi žvalgyti priešo artilerijos išdėstymą ir padaryti priešo pozicijų nuotraukas. Tos nuotraukos daug padės junginio ir artilerijos vadui, sprendžiant artilerijos panaudojimo klausimus.

442. Jei yra daug laiko pasirengti, tai junginio artilerijos vadas drauge su junginio vadu ir artilerijos grupių vadais nuodugnai išžvalgo priešą ir vietovę. Pasiremiant šio žvalgymo duomenimis ir junginio vado sprendimu, artilerija suskirstoma rinktinėmis ir joms duodami uždaviniai. Rinktinių vadai, gavę uždavinius, veikimo barus ir pozicijų plotus, nuodugnai išžvalgo taikinius, ugniavietes ir sekycklas. TP rinktinių (grupių, baterijų) vadai taikinius žvalgo drauge su remiamųjų vienetų vadais.

443. Kai pasirengimui lieka tik keletas valandų, junginio artilerijos vadas pasitenkins labai trumpu žvalgymu arba net ir visiškai nežvalgys, o tik nurodys veikimo barus ir ugniaviečių sritis žemėlapyje. Tačiau žemesnieji artilerijos vadai vistiek turi kruopščiai ir nuodugnai išžvalgyti ir visuomet su remiamųjų dalinių vadais.

444. Žvalgymas ir parengiamieji darbai atliekami kiek galint slapčiau, kad neatkreiptų prieš dėmesio. Topografinį parengimą reikia atlikti prieš užimant ugniavietes.

445. Šaudymo duomens parengiami kuo didžiausiu tikslumu, panaudojant visas turimas priemones, kad būtų galima pasiekti kuo didesnę netikėtumą. Išišaudymas turi būti kuo trumpesnis ir prieš pat puolimo parengimą.

I s a k y m a i

446. Artilerijos vadų įsakymai paprastai parengiami išžvalgius priešą ir vietovę. Pagrindinė ir svarbiausioji įsakymų dalis — ugnies planas. Jis turi būti kruopščiai ir nuodugniai parengtas kuo glaudžiausiai bendradarbiaujant su remiamų vienetų vadais. Jei tik yra laiko, TP rinktinių vadai, parengę su remiamo vieneto vadu ugnies plano projektą, jį pristato junginio artilerijos vadui. Pastarasis iš gautų projektų sudaro bendrą ir galutinį ugnies planą.

Dažniausiai ugnies planas išreiškiamas tam tikra lentele (žr. 5 ir 16 priedai), o prie jos pridedama taikinių skaidrė (žr. 16 priedą). Naudinga ugnies lentelę duoti kaip įsakymo priedą. Ugnies lentelė arba jos ištraukos išsiuntinėjamos remiamo vieneto vadui.

447. Jei laiko maža arba jei artilerijos parengimo nedaroma, tai TP rinktinių vadai su remiamų vienetų vadais savarankiškai sudaro galutinę ugnies lentelę tik puolimui remti, o

junginio artilerijos vadas sudaro ugnies planą artilerijos parengimui (jei jis numatomas) ir BV rinktinei.

Artilerijos skleidimasis

448. Dalis baterijų bus veikiamojame palygoje jau sąlytį sudarant (tikrinant). Jei tik šių baterijų ugniavietės nėra per toli, naudinga jas tose ugniavietėse palikti ir puolimo metu. Tačiau artilerijos didžiumą teks peršarkyti.

449. Puolimui baterijų ugniavietės renkamos kiek galint arčiau prie savų pėstininkų, kad, pastariesiems slenkant pirmyn, baterijos galėtų veikti kuo ilgesnį laiką iš tų pačių ugniaviečių. Be to, toks išdėstymas leidžia taiklią ir tikrą ugnį, ir čia taupiau galima vartoti šaudmenis. Naudingiausias ugniaviečių nuotolis nuo priešo priešakinės linijos bus 2—3 km. Tačiau reikia atsiminti, kad išdėstymui daug įtakos turės vietovės uždangos.

450. TP baterijos dažniausiai statomos remiamo vieneto bare; toks išdėstymas lengvina šaudymą ir trumpina ryšius tarp artilerijos ir pėstininkų. Tačiau kartais bus naudinga atskiras baterijas pastatyti šoninėse ugniavietėse kaimyniniuose baruose; ugnis iš tokių šoninių ugniaviečių daug sėkmingesnė ir daug mažiau sviedinių tereikalauja. Reikia vengti TP rinktinės baterijas blaškyti plačiame bare, nes tada sunkiau bus atlikti topografinius darbus.

451. Pagrindinis reikalavimas sekykloms — geras matomumas. Tai ypačiai svarbu baterijų vadų sekykloms. Išišaudymui palengvinti ir pagreitinti naudinga įsteigti šoninių sekyklų. Tokie taikiniai, kur reikia artimo sekimo (spragų ardymas vielų kliūtyse), sekami iš priešakinių sekyklų.

452. Išrinkus ugniavietes ir sekyklas, tuojau pradedami topografiniai darbai, nutiesiami ryšiai ir rengiami šaudymo duomens. Sekyklose paliekami sekėjai, kurie turi visą laiką sekti priešų pozicijas. Visiškai parengtas ugniavietes tuojau užima baterijos. Nereikia užimti ugniaviečių per anksti, ypač jei vietovė patogi sekti iš oro. Jei tik galima, geriausia ugniavietes užimti naktį arba lėktuvams blogoje ore. Naktiniam ugniaviečių užėmimui reikia nuodugnai pasirengti. Keliai, ugniavietės, traukovietės ir šaudymo kryptys turi būti dar su šviesa išžvalgytos ir tinkamai paženklintos. Kiekviena baterija turi tiksliausiai susipažinti su savo privažiuojamuoju keliu. Reikia griebtis visų priemonių, kad ugniavietės būtų užimtos be triukšmo.

R y š i a i

453. Vidiniams ryšiams kuo plačiausiai naudojamas telefonas. Šiai ryšio priemonei, kur galima, padės radijo Duplex ir vaizdinės priemonės. Telefono linijos turi būti nutiestos slapta. Geriausiai telefono linijas tiesti grioviais; visiškai neleistina, kad telefono linijos kybotų ore; miškuose linijos kabinamos ant medžių šakų.

454. Ryšio rinktinės (RR) ir ryšio grandys (RG) išsiunčiamos prie atitinkamų vienetų, joms dar neišsiskleidus. Pėstininkams slenkančiam pirmyn telefono linijos turės pailgėti, todėl ryšio rinktinės (grandis) ir priešakinius sekėjus artilerijos vadai turi aprūpinti pakankamomis priemonėmis.

455. Grupės, kurioms pavesta kovoti su priešų artilerija ir šaudyti tolimus taikinius, įsteigia savo ryšio aikšteles ir užmezga betarpių ryšį su oro žvalgu, kuris savomis priemonėmis atvyksta pas grupės vadą.

U g n i s

456. Puolant įsitvirtinusių priešų, artilerijos ugnies uždaviniai taktiniu požiūriu gali būti suskirstomi taip: artilerijos puolimo parengimas, puolimo rėmimas ir puolimo saugojimas.

457. Artilerijos ugnies uždavinius bendrais bruožais apibrėžia junginio vadas, nustatydamas artilerijos parengimo reikalingumą ir nurodydamas, ar bus reikalingas ardymas, ar tik slopinimas, ar ir vienas ir antras. Junginio artilerijos vadas pagal junginio vado sprendimą paskirsto uždavinius tarp dalinių ir rūpinasi tų uždavinių įvykdymu.

Artilerijos parengimas

458. Artilerijos parengimo tikslas — sulaužyti priešų medžiaginį ir dvasinį atsparumą ir parengti palankiausias sąlygas pėstininkams

pulti. Puolimą rengiant, artilerijai gali tekti vykdyti šiuos uždavinius:

- a) nuslopinti priešo baterijas,
- b) padaryti spragų vielų kliūtyse,
- c) nuslopinti priešo ginamuosius įrengimus ir svarbiausius ugnies lizdus,
- d) trukdyti priešo vadovavimą ir tiekimą.

459. Kova su artilerija, puolant pasirengusį priešą, yra ypatingai svarbi. Dažnai puolantieji pėstininkai sustabdomi vien tik artilerijos ugnimi ir dėl to puolimas sustoja. Todėl reikia griebtis priemonių neleisti ginančiojo artilerijai visai laisvai šaudyti. Šiam reikalui dar prieš artilerijos parengimą turi būti ieškomos ir žvalgomos priešo baterijų ugniavietės ir sekyclos, panaudojant visas turimas sekimo ir žvalgymo priemones. Čia daugiausia galės padėti lėktuvai. Kova su priešo baterijomis, kurių ugniavietės nėra tiksliai nustatytos ir kurioms išaudyti negalima pasinaudoti oro sekimu, mažai tebus sėkminga ir dažniausiai teks nuo jos atsisakyti.

460. Artilerijos parengime kovai su artilerija skiriamas tam tikras laikotarpis, kurio ilgis priklauso nuo turimos artilerijos gausingumo, surastų baterijų skaičiaus ir siekiamo tikslo (naikinimas ar slopinimas). Norint sutruminti kovos su artilerija laikotarpį, o tuo pačiu ir artilerijos parengimo laiką, naudinga tam laikotarpiui pritraukti kuo daugiau artilerijos

rijos ir duoti jai uždavinį nuslopinti, o ne sunaikinti. Kartais gali būti iš anksto paskirta keletas laikotarpių kovai su artilerija.

461. Paprastai kovoja su artilerija parengimo pradžioje artilerijos didžiuma, vėliau nustatytu laiku ta didžiuma vykdo kitus ugnies plane numatytus uždavinius, išskiriant atskiras baterijas, paskirtas ir toliau slopinti priešo baterijas ir neleisti joms atsigauti.

Puolimui prasidėjus, naujai pasireiškusias ir atsigavusias baterijas slopinti paprastai pavedama BV rinktinei.

Kova su artilerija aptarta V skyriaus IV skirsnyje.

462. Spragų ardymas vielų kliūtyse reikalauja daug laiko ir labai pailgina artilerijos parengimą, todėl junginio vadas, kiek leidžia aplinkybės, šiam uždaviniui naudoja ne tik artileriją, bet ir pėstininkų minosvaidžius, tankus, tankelius ir kitokias priemones.

Paprastai spragoms daryti skiriamos TP baterijos remiamo vieneto bare. Pageidaujama, kad artilerijos parengime šioms baterijoms kitų uždavinių nebūtų duodama. Jei vielų kliūtį sudaro viena tvora iš 2—3 miestų (kuolų) eilių, tai labai naudinga ją ardyti sparnine lengvųjų bei sunkiųjų haubicų ugnimi.

Vietas, kur reikia spragų, nustato batalionų vadai. Spragos ardomos ardomosios ugnies taisyklėmis (V skyr. III skirsnis).

463. Priešo ginamieji įrengimai slopinami paprastai paskutiniame artilerijos parengimo laikotarpyje.

Dažniausiai šiam uždaviniui vykdyti skiriama visa artilerija arba bent jos didžiuma. Turint negausingą artileriją, visų ginamųjų įrengimų nuslopinti nebus galima, todėl sudarant ugnies planą reikia parinkti pačius svarbiausius įrengimus ir tik tokius, kurių kitos priemonės negali nuslopinti. Negausingai artilerijai teks slopinti pačiam, kilnojant ugnį nuo vieno taikinio į kitą.

464. Paskutiniame artilerijos parengimo laikotarpyje naudinga klaidinamai kilnoti artilerijos ugnį į priešų pozicijos gilumą, kad priešui pasirodytų puolimą jau prasidėjus. Tada priešas bus priverstas užimti savo vietas apkasuose ir, ugnį vėl čia atkėlus, labai padidės jo nuostoliai.

Kartais, puolant stipriai įrengtą poziciją, gali tekti suardyti svarbesnius priešų įrengimus, tačiau paslankių kautynių aplinkybėse ginamųjų įrengimų ardyimas yra išimtis.

465. Priešą trukdyti paprastai pavedama daliai BV rinktinės, ypač toli šaudančioms baterijoms. Šio uždavinio reikalingumą nustato junginio vadas, nurodydamas taikinius ir ugnies paleidimo laiką, artilerijos vadui pasiūlius. Leidžiama trukdomoji arba draudžiamoji ugnis į kelių mazgus, vadovietes, tiekimo vietas, geležinkelio stotis, sandėlius, vykdomų darbų vietas, rezervus ir slaptas priegais.

Šiai ugniai reikia daug šaudmenų, todėl reikia parinkti tik tokius taikinius, kurie gali turėti lemiamą reikšmę.

466. Artilerijos parengimo reikalingumas, stiprumas ir ilgis priklauso nuo priešų masyvumo ir dvasinio atsparumo, nuo savos artilerijos gausingumo, nuo šaudmenų kiekio ir nuo turimo laiko. Ypatingai artilerijos parengimas pailgėja, kai artilerijai pavedama išardyti spragų vielų kliūtyse (2—4 val.). Ilgas parengimas išpėja priešą apie rengiamą puolimą ir duoda jam laiko sustiprinti gynimą.

Puolant silpnai įrengtą poziciją ir nežinant priešų baterijų ugniaviečių, artilerijos parengimo uždavinys paprastai bus priešų įtvirtinimų slopinimas. Toks parengimas dažniausiai sutruks neilgai (20—30 min., neskaitant įsiskandymo). Kartais junginio vadas gali ir visiškai atsisakyti nuo artilerijos parengimo.

Artilerijos parengimas vykdomas pagal artilerijos vado sudarytą planą. Taikiniai turi būti iš anksto išžvalgyti ir jų padėtis kiek galint tiksliau nustatyta.

Puolimo rėmimas

467. Puolimo rėmimo tikslas — šaudyti tokius taikinius, kurie betarpiškai trukdo pėstininkų slinkimą pirmyn. Ši uždavinį atlieka TP rinktinės (baterijos) ir priskirtoji artilerija (PA). Puolimas remiamas eiliniomis ugnies sutelkimais ir ugnies smūgiais. Ugnis leidžiama arba pagal iš anksto nustatytą ugnies planą, arba pėstininkų reikavimu, arba artilerijos sekėjų iniciatyva.

468. Puolimo rėmimą ugnies plane atvarko TP vadas su remiamo vieneto vadu,

nustatydami taikinius, jų šaudymo eilę, ugnies paleidimo pradžią ir ugnies nutraukimą arba perkėlimą. Taikiniai nustatomi remiantis artilerininkų ir pėstininkų sekimo duomenimis žemėlapiu ir gautomis iš oro žvalgų foto nutraukomis. Šaudymo eilė nustatoma pagal numatomą pėstininkų slinkimą. Šis puolimo rėmimo būdas geriausiai laiduoja reikalingą pėstininkams paramą.

469. Kai ugnies plano iš anksto sudaryti negalima, puolimas remiamas pėstininkams reikalaujant arba artilerininkų iniciatyva.

Reikia atsiminti, kad ugniai paleisti pėstininkų reikalavimu į iš anksto nenumatytus taikinius gali prireikti gana daug laiko.

470. Ugnies smūgių ir ugnies sutelkimų ilgį geriausia iš anksto nustatyti (2—4 min.), pažymint šaudymo pabaigą iš anksto su pėstininkais sutartu būdu (dūminių sviedinių eilė, šrapnelių eilė, jei buvo šaudoma granatomis ir t. t.). Jeigu šaudymo ilgis iš anksto nenustatytas, tai ugnis sustabdoma (perkeliamą) artilerininkų iniciatyva arba pėstininkų reikalavimu. Pastaruoju atveju ypač reikia žiūrėti, kad ryšiai gerai veiktų (griežtas drausmingumas artilerijos sekėjų, įpareigotų sekti pėstininkų duodamus sutartinius ženklus ugniai nutraukti).

Jei pėstininkų vadas sprendžia, kad ugnies sutelkimas (ugnies smūgis) nepakankamas, tai jis gali būti pakartotas pėstininkų vadui reikalaujant,

Puolimo saugojimas

471. Puolimo saugojimo uždavinys — slopinti priešų sekyklas (geriausia dūminiais sviediniais), šaudyti spėjamas priešų rezervų vietas, tolimas sunkiųjų priemonių ugniavietes, ypač pasirodančius taikinius, naujai pasirodžiusias priešų baterijas ir kitus taikinius, esančius atokiau nuo puoliančiųjų pėstininkų. Šiuos uždavinius paprastai atlieka bendrojo veikimo (BV) rinktinė ir ypatingais atvejais TP artilerija. Dažniausiai taikinius puolimui saugoti nustato ir ugnies lentelę sudaro jungtinio artilerijos vadas, suderindamas su pėstininkų puolimo tikslais. Puolimą saugojanti ugnis nutraukiama (perkeliama) arba artilerijos sekėjų iniciatyva (paprastai, kai TP artilerijos ugnis pasieks šaudomą taikinį), arba BV rinktinės vadui įsakius.

Tankų rėmimas

472. Tankus remia visa artilerija arba tam tikrai skirtos atskiros baterijos (pabūklų skyriai) iš TP rinktinių. TP ir BV artilerija parengia puolimą pagal iš anksto sudarytą planą ir tuo padeda tankams privažiuoti prie pagrindinės ribos. Tankams remti paskirtos atskiros baterijos pradeda šaudyti pasireiškus priešų prieštankinėms priemonėms.

473. Tankus remiantis artilerijos vadas privalo žinoti:

a) savųjų tankų savybes ir jų ženklus;

- b) tankų uždavinius ir kurie prieš gina-
mieji įrengimai gali trukdyti tankų už-
davinių vykdymą;
- c) tankų išėties ribą, judesio kryptį ir susi-
rinkimo vietą;
- d) atsitraukimo kryptį nepasisekus;
- e) tankų sutartinius ženklus ugniai iššauk-
ti ar nutraukti ir taikiniams nurodyti.

Su tankų uždaviniais, puolimo kryptimis, išėties riba ir t. t. tankų vadas supažindina artilerijos vadą tik vietovėje, duodamas aiškiai apibrėžtus uždavinius.

474. Prieš pradėdant tankų puolimą artilerija paskutiniame puolimo parengimo laikotarpyje nukreipia ugnį į priešo sekyklas ir spėjamas prieštankinių pabūklų ugniavietes. Šiame laikotarpyje naudinga dūminiais sviediniais sudaryti dūmines uždangas sekyklų ir spėjamų ugniaviečių priešakyje.

475. Tankams artėjant prie ginamosios pozicijos pagrindinės ribos, į pasireiškusius prieštankinius pabūklus šaudo atskiros baterijos, paskirtos tankams remti. Tokios baterijos turi iš anksto paskirtus veikimo barus, kuriuose sutvarko sekimą ir parengia šaudymo duomenis į spėjamas prieštankinių pabūklų vietas. Tankus remiančių atskirų baterijų uždavinys baigiasi tankams pasiekus nematomą iš žemės sekyklų ribą. Tada baterijos vėl vykdo TP vado duodamus uždavinius.

Artilerijos kilnojimas

476. Pėstininkams slenkant pirmyn reikia iš anksto numatyti artilerijos sekyklų ir ugniaviečių keitimą. Centralizuotame valdyme artilerijos kilnojimą tvarko junginio artilerijos vadas pagal junginio vado patvirtintą kilnojimo lentelę (skaidrę). Necentralizuotai valdant, kilnojimu rūpinasi tokia pat tvarka artilerijos rinktinių vadai.

477. Artilerijos kilnojimas turi būti taip sutvarkytas, kad tos baterijos, kurios keičia ugniavietes, suspėtų pasirengti anksčiau negu pasilikusios senose ugniavietėse baterijos pasieks savo kraštutinį tolumą. Pozicijų keitimui pagreitinti reikia, kad žvalgybos ir ryšių priemonės slinktų į numatytas ugniavietes su priešakiniais pėstininkų skaidiniais. Keliant baterijas į naujas ugniavietes, turi būti numatytas jų aprūpinimas šaudmenimis.

478. Puolantysis turi atsiminti, kad pasistūmėjus pirmyn, artilerijos parama sumažės dėl ugniaviečių keitimo, todėl, sutikus priešo pozicijos gilumoje didelį pasipriešinimą, dažnai teks palaukti kol visa artilerija persikels į naujas ugniavietes.

479. Ugniaviečių keitimo pradžią kiekvieną kartą nustato savo baterijoms artilerijos rinktinių vadai ir praneša apie tai junginio artilerijos vadui.

Šaudmenų tiekimas

480. Junginio artilerijos vadas turi apskaičiuoti numatomas šaudmenų išlaidas (žr. 32 priedą) ir pasirūpinti jų tiekimu.

Numatyti ugnies lentelėje šaudmens iš anksto suvežami į baterijų ugniavietes ir ten sukraunami. Jei tik aplinkybės leidžia, naudinga tai atlikti naktį.

Grupių šaudmenų skyriai ir tiekimo vietos išstumiamos kiek galint arčiau prie baterijų ugniaviečių.

Artilerijos šaudmenų skyrius dažnai sustiprinamas junginio auto sunkvežimiais.

Artilerijos veikla puolimui nepavykus

481. Puolimui nepasisėkus, visi artilerijos vadai turi kiek galint greičiau pridengti pėstininkus užimtoje riboje. Priešui puolant, visa ugnis nukreipiama į jo pėstininkus. Šiuo atveju baterijos veikia iki pasiaukojimo, nesiškaičiamos su galimu pabūklų netekimu.

Priešą sulaikius, artilerijos išdėstymas keičiamas palaipsniui, atsižvelgiant į naujus uždavinius. Tačiau ugniaviečių keitimas neturi būti pradėtas, kol pėstininkai nebus pakankamai įsitvirtinę laikomoje riboje.

Puolimas plačiame bare

482. Puolant plačiame bare artilerijos valdymas nentralizuotas. Artilerijos daliniai priskiriami pėstininkų vadų valdžion. Priskirtosios artilerijos (PA) sudėtis ir pajėgumas priklauso nuo pėstininkų vieneto uždavinio ir junginio vado sumanymo. Pagrindinį smūgį smogiančiam pėstininkų vienetui reikia duoti daugiau artilerijos.

483. Priskirtųjų artilerijos dalinių vadų pareigos pėstininkų vadų atžvilgiu panašios į junginio artilerijos vado pareigas. Priskirtojo artilerijos dalinio vadas savo dalinio ribose turi valdyti centralizuotai, kiek tai leidžia aplinkybės ir baro plotis.

Paprastai junginio artilerijos vadas vadovauja tai artilerijai, kuri veikia su pėstininkų dalimi, smogiančia pagrindinį smūgį.

484. Ryšiai tarp priskirtos artilerijos dalių vadų ir junginio artilerijos vado yra privalomi, kad pastarasis, prireikus, galėtų paimti visos artilerijos valdymą į savo rankas.

III skirsnis

Puolimas poziciniame kare

Suskirstymas ir valdymas

485. Puolimas poziciniame kare reikalauja gausingos ir stiprios artilerijos. Todėl junginio artilerija visuomet sustiprinama kariuomenės artilerijos (KA) daliniais ir tų junginių artilerijos daliniais, kurie veikia šalutiniuose baruose.

486. Visos artilerijos suskirstymas priklauso nuo vadovybės sumanymo ir taktinių aplinkybių. Paprastai artilerija skirstoma į TP ir BV rinktines. Skirstant rinktinėmis, artilerijos grupės neturi būti skaldomos. Pagal reikalą rinktinės suskirstomos pusrinktinėmis. BV rinktinė gali būti skirstoma į kovos su artilerija ir bendrojo veikimo (BV) pusrink-

ties. Kovos su artilerija pusrinktinės uždavinys — slopinti prieš artileriją ir vykdyti draudžiamąją ar trukdomąją ugnį.

Be to, dalis artilerijos priskiriama pėstininkų dalims, kaip LA. Lydimosios artilerijos baterijos (pabūklų skyriai) artilerijos pareigime nedalyvauja. Šios baterijos iki puolimo pradžios pritraukiamos kiek galint arčiau prie išėties ribos, kad pėstininkams pradėjus pulti nuo jų neatsiliktų.

487. Visame puolimo bare skiriamas vienas puolimo artilerijos vadas su reikalingu štabu. Paprastai puolimo artilerijos vadu skiriamas artilerijos vadas to junginio, kuris iki to laiko veikė puolimo bare. Valdymas visiškai centralizuojamas. Puolimo artilerijos vado štabas visas junginių AŽT surinktas žinias patikrina, sulygina ir sudaręs taikinių koordinačių sąrašus išsiuntinėja atitinkamiems artilerijos vadams. Įsakymai parengiami labai kruopščiai iki mažiausių smulkmenų, pridedamos reikalingos skemos, foto nuotraukos ir t. t.

488. Naudinga iš anksto supažindinti pėstininkų vadus su artilerijos veikimo planu. Atlikus parengiamuosius darbus, artilerijos vadas patikrina jų tinkamumą, taip pat artilerijos dalinių vadų pasirengimą būsimiems uždaviniams.

Rengiamieji veiksmai

489. Artilerijos pasirengimui reikia daug laiko (keleto dienų —

savaičių). Nepakankamas, per trumpas pasirengimas gali duoti skaudžių išdavų. Visi artilerijos rengiamieji veiksmai turi būti atlikti kuo slapčiausiai.

490. Vadovybei nusprendus pulti, sustiprinamosios artilerijos vienetų vadai su savo štabais ir žvalgybomis tuojau išsiunčiami puolimo artilerijos vado valdžion. Pastarasis supažindina juos su aplinkybėmis, duoda uždavinius ir paskirsto sekyklas ir ugniavietes. Gavę reikalingų nurodymų priskirtosios artilerijos vadai vyksta į savo barus ir pasimato su tuose baruose jau veikiančiais artilerijos vadais. Per tą pasimatymą priskirtosios artilerijos vadai susipažįsta su vietove ir prieš ginaujų įrengimų smulkmenomis, su įsišaudymo duomenimis ir atliktais topografiniais darbais. Po to priskirtosios artilerijos vadai nuodugnai išžvalgo taikinius, ugniavietes ir sekyklas. Paašškėjus artilerijos išdėstymui, pradedami topografiniai darbai, ugniaviečių ir sekyklų rengimas, ryšių tiesimas ir kiti darbai. Šiuos darbus vykdo atitinkami baterijų pareigūnai, o patys pabūklai ir arkliai laikomi postovio rajonuose. Visi darbai turi būti atlikti prieš ugniaviečių užėmimą.

491. Ypatingą dėmesį reikia atkreipti į tai, kad topografinis parengimas būtų kiek galint tikslesnis. Gerai ir kruopščiai atlikti topografiniai darbai labai padės sumažinti įsišaudymą ir pasiekti artilerijos ugnies netikėtumo, kuris yra vienas pagrindinių pasisekimo veiksnių. Dažnai trigonometrinių taškų tinklui sudaryti

ir sutankinti ir tiksliai nustatyti geografiniam ir magnetiniam meridianui puolimo bare artilerijos vado valdžion bus skiriami specialūs topografijos skyriai.

Artilerijos skleidimasis

492. Artilerijos išdėstymas panašus kaip ir puolant paslankiajame kare. Tačiau priskirtoji artilerija ugniavietes turi taip užimti, kad priešas negalėtų sužinoti apie mūsų artilerijos padidėjimą. Šiam reikalui, nustatoma ugniaviečių užėmimo eilė pagal jų slaptumą.

493. Pirmiausia užimamos tokios ugniavietės, kurios yra visiškai paslėptos ne tik nuo žemės, bet ir nuo oro sekimo (miškai, gyvenamosios vietos, sodai ir t. t.). Baterijos tokias ugniavietes gali užimti keletas dienų prieš puolimą, tačiau turi pasirūpinti neišvažinėti naujų kelių, kurie galėtų išduoti ugniavietę priešo lėktuvams.

494. Antra eile užimtinios tokios ugniavietės, kurios neapsaugotos nuo oro sekimo, bet yra taip arti nuo nematomų oro žvalgams vietų, kad baterijos žmonės gali patys pabūklus išstumti į ugniavietę. Naudinga tokias ugniavietes pasirinkti greta jau seniau užimtų nuolatinių ugniaviečių, kad naujai atvykusios baterijos galėtų pasinaudoti jau turimais šaudymo duomenimis. Į tokias ugniavietes pabūklai išstumiami paskutinę naktį prieš puolimą. Antros eilės baterijos priešpaskutinę naktį prieš puolimą pereina į laukiamąją parengtį

arti savo ugniaviečių paslėptose nuo oro žvalgų vietose.

495. Trečia eile užimamos ugniavietės, kurios ir pačios neapsaugotos, ir neturi arti paslėptų nuo oro žvalgų uždangų. Baterijos tokias ugniavietes užima tik paskutinę naktį prieš puolimą, atlikus įtvirtinimo ir maskavimo darbus. Trečios eilės baterijų skaičius turi būti kuo mažiausias, nes paprastai paskutinę naktį keliai skiriami pėstininkams žygiuoti į išėities ribą.

496. Šią tvarka ugniavietės užimamos tik tuo atveju, kai remiančių baterijų yra labai daug. Jei remiančios artilerijos negausu, tai per anksti užėmusi ugniavietes ji gali labiau nukentėti nuo priešų ugnies. Kol ugniavietės neparengtos, artileriją reikia laikyti tokiose vietose, kurių nepasiekia priešų lengvosios artilerijos ugnis (apie 10—15 km).

497. Ugniavietėms užimti naktį reikia griežtai vadovautis šiomis taisyklėmis:

- a) iš anksto išžvalgyti, paženklinėti ir sutaisyti kelius;
- b) žygio voras taip sutvarkyti, kad nereikėtų daliniams vienam kitą pralenkti;
- c) šaudomas kelio vietas aplenkėti arba pereiti smulkiais vienetais (daliniais);
- d) sunkiose kelio vietose reikia turėti atsargą žmonių ir kinkinių;
- e) priešų prožektoriams arba lėktuvų raketoms pašvietus, judesį reikia tuojau sustabdyti.

R y š i a i

498. Ryšiai turi būti sutvarkyti prieš ugniaviečių užėmimą. Puolimo artilerijos štabe sudaroma pagrindinių artilerijos ryšių skema ir išsiuntinėjama artilerijos rinktinių ir pėstininkų pulkų vadams. Rinktinių štabai sudaro smulkias ryšių skemas savo rinktinėms.

499. Telefono linijas reikia:

- a) visur tiesti dvilaides,
- b) tiesti susisieikimo eigomis arba grioveliais, gerai juos užmaskuoti ir linijas paženklinėti lentelėmis su užrašais,
- c) į sektyklas ir per šaudomas vietas tiesti dvigubas linijas ir atskiromis kryptimis.

Telefoniniam tinklui turi padėti kitos ryšių priemonės. Kiekviena artilerijos rinktinė ryšių reikalui visam laikui priskiria prie artilerijos vado po 1—2 žvalgus. Taip pat elgiasi grupių vadai rinktinių vadų atžvilgiu.

U g n i s

500. Puolant poziciniame kare artilerijos parengimas visuomet yra būtinas. Bendrais bruožais jis vykdomas tomis pačiomis taisyklėmis, kaip ir paslankiajame kare, tačiau parengimo ilgis ir uždaviniai gali būti skirtingi. Artilerijos parengimas poziciniame kare apima ne tik slopinimo, bet ir ardymo uždavinius, ypač svarbesniųjų priešo įrengimų. Parengimo ilgis, žiūrint uždavinių ir turimos artilerijos, gali užsitęsti keletą valandų, tačiau per ilgas parengimas mažina netikėtumą uoda prie-

šui laiko sutelkti rezervus prieš puolamąją bateriją.

Puolimo rėmimas ir saugojimas iš anksto sutvarkomas ugnies plane, kur numatoma eiliniai ugnies sutelkimai, suderinti su pėstininkų puolimo tikslais.

Ir puolimo parengimo, ir rėmimo metu leidžiama draudžiamoji ir trukdomoji ugnis, kuri turi tikslą išsklaidyti priešo rezervus ir trukdyti jo vadovybės ir tiekimo veikimą.

Artilerijos kilnojimas

501. Pralaužus priešo pozicijos pagrindinę ribą ir veržiantis jos gilumon, svarbiausias vadovybės ir artilerijos vado rūpestis yra tikslingai ir laiku kilnoti artileriją. Kilnojimo planas turi būti iš anksto ir kruopščiai sudarytas. Čia reikia:

- a) visomis turimomis priemonėmis išžvalgyti kelių ir vietovės praeinamumą prieš pozicijos gilumoje;
- b) numatyti kelių taisymą artilerijos ugnies išardytose vietose ir perėjimuose per apkasus, iš anksto pareikalauti tam reikalui pionierių;
- c) griežtai laikytis junginio štabo IV skyriaus nustatyto judėjimo plano (skaidrės);
- d) nustatyti ugniaviečių keitimo pradžią ir eilę;
- e) aprūpinti kiekvieną bateriją žabų pėdais (fašinomis) ir vielakirpėmis žirkklėmis.

Šaudmenų tiekimas

502. Telkiant pabūklus, reikia taip pat sutelkti puolamajame bare reikalingą šaudmenų išteklių, nes tik pakankamai turėdama šaudmenų artilerija galės parengti tinkamą dirvą puolimui ir patį puolimą remti. Reikia atsiminti, kad geriau turėti mažiau pabūklų ir gausiai šaudmenų, negu atvirkščiai.

Puolimo artilerijos vadas, atsižvelgdamas į duotus uždavinius, nors apytikriai apskaičiuoja numatomas šaudmenų išlaidas ir savo apskaičiavimus pateikia puolamojo baro vadovybei (žr. 32 priedą).

503. Puolimo artilerijos štabas drauge su šaudmenų tiekimo organais ir junginio štabo IV skyriumi parengia šaudmenų tiekimo planą, kuriame tiekimas sutvarkomas laiko ir plotu atžvilgiu. Reikia neužmiršti, kad šaudmenims pristatyti reikės nemaža laiko ir žiemo priemonių. Paprastai įsteigiamos „K“ galint į priešakį išstumtos tiekimo vietos, iš kurių artilerijos dalys pasiima sviedinius savo priemonėmis. Dažnai tas priemonės reikės sustiprinti. Į tiekimo vietas šaudmenis atgabeną užnugario priemonės. Iš tiekimo vietų visi šaudmens, reikalingi puolimui iki artilerijos perkėlimo, turi būti sukrauti baterijų ugnia vietėse prieš puolimo parengimą.

Artilerijai kilnoti reikia numatyti pervežimo priemones ir darbo jėgą, kad būtų galima paimti senose ugnia vietėse paliktus šaudmenis.

Tiekiant šaudmenis, reikia griebtis visų priemonių slaptumui išlaikyti. Paprastai šaudmenų tiekimas bus vykdomas naktį arba dieną, kai lėktuvams skristi oras nepatogus.

IV skirsnis

Persekiojimas

Bendrybės

504. Tik tuoju ir tolydžio persekiojant sumuštą priešą bus galima visiškai pasinaudoti pergales vaisiais. Šiame darbe artilerijos vaidmuo yra pirmaeilis.

Artilerija persekioja labiausiai savo galingos ugnies tolumą ir dideliu paslankumu. Ji turi nedelsdama paremti pasisekimą, išstatydama ugnia vietėse visus turimus pabūklus, kad priešas negalėtų susigriebti ir susitvarkyti.

Suskirstymas ir valdymas

505. Aukštesnieji artilerijos vadai turi iš anksto numatyti artilerijos suskirstymą persekiojimo laikui. Didesnioji artilerijos dalis paprastai priskiriama pėstininkų daliniams, kad pastarieji, priešui pradėjus trauktis, turėtų greitą ir betarpe paramą.

Pats priskyrimo momentas paprastai nustatomas junginio vado. Tačiau, kada ryšys nutrūkęs ir dėl to priskyrimas galėtų būti pavėluotas, priskyrimo momentą gali savo iniciatyva nustatyti pėstininkų vadas (pulko ar net bataliono).

Priskirtosios artilerijos daliniams reikia duoti teisę panaudoti atskirus pabūklus (pabūklų skyrius) kaip lydimąją artileriją (LA).

Dalis artilerijos gali būti palikta artilerijos vado rankose tolimosios ugnies ir bendros reikšmės uždaviniams vykdyti. Dažniausiai tam reikalui skiriamos sunkiosios baterijos. Dalis toli šaudančių baterijų, jei vietovė patogi toli sekti, gali būti smulkiais daliniais priskiriama prie pėstininkų pulkų.

506. Artilerijos valdymas dalinai arba visiškai decentralizuojamas, o smulkių artilerijos dalinių vadams paliekama, iniciatyvė, kuri teisingai panaudota gali duoti lemiamų išdavų ir padėti galutinai priešą sutriuškinti.

Veiksmų pobūdis

507. Priskirtosios ir lydimosios artilerijos daliniai, pėstininkams slenkant pirmyn, nuo jų neatsilieka, veikia drąsiai ir energingai, nevengdami, prireikus, užimti pusiau dengtas ir net atviras ugniavietes. Baterijų ir atskirų pabūklų vadai plačiausiai reiškia savo iniciatyvą, kad tik priešas negalėtų susitvarkyti ir pasirengti gintis. Priešui suspėjus atsitraukti, baterijos nusiima nuo ugniaviečių, pasiveja persekiojančius pėstininkų dalinius ir slenka su jais, kol reikės paleisti ugnį.

508. Persekiojantiems pėstininkų (kavalerijos) vienetams, kurie turi uždavinį aplenkti priešą ir atkirsti jo pasitraukimo kelius, reikia priskirti paslankiausias baterijas.

Kartais naudinga tokiems vienetams priskirti toli šaudančius pabūklus su uždaviniu šaudyti persikėlimo vietas, siaurumas ir kelius, kuriais traukiasi priešo kariuomenė ir gurguolės.

509. Likusioji artilerijos dalis, dažniausiai sunkioji, o taip pat labiausiai išsikišusios lengvosios baterijos, pirmame persekiojimo ruošte šaudo iš užimtųjų ugniaviečių, jei reikia, didžiausiu pabūklų tolnašumu. Šaudymas bus sėkmingesnis, jei artilerija galės pasinaudoti oro žvalgais arba jų surinktomis žiniomis. Neturint oro žvalgų, reikia naudotis žemės sekyklomis, turinčiomis gilų, tolimą matomumą. Paprastai sunkiosios artilerijos kilnojimą tvarko junginio artilerijos vadas.

Jei priešas traukiasi palaipsniui, susilaikydamas tam tikrose ribose, artilerija turi būti kilnojama skaidiniais, kad visiškai nenutrauktų ugnies.

Ryšiai

510. Priskirtosios ir lydimosios artilerijos daliniai turi laikyti kuo glaudžiausius ryšius su remiamais pėstininkų vienetais.

Numatant persekiojimą, kiekvienas artilerijos vadas turi stengtis sudaryti ryšio priemonių rezervą, nuimdamas antraeiles ryšio linijas. Toks ryšio rezervas bus naudingas ypač toms baterijoms, kurios bus skiriamos slinkti drauge su pėstininkais. Toks ryšio rezervas paprastai sudaromas iš raitųjų telefono grandžių ir radijo Duplex stočių.

Ugnis

511. Dalis artilerijos šaudo trukdomąja ir draudžiamąja ugnimi į atsitraukimo kelius, upės perėjimus, geležinkelio stotis ir t. t. Paprastai ši ugnis pavedama toli šaudančioms baterijoms. Čia galima šaudyti ir į blogai sekamus ir visiškai nesekamus taikinius didžiausiose atstumuose, nes tada ir nelabai taikli ugnis gali smarkiai paveikti pakrikusio priešo dvasią.

Priskirtoji artilerija vykdo ugnį visiškai panašiai, kaip TP artilerija, į trukdančius priešo pėstininkus ir ugnies priemones. Tačiau jei galima nuo žemės toli sekti, tai šaudo ir tolimus, sekamus taikinius.

Pozicijų keitimas

512. Pirmiausia perkeliama kiek tik galima pirmyn sekyklos; tik nebegalint sekti ir šaudyti, keičiamos pozicijos.

Dažnai įsakymas ugniavietėms keisti gali pavėluoti, todėl žemesnieji vadai turi veikti savo iniciatyva, pranešdami savo viršininkams apie savo padarytus ir vykdomus sprendimus.

Kai reikia greitai išnaudoti pasiektą laimėjimą, visi artilerijos vadai įpareigojami savarankiškai kilnoti savo dalinius pirmyn. Sklandžiam slinkimui laiduoti reikia laiku išžvalgyti kelius.

Ir artilerijos, ir bendrasis vadas turi žiūrėti, kad nebūtų keliami iš karto visa artilerija; tai ypač svarbu pirmuoju persekiojimo ruožtu, kol priešas dar reiškia šią tokią atsparumą.

Šaudmenų tiekimas

513. Gausingiems persekiojimo uždaviniams artilerijai reikia turėti pakankamai šaudmenų. Todėl artilerijos vadai turi rūpintis, kad šaudmenų tiekimas nenutrūktų. Junginio artilerijos vadas prižiūri, kad artilerijos šaudmenų būrys (AŠB) laiku būtų išstumiamas pirmyn ir kad šaudmenis tiekti padėtų bent dalis junginio auto priemonių.

VII SKYRIUS

GINAMIEJI VEIKSMAI

I skirsnis

Normalių barų gynimas

Artilerijos vaidmuo ginantis

514. Ginantis, artilerija suteikia besiginančiai kariuomenei galingą medžiaginę ir dvasinę paramą. Jos ugnis sustiprina ir papildo kitų priemonių ugnį. Artilerija gali šaudyti ir tokius taikinius, kurių kitų ginklų ugnis neįveikia ar tai dėl vietovės sąlygų, ar tai dėl taikinių atsparumo, ar dėl didelio atstumo.

Artilerija yra galingas įrankis vadovybės rankose, padedąs jai pareikšti savo įtaką kautynių eigai. Tinkamai panaudota artilerija gali sustabdyti tam tikrose kryptyse puolantį priešą ir jį sugniužinti.

Be to, artilerija gali paremti priešpuolančius dalinius.

Artilerijos valdymas

515. Artilerijos veiksmų sėkmingumo pagrindinis veiksnys ginantis — centralizuotas valdymas. Paprastai, jei tik laikas leidžia, visą junginio artileriją valdo junginio artilerijos vadas, ją skirstydamas, duodamas jai uždavi-

mus ir sudarydamas ugnies planą. Šis artilerijos valdymo būdas įgalina jos vadą nukreipti veikalingomis kryptimis daug baterijų ir sudaryti galingą ugnį.

Tačiau centralizuotas valdymas neatpalaiduoja artilerijos nuo bendradarbiavimo su pėstininkais; tas bendradarbiavimas ginantis turi būti ypatingai glaudus.

Tais atvejais, kai aplinkybės verčia staigiai pereiti prie gynimosi arba kai tenka paskubomis pasirengti gintis, artilerija pereina prie centralizuoto valdymo, palaipsniui plėsdama ryšius ir sekimą. Tokių kautynių pradžioje artilerijos valdymas decentralizuojamas ir artilerija veikia glaudžiai bendradarbiaudama su remiamais vienetais.

Įsakymai gintis parengiami kiek galint išsamiai, pasiremiant žvalgymo ir kitais duomenimis.

Artilerijos suskirstymas

516. Artilerijos suskirstymas turi būti suderintas su pėstininkų uždaviniais ir jų ginamąja santvarka.

Paprastai didžiausia artilerijos dalis skiriama betarpiškai remti kautynių ruožo pėstininkų pulkų barus. Ši artilerija suskaidoma TP rinktinėmis. Kiekviena TP rinktinė veikia to pėstininkų pulko bare, kurį ji remia. Šis baras laikomas TP rinktinės pagrindiniu baru. Tame bare TP rinktinė turi galėti šaudyti ir sekėti visus pasirodančius taikinius. Be to, kiekviena TP rinktinė arba jos dalis gali būti junginio artilerijos vado įpareigota veikti tam

tikroje kaimyninio baro dalyje, kuri sudaro šalutinį TP rinktinės barą. Į taikinius, pasirodančius šalutiniame bare, TP rinktinė paprastai nukreipia ugnį junginio artilerijos vadui įsakius; savo iniciatyva į tokius taikinius TP rinktinė šaudo tik tada, kai ji neturi darbo savo pagrindiniame bare.

TP rinktinės, priklausydamos junginio artilerijos vado, turi laikyti glaudų ryšį su remiamo baro vadu ir visuomet vykdyti ugnį pėstininkų reikalavimu, jei tik tuo metu neturi kitokios ugnies uždavinio iš junginio artilerijos vado.

517. Paskyrus TP rinktinės, iš likusios artilerijos paprastai sudaroma viena BV rinktinė, kuri yra nelyginant artilerijos vado ugnies rezervas. Ji sustiprina ir prailgina TP rinktinių ugnį, šaudo tolimus taikinius, kovoja su priešo artilerija ir, prireikus, remia priešpuolimą vykdančius rezervus. BV rinktinė paprastai įpareigojama veikti visame junginio bare, tačiau jei baras platus, ji gauna apibrėžtą pagrindinį barą labiausiai pavojingoje kryptyje. BV rinktinei uždavinius duoda ir ugnies planą sudaro visuomet junginio artilerijos vadas.

518. Junginio vadas, artilerijos vadui pasiūlius, skirstydamas artileriją nustato: kiek artilerijos turi remti pozicijos saugą, kiek turi galėti veikti prieš pulkų rezervų ruožą ir kiek artilerijos leidžiama panaudoti tolimam šaudymui. Be to, atsižvelgiant į vietovę ir į turimų automatinių pabūklų skaičių, junginio vadas nustato, kiek artilerijos pabūklų galima panaudoti kovai su tankais.

Žvalgymas

519. Junginio artilerijos vadas (kai gynimui parengti yra laiko daugiau kaip viena para), išklauses junginio vado sumanytą pagal žemėlapi ir bendrais bruožais pateiktas savo pasiūlymą, vyksta drauge su junginio vadu žvalgyti vietovės. Per šį žvalgymą galutinai nustatoma pozicijos kautynių ir pulkų rezervų ruožai ir paskirstomi barai. Nustatydamas pagrindinę poziciją, junginio vadas turi atsižvelgti į tai, kad pozicija atitiktų ir artilerijos reikalavimus. Šie reikalavimai tokie:

- a) ginamoji pozicija turi apgaubti reikalingas artilerijai sekyklas;
- b) priešo prieigos prie mūsų pozicijos turi būti matomos;
- c) pozicija turi būti tinkama artilerijai išdėstyti gilumon;
- d) pozicijos užnugaris turi būti nematomas prieš žemės sekėjams.

Dėl ginamosios pozicijos tinkamumo artilerijai junginio artilerijos vadas pareiškia savo nuomonę junginio vadui.

Reikalui esant, artilerijos vadas, vykdamas žvalgyti, gali paskirti artilerijos rinktinių vadams pasimatymo vietas, numatomuose toms rinktinėms veikimo baruose. Toks būdas pagreitina žvalgymą.

520. Kai pozicijai užimti skiriamas laikas trumpesnis už vieną parą, tai paprastai junginio artilerijos vadas vietovės nežvalgo, o susipažinęs su junginio vado sumanymu ir pagal

žemėlapi pateikęs savo siūlymą, duoda artilerijos rinktinių (grupių) vadams įsakymą žvalgyti, kuriame nurodoma pozicijos nužymėjimas, numatomas pėstininkų suskirstymas, artilerijos rinktinių uždaviniai, veikimo barai, ugniaviečių plotai ir kiti žvalgymui reikalingi duomens.

521. Artilerijos rinktinių (grupių) vadai, gavę vietovėje arba pagal žemėlapi iš junginio artilerijos vado reikalingus nurodymus, vyksta dažniausiai su baterijų vadais į savo veikimo barus ir ten išžvalgo pozicijas ir taikinius.

TP rinktinių (grupių) vadai pirmučiausia žvalgo drauge su remiamų vienetų vadais pagrindinę poziciją ir taikinius. Šio žvalgymo metu:

- a) tiksliai nustatoma vietovėje pagrindinė riba, pozicijos saugos riba ir pulkų rezervų ruožo užimamos pozicijos; visa tai artilerininkai kiek galėdami tiksliau pasižymi savo žemėlapiuose;
- b) išsiaiškinamas pėstininkų išdėstymas ir nustatomos skiriamosios vietos daiktai;
- c) pėstininkų nurodymu nustatomos artilerijos užtviriamosios ugnies vietos ir kiti pėstininkų pageidaujami taikiniai;
- d) išaiškinamos pozicijos saugos atsitraukimo kryptys vietovėje;
- e) sužinomos pėstininkų vadovietės ir nustatoma ryšiams su pėstininkais sudaryti tvarka;

f) nustatomi pėstininkams ir artilerininkams bendri žyminiai (orientieriai) tiek pagrindinės pozicijos priešakyje, tiek jos viduje; žyminiai vienodai pavadinami, sunumeruojami ir sudaroma jų skema.

Po žvalgymo su pėstininkų vadais, TP rinktinių (grupių) ir baterijų vadai žvalgo sekyklas, ugniavietes, traukovietes ir vadovietes. Kai tik nors apytikriai žinomi artilerijos pozicijų plotai, tuojau pradedami topografiniai darbai.

522. Kai ginamajai pozicijai užimti skirtas laikas yra trumpas, tai artilerijos vadai pirmiausia išžvalgo sekyklas ir ugniavietes, o su pėstininkų pozicijomis bei išdėstymu pradžioje susipažįsta iš žemėlapiu. Tačiau vėliau, kai tik aplinkybės leis, reikia pačioje vietovėje susipažinti su pėstininkų pozicijomis.

523. Artilerijos dalinių vadai, paskirti saugai remti, paprastai žvalgo savarankiškai drauge su remiamų vienetų vadais. Tokių artilerijos dalinių nuolatinės pozicijas pagrindinei ribai remti išžvalgo ir parengia arba atitinkamos artilerijos rinktinės vado paskirtos žvalgybos, arba paties artilerijos dalinio išskirta žvalgybos ir kitų pareigūnų dalis. Remiančių pozicijos saugą artilerijos dalinių pasirengimas pagrindinei ribai remti pagreitinamas, paskyrus (jei tik uždavinys ir aplinkybės leidžia) iš baterijos vieną pabūklų skyrių į pozicijos saugą, o kitą palikus nuolatinėje ugniavietėje.

Artilerijos išdėstymas

524. Artilerijos išdėstymas ginantis priklauso nuo pėstininkų ginamosios santvarkos, jų uždavinių ir artilerijai statomų reikalavimų. Paprastai artilerijos išdėstymas turi būti toks, kad:

- a) dalis artilerijos galėtų šaudyti priešakyje pozicijos saugos ir vykdyti tolimąjį šaudymą,
- b) visa artilerija galėtų dalyvauti pagrindinės ribos gynime,
- c) didesnioji artilerijos dalis galėtų šaudyti pulkų rezervų ruožo priešakyje.

Dėl šių reikalavimų artilerija turi būti visuomet suskaidyta gilumon. Suskaidymas gilumon ir platumon padidina artilerijos veikimo galimumus, suteikia ginamajai pozicijai atsparumą ir sumažina artilerijos nuostolius. Turint gausią artileriją, paprastai gilumon skaidoma grupėmis; priešingu atveju gilumon suskaidomos baterijos. Statant artileriją, reikia taip pat atsižvelgti ir į artilerijos tikrosios ugnies galimumus.

Visa artilerija turi būti pridengta pagrindinės ribos, o dalis artilerijos turi būti išdėstyta pulkų rezervų ruožo užpakalyje.

525. Dalis artilerijos, paskirta vykdyti tolimąjį šaudymą arba remti pozicijos saugą, užima iškištas į priekį laikinas ugniavietes. Dažniausiai šios laikinos ugniavietės neperžengia pagrindinės ribos. Tačiau, jeigu pozi-

cijos sauga nutolusi nuo pagrindinės ribos, tai laikinosios ugniavietės gali būti išrinktos pozicijos saugos užpakalyje.

526. Paprastai TP rinktinės statomos remiamų vienetų baruose, bet labai dažnai būna naudinga, jei tik yra laiko ir pozicijos linija patogi, atskiras baterijas ir net atskirus pabūklus pastatyti kaimyniniuose baruose šaudyti prieigas prie remiamo baro šonine arba žambine ugnimi.

527. Kautynėse artilerijos išdėstymas gali keistis dėl priešų įtakos ir dėl naujų uždavinių. Gera parengtas ir iš anksto sutvarkytas ugniaviečių keitimas labai sunkina priešui mūsų baterijų žvalgymą ir apsaugoja jas nuo priešų ugnies.

Klajojantieji pabūklai (KLP)

528. Ginantis dažnai būna naudinga išskirti vadinamuosius klajojančius pabūklus (skyrius), ypač naktį. Tai bus pabūklai, išskirti iš nuolatinių baterijų ugniaviečių ir laikinai pastatyti kitose ugniavietėse specialiams uždaviniams vykdyti; tuos uždavinius įvykdę pabūklai (skyriai) grįžta į savo baterijų ugniavietes.

Klajojančių pabūklų (skyrių) paskirtis:

- a) klaidinti priešą dėl mūsų artilerijos skaičiaus ir išdėstymo;
- b) vykdyti atskirus uždavinius (trukdyti, drausti ir t. t.), neišduodant nuolatinių baterijų ugniaviečių ir nepritraukiant į jas priešų ugnies.

Paprastai klajojančiais pabūklais skiriami lengvosios artilerijos pabūklai, bet jie nepriškaitomi prie LA arba prieštankinių pabūklų.

529. Klajojančių pabūklų ugniavietės iš anksto ir kruopščiai išžvalgomos ir parengiamos; jos turi tiktai numatomiems uždaviniams vykdyti. Paprastai jos būna prie kelių, kad uždavinį atlikęs pabūklas lengvai galėtų pasitraukti. Reikia vengti tokias ugniavietes rinktis arti pagrindinių ugniaviečių, pėstininkų dalinių, vadoviečių ir t. t., nes tada jos į tas vietas pritrauktų priešų ugnį.

Griežtų veikimo taisyklių klajojantiems pabūklams negali būti. Jų veikimo sėkmingumas priklausys nuo vadų sumanumo ir iniciatyvos. Ugniavietės išrenkamos dieną ir parengiami pradiniai šaudymo duomens. Vienam pabūklui gali būti parengta keletas ugniaviečių, iš kurių pabūklas paileiui vykdo ugnį.

Ugniavietės užimamos sutemus. Pirmagaliai paprastai sustoja arti ugniaviečių. Atlikęs ugnies uždavinį pabūklas prikabinamas prie pirmagalio ir vyksta į sekančią ugniavietę arba grįžta į savo bateriją.

530. Klajojantieji pabūklai gali būti vartojami ir dieną. Vartojimo būdas toks pat, kaip ir naktį, tik dieną reikia daugiau dėmesio atkreipti į slaptus privažiuojamuosius bei išvažiuojamuosius kelius. Be to, dieną klajojantieji pabūklai gali ilgiau veikti iš tos pačios ugniavietės, nes priešų šviesos matavimo būriai netaip greitai ją galės užkirsti.

Prieštankiniai pabūklai (PTP)

531. Prieštankinių pabūklų naudojimas ir jų veikimas ginantis, o taip pat kova su tankais (KST) aptarti šio statuto V skyriaus V skirsnyje.

Ugniavietės

532. Paprastai baterijos įsirengia pagrindinėse ugniavietėse, iš kurių vykdo numatytus ugnies uždavinius. Tačiau labai dažnai saugumo sumetimais gali būti uždrausta šaudyti iš pagrindinių ugniaviečių, kol priešas ims rimtai pulti.

Be pagrindinės ugniavietės, kiekviena baterija dar turi turėti vieną arba dvi atsargines ugniavietes. Iš šių ugniaviečių baterijos galės veikti tais atvejais, kai uždavinių vykdymas iš pagrindinės ugniavietės iki tam tikro laiko yra uždraustas arba negalimas dėl priešų ugnies.

Be to, kiekviena baterija naktiniam šaudymui turi turėti naktinę ugniavietę.

Ir pagrindinė, ir atsarginė, ir naktinė ugniavietės turi būti iš anksto parengtos. Jose turi būti tinkamai sutvarkyti ryšiai ir kiekvienoje ugniavietėje iš anksto parengti šaudymo duomens į numatytus ugnies plane taikinius. Jei dėl laiko stokos nebuvo galima įrengti visų reikalaujamų ugniaviečių, tai baterija vykdo ugnies uždavinius iš tos ugniavietės, kurią pirmučiausia suspėjo parengti.

Jei tik yra laiko, naudinga įrengti klaidinamąsias ugniavietes; jos apgaulingu būdu gali

priversti priešą nereikalingai eikvoti šaudmenis.

533. Visų baterijų ugniavietės turi būti parengtos artimam apsigynimui. Artimo apsigynimo tikslas — atmušti priešą, betarpiškai puolantį pačią baterijos ugniavietę. Šiam reikalui apie baterijos ugniavietę padaromos vielų kliūtys, o ugniavietės šonuose įrengiami kulkosvaidžių lizdai, kurie turi saugoti šonines ir užpakalines prieigas. Be to, kulkosvaidžiai turi būti pasirengę šaudyti į priešo lėktuvus. Visi ugniavietės įrengimai ir įtvirtinimai kruopščiausiai užmaskuojami nuo oro sekimo.

534. Baterijų pirmagaliai ir dėžių pirmagalai (sviedinių vežimai) sutalpinami tokiose vietose, kurios ne tik nuo oro žvalgų saugotų, bet ir būtų patogios arkliams stovėti ir žmonėms gyventi. Atstumas nuo ugniaviečių gali būti didesnis (iki 2 km).

S e k y k l o s

535. Žemės sekyklų tinklas turi būti toks, kad nematomų plotų prieš pagrindinę ribą ir pozicijos gilumoje būtų kuo mažiau. Kiekviena baterija turi įsteigti keletą sekyklų, laidujančių sekimą viso jai paskirto baro. Svarbu, kad iš pagrindinės sekyklos būtų galimas platesnis ir gilesnis sekimas. Renkant pagrindinę sekyklą, reikia atsiminti, kad ją įsteigus pagrindinėje riboje arba arti jos, bus labai sunku laikyti ryšius priešo tirštosios ugnies srityje. Be pagrindinės sekyklos, kiekviena baterija,

jei reikia, dar įsteigia šoninę ir priešakinę sekyklą nematomiems iš pagrindinės sekyklos plotams sekti.

Be to, jei tik yra laiko, kiekviena baterija turi įsteigti vieną sekyklą ginamosios pozicijos gilumoje. Tos sekyklos paskirtis — laiduoti priešų sekimą ir šaudymą, kai jis išiverš į pagrindinės pozicijos kautynių ruožą. Telefono linija, kuri jungia ugniavietę su pagrindine sekykla, turi eiti arti šios padedamosios sekyklos.

536. Baterijos ugniavietės plote, jei reikia, įsteigiama išpėjamoji sekykla, kurios pareiga yra išpėti bateriją apie jai betarpiškai grėsiantį priešą.

Visos sekyklos, o ypač pagrindinė, turi būti įtvirtintos ir gerai maskuotos.

Š a u d y m o d u o m e n ų r e n g i m a s

537. Ginantis, artilerijos iššaudymas netikėtumo sumetimais gali būti uždraustas arba labai sutrumpintas, be to, artilerijai dažnai teks šaudyti į nematomus taikinius, todėl tikslų šaudymo duomenų rengimas įgyja didžiausią reikšmę. Rengiant duomenis svarbu ir balistinės ir aerologinės pataisos, tačiau didžiausias dėmesys turi būti kreipiamas į kuo tiksliausią topografinį parengimą. Topografiniai darbai pradedami tuojuo, kai tik paaiškėja sekyklos ir ugniavietės.

Nespėjus darbų pabaigti iki kautynių pradžios, jie vykdomi ir kautynių metu ir visada tobulinami.

Ugnis

538. Atsižvelgiant į priešo veikimo ruožtus (artėjimą, sąlyčio sudarymą ir pasirengimą, puolimą ir t. t.) artilerijos ugnies uždaviniai taktiniu požiūriu gali būti šių pavidalų: tolimasis šaudymas, priešranga ir atrėmimas. Žiūrint turimo laiko, turi būti sudarytos kiek galint pilnesnės ugnies lentelės su skaidrėmis (žr. 8 ir 19 priedus). Turint tik normaliai junginyje vežiojamą šaudmenų vienetų skaičių, jų didžiumą reikia skirti tik atrėmimo uždaviniams.

Tolimasis šaudymas

539. Šio uždavinio tikslas — užklupti žygio voromis artėjantį priešą ir trukdyti jo artėjimą. Tolimąjį šaudymą nustato junginio vadas, nurodydamas ribą, nuo kurios šaudymą pradėti, ir šiam uždaviniui panaudotinos artilerijos kiekį.

540. Priešui artėjant, labai svarbu nukreipti artilerijos ugnį į žygiuojančias voras. Tokia ugnis gali padaryti priešui didelių nuostolių. Ji iš anksto parengiama į kelių siaurumas, kryžkeles, prie kelių esančias gyvenamąsias vietas ir apskritai į tokias prieigas, kuriomis priešas neišvengiamai turės slinkti. Šiam uždaviniui vykdyti dažniausiai skiriama BV rinktinė arba jos dalis, arba TP rinktinių baterijos su didesnio tolnašumo pabūklais. Kad būtų galima užklupti priešą dar žygio vorose, vykdančios tolimus uždavinius artilerijos ugnia-

vietės išstumiamos pirmyn, kiek tai galima jų sangumo atžvilgiu. Nesant gerų žemės sekymų, ugnis vykdoma oro sekėjams padedant.

541. Priešui išsiskleidus ir rengiantis pulti, o taip pat kautynėms apimus, artilerijos ugnis nukreipiama į susisiekimo mazgus, tiltus, postovio vietas, tiekimo vietas, vadovietes ir t. t., turint tikslą trukdyti priešo vadovavimą, tiekimą, rezervų pritraukimą ir darbų vykdymą. Šie uždaviniai vykdomi junginio vadui įsakius pagal iš anksto sudarytą artilerijos vado planą. Dažnai šią ugnį teks vykdyti naktį arba kad ir dieną, bet blogame lėktuvams skristi ore, todėl šaudymo duomens turi būti kiek galint tiksliau parengti, o ugniavietės laikinos (klajojantieji pabūklai). Šaudoma draudžiamąja arba trukdomąja ugnimi. Kadangi čia reikia daug šaudmenų, tai parenkami šaudyti tik tokie taikiniai bei vietos, dėl kurių turima neabejotinų duomenų, kad priešas jomis naudotųsi ir kad jų šaudymas bus sėkmingas.

Priešranga

542. Labai svarbu nelaukti, kol priešas pradės pulti, o užgniaužti tą puolimą jau pačioje užuomazgoje. Todėl kai tik galima iš sekimo ir kitokių duomenų spėti, kad priešas jau slenka į išėities ribą ir rengiasi iš jos pulti, artilerija paleidžia ugnį, turėdama tikslą sunaikinti arba nuslopinti išsidėsčiusį priešą ir tuo būdu priversti jį atsisakyti nuo puolimo. Šis artilerijos veikimo ruožtas vadinasi priešranga.

Priešranga vykdoma trumpais, galingais ugnies sutelkimais į prieigas ir tokias vietas, kuriose telkiasi arba susitelkė priešų pėstininkai, rezervai, šarvuočiai ir kitos priemonės. Kad ugnis būtų pakankamo tirštumo ir nesiblaškytų vienodai visame bare, reikia taikinius iš anksto numatyti tokiose vietose, kurios priešui ypatingai patogios, o ginančiajam pavojingos. Taip pat reikia vengti rinktis taikinius tolimoje priešų gilumoje, o spiesti ugnį daugiau sia į priešų išsidėstymo ruožą 1000 metrų gilumo nuo jo priešakinės linijos.

543. Priešrangos planą parengia junginio artilerijos vadas pagal junginio vado sumanymą. Turint pakankamai laiko, planas parengiamas centralizuotai ir išsamiai; jis turi būti toks lankstus, kad reikalingu laiku sutartu ženklų arba paprasta artilerijos vado komanda ugnies sutelkimai būtų nukreipiami ten, kur aplinkybės ir turimos žinios reikalauja. Paprastai ugnis paleidžiama junginio vadui įsakius.

Kai gynimasi tenka surengti paskubomis, junginio artilerijos vadas duoda artilerijos rinktinėms tik bendrų nurodymų dėl priešrangos vykdymo.

Artilerijos rinktinių vadai sudaro priešrangos planą savo baruose, susitarę su remiamų vienetų vadais ir pasiremdami vietovės žvalgymo duomenimis. Ugnis paleidžiama remiamo baro viršininko įsakymu.

544. Paprastai priešranga gali būti vykdoma dvejopai:

- a) visa artilerija arba jos didžiuma paeiliui kilnoja ugnies sutelkimus nuo vieno taikinio į kitą visame junginio bare;
- b) kiekviena artilerijos rinktinė vykdo ugnies sutelkimus tik savo pagrindiniame bare.

Pirmuoju būdu galima pasiekti didelio ugnies tirštumo, o tuo pačiu ir didesnio sėkmingumo, tačiau tada priešranga užtrunka ilgiau (žiūrint taikinių skaičiaus) ir reikalauja labai gerai sutvarkyto ryšių tinklo, kad ugnis būtų paleista laiku. Be to, plačiuose baruose bus sunku sutelkti daug artilerijos.

Antrojo būdo sėkmingumas menkesnis, bet už tai priešrangą galima atlikti iš karto visame junginio bare per palyginti trumpą laiką ir be centralizuoto ryšių tinklo.

Geriausia yra priešrangoje naudotis abiem būdais. Šiam reikalui kiekviena artilerijos rinktinė, be pagrindinių taikinių, gauna po keltą taikinių šalutiniuose baruose. Priešranga numatoma įvairiems priešų puolimo atvejams (priešui rengiantis pulti visame bare, dešiniajame bare ar panašiai) ir kiekvienam atvejui priešranga atskirai pavadinama (priešranga Nr. 1, priešranga Nr. 2 ir panašiai).

545. Į nenumatytus, staigiai pasirodančius sekamus taikinius priešrangos metu ugnį paleidžia savo iniciatyva tam reikalui iš anksto paskirtos baterijos.

A t r ė m i m a s

546. Šio uždavinio tikslas — drauge su pėstininkų sunkiosiomis priemonėmis sugniužinti

ti puolantį iš išeities ribos priešą anksčiau negu jis pasieks pagrindinę ribą, o jam pavykus įsiveržti, sugniužinti jį pozicijos gilumoje.

Atremiama naikinamąja, slopinamąja ir užtveriamąja ugnimi. Naikinamoji ugnis leidžiama į artilerijos sekėjų matomą puolantį priešą dažniausiai artilerininkų iniciatyva, kartais pėstininkams reikalaujant. Kad šią ugnį būtų galima paleisti į pastebėtą priešą kuo greičiau, naudinga turėti parengtus šaudymo duomenis į įvairius vietos taškus pavestame bare. Ugnies vykdymas aptartas 299—301 str.

Slopinamoji ugnis nukreipiama į paslėptas prieigas, kai tik pastebima, kad priešas jomis mėgina prisiartinti prie pagrindinės ribos. Ugnis vykdoma 302—305 str. nurodymais.

Uztveriamoji ugnis iššaukiama įsakymuose numatytų pėstininkų dalinių vadų (kuopų, o kartais ir būrių). Dieną, kai galima sekti, ji nukreipiama į puolantį priešą, kai jis artinasi prie numatyto taikinio; naktį, rūke ar dengtoje vietovėje ji leidžiama akiai į iš anksto nustatytą taikinį, kai tik pėstininkai pareikalauja. Ugnies vykdymas aptartas 315 — 317 str.

547. Atrėmimo ugnies planas sudaromas kuo glaudžiausiai bendradarbiaujant su remiamais pėstininkais. Atrėmime dalyvauja visa artilerija, visą ugnį nukreipdama į betarpiškai puolančius priešų pėstininkus. Sunkiosios baterijos šaudo puolančio priešų gilumą.

K o v a s u š a r v u o č i a i s

548. Kovos su šarvuočiais santvarka ir vykdymas aptarti V skyriaus V skirsnyje.

K o v a s u a r t i l e r i j a

549. Ginantis, kovos su artilerija vykdymas priklausys nuo:

- a) taktinių aplinkybių;
- b) tikslaus priešų baterijų ugniaviečių žinojimo;
- c) turimų sekimo priemonių ir galėjimo jas panaudoti;
- d) turimos artilerijos gausingumo;
- e) tinkamo aprūpinimo šaudmenimis.

Kol priešų pėstininkai nėra pasirengę pulti ir nesudaro pavojaus ginamajai pozicijai, naudinga nors dalį artilerijos paskirti kovai su priešų baterijomis ir pasistengti jas užklupti dar žygio vorose arba užimant ugniavietes arba jau bešaudančias. Šios kovos sėkmingumui būtina reikalingi oro žvalgai. Šiame laikotarpyje reikia stengtis surastas baterijas sunaikinti.

Priešui rengiantis pulti, kovojama tik su tokiomis baterijomis, kurių padėtis tiksliai žinoma ir kurios ginančiajam yra ypatingai kenksmingos. Priešui pradėjus pulti, kova su artilerija visiškai nutruks, nes visa ugnis nukreipiama į puolančius pėstininkus.

P r i e š p u o l i m ū r ė m i m a s

550. Junginio artilerijos vadas, pasiremdamas junginio vado sumanymu dėl rezervų panaudojimo priešpuolimams, pateikia savo siūlymą dėl artilerijos paramos. Priešpuolimai turi būti remiami kiek galint stipresnės artilerijos

rijos. Pirmučiausia numatoma priešpuolimą vykdančiam rezervui TP rinktinė, kuri paprastai sudaroma iš tų baterijų, kurių sekyklos ir ugniavietės yra numatytoje priešpuolimo kryptyje arba arti jos.

551. Numatytos priešpuolimui remti TP rinktinės vadai, kai tik pabaigia parengiamuosius darbus ginamajai pozicijai remti, tuojau pasimato su paskirtu priešpuolimo vadu, išžvalgo vietovę ir aptaria visus rėmimo klausimus. Rėmimo planas turi būti kuo paprasčiausias, turįs tikslą pridengti artilerijos ugnimi artėjančius rezervus ir neleisti priešui veržtis pirmyn.

552. Kaimyninės TP rinktinės ir BV rinktinė nukreipia ugnies sutelkimus į išiveržusio prieš šonus ir neleidžia jam plėsti pasisekimo į šonus, taip pat šauda besiantinančius prieš rezervus. Šio veikimo planas paprastai pavedamas sudaryti BV rinktinės vadui, susitarus su numatomo priešpuolimo vadu.

553. Iš anksto nenumatyti mažesnių dalinių (kuopų) priešpuolimai, paprastai galės būti paremti atskirų baterijų vadų iniciatyva. Gausingesnės artilerijos paramos galima tikėtis tik tada, kai ryšių tinklas dar nesuardytas.

R y š i a i

554. Ginantis, ryšiai turi būti sudaryti iš anksto. Ir pagrindinės, ir padedamosios baterijų sekyklos surišamos su baterijų ugniavietėmis sunkiuoju telefono kabeliu. Be to, jei tik yra tam priemonių, padedamosios sekyklos

sujungiamos telefono laidais su baterijos vado sekykla. Telefono linijas reikia tiesti nematomomis vietomis, o prieš artimos ugnies srityje, kur tik galima, tiesti po žeme.

Kur tik vietovė leidžia, grupės vado telefoninis ryšys su baterijų vadais sustiprinamas vaizdiniu ryšiu (VVS). Taip pat svarbiosios telefono linijos sustiprinamos radiju Duplex ir pėsčiaisiais pasiuntiniais.

BV rinktinės vadai užmezga ryšius su TP rinktinių vadais, o kur reikia vykdyti užtvėriamąją ugnį — ir su atitinkamais pėstininkų daliniais.

555. Ryšiams su pėstininkais palengvinti artilerijos ir pėstininkų vadovietės išrenkamos netoli viena kitos ir sujungiamos telefonu. Su kautynių ruožo daliniais ryšiai laikomi ryšių grandžių ir priešakinių artilerijos sekėjų, kur tik galima, naudojant telefono linijas, radiją Duplex arba pėsčiuosius pasiuntinius.

556. Užtvėriamajai ugniai iššaukti nustatomi, susitarus su pėstininkais, sutartiniai ženklai (raketos ir panašiai), paskelbiami įsakymuose ir, jei aplinkybės leidžia, iš anksto išbandomi. Taip pat nustatomos vietos (kryptys), iš kurių tie sutartiniai ženklai bus duodami. Baterijų vadai išstato sekyklose nuolatinius sekėjus, įpareigotus sekti sutartinius ženklus ir kuo greičiausiai pranešti baterijos vadui arba baterijai. Be to, užtvėriamajai ugniai iššaukti statomi sekėjai netoli baterijos ugniavietės tam atvejui, jeigu ryšiai tarp baterijos vado ir ugniavietės nutrūktų. Tokie sekėjai bus naudingi tada, jei iš baterijos ug-

niavietės rajono bus galima sekti pėstininkų duodamus sutartinius ženklus. Sekėjai sutartiniams ženklams sekti turi žinoti aiškiai apibrėžtą kryptį, kurioje ženklai bus duodami. Kad sekėjai budriai dirbtų, reikia juos dažniau tikrinti ir nustatytais laikotarpiais keisti.

Pozicijų keitimas

557. Tas baterijas, kurių ugniavietes pavysko priešui sužinoti, puolančiojo artilerija gali greitai nuslopinti, nors ugniavietės ir rimtai būtų įtvirtintos. Ir atvirkščiai, tos baterijos, kurių priešas nesurado, galės veikti be nuostolių ir netrukdomos. Todėl ugniaviečių keitimas yra patartinas, tačiau jis turi būti iš anksto numatytas ir parengtas, o vykdomas tokiu laiku, kada artilerijos ugnies susilpnėjimas negali turėti didelės įtakos kautynių eigai.

Kai pozicijas keisti tenka dėl priešo įsiveržimo, tai jos keliamos palaipsniui į iš anksto numatytas ir parengtas ugniavietes ir sekyklas. Paprastai pirmiausia atitraukiamos labiausiai pirmyn iškištos baterijos.

Kartais kai kurias baterijas arba pabūklų skyrius gali prireikti palikti ugniavietėse iki paskutinio momento. Šiuo atveju, kai pabūklų nebegalima išvežti, jie sugadinami arba sušprogdinami.

Šaudmenų tiekimas

558. Artilerijai duodami gausingi uždaviniai ginantis reikalauja labai didelių sviedinių išteklių. Šie ištekliai paprastai iš anksto suve-

žiami į baterijų ugniavietes, kur slėptuvėse rengiami sviedinių sandėliai. Grupių šaudmenų skyrių rajonuose įsteigiamos pirmyn iškištos tiekimo vietos, kuriose taip pat iškasamos slėptuvės ir sukraunami įsakymais numatyti šaudmens.

Šaudmenų tiekimo organai paprastai išdėstomi labiau gilumon ir tiekimo judesiai vyksta naktį, jei tik priešo aviacija yra veikli.

II skirsnis

Plačių barų gynimas

Artilerijos valdymas

559. Ginantis plačiame bare, visos junginio artilerijos centralizuotas valdymas dažniausiai bus sunkiai įmanomas. Todėl šiuo atveju tenka nuo tokio valdymo būdo atsisakyti ir palikti daugiau savarankiškumo artilerijos grupių ir net baterijų vadams. Paprastai dalis artilerijos bus atiduota pėstininkų vienetų vadų valdžion (PA) ir vykdys pastarųjų duodamus uždavinius, tačiau junginio artilerijos vadas turi iš anksto įpareigoti tokius dalinius laikyti artilerijos ugnies ryšį tarp atskirų atsparos mazgų.

560. Artilerijos dalis, nepriskirta pėstininkų valdžion, gali būti valdoma centralizuotai — priešpuolimams remti ar kitiems uždaviniams vykdyti.

561. Artilerijos valdymas ginantis plačiame bare yra gana sunkus, todėl visi artilerijos va-

dai turi gerai žinoti besikeičiančias aplinkybes ir mokėti pareikšti sveiką iniciatyvą.

S u s k i r s t y m a s

562. Paprastai artilerija skirstoma į dvi dalis: viena dalis priskiriama ginamosios pozicijos kautynių ruožo pėstininkų vienetų valdžion, o kita dalis paliekama rezervų priešpuolimams remti ir kitiems bendriems uždaviniams vykdyti.

563. Kiek artilerijos (PA) skirti pėstininkų valdžion, priklauso nuo ginamosios pozicijos svarbių barų (krypčių) skaičiaus ir vietovės tinkamumo artilerijai veikti. Svarbiose kryptyse teks daugiau artilerijos paskirti, kuo mažiau paliekant šalutiniuose baruose. Taip pat tokiose kryptyse, kur artilerijos veikimas apribotas (miškai) arba kur ginamoji pozicija pridengta rimtos gamtos kliūtis ar dirbtinių įtvirtinimų, teks pasitenkinti negausinga artilerija, taupant kuo daugiau artilerijos priešpuolimams remti. Pėstininkų dalių vadai, atsižvelgdami į baro plotį ir vietovės sąlygas, priskirtąją artileriją (PA), jos vado siūlymu, gali panaudoti arba kaip TP rinktinę, arba priskirti pėstininkų vienetams (batalionams). Skirstant artileriją tarp pėstininkų vienetų, reikia turėti galvoje tų vienetų ginamųjų barų (krypčių) svarbumą. Šalutinėms kryptims kartais užteks atskirų pabūklų skyrių.

564. Rezervų priešpuolimams remti numatyta artilerija turi

būti kiek galint gausingesnė ir paslankesnė, nes ginantis plačiame bare artilerijai gali tekti manevruoti ne tik ugnimi, bet ir judesiu. Ši artilerija, nelygu rezervų panaudojimas, gali veikti centralizuota arba suskaldyta tarp plačiai išmėtytų rezervo vienetų. Paprastai priešpuolimams remianti artilerija iš anksto priskiriama rezervo vadui, tačiau, kol priešpuolimai nevykdomi, ji gali būti panaudota junginio artilerijos vado, kaip BV rinktinė. Toks naudojimas turi būti taip parengtas ir apskaičiuotas, kad artilerija laiku suspėtų vykdyti priešpuolimų rėmimo uždavinius. Todėl, vykdant bendrojo veikimo uždavinius, priešpuolimų artilerijai paprastai skiriami tokle veikimo barai, kuriuose ji turės veikti priešpuolimo metu. Dažnai neaiškiose aplinkybėse, kai numatyta keletas priešpuolimo krypčių, bus naudinga nors dalį artilerijos palikti laukiamoje parengtyje rezervo vado valdžioje.

Ž v a l g y m a s

565. Priskirtosios artilerijos dalinių vadams bus naudinga, jei tik laikas ir aplinkybės leidžia, išžvalgyti vietovę su atitinkamais pėstininkų vadais. Dažnai, dėl laiko stokos ar baro platumo, PA rinktinės vadas duos baterijų vadams uždavinius iš žemėlapio, ypatingai žiūrėdamas, kad tarp kaimyninių baterijų būtų ugnies ryšys.

566. Baterijų vadai susipažįsta, jei galima, vietovėje su remiamo dalinio išdėstymu ir išžvalgo pozicijas drauge su savo žvalgomaisiais

skyriais. Kadangi baras platus, tai dažnai teks išžvalgyti ir išrinkti vienai baterijai keletą sekyklų, kad būtų sekamas ne tik ginamojo atsparos mazgo priešakis, bet taip pat ir šonai bei užpakalis. Be to, kiekvienai baterijai reikia išrinkti keletą ugniaviečių arti viena kitos, kad baterija galėtų veikti įvairiomis kryptimis.

567. Priešpuolimui paskirtos artilerijos rinktinės vadas, sužinojęs iš rezervo vado priešpuolimo uždavinius ir vykdymo planą ir su remiamo vieneto vadu išžvalgęs vietovę (jei yra laiko), žvalgo drauge su baterijų vadais sekyklas ir ugniavietes numatomam priešpuolimui remti. Tais atvejais, kai rinktinė įpareigojama vykdyti ir bendrojo veikimo uždavinius, rinktinės vadas pats arba per karininką žvalgą išrenka sekyklas ir ugniavietes minėtiems uždaviniams vykdyti; visuomet pageidaujama, kad šios pozicijos tiktų ir priešpuolimui remti.

Artilerijos išdėstymas

568. Ginamąją poziciją remiančios artilerijos išdėstymas turi laiduoti ugnies ryšį tarp atskirų baterijų. Ugniavietes reikia taip išrinkti, kad jos būtų pridengtos pėstininkų vietų arba jų kulkosvaidžių ugnies. Jei tenka ugniavietę parinkti spragoje tarp dviejų atsparos mazgų, kur nėra laiduota savų pėstininkų ugnis, tai tokios ugniavietės betarpei apsaugai reikia prašyti remiamo vieneto vadą paskirti baterijos saugą. Kiekvienos baterijos

ugniavietė turi būti tinkama šaudyti ne tik stataus kampo ribose, bet ir kiek galint daugiau į šonus ir net į užpakalį. Sekimas taip sutvarkomas, kad tarpekliai tarp atskirų atsparos mazgų būtų matomi iš kaimyninių baterijų sekyklų.

569. Priešpuolimams remti numatyta artilerija, jei ji vykdo bendrojo veikimo uždavinius, išdėstoma pozicijos gilumoje. Reikia siekti, kad tos baterijų ugniavietės, iš kurių vykdomi bendrojo veikimo uždaviniai, tiktų ir priešpuolimams remti. Kartais tolimajam šaudymui vykdyti dalis šios artilerijos gali būti išstumiami pirmyn į laikinas ugniavietes.

570. Visos baterijų ugniavietės turi būti parngtos betarpiam apsigynimui.

R y š i a i

571. Tinkamas ryšių sutvarkymas ginantis plačiame bare yra ypatingai svarbus. Priskirtosios artilerijos daliniai turi išplėsti savo vidinius ryšius panaudodami telefoną, radiją Duplex ir vaizdines priemones. Kuo glaudžiausi ryšiai su remiamais pėstininkų vienetais yra būtina aplinkybėms pritaikyto artilerijos veikimo sąlyga.

572. Priešpuolimų artilerijos rinktinės vadas turi nuolat laikyti ryšį su pėstininkų vieneto vadu, kuris vykdys priešpuolimą. Jei priešpuolimų artilerija vykdo bendrojo veikimo uždavinius kurio nors baro naudai, tai ji turi užmegzti ryšius su veikiančia tame bare PA rinktine (baterija). Priešpuolimų artileri-

jos rinktinė, vykdydama bendrojo veikimo uždavinius, turi sudaryti ryšio pareigūnų ir priemonių rezervą, kuris galėtų būti panaudotas vydančiam priešpuolimui naujoje kryptyje.

Ugnis

573. Ginantis plačiame bare, artilerija negalės atlikti tiek ugnies uždavinių, kiek ji gali atlikti ginant normalų barą. Priskirtosios artilerijos dalinių svarbiausias ugnies uždavinys bus atrėmimas (žr. 546—547 str.). PA dalinių vadai ugnies planą sudaro drauge su remiamų vienetų vadais, daugiausia dėmesio kreipdami į prieigų šaudymą atsparos mazgų tarpuose.

574. Priešpuolimui artilerijai bendrojo veikimo ugnies uždavinius duoda junginio artilerijos vadas. Šie uždaviniai dažniausiai bus tolimasis šaudymas ir PA artilerijos dalinių ugnies sustiprinimas svarbiausiuose baruose. Pastaruoju atveju priešpuolimui artilerijos vadas ugnies planą sudaro drauge su tos PA rinktinės (baterijos) vadu, kurio bare vykdys ugnį.

Priešpuolimui rėmimo ugnies planą artilerijos rinktinės vadas parengia drauge su remiamo vieneto vadu.

Vykdančiam tolimąjį šaudymą naudinga paskirti tos rinktinės naudai aviacijos uždavinių.

Šaudmenų tiekimas

575. Kadangi gynimasis plačiame bare yra nepastovus, tai baterijų ugniavietėse nereikia

iškrauti didesnių šaudmenų išteklių. Kartais atskirai veikiančių baterijų vadai gali būti įpareigojami patys rūpintis šaudmenų tiekimu. Tokiu atveju reikia grupės šaudmenų skyriaus vežimų dalį priskirti toms atskirai veikiančioms baterijoms.

III skirsnis

Atsipalaidavimas ir atsitraukimas

Atsipalaidavimas

576. Atsipalaidavimas dieną ir priešui spaudžiant turi būti pridengtas kiek galint gausingesnės artilerijos. Pageidaujama, kad šios artilerijos valdymas bent pirmuoju atsipalaidavimo ruožtu būtų pavestas vienam artilerijos grupių vadui. Taip valdant lengviausiai bus vykdyti ugnies sutelkimus į labiausiai gresiantį priešą ir palaipsniui kilnoti atgal artilerijos dalinius, nenutraukiant artilerijos ugnies ir nepaliekant pėstininkų visiškai be paramos. Priešui plečiant pasisekimą ir veržiantis ginamosios pozicijos gilumon, dažnai teks nuo centralizuoto valdymo atsisakyti ir dalį baterijų priskirti pėstininkų daliniams. Tokios baterijos turi laikyti kuo glaudžiausius ryšius su remiamų vienetų vadais, gaudamos iš jų uždavinius, labiausiai atitinkančius susidariusias aplinkybes. Tačiau greitai besikeičiančios aplinkybės reikalauja, kad baterijų vadai, nelaukdami įsakymų iš viršaus, o pasiremdami savo sekimu, nukreiptų ugnį ten, kur labiausiai gresia pavojus. Tik drąsus veikimas ir

laiku paleista ugnis gali lemiamai pakeisti aplinkybes mūsų naudai ir padėti pėstininkams atsipalaiduoti.

Baterijos lieka kiek galint ilgesnį laiką savo ugniavietėse ir plečia smarkiausia ugnį į besiveržiantį priešą. Dažnai aplinkybės privers paaukoti atskirus pabūklų skyrius, paliekant juos ugniavietėse iki paskutinio momento, nors jiems ir betarpiškai grėstų priešas. Matant, kad pabūklų nepavyks išgelbėti, jie turi būti sugadinti arba sunaikinti.

577. Artilerijos rinktinių vadai, sužinoję sprendimą dėl atsipalaidavimo ir atsitraukimo, tuoju išsiunčia žvalgybas, karininkų žvalgų vadovaujamas, išžvalgyti atsitraukimo kelius ir naujas pozicijas, jei jos yra numatytos. Paskutiniu atveju, kartais bus naudinga priskirti žvalgyboms ryšių dalinių, kurie naujose pozicijose sudarytų reikalingus vidinius ryšius.

578. Dalinių padedamieji būriai, o taip pat grupių šaudmenų skyriai, pripildę baterijų šaudmenų vežimus, kiek galint anksčiau išsiunčiami į numatytą naują grupės veikimo plotą.

579. Atsipalaidavimui dengti naktį arba priešui nespaudžiant paliekama pagrindinėse ugniavietėse kuo mažiausiai artilerijos; visa kita artilerija kiek galint greičiau atitraukiama į užpakalį. Kiekvienas artilerijos vadas, numatydamas naktinį atsipalaidavimą, turi susirūpinti dar šviesoje išžvalgyti ir nužymėti savo daliniui atsitraukimo kelius.

Pagrindinės pozicijos dalinių atsipalaidavimui dengti paliekami labiau gilumoje esančių baterijų ugniavietėse atskiri pabūklų skyriai ir net atskiri pabūklai; jų skaičius priklauso nuo taktinių aplinkybių ir priešų veiklumo. Tokie pabūklai priskiriami pėstininkų vienetų valdžion; jų ugniavietėse paliekamos tik reikalingiausios vidinių ryšių ir ryšio su pėstininkais linijos. Paliktieji pabūklų skyriai (pabūklai) daugiausia šaudo svarbiausias priešas, priešų vienetus, tikrinančius sąlytį naktį, ir pagrindinius kelius. Tokių pabūklų svarbiausias tikslas klaidinti priešą, kad jis nepastebėtų ginančiojo traukimosi. Todėl jų veikimas turi sudaryti vaizdą tų naktinių šaudymų, kurie čia vyko prieš atsitraukimą. Paprastai pabūklai ugnį leidžia tokia tvarka, kad atrodytų, jog šaudo keturių pabūklų baterijos.

Pabūklų atsitraukimo laikas nustatomas iš anksto junginio artilerijos vado įsakyme, pasiremiant junginio vado sprendimu. Jei tokio įsakymo nebuvo, tai atsitraukimą nustato to vieneto vadas, kurio valdžion pabūklai priskirti.

A t s i t r a u k i m a s

580. Atsitraukiant, dalis artilerijos skiriama užpakalinės saugos viršininko valdžion. Šios artilerijos gausingumas priklauso nuo priešų pasisiekimo didumo ir jo veiklumo, taip pat nuo užpakalinės saugos uždavinio. Juo didesnis priešų veiklumas ir juo ilgesnį laiką užpakalinė sauga turės dengti atsitraukimą,

tuo stipresnė turės būti užpakalinės saugos artilerija.

581. Dažniausiai užpakalinės saugos artilerija (USA) turi labai mažą laiko pozicijoms užimti ir pasirengti, todėl artilerijos vadas turi kuo greičiausiai išžvalgyti naujas pozicijas pats arba išsiųsti tam reikalui karininko žvalgo vadovaujamas žvalgybas su ryšių priemonėmis. Artilerijos vadas suskirsto baterijoms uždavinius ir nustato joms šaudmenų išlaidas, palikdamas kuo daugiau savarankiškumo baterijų vadams. Paprastai užpakalinės saugos artilerija, stengdamasi laimėti kuo daugiau laiko, pradeda trukdyti priešą kiek galint iš toliau. Todėl reikia stengtis užpakalinės saugos poziciją taip parinkti, kad ji turėtų artilerijos sekyklas su gilesniu akiračiu. Jei užpakalinės saugos artileriją sudaro kelios baterijos, tai naudinga jų ugniavietes suskaidyti gilumon, kad, prireikus, galima būtų artileriją kilnoti atgal skaidiniais, nenutraukiant ugnies. Jei užpakalinės saugos artileriją sudaro tik viena baterija, tai ji kilnojama atgal pabūklų skyriais, o kartais ir atskirais pabūklais.

582. Artilerijos ugnies paleidimo laiką nustato užpakalinės saugos vadas, atsižvelgdamas į aplinkybes. Jei nėra ypatingų sumetimų, nereikia vėluotis su artilerijos ugnies paleidimu, o palikti artilerininkams laisvę kiek galint anksčiau paleisti ugnį. Paprastai šaudyti naudingiausia ugnies sutelkimais arba ugnies smūgiais, nes, priešui greitai ir neatsargiai slenkant, visuomet atsiras stambių taiki-

nių. Priešui puolant užpakalinę saugą, artilerija veikia kaip ginamosiose kautynėse, šaudydama naikinamąją bei užtveriamąją ugnimi, ir padeda užpakalinei saugai atsipalaiduoti.

583. Kai užpakalinė sauga puola, jos artilerijos veikimas panašus į priešakinės saugos artilerijos veikimą susitinkamosiose kautynėse.

584. Užpakalinei saugai atlikus uždavinį ir traukiantis priešui nespaudžiant, jos artilerija paleidžia pozicijas ir žygiuoja voroje užpakalinės saugos branduolio galvoje. Paprastai, užpakalinei uztvarai naudinga priskirti atskirą pabūklų kovai su priešų šarvuočiais, jei nėra automatinių pabūklų. Užpakalinės saugos artilerijos vadas žygiuoja drauge su užpakalinės saugos vadu. Žygio metu artilerija turi būti nuolat pasirengusi, prireikus, greitai užimti pozicijas ir paleisti ugnį. Todėl artilerijos žvalgybos nuolat žvalgo ugniavietes ir sekyklas galimose užpakalinės saugos pasipriešinimo ribose.

585. Pagrindinių jėgų artilerija stengiasi kuo trumpiausiu laiku pasiekti naujos ginamosios pozicijos arba postovio rajoną. Artilerijos vadai su savo žvalgybomis vyksta pirmyn, kad laiku išrinktų pozicijas paskirtame plote. Renkant pozicijas, reikia įpareigoti dalį žvalgybos parengti ugniavietes ir sekyklas užpakalinės saugos artilerijai. Traukiantis į naują postovio rajoną, reikia iš anksto išsiųsti butiškinkus.

*Leitenantas
L. e. S. kuopos Vado 2*

IV skirsnis

Stabdomosios kautynės

Bendrybės

586. Stabdomųjų kautynių tikslas — laimėti laiko, sutaupyti savo jėgas ir nuvarginti priešą, nesiveliant su juo į lemiamas kautynes. Stabdomieji veiksmai remiasi tolimąja ugnimi ir ypačiais geru sekimu. Stabdymo plotas suskaldomas eilinėmis stabdymo ribomis, kurių kiekvienoje stabdo iš anksto numatyti pėstininkų ir artilerijos vienetai, paprastai vadinami stabdomosiomis rinktinėmis. Stabdymo ribos turi būti taip nutiestos, kad turėtų kuo geriausią tolimą sekimą.

Artilerijos valdymas ir suskirstymas

587. Artilerijos valdymas stabdant decentralizuojamas. Junginio artilerijos vadas, pasiremdamas junginio vado sprendimu:

- a) priskiria kiekvienai stabdomajai rinktinei artilerijos dalinį;
- b) numato, jei reikia, artilerijos dalinių bendram veikimui, kaip junginio vado artilerijos rezervą;
- c) rūpinasi priskirtųjų artilerijos dalinių šaudmenų papildymu;
- d) laiko su priskirtais artilerijos daliniais telefoninį ar raitųjų pasiuntinių ryšį, kad, prireikus, galėtų paimti artilerijos valdymą į savo rankas.

Skiriant artilerijos dalinius stabdomosioms rinktinėms, reikia atsižvelgti į tų rinktinių uždavinius, taip pat į jų barų vietovės tinkamumą artilerijai veikti. Dėl artilerijos negausinumo dažnai teks tam pačiam artilerijos daliniui pradžioje veikti su vienu, o vėliau su kitu pėstininkų vienetu. Todėl artilerijos vadas turi tokiam artilerijos daliniui aiškiai nurodyti savo įsakyme, kur ir nuo kurios stabdymo ribos dalinys pereis kito vado valdžion.

Jei junginiui yra priskirti sunkieji toli šaudantieji pabūklai, tai naudinga juos palikti junginio artilerijos vado rankose, sudarius BV rinktinę tolimam šaudymui lėktuvams padėdant.

588. Priskirtos artilerijos (PA) dalinių vada, sužinoję atitinkamos stabdomosios rinktinės vado sprendimą, pateikia savo siūlymą dėl artilerijos naudojimo ir pareiškia savo pageidavimus dėl numatomų stabdymo ribų tinkamumo artilerijos atžvilgiu. Galutinai nustatant stabdymo ribas, stabdomųjų rinktinių vada turi žiūrėti, kad šios ribos laiduotų artilerijai geras sekymas.

Žvalgymas

589. Pagrindinis žvalgymo uždavinys — veikti greitai, nes kitaip artilerijos daliniai daugiau laiko sugaiš judesiams ir pasirengimui kiekvienoje riboje, negu šaudymui. Todėl žvalgymo darbas turi būti taip sutvarkytas, kad baterijos kiekvienoje stabdymo riboje rastų savo pozicijas visiškai parengtas ugniai

paleisti. Žvalgymui pagreitinti paprastai kiekvieno artilerijos dalinio žvalgyba suskirstoma į du skaidinius, veikiančius iš karto dviejose stabdymo ribose. Dažniausiai pirmoje stabdymo riboje (jei ji nėra sąlytyje su priešū) ugniavietes ir sekyklas žvalgo vadų žvalgybos, o į sekančią stabdymo ribą išsiunčiamos dalinių žvalgybos, vadovaujamos karininkų žvalgų arba vadovavimo būrių vadų. Išsiunčiamoms dalinių žvalgyboms reikia priskirti reikalingų ryšių priemonių. Dalinių žvalgybos išžvalgo sekančioje stabdymo riboje sekyklas ir ugniavietes, sudaro vidinius ryšius ir parengia pradžios šaudymo duomenis į žyminius (orientierius). Baterijoms atvykus į taip parengtas ugniavietes, dalinių žvalgybos vėl gali būti siunčiamos parengti pozicijų sekančioje tolesnėje stabdymo riboje.

I š d ė s t y m a s

590. Baterijų ugniavietės turi būti tinkamos ne tik tolimajam šaudymui, bet ir pėstininkų atsipalaidavimui iš stabdymo ribos paremti. Dažnai tolimajam šaudymui paskirtas baterijas teks išstumti pirmyn į laikinas ugniavietes. Kadangi pėstininkų pozicijos paprastai bus tik skystai užimtos, tai baterijos turi pasirūpinti betarpe savo apsauga, kreipdamos ypatingą dėmesį į šonus ir užpakalį.

591. Sekyklas reikia tokias išrinkti, kad jos laiduotų kuo didžiausią matomumą gilumon ir platumon. Taip pat turi būti išrinktos sekyklos baro šonams sekti. Labai naudinga turėti keletą gilumon suskaidytų sekyklų su

nutiesta per jas ta pačia telefono linija. Tačiau, apleidus vieną sekyklą, galima greitai pradėti veikti iš kitos.

R y š i a i

592. Artimiausioje užpakalinėje stabdymo riboje ryšiai turi būti iš anksto sutvarkyti, nes baterijos, atvykusios į naujas pozicijas, sugaištų betiesdamos ryšį ir galėtų pavėluoti su tolimuoju šaudymu.

Čia, kaip ir žvalgant, artilerijos dalinių ryšiai suskaidomi į dvi dalis. Viena dalis skiriama ryšiams sudaryti pirmoje stabdymo riboje, o kita dalis — sekančioje riboje. Paprastai pirmoje stabdymo riboje ryšių užmezgimą tvarko grupių ir baterijų vadai. Šioje riboje naudojamos tokios ryšių priemonės, kurias traukiantis greitai galima nuimti. Tai bus radijas Duplex ir vaizdinės priemonės. Pradžioje paprastai naudojamas telefonas, tačiau, numatant pasitraukimą, jis pakeičiamas radiju Duplex arba vaizdinėmis priemonėmis ir tuo būdu linijos gali būti nuimtos anksčiau negu priešas pralauš stabdymo ribą. Sunkiosioms telefono pusgrandims, turto ir telefonistų pervežimui pagreitinti, reikia priskirti vežimų.

Artimiausioje užpakalinėje riboje grupės vadas dažniausiai paveda ryšius iš anksto sudaryti ryšių karininkui. Jam priskiriamos grupės ir atitinkamų baterijų reikalingos ryšių priemonės su pareigūnais. Ryšių karininkas, pasimatęs su karininku žvalgu ir sužinojęs iš

jo apie išrinktas sekyklas ir ugniavietes, pasirūpina tuoju užmegzti vidinius ryšius.

593. Ryšiai su remiamais pėstininkų vienetais ypatingai svarbūs, nes tik iš jų galima turėti tikslesnių žinių apie priešą, savo dalinių padėtį ir jų numatomo atsitraukimo laiką. Labai naudinga, be artilerijos ugniai nustatomų sutartinių ženklų, taip pat susitarti su pėstininkais dėl tokių sutartinių ženklų, kurie pažymėtų pėstininkų atsitraukimą iš tam tikros ribos arba vietos (miško, gyvenamosios vietos ir t. t.).

Ugnis

594. Artilerijos ugnies uždaviniai bus tokie: kiek galint anksčiau priversti priešą skleistis, o jam išsiskleidus, šaudyti jo stambesnius susibūrimus ir, pagaliau, pridengti pėstininkų atsipalaidavimą. Todėl, stabdant, artilerijai dažniausiai teks vykdyti tolimąją šaudymą ir atrėmimą (žr. 539—541 ir 546—547 str.). Per tolimąją šaudymą baterijos nesivaržo panaudoti savo pabūklų didžiausio tolnašumo, kad tik galėtų užklupti priešą dar žygio vorose. Šiam uždaviniui dažnai bus naudinga oro žvalgų pagalba.

595. Ugnies paleidimas neturi būti varžomas. Ugnis dažniausiai bus paleidžiama artilerininkų iniciatyva. Ugnies paleidimo laikas daug priklausys nuo baterijų vadų sumanumo ir akylumo.

Kilnojimas

596. Kad artilerija suspėtų pridengti pėstininkų atsipalaidavimą vienoje riboje ir paleisti tolimąją ugnį iš sekančios ribos, reikia iš anksto sutvarkyti baterijų kilnojimą atgal. Šis kilnojimas vykdomas pagal iš anksto sudarytą planą. Paprastai baterijų atsitraukimo laiką nustato artilerijos rinktinės vadas pagal stabdomosios rinktinės vado nurodymus ir susidariusias kautynių aplinkybes. Kad ugnis nebūtų staigiai nutraukiama, baterijų vadai keičia bateriją atgal ne visą iš karto, bet pabūklų skyriais ar net atskirais pabūklais.

Šaudmenų tiekimas

597. Junginio artilerijos vadas arba artilerijos rinktinės vadas nustato kiekvienai stabdomo ribai leistiną sunaudoti šaudmenų vienetų skaičių. Junginio artilerijos vadas rūpinasi, kad kiekvienai artilerijos rinktinei jos veikimo ašyje būtų įsteigti maži sandėliukai nedidelėms šaudmenų ištekliams iškrauti. Grupių šaudmenų skyriai, papildę baterijų vežimus, sustatomi už sekančios stabdomo ribos ugniaviečių.

VIII SKYRIUS

ARTILERIJOS VEIKIMAS YPATINGOSE SĄLYGOSE

I s k i r s n i s

Veikimas su kavalerija

B e n d r y b ė s

598. Kavalerijos veiksmai pasižymi barų platumu, judesio lankstumu ir greitumu, staigumu, dideliais atstumais tarp eilinių tikslų ir atskirų susidūrimų netikėtumu ir trumpumu. Todėl veikiantieji su kavalerija artilerijos daliniai turi būti kiek galint paslankesni. Paprastai su kavalerija veikia raitosios artilerijos daliniai, tačiau, reikalui esant, kavalerijai gali būti priskiriami ir lengvosios artilerijos daliniai. Skiriant lengvosios artilerijos dalinius veikti su kavalerija, reikia žiūrėti, kad jie būtų apginkluoti kuo mažiausio žyginio svorio pabūklais. Svoriumi sumažinti pabūklų tarnyba ir ryšininkai susodinami į vežimus. Be tų vežimų, kurie skiriami tarnybai ir ryšininkams vežti, dar reikia paskirti baterijai 4 vežimus sviediniams vežti, kad tuo būdu kiekvieno pabūklo normalų sviedinių skaičių vežtų ne du vežimai, o trys. Labai naudinga priskirti kavalerijos daliniams auto priemonėmis vežamą artileriją.

599. Dėl barų platumo kavalerijos kautynių linija bus skystokai užimta, tarp atskirų dalių gali pasitaikyti nemažos spragos, šonai silpnai saugomi, todėl artilerijos daliniai, veikdami su kavalerija, turi kreipti didžiausią dėmesį į savo betarpe apsaugą. Beveik visuomet betarpei baterijų apsaugai kavalerijos vadas turės skirti nors nedidelį kavalerijos dalinį, kuris betarpiškai priklausytų baterijos vado.

600. Dažniausiai su kavalerija veikianti artilerija bus labai negausinga, todėl ir jos veikimas bus necentralizuotas. Dėl baro platumo ir esančių jame keletu svarbių kryptų, baterijas teks skaldyti pabūklų skyriais, o kartais net išskirti ir atskirus pabūklus.

Greitai besikeičiančios aplinkybės ir dėl to silpni techniniai ryšiai reikalauja iš artilerijos dalinių vadų didelio sumanumo, sveiko savarankiškumo, greito sprendimo ir griežto vykdymo.

Raitosios artilerijos žvalgymas

601. Greitas artilerijos pasirengimas ugniai leisti daug priklauso nuo laiku atlikto žvalgyimo. Artilerijos dalinio vadas, gavęs kavalerijos vieneto vado sprendimą, numatomą artilerijos uždavinį ir žinias apie priešą, išsiunčia savo žvalgybą, duodamas jai uždavinį. Žvalgybos jojos gali būti išsiųstos keliomis kryptimis.

602. Paprastai artilerijos žvalgyba žygiuoja priešakinės saugos galvoje, tačiau, reikalui

esant, kartais jos dalis gali būti išstumta net prie žvalgomųjų jojų. Priešakinės saugos viršininkas turi supažindinti prie jo esantį artilerijos žvalgybos viršininką su visomis gaunamomis žiniomis apie priešą ir numatomais savo veiksmis. Tik turėdamas čia nurodytų žinių, artilerijos žvalgybos viršininkas galės reikiamu laiku išžvalgyti ugniavietes bei sekklas. Dažnai prieš pradėdamas žvalgymą atvyksta ir artilerijos dalinio vadas, gavęs iš kavalerijos vado ugnies uždavinius vietovėje. Tokiu atveju žvalgybos ir vado darbas sutampa.

Artilerijos dalinio vadui taip pat turi būti nuolat teikiamos žinios apie priešą. Labai svarbu, jei tik aplinkybės leidžia, kad artilerijos dalinio vadui uždavinys būtų duodamas pačioje vietovėje.

P u o l a m i e j i v e i k s m a i

603. Puolamojo žygio metu artilerija priskiriama toms kavalerijos voroms, kurios veikia pagrindinėse kryptyse. Dalis artilerijos (pabūklų skyriai, kartais net atskiri pabūklai) skiriami į voros priešakinę saugą, jei pastarąją sudaro dalinys, ne mažesnis kaip eskadronas. Priešakinės saugos artilerija dėl greito kavalerijos slinkimo ir savo negausingumo negali kilnotis skaidiniais ir tuo laiduoti nuolatinę paramą. Paprastai ji žygiuoja priešakinės saugos užpakalyje, pasirengusi prireikus kuo greičiausiai užimti ugniavietę ir paleisti ugnį. Greitas ugnies paleidimas į gyvus sekamus tai-

žinius gali daug padėti pagrindinėms jėgoms slinkti pirmyn.

604. Susitinkamosios kautynės su priešo kavalerija raitojoje rikiuotėje labai greitai vystosi, o aplinkybės greitai keičiasi, todėl artilerijos dalinio vadas, gavęs tik bendrų nurodymų iš kavalerijos vado, dažniausiai veikia savarankiškai. Laikyti ryšį su kavalerijos dalinių vadais bus sunkiai įmanoma, o laukti iš jų ugnies uždavinių būtų pražūtinga. Todėl ugnis paleidžiama baterijų vadų iniciatyva, pasiremiant sekimo duomenimis. Naudinga užimti šonines ugniavietes, kad ugnis būtų sėkmingesnė ir susidarytų mažesnis saugumo ruožas. Sekykla turi būti kiek tik galint arčiau prie ugniavietės. Dėl reikalo greitai paleisti ugnį dažnai teks užimti atviras ugniavietes.

605. Persekiojant, artilerija išstumiamą kiek galint pirmyn. Kavalerijos daliniams priskiriami pabūklų skyriai ir atskiri pabūklai, kurie savo ugnimi geriausiai galės pasiekti besitraukiantį priešą. Tokie priskirti artilerijos daliniai veikia panašiai kaip lydimoji artilerija (LA).

G i n a m i e j i v e i k s m a i

606. Ginantis, artilerijos veikimas bendrai bus panašus kaip ir veikiant su pėstininkais, tačiau dėl barų platumo, o ypač dėl artilerijos negausingumo jos valdymą dažniausiai teks visiškai decentralizuoti. Be to, palyginti negausingi šaudmenų išteklių neduos įvykdyti visų ugnies uždavinių, kurie gali būti paskirti.

Paprastai bus šaudomi tik sekami svarbūs taikiniai, visiškai susilaikant nuo šaudymo į abejotinus taikinius.

607. Stabdant, greitas artilerijos pasirengimas kiekvienoje stabdymo riboje yra dar svarbesnis negu veikiant su pėstininkais. Dažnai teks artimiausioje eilinėje riboje jau turėti iš anksto parengtą ugniavietę nors ir mažą artilerijos dalinį. Atgal kilnojama atskirais pabūklais.

608. Atsitraukiamosiose kautynėse artilerijos uždavinys yra savo pabūklų tolimąja ugnimi kiek galint labiau sutrukdyti priešo pasisėkimą. Artilerininkai turi atsiminti, kad atsipalaidavusi kavalerija daro didelius šuolius atgal; todėl artilerijos ugniavietės suskaidomos kiek galint daugiau gilumon. Naudinga atsipalaidavimą dengti iš šoninių ugniaviečių.

V e i k i m a s š o n u o s e

609. Dažnai kavalerija su raitąja artilerija bus panaudota atviruose prieš šonuose. Artilerijos vaidmuo smogiant į prieš šoną bus labai didelis. Savo paslankumo dėka raitoji artilerija kavalerijos dalinių priedangoje gali išeiti priešui į šoną ir paleisti šoninę ugnį. Šią ugnį naudinga paleisti anksčiau negu kavalerijos daliniai išsiskleis kautynėms. Staigi ir netikėta artilerijos ugnis gali ne tik nuslopinti priešą dvasį, bet ir priversti jį trauktis.

R a i t o s i o s a t a k o s r ė m i m a s

610. Raitoji ataka dažniausiai įvyksta netikėtai susidūrus su priešu. Dėl greito aplinkybių kitėjimo raitosios artilerijos daliniai turi būti greičiausiai pradėti veikti. Veikimo greitumas ir sėkmingumas priklausys nuo artilerijos dalinio vado sugebėjimo greitai susivokti aplinkybėse ir dalinio mokėjimo energingai ir griežtai pereiti į kautynių santvarką. Paprastai tokiais atvejais naudingiausia užimti atvirą arba pusiau dengtą šoninę ugniavietę. Iš tokios ugniavietės ne tik sėkmingiausiai galima remti raitąją ataką, bet taip pat pridengti kavalerijos atsitraukimą atakai nepavykus.

Š a u d m e n ų t i e k i m a s

611. Raitosios artilerijos šaudmenų tiekimu, aukštesniosios vadovybės nurodymu, įpareigojamas rūpintis artimiausio junginio vadas. Jei tik keliai tinkami, geriausia šiam reikalui naudoti auto sunkvežimius.

Tais atvejais, kai raitoji artilerija būna nutolusi daugiau kaip 20 km nuo bet kurio junginio, baterijoms reikia priskirti reikalingą auto sunkvežimių skaičių ir nurodyti artimiausią tiekimo vietą. Tuomet artilerijos šaudmenų tiekimu turi rūpintis kavalerijai priskirtos artilerijos vadas.

II skirsnis

Veikimas ypatingose vietovės sąlygose

Kautynės miškuotoje vietovėje

612. Miškuota vietovė varžo artilerijos valdymą, sekimą ir bendradarbiavimą su kitomis ginklų rūšimis, tačiau ji laiduoja slaptą artilerijos išdėstymą ir padeda paslėpti judesius nuo priešo orinio sekimo.

613. Artilerijos valdymą miško kautynėse dažniausiai teks decentralizuoti, priskiriant artilerijos dalinius pėstininkų vadų valdžion, su kuriais artilerija turi laikyti kuo glaudžiausius ryšius. Dažnai bus naudinga pėstininkų priešakiniam daliniams priskirti atskirų pabūklų, kaip lydimąją artileriją (LA).

614. Ugniavietės renkamos miško kirtimų, bei aikščių pamiškėse, taip pat retame miške, iškertant trukdančius šaudyti atskirus medžius. Reikia neužmiršti, kad lėkštosios ugnies pabūklai dažnai gali turėti didelius nešaudomus plotus. Sekyklos dažniausiai teks įrengti medžiuose; reikia vengti jas iškišti į pačią pamiškę. Kadangi iš vienos sekyklos sekimo laukas būna mažas, tai paprastai teks įsitaisyti keletą sekyklų. Artilerijos pozicijų įtvirtinimas bei įrengimas miškuotoje vietovėje bus žymiai lengvesnis, nes čia pat yra reikalingos medžiagos.

615. Artilerija miške dažniausiai šaudo granatomis. Geriausių išdavų pasiekama stai-

gaus veikimo granatomis. Granatos, sprogdamos miške, ne tik kauna priešą savo skevelėmis, bet ir labai slopina jo dvasią. Šitokiu veikimu ypač pasižymi didesniųjų kalibrų pabūklai.

616. Puolant, paprastai stengiamasi miškus apriesti. Taip veikiant, artilerijai dažniausiai tenka uždavinys nuslopinti pamiškes. Pamiškes slopinant naudinga vartoti dūminius sviedinius. Nelygu pamiškių ilgumas ir turimos artilerijos kiekis, pamiškės slopinamos arba ištisai, arba atskirais bendrojo vado nurodytais barais.

Kai miško apeiti negalima ir tenka jį pulti iš fronto, artilerijos ugnis nukreipiama į puolamas pamiškes, o taip pat į miško vidų turint tikslą neleisti priešo rezervams prisitarti į pamiškę. Pėstininkams įsiveržus į pamiškę, artilerija kilnoja ugnį dideliais šuoliais pirmyn, kad netrukdytų saviems pėstininkams ir užkirstų kelią priešo rezervams. Puolantiems daliniams artėjant į priešingą pamiškę, artilerijos priešakiniai sekėjai, tiesdami ryšį, slenka drauge su jais, kad galėtų paremti pėstininkų išėjimą iš miško. Jei tik miško viduje yra pakankamo dydžio aikščių, tai išėjimui iš miško laiduoti dalis artilerijos (geriausia haubių baterijos) pasirenka ugniavietes tose aikštėse.

Kautynėms miško viduje naudinga iš anksto priskirti pėstininkų daliniams atskirų pabūklų, kaip lydimąją artileriją (LA). Tokie lydymieji pabūklai šaudo tiesiai taikydami išilgai kelių, skynimų ir aikščių.

617. Ginantis pamiškėse arba miško viduje, patrankų baterijos negalės sudaryti užtveriamosios ugnies arti pagrindinės ribos ir šaudyti į taikinius, prisiartinusius prie pėstininkų pozicijos. To neduos padaryti maži kritimo kampai ir reikalas pakelti trajektoriją viršum medžių viršūnių tiek, kad sviediniai jų nekliudytų ir nesudarytų pavojaus saviems pėstininkams. Šaudant miško viduje, dalis sviedinių sprogtų susidūrę su medžių viršūnėmis ir tokiu būdu sumažintų ugnies tirštumą dėl padidėjusios sklaidos. Norint turėti artimą užtveriamąją ugnį pamiškėje, reikia naudoti haubicų baterijas.

Dėl čia paminėtų priežasčių labai naudinga įrengti atskirus pabūklus kautynių ruože šaudyti šonine ugnimi artimas prieigas. Ginantis pamiškėje, tokie pabūklai išstatomi pamiškės vidiniuose kampuose (įlenkimuose), kad galėtų ginti išorinius kampus (iškyšulius). Ginantis miško viduje, flankuojantiems pabūklams padaromi kirtimai ir įrengiami gerai maskuoti įtvirtinimai.

Kautynės gyvenamosiose vietose

618. Stambios gyvenamosios vietos (miestai) artilerijos atžvilgiu pasižymi tomis pačiomis savybėmis, kaip ir miškuota vietovė, todėl ir artilerijos naudojimas bendrais bruožais bus toks pat kaip miško kautynėse. Tik reikia neužmiršti, kad artilerijos judesius mieste bus sunkiau paslėpti nuo oro sekėjų ir kad oro puolimų atveju artilerijos judesiams gresia didesnis pavojus, negu atviroje arba miškuoto-

je vietovėje. Be to, mūriniuose trobesiuose galima gerai įsitvirtinti ir jiems paimti dažnai bus reikalinga artilerijos pagalba. Veikiant didesniuose miestuose, reikia turėti jų planus arba stambaus mastelio orines foto nuotraikas.

619. Mažų gyvenamųjų vietų (kaimų, vienkaimių) sodai ir medžiai teikia artilerijos ugniavietėms patogią sąlygą užsimaskuoti. Sekykloms išnaudojami trobesių aukštai (pastogės, palėpės). Renkant sekklas ir ugniavietes, reikia atsiminti, kad mediniai trobesiai gali būti lengvai padegti prieš artilerijos ugnies.

620. Puolant stambią gyvenamąją vietą, artilerija pradžioje gali būti centralizuotai panaudota prieš ginamoms vietoms slopinti. TP baterijos turi laikyti ryšius su remiamais pėstininkais, kad galėtų tiksliai žinoti jų padėtį ir prieš pasipriešinimo vietas. BV rinktinė, be kitų uždavinių, nukreipia draudžiamąją ugnį į tiltus ir svarbias gatves. Įsiveržus į miestą, priskirti pėstininkų daliniams atskiri pabūklai tiesiu taikymu ardo tuos namus, iš kurių pasireiškia prieš veikimas.

621. Ginantis mieste, artilerija savo ugnimi užtveria įėjimus į miestą. Atskiri namuose įrengti pabūklai gina artimąsias prieigas. Artilerijos didžiumos ugniavietės būna už miesto. Taip išdėstyta artilerija, priešui įsiveržus į miestą, gali ugnimi užtvirti svarbiausius išėjimus.

Upės forsavimas (perėjimas)

622. Forsuojant upę, artilerijai duodami šie uždaviniai:

- a) padėti pėstininkams nustumti už upės priešo prieštiltes;
- b) nuslopinti priešo sekyklas ir pozicijas, betarpiškai trukdančias persikėlimą;
- c) pridengti savųjų padarytą prieštiltę, aptveriant ją ugnimi;
- d) kovoti su priešo artilerija.

Rengiant persikėlimą per upę, pirmučiausia reikia nuslopinti tas priešo ugnies priemones kitame krante, kurios gali šaudyti betarpiškai į upės slėnį. Tais pačiais sumetimais slopinamos ir sekyklos, iš kurių galima matyti pačią upę. Šiam reikalui naudinga vartoti dūminius sviedinius. Kova su artilerija įgyja labai didelę reikšmę, nes nenuslopinta priešo artilerija gali žymiai sutrukdyti persikėlimą.

623. Artilerijos ugniavietės, kiek tik vietovė leidžia, išstumiamos arčiau upės slėnio, o iš sekyklos turi būti galima matyti ne tik kito kranto gilumą, bet ir upės slėnį.

Kai tik pėstininkai persikelia, tuojau į kitą krantą išstumiamos priešakinės sekyklos. Naudinga pėstininkų daliniams, vykdančiams persikėlimą, pirmiausia priskirti pabūklų skyrių (atskirų pabūklų), kurie keliasi tuojau paskui pėstininkus.

Didžiuma artilerijos keliasi per upę skaidiniais, pagal iš anksto sudarytą planą, tik tada, kai pėstininkai stipriai užims priešingą krantą.

Persikėlimo laiką kiekvienam daliniui nustato junginio artilerijos vadas, pasiremdamas junginio vado sprendimu ir pėstininkų persikėlimo sėkmingumu. Keliant artileriją, reikia žiūrėti, kad jos daliniai turėtų pilnus šaudmenų vežimus.

Sekyklos keliasi į kitą krantą nelaukdamos, kol jis bus stipriai užimtas savų pėstininkų; tačiau pagrindinės sekyklos lieka savame krante, kol bus visiškai sutvarkytos naujos sekyklos kitame krante.

Upės gynimas

624. Upės gynimas bendrais bruožais turi daug panašumo su normalių arba plačių barų gynimu. Artileriją reikia taip sustatyti, kad ji galėtų sutelktai šaudyti patogias persikėlimo vietas. Pozicijos saugą, kuri gali būti išstatyta kitame upės krante, artilerija remia iš savojo kranto iškišdama, reikalui esant, į kitą krantą tik dalį sekyklų.

Priešui artėjant, dalis artilerijos gali būti išstumta kiek galint arčiau prie savojo kranto į laikinas ugniavietes. Tačiau priešui nustumus pozicijos saugą iš priešingo kranto, artilerijos didžiumos ugniavietės turi būti tokia atstume nuo kranto, kad galėtų šaudyti tikrąja ugnimi persikėlimus per upę. Priešui keliantis per upę, į persikėlimo vietas reikia sutelkti ugnį kiek galint gausingesnės artilerijos. Turint galvoje, kad persikėlimas dažnai bus vykdomas naktį, šaudymo duomenis į spėjamas persikėlimo vietas reikia parengti iš anksto.

Priešui padarius prieštiltę, artilerija savo ugnimi trukdo ją plėsti ir remia prieštiltę puolančius pėstininkų vienetus.

III skirsnis

Veikimas ypatingose laiko sąlygose

Veikimas žiemą

625. Žiemą artilerijos veikimas dažnai gali skirtis nuo veikimo kitu metų laiku. Šaltis ir sniegas gali pailginti artilerijos pasirengimo laiką. Ugniaviečių užėmimas dėl gilaus sniego irgi gali užtrukti ilgiau. Išalusioje žemėje ugniaviečių rengimas vyks lėtai. Užpustyti keliai ir laukai dažnai neduos telefonistams taip greit nutiesti linijų.

Tolimas sekimas dėl dažnai pasitaikančio rūko bus sunkesnis, todėl tokiam ore daug naudos duos priešakiniai sekėjai. Tačiau kai oras giedras, sniego dangoje galima daug greičiau pastebėti neužsimaskavusius taikinius.

626. Sekyklos ir ugniavietės reikia rinkti spygliuotuose miškuose ir gyvenamose vietose, nes tik tokios vietos teikia patogias sąlygas užsimaskuoti. Atviroje vietovėje ugniavietės turi būti užmaskuotos tam reikalui pritaikytomis baltomis marškomis. Sekyklų ir ugniaviečių slėptuvės apiberiamos sniegu. Pabūklų priešakyje nuo šūvių pajuodavęs sniegas laikotarpiams apiberiamas švairiu sniegu. Reikia vengti baterijų ugniavietėse ir sekyklose mindžioti naujus kelius ir takus, kurie oro žvalgų

lengvai pastebimi. Tam išvengti naudinga, kad ugniavietės ir sekyklos būtų arti jau esančių kelių.

Veikimas naktį

627. Bendrasis vadas, numatydamas naktines kautynes, kuriose bus pavartota artilerija, turi iš anksto supažindinti su savo sumanymu artilerijos vadą, kad pastarasis turėtų pakankamai laiko su savo žvalgybomis kas reikia išžvalgyti dar nesutemus. Numatant pozicijas užimti naktį, žvalgybos dar su šviesa kuo tiksliausiai išžvalgo ir pažymi privažiuojamuosius kelius, kiekvieno pabūklo stovimąją vietą ugniavietėje, pasižymėjimo taškus ir sekyklas. Ryšius geriausia nutiesti dienos metu. Baterijas į pozicijas atveda tie žvalgai, kurie dieną jas žvalgė.

Prireikus užimti ugniavietę naktį, iš anksto jos neišžvalgius, reikia ją parinkti tokioje vietoje, kuri yra aiškiai pažymėta žemėlapyje ir tamsoje lengvai surandama (kryžkelės ir t. t.).

628. Naktinis artilerijos šaudymas yra galimas kas reikia išžvalgius dieną, parengus šaudymo duomenis ir išišaudžius. Šaudant naktį į dienos metu išaudytus taikinius, reikia padaryti pataisas dėl oro sąlygų pasikeitimo.

Išišaudymas ir šaudymas į netikėtai pasirodančius taikinius dėl negalėjimo sekti yra sunkiai įmanomas. Tik aukštais sprogimais galima išišaudyti į topografiškai tiksliai žinomą taikinį.

Naktinis artilerijos šaudymas, jei neparengtas dieną, vykdomas pagal žemėlapi. Tokiam šaudymui reikia gerai žinoti taikinio padėtį, baterijos ugniavietę žemėlapyje, pabūklų tikrąją pradžios greitį ir turėti tikslius stambaus mastelio žemėlapius. Šaudymas pagal žemėlapi reikalauja daug šaudmenų ir yra pavojingas saviems pėstininkams, jei jie arti taikinio.

629. Naktiniuose žygiuose artileriją geriau leisti pėstininkų voros užpakalyje, nes naktį susitikus su priešu, artilerijos naudojimas ne tik kad neduos naudos, bet kartais gali būti kenksmingas.

630. Remiant puolančius naktį pėstininkus pagal iš anksto, dienos metu, parengtą planą, artilerijos ugnis kilnojama arba pagal laiko tvarkaraštį arba pagal pėstininkų leidžiamas raketas.

Naktį artilerijos grupių vadai turi organizuoti šaudančių priešo baterijų užkirtimus pagal jų šūvių blyksnius.

PRIEDAI

Priedas 1.

SUTRUMPINIMAI

Šiuos sutrumpinimus leidžiama vartoti įsaky- muose, pranešimuose, lauko rašteliuose, tele- fonogramose, radijogramose, šviesogramose bei įvairiose skemose ir skaidrėse. Vartojant sutrumpinimus, kalboje tarti juos atskirų raidžių vardais (pavadinimais).

AG — artilerijos grupė.
AI — artilerijos inspektorius.
AP — artilerijos pulkas.
AR — artilerijos rinktinė.
AŠB — artilerijos šaudmenų būrys.
AŽT — artilerijos žinių tarnyba.
BA — brigados artilerija.
BAV — brigados artilerijos vadas.
BŠV — baterijos šaudmenų vežimai.
btr — baterija.
BTV — baterijos vadas.
BV — bendrojo veikimo (rinktinė, grupė, btr.).
BVŽ — baterijos vado žvalgyba.
BŽ — baterijos žvalgyba.
DA — divizijos artilerija.
DAV — divizijos artilerijos vadas.
DŠ — divizijos šaudmenynas.
GŠS — grupės šaudmenų skyrius.
GV — grupės vadas.
GVŽ — grupės vado žvalgyba.
GŽ — grupės žvalgyba.
JA — junginio artilerija.
JAV — junginio artilerijos vadas.
KA — kariuomenės artilerija.
KAS — kilnojamas artilerijos sandėlis.

KLP — klajojantis pabūklas.
KŽ — karininkas žvalgas.
LA — lydimoji artilerija.
LAP — lengvosios artilerijos pulkas.
PA — priskirtoji artilerija.
pb — padedamasis būrys.
PBV — padedamojo būrio vadas.
PJA — pagrindinių jėgų artilerija.
PSA — priešakinės saugos artilerija.
ps — pabūklų skyrius.
PTP — prieštankinis pabūklas.
RA — raitoji artilerija.
RG — ryšio grandis.
RR — ryšio rinktinė.
SAP — sunkiosios artilerijos pulkas.
ŠT — šaudmenų tiekimo vieta.
ŠTS — šaudmenų tiekimo stotis.
ŠV — šaudmenų vienetas.
TP — tiesioginės paramos (rinktinė, grupė, baterija).
ub — ugnies būrys.
UBV — ugnies būrio vadas.
USA — užpakalinės saugos artilerija.
vb — vadovavimo būrys.
VBV — vadovavimo būrio vadas.
VK — vyresnysis karininkas.

Dalių (dalinių) numeracija

1. AP — pirmasis artilerijos pulkas.
 2. AP/II — antrojo artilerijos pulko antroji grupė.
 3. AP/5 — trečiojo artilerijos pulko penktoji baterija.
- III AG — trečioji artilerijos grupė.
6. btr. — šeštoji baterija.

Priedas 2.

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Artilerijos daliniai	Žygyje	Postovyje	Ugniavietėje	Pastaba
Lengvųjų patrankų skyrius				Norint atvaizduoti atskirą pabūklą, ženklą apačioje rašomas skaitmuo 1
Lengvųjų haubicų skyrius				
Sunkiųjų patrankų skyrius				
Sunkiųjų haubicų skyrius				
Lengvųjų patrankų baterija				
Lengvųjų haubicų baterija				
Sunkiųjų patrankų baterija				
Sunkiųjų haubicų baterija				
Lengvosios artilerijos grupė				
Sunkiosios artilerijos grupė				

- Padedamoji sekykla
- Baterijos vado sekykla
- Grupės vado sekykla
- Grupės ryšių aikštelė
- Art. pulko vado sekykla
- Grupės štabas arba vadovietė
- Pulko štabas arba vadovietė
- Baterijos pirmgaliai arba šaudmenų vežimai
- Grupės šaudmenų skyrius
- Artilerijos šaudmenų būrys
- Šaudmenų tiekimo vieta

Pastaba. Pritreikus, dalies (dalinio) numeris rašomas iš dešinės,

III DAV
Nr.

Priedas 3.

Slaptas (operac.)

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)
Zemėlapiai:
Priedai:
Išsiūsta
Gauta

ĮSAKYMAS

..... artėti
(mėnuo, diena)

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

- I. Aplinkybės.
Kurioje riboje ir su kuriuo priešu galimas susitikimas; kaimynai.
- II. Divizijos uždavinys ir žygis.
Vorų skaičius ir sudėtis; artėjimo barai ir kryptys; skiriamosios; pagrindinės jėgos, priešakinės saugos, eilinės ribos; išeities riba ir artėjimo pradžia.
- III. Artilerijos suskirstymas ir uždaviniai.
Artilerijos suskirstymas tarp vorų; pagrindinių jėgų artilerija; priešakinės saugos artilerija ir jos uždaviniai; priešakinės saugos nuolatinė parama:

su kiek baterijų remti priešakines saugas kiekvienoje riboje; nuo kurios ribos pradės veikti BV rinktinė; šuoliuojančioji apsauga: nuo kurios ribos, su kiek baterijų.

- IV. Išdėstymas išeities riboje.
Baterijos ugniavietėse ir laukiamoje parengtyje; pozicijų plotai; pasirengimo laikas.
- V. Sekimas.
Aviacijos uždavinių vykdymas ir bendradarbiavimas su artilerijos daliniais.
- VI. Ryšiai.
Ryšio aikštelių steigimas: kur, kada ir kuris artilerijos dalinys įsteigia; DAV vieta žygio metu ir ryšių laikymas su grupių vadais; divizijos ryšių ašis ir jos centrinės.
- VII. Kilnojimas.
Numatomų pozicijų plotai (rajonai); kilnojimo ašys; BV (pagrindinių jėgų) artilerijos kilnojimas ir pasirengimas, kieno įsakymu kilnojimas vykdomas, nurodymai žvalgymui.
- VIII. Šaudmenys.
Art. šaudmenų būrio pradinė vieta ir jo kilnojimas pirmyn.

IX. Nurodymai tarnyboms.

Plk. R.
3. AP vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Grupių vadai egz.
Ūkio viršininkas „
Šaudmenyno v-kas „

Ž i n o t i

Divizijos vadas egz.
Vorų viršininkai „

Priedas 4.

I DAV
Nr....

Slaptas (operac.)

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)
Žemėlapiai:
Priedai:
Išsiųsta
Gauta

Į S A K Y M A S

..... pulti
(mėnuo, diena)

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. A p l i n k y b ė s.

Priešas; divizijos uždavinys; pirmojo skaidinio pulkai ir jų puolimo kryptys; skiriamosios; eiliniai tikslai; išėties riba; puolimo pradžia (V val.); kaimynai. (Naudinga puolamąją santvarką išreikšti skaidrėje).

II. A r t i l e r i j o s s u s k i r s t y m a s
i r u ž d a v i n i a i.

TP ir BV rinktinės, PA, LA; pagrindiniai ir šalutiniai barai; tolimasis šaudymas; puolimo parengimas; puolimo rėmimas; puolimo saugojimas; kova su artilerija.

Pastaba: suskirstymą ir veikimo barus galima išreikšti lentelės pavidalu (žr. 7 priedą).

III. Išdėstymas.

Ugniavietės (naudinga išreikšti skaidrėje); jų žvalgymas, užėmimas ir pasirengimo laikas.

IV. Sekimas.

Žemės sekimas: sekyklos ir jų kilnojimas, nurodymai žinioms pranešinėti (AŽT).

Oro sekimas: kurio dalinio naudai, kada ir kuriuos uždavinius vykdys aviacija, kas tvarko vykdymą, nutūpimo vietos ir ryšiai su jomis.

V. Ryšiai.

Divizijos ryšių ašis ir jos centrinės; vadovietės: DAV ir pirmojo skaidinio pėstininkų pulkų vadų; sutartiniai ženklai; šaukiniai; ryšio priemonių rezervų sudarymas.

VI. Ugnies planas.

Išišaudymo tvarkaraštis; išišaudymas ir šaudymo tikrinimas oro žvalgams padedant; ugnies lentelė (žr. 5 priedą).

VII. Kilnojimas.

Numatomos ugniavietės, kilnojimo tvarka, kilnojimo kryptys, kilnojimo

laikas, kieno įsakymu vykdomas, kurie daliniai perima besikeliančio dalinio ugnį.

VIII. Šaudmenų tiekimas.

Artilerijos šaudmenų būrio vieta; šaudmenų tiekimo laikas; leistinas ugniavietėse iškrauti šaudmenų kiekis.

IX. Nurodymai tarnyboms.

Plk. D.

1. AP vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Grupių vadai egz.

Oro v-kas „

Šaudmenyno v-kas ... „

Ž i n o t i

Divizijos vadas egz.

Pėst. pulkų vadai „

Priedas 5.

DA UGNIES LENTELĒ PUOLANT
(žiūr. skaidrē)

Šaudymo laikas	Grupės	Btr. skaičius	Taikiniai		Ugnies rūšis	Leistinos sviedinių išlaidos	Pastabos
			Nr.	pavadinim.			
P u o l i m o p a r e n g i m a s							
nuo V-2 val. 20 min. iki V-0 val. 40 min.	1.AP/I	dvi	1,2	Spragos vielų kliūtysė	Ardomoji	2 ŠV (šaudmenų vienetai)	
	1.AP/II	trys	3,4,5				
	1.AP/III	viena	6				
nuo V-2 val. iki V-0 val. 40 min.	1.AP/III	dvi	7,8	Baterijos	Slopinamoji		
	1.AP/I	trys	9,10				

(š. priedo (pastraipsnis))

P u o l i m o r ė m i m a s							
nuo V iki V+0 val. 03 min.	1.AP/I	trys	15	Priešo atsparos punktai	Slopinamoji	1 1/2 Š V	Pėstininkai pasiekę vienkiemų N liniją išleis cilę raudonų raketų
	1.AP/II	trys	16				
	1.AP/III	trys	17				
nuo V+0 val. 08 min. iki pėstininkai pasiekė vienkiemų N liniją	1.AP/I	trys	18	Aukštuma 190	Slopinamoji		
	1.AP/II	trys	19	kaimas D			
ir t. t.							
P u o l i m o s a u g o j i m a s							
nuo V iki V+0 v. 05 m.	11.AP/I	viena	20	sekykla	Slopinamoji ugnis dūminiais sviedin.	1 Š V	Ugnis kar-tojama man-šakius
		dvi	21	pamiskė			
nuo V+0 v. 10 m. iki V+0 v. 20 m.	11.AP/I	trys	22,23	Perėjimas per tarpežerę C	Slopinamoji		
ir t. t.							

III DAV
Nr.....

Priedas 6.

Slaptas (operac.)

.....
 (vieta, mėnuo, diena, valanda)
 Žemėlapiai:
 Priedai:
 Išsiųsta
 Gauta

ĮSAKYMAS

N pozicijai ginti

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. Aplinkybės.

Priešas; divizijos uždavinys; kautynių ruožo pulkai; skiriamosios; pagrindinė riba; pulkų rezervų ruožas; pozicijos sauga; kaimynai. (Naudinga pėstininkų išdėstymą išreikšti skaidrėje).

II. Artilerijos suskirstymas ir uždaviniai.

TP, PA, BV rinktinės; pagrindiniai ir šalutiniai barai; tolimas šaudymas; priešranga; atrėmimas prieš pagrindinę ribą ir pulkų rezervų ruožą; kova su artilerija; kova su tankais; priešpuolių rėmimas; pozicijos saugos rėmi-

mas; flankuojantieji pabūklai (baterijos); klajojantieji pabūklai.

Pastaba: suskirstymą ir veikimo barus galima išreikšti lentelės pavidalu (žr. 7 priedą).

III. Išdėstymas.

Pagrindinės ir laikinosios ugniavietės (naudinga išreikšti skaidrėje); ugniaviečių užėmimas ir pasirengimo laikas; topografinių darbų vykdymas.

IV. Sekimas.

Žemės sekimas: sekyklų rajonų ir sekimo barų paskirstymas, nurodymai žinioms pranešinti (AŽT); oro sekimas: kurio dalinio naudai, kada ir kuriuos uždavinius vykdys oro žvalgai, kas tvarko vykdymą, aerodromai ir ryšys su jais.

V. Ryšiai.

Vadovietės: DAV ir pėstininkų pulkų vadų; sutartiniai ženklai; šaukiniai.

VI. Ugnies planas.

Įsišaudymo ir šaudymo tikrinimo tvarkaraštis; ugnis prieš pozicijos saugą: kieno paleidžiama, kiek šaudmenų vietų leidžiama sunaudoti; ugnies lentelė pagrindinei ribai remti (žr. 8 priedą). Ugnies lentelė pulkų rezervų ruožui remti (žr. 8 priedą).

VII. Šaudmenų tiekimas.

Divizijos šaudmenyno vieta; eilė ir laikas šaudmenims patiekti; šaudmenų kiekis, leistinas sukrauti ugniavietėse.

VIII. Nurodymai tarnyboms.

Plk. N.
3. AP vadas

G a u n a :

Vykdyti

Grupių vadai egz.
Ūkio v-kas „
Šaudmenyno v-kas „

Žinoti .

Divizijos vadas egz.
Pėst. pulkų vadai „

Priedas 7.

ARTILERIJOS SUSKIRSTYMAS

Nr.	Rinktinės		Veikimo barai		Pastaba
	Sudėtis	Vadas	Pagrindinis	Šalutinis	
1	1. AP/I ir II	1. AP/I	10. PP baras	Dviem baterijom galėti veikti 12. PP naudai iki linijos A-B, dviem baterijom — III PD naudai iki linijos C-D	
2	1. AP/III	—	12. PP baras	Viena baterija 10. PP naudai iki linijos O-P	
3	12. AP/I	—	I PD baras (arba iki linijos E-K iš vakarų ir iki linijos L-M iš rytų)	Viena baterija II PD naudai iki linijos R-S	

DA UGNIES LENTELĖ GINANTIS

(žr. skaidrę)

T o l i m a s i s š a u d y m a s						
Grupės	Ugnies rūšis	Taikiniai	L-eistinos sviedinių išlaidos	Kas paleidžia ugnį		
III (be vienos trukdomosios ugnies pavidalo)	Ugnies sutelkimai	1 ir 2	1 1/2 šv (šaudmenų vieneto)	Grupės vadas oro žvaigui pareikalavus		
		3		Grupės vadas man įsakius		
		4		Grupės vadas savo iniciatyva pagal žemės sekimą		
P r i e š r a n g a						
Priešrangos pavadinimas	Grupės	Baterijų skaičius	Ugnies rūšis ir šaudymo laikas	Taikiniai	Svied. išlaid.	Kieno įsakymu ugnis paleidž.
Nr 1. (Priešui rengiantis pulti 10. pp bare)	I	trys	Stopinamoji ugnis—5 minut.	5	1/2 šv	Mano įsakymu telefonu pagal komandą: „Priešranga“
	II	dvi		6		Nr.....
	III	trys		7		
Nr. 2. ir t. t.				ir t. t.		

(6. priedo tęsinys)

A t r e m i m a s					
Grupės	Baterijų skaičius	Ugnies rūšis	Taikiniai	Sviedinių išlaidos	Kas paleidžia ugnį
I	dvi	Ugnies sutelkimai 3 min.	10	1/4 ŠV	Grupių vadų iniciatyva arba pėstininkams pareikalavus
II	trys		11		
III	dvi		12		
I	visos btr.	Naikinamoji ugnis	Sekami judrūs taikiniai pagindituose baruose	2 ŠV	Baterijų vadų iniciatyva arba pėstininkams pareikalavus
II	trys	Užtvieriamoji ugnis	13, 14, 15, 16, 17		I 13, 14, 15 ugnis paleidžiama atitinkamo atsparos punkto virvinko reikalavimu telefonu arba raketa. I 16 ir 17 grupės vado įsak.
III	trys		ir t. t.		

Pastaba. Ugnies lentelė puikų rezervų ruožni remti skyrelių „Tolimasis šaudymas“ ir „Priešranga“ paprastai neturi.

Priedas 9.

II DAV
Nr.

Slaptas (operac.)

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)
Žemėlapiai:
Priedai:
Išsiūsta
Gauta

Į S A K Y M A S

..... stabdyti
(mėnuo, diena)

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. A p l i n k y b ė s.

Priešas; divizijos uždavinys; stabdomosios rinktinės; skiriamosios; stabdomo ribos; stabdomųjų rinktinių uždaviniai kiekvienoje riboje, rezervų priešsmūgiai, (naudinga išreikšti skaidrėje).

II. A r t i l e r i j o s s u s k i r s t y m a s
i r u ž d a v i n i a i.

Suskirstymas: PA ir BV rinktinės, LA pabūklų skyriai (pabūklai); bendri nurodymai PA daliniams remti kiekvienoje riboje ir tų dalinių priklausomybė; BV rinktinės uždaviniai kiekvienoje stabdomo riboje; tolimasis šaudymas;

veikimo barai, ugnies sutelkimai, ap-
rėžto tikslo puolimo ar priešsmūgio rė-
mimas; atsipalaidavimo rėmimas: to-
limojo šaudymo tolimoji riba.

III. I š d ė s t y m a s.

Ugniaviečių plotai kiekvienoje stabdy-
mo riboje; pasirengimo laikas.

IV. S e k i m a s.

Kieno valdžion, nuo kada ir kurie avia-
cijos uždaviniai bus skiriami. Žemės
sekimas tolimajam šaudymui.

V. Ž v a l g y m a s i r r y š i a i.

Žvalgymas ir vidiniai ryšiai stabdomo
ribose (dažniausia, kiek liečia BV rink-
tinę). Ryšio aikštelės įsteigimas: kas,
kada ir kur. Ryšiai su pėstininkais, ry-
šio ašis, jos centrinės ir jų veikimo lai-
kas; DAV bei pėstininkų vadovietės ir
jų kilnojimas.

VI. K i l n o j i m a s.

Kėlimosi į užpakalines pozicijas laikas;
kieno įsakymu keliamasi.

VII. Š a u d m e n ų t i e k i m a s.

Šaudmenų vienetų skaičius, leidžiamas
sunaudoti kiekvienoje stabdomo riboje;
artilėrijos šaudmenų būrio vieta ir jo
kilnojimas; grupių šaudmenų skyrių
išdėstymo riba.

VIII. Tarnybos.

Gurguolių išdėstymo riba. Tvarstyklės.

Plk. K.
2. AP vadas

G a u n a:

V y k d y t i

Grupių vadai egz.
Ūkio v-kas "
Šaudmenyno v-kas ... "

Ž i n o t i

Divizijos vadas egz.
Pulkų vadai "

Priedas 10.

III DAV SIŪLYMAS PUOLANT

(Artilerijos § divizijos op. įsakymui)

§. Artilerija

1. Suskirstymas ir uždaviniai.
Pirmojo skaidinio TP rinktinės, jų sudėtis ir vadas; BV rinktinės sudėtis ir vadas; PA rinktinių (grupių, baterijų) skyrimas; LA pabūklų skyriai. Veikimo barai.
2. Išdėstymas.
Ugniaviečių plotati, jų užėmimas ir pasirengimas veikti.
3. Sekimo priemonės.
Kada, kiek ir kokių aviacijos uždavinių skiriama artilerijos naudai (jei šie nurodymai telpa aviacijos §, tai čia jie nekartojami).
4. Ugnies planas (čia apibūdinami ugnies uždaviniai ir kas juos vykdo).
 - a) Puolimo parengimas: parengimo pradžia ir ilgis, parengimo tikslas, įtvirtinimų ir vielų kliūčių ardymas, tolimasis šaudymas, kova su artilerija, priešo pėstininkų slopinimas; parengimo pabaigos pažymėjimas.

b) Puolimo rėmimas ir saugojimas: eiliniai ugnies sutelkimai, siekiant įvairių vietovės ribų, kova su artilerija, trukdymas judesių prieš pozicijos gilumoje.

c) Tankų rėmimas.

5. Kilnojimas.

Iki kuriai ribai artilerija veiks nekeisdama ugniaviečių; nuo kurios ribos ir kuri artilerija pradės kilnojimą.

6. Šaudmenys.

Puolimui skiriamas šaudmenų vienetų skaičius.

Priedas 11.

I DAV SIŪLYMAS GINANTIS

(Artilerijos § įterpiamas į divizijos įsakymą)

§. Artilerija

1. Suskirstymas ir uždaviniai.

TP ir BV rinktinės, jų sudėtis ir vadai; veikimo barai; prieštankiniai pabūklai; pozicijos saugos, pagrindinės ribos ir pulkų rezervų ruožo rėmimas; flankuojantieji pabūklai (baterijos); priešpuolimų rėmimas.

2. Išdėstymas.

Ugniaviečių plotai, jų užėmimas ir pasirengimo laikas.

3. Sekimas.

(Jei reikia)

4. Ugnies planas.

a) Išišaudymo leidimas ir laikas.

b) Tolimasis šaudymas: kurie daliniai, iki kurios ribos ir nuo kada pradeda veikti.

c) Priešranga: keletas atveju Nr. 1, Nr. 2 ir t. t., priešui puolant įvairias baro da-

lis; kurie plotai, kiek laiko ir kurių dalinių šaudomi; kieno įsakymu vykdoma.

- d) Atrėmimas: nuo kurios ribos prasideda ir kas jame dalyvauja.
- e) Kova su tankais: kurios rinktinės ir kuriame bare dalyvauja.
- f) Kova su artilerija: kas ir kuriais kautynių ruožtais dalyvauja.

Priedas 12.

4. AP/I
Nr.....

Slaptas (operac.)

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)

Žemėlapiai:

Priedai:

Išsiųsta

Gauta

ĮSAKYMAS

..... artėti

(mėnuo, diena)

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. Aplinkybės.

Galimumas susitikti su priešu: kurioje riboje; priešakinė sauga, pagrindinės jėgos.

II. Priešakinės saugos uždavinys.

Artėjimo pradžia iš išeities ribos; skiriamosios; pirmojo skaidinio daliniai; eilinės ribos; artėjimo ašis.

III. Grupės uždavinys.

Remiančiųjų arba saugojančiųjų priešakinę saugą baterijų skaičius, siekiant kiekvienos eilinės ribos; kaimyninių arba BV grupių veikimas artėjimo bare.

IV. Baterijų išdėstymas ir kilnojimas.

Vietos žygio voroje; išdėstymas išėties riboje ir pasirengimo laikas; kilnojimas; numatomos ugniavietės ir seklos kiekvienai ribai remti arba saugoti; kilnojimo ašys; kieno įsakymų kilnojimas vykdomas. (Nuolatiniamė rėmime naudinga kilnojimą išreikšti kilnojimo lentelės, pried. 13, arba kilnojimo skaidrės, pried. 14, pavidalu o šuoliuojančiojoje apsaugoj reikia naudotis 21 ir 22 priedais).

V. Žvalgymas.

Žvalgymo sutvarkymas: kas vykdo (btr. vadai ar karininkas - žvalgas), žvalgybų sudėtis ir joms skiriamos priemonės; uždaviniai.

VI. Ryšiai.

Vidiniai ryšiai: priemonių paskirstymas, raitieji pasiuntiniai, grupės vadai vieta artėjant; ryšiai su pėstininkais RR ir RG suskirstymas prie pėstininkų dalinių; RR ir RG aprūpinimas ryšio priemonėmis; ryšio ašis ir jos centrinės, ryšiai su lėktuvais: ryšio aikštelės vieta ir veikimo laikas (jei reikia).

VII. Šaudmens.

Grupės šaudmenų skyriaus kilnojimas; kilnojimo ašis. Artilerijos šaudmenų skyriaus vieta.

VIII. Nurodymai tarnyboms.

Plk. ltn. M.
Grupės vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Baterijų vadai egz.
Karininkas žvalgas .. „

Ž i n o t i

IV DAV egz.
Voros vadas „
Priešakinės saugos vadas „

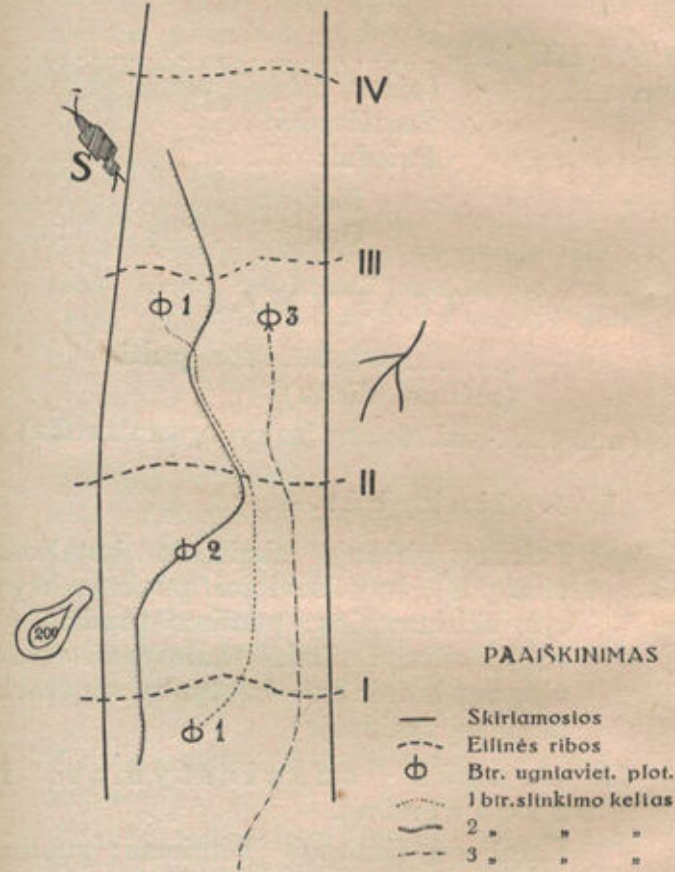
Priedas 13.

4. AP/I GRUPĖS KILNOJIMO LENTELE

Eilinės ribos	R e m i a		S i e n k a			
	Baterijos nr.	Ugniaviečių plotas	Sekyklių plotas	Baterijos nr.	Slinkimo kelias	Slinkimo pradžia
I-II	1	Kaimas D	Aukštuma 192	2	Upelio N slėniu	Pestinkams užėmus II ribą, mano įsakymu
				3	Lauko keliu iš B į K	
II-III	2	500 m į pietus nuo pamiskės G	Kaimas T	1	Karininko žvalgo nurodymu	Man įsakius
				3	Krūmais iš K link kalnagubrio 198	
III-IV	3	400 m į p. r. nuo kalnagubrio 198	Kalnagubrys 198	2	Pamiskė iš G į L	Man įsakius
	1	Slėnis upelio N ties vienk. M	Aukštuma 190			

Priedas 14.

4. AP/I GRUPĖS KILNOJIMO SKAIDRĖ

Priedas 15.

Slaptas (operac.)

2. AP/III
Nr.....

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)
Žemėlapiai:
Priedai:
Išsiųsta
Gauta

Į S A K Y M A S

..... **pulti**
(mėnuo, diena)
(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. A p l i n k y b ė s.

Priešas; pirmojo skaidinio batalionai (kuopos), jų uždaviniai, puolimo kryptys, skiriamosios; puolimo pradžia (V val.); eiliniai tikslai; kaimynai. (Naudinga pėstininkų kautynių santvarką išreikšti skaidrėje).

II. Grupės suskirstymas ir uždaviniai.

Batalionų (kuopų) rėmimas; puolimo saugojimas; kova su artilerija; pagrindiniai ir šalutiniai barai; PA ir LA baterijos (pabūklų skyriai arba atskiri pabūklai): nuo kada, kieno įsakymu ir kurio dalinio vado valdžion skiriamos (naudinga suskirstymą ir barus atvaizduoti lentelėj — žr. 18 priedą).

III. U g n i a v i e t ė s.

Ugniaviečių plotus (rajonus) naudinga išreikšti skaidrėje; ugniaviečių žvalgy-mo bei užėmimo būdas ir laikas; pasi-rengimas šaudyti; nurodymai jude-siams tvarkyti.

IV. S e k i m a s.

Sekyklų ir sekimo barų suskirstymas tarp baterijų; sekyklų bendradarbiavi-mas; orinis sekimas: nuo kada ir ku-riuos uždavinius vykdys lėktuvus gru-pės (baterijos) naudai.

V. R y š i a i.

Vidinių ryšių skema, priemonės, šauki-niai. RR ir RG skyrimas prie pėsti-ninkų dalinių vadų; pėstininkų vado-vietės, ryšio ašis ir jos centrinės; RR ir RG aprūpinimas ryšio priemonėmis; sutartiniai ženklai; ryšio aikštelės vie-ta ir veikimo laikas.

VI. Š a u d y m o d u o m e n ų r e n g i m a s.

Žinomų taškų koordinatės; topografi-nių darbų vykdymas ir baigimas; me-teorologijos stoties pranešimai; šaud-menų partijos duomens.

VII. U g n i e s p l a n a s.

Baterijų iššaudymo tvarkaraštis, se-kant iš žemės sekyklų: baterijų eilė,

taikiniai, išišaudymo laikas, statomos sąlygos, skiriamos sviedinių išlaidos. Išišaudymas bei šaudymo tikrinimas lėktuvui padedant: lėktuvas, laikas, taikiniai, ugnies vykdymo būdas, sviedinių išlaidos. Ugnies lentelė (žr. 16 priedą).

VIII. Priešlėktuvinė ir priešcheminė apsauga.

Kulkosvaidžių uždaviniai, priešlėktuviniai sekėjai, priešlėktuvinio pavojaus išpėjamieji ženklai; dujokaukių ir dezinfekuojamųjų priemonių išdavimo vieta, dujų sekėjai, išpėjamieji ženklai.

IX. Kilnojimas.

Numatomų ugniaviečių bei sekyklų plotai (rajonai); slinkimo keliai; kilnojimo pradžia, tvarka ir eilė; kieno įsakymu kilnojimas vykdomas, pozicijų žvalgymas. (Naudinga kilnojimą išreikšti kilnojimo lentelės, pried. 13, arba kilnojimo skaidrės, pried. 14, pavidalu).

X. Šaudmenų tiekimas.

Nurodymai šaudmenims sukrauti baterijų ugniavietėse; šaudmenų papildymo laikas, vieta, keliai, eilė ir šaudmenų vienetų skaičius; grupės šaudmenų skyriaus kilnojimas; paliktų ugniavietėse šaudmenų rinkimas ir paėmimas.

XI. Maisto ir pašaro tiekimas. Tvarstyklės.

Mjr. L.
Grupės vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Baterijų vadai egz.
Karininkas žvalgas .. „

Ž i n o t i

II DAV egz.
Remiamo pulko vadas „
Batalionų vadai .. „

Priedas 16.

TP GRUPĒS UGNIES LENTEĻĒ PUOLANT

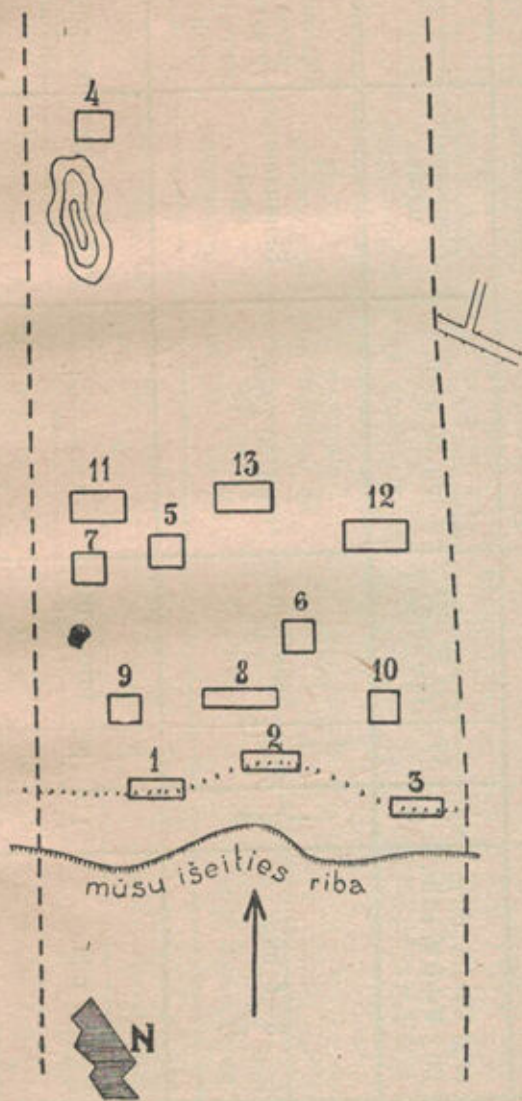
Šaudymo laiks	Taikiniai		Sviedinių skaičiūs	Ugnes pavaldas ir jos vykdomas	Pastaba
	Btr. Nr.	Pavadinimas			
P u o l i m o p a r e n g i m a s					
Nuo V-2 v. 10 m. iki V-0 v. 40 m.	1	1	po 300 gran. su jautruku	Ardomoji ugnis	
	2	2			
	3	3			
Nuo V-0 v. 35 m. iki V-0 v. 20 m.	1	4	po 60 gran. su gaištuku	Slopinamoji ugnis	
	2				
.	3	5	po 60 gran. su gaištuku	Slopinamoji ugnis	
		6			
Nuo V-0 v. 15 m. iki V-0 v. 10 m.	1	7	po 60 gran. su gaištuku	Slopinamoji ugnis	
	2	8			
	3	8			
Nuo V-0 v. 05 m. iki V.	1	9	po 60 gran. su gaištuku 100 dūminių svied. (fosfr.)	Slopinamoji ugnis	
	2	10			
	3	6			

(16. priedo tęsinys)

P u o l i m o r ė m i m a s					
Nuo V+0 v. 05 m. iki V+0 v. 10 m.	1	11	po 50 gran.	Slopinamoji ugnis	
	2				
	3				
3—5 min.	1	12	po 50 gran.	Slopinamoji ugnis	Pestinkams pareikalavus (2 žalios ra- ketos iš miš- kelio D).
	2				
	3				
5 min.	1	12	52 šrapnel.	Slopinamoji ugnis	Pestinkams pareikalavus

ir t. t.

Skaidrė prie ugnies lentelės (16. priedo tęsinys) ↓

Priedas 17.

1. AP/II
Nr.....

Slaptas (operac.)

.....
 (vieta, mėnuo, diena, valanda)
 Žemėlapiai:
 Priedai:
 Išsiųsta
 Gauta

ĮSAKYMAS

N pozicijai ginti

(nuo..... val. duotų įsakymų santrauka)

I. Aplinkybės.

Priešas; pėstininkų pulko uždavinys; kautynių ruožo batalionai; skiriamosios; pagrindinė riba; pulko rezervų ruožas; pozicijos sauga; priešpuolimų kryptys ir daliniai; kaimynai. (Naudinga pėstininkų kautynių santvarką išreikšti skaidrėje).

II. Grupės suskirstymas ir uždaviniai.

Pagrindinės ribos rėmimas; pulko rezervų ruožo rėmimas; pagrindiniai ir šalutiniai barai; kova su artilerija; kova su tankais; priešpuolimų rėmimas; baterijų (pabūklų skyrių) skyrimas po-

zicijos saugai remti; prieštankiniai pabūklai; flankuojantieji pabūklai; klajojantieji pabūklai. (Naudinga suskirstymą ir barus atvaizduoti lentelėje — 18 priedą).

III. Ugniavietės.

Pagrindinės, atsarginės, naktinės ir kitos laikinos ugniavietės (naudinga atvaizduoti skaidrėje), ugniaviečių užėmimas, įtvirtinimas ir maskavimas; pasirengimo laikas.

IV. Sekimas.

Sekyklų ir sekimo barų suskirstymas; nurodymai sekykloms aptarnauti; nurodymai žinioms rinkti ir pranešinėti (AŽT); nurodymai bendradarbiauti su oro žvalgais (jei reikia).

V. Ryšiai.

Nurodymai vidiniams ryšiams sudaryti; ryšių skema, priemonės, šaukiniai. Nurodymai ryšiams užmegsti su pėstininkais: vadovietės, RR ir RG paskyrimas ir aprūpinimas ryšių priemonėmis, sutartiniai ženklai. Nurodymai ryšiams su aviacija; ryšių aikštelės vieta, jos pasirengimo ir veikimo laikas.

VI. Šaudymo duomenų rengimas.

Trianguliacijos tinklo koordinatės; topografinių darbų vykdymo tvarka ir darbų baigimo laikas; meteorologijos stoties pranešimai; šaudmenų partija.

VII. Ugnies planas.

Įsišaudymo eilė: tvarka, valandos, statomos sąlygos ir skiriamas sviedinių skaičius; šaudymo tikrinimas ir įsišaudymas lėktuvui padedant: lėktuvas, valanda, taikiniai, ugnies vykdymo būdas, sviedinių išlaidos; ugnis pozicijos saugai remti: baterijos, sviedinių skaičius, ugnies paleidimas. Ugnies lentelė pagrindinei ribai remti (žr. 19 priedą). Ugnies lentelė pulkų rezervui remti (žr. 19 priedą). Ugnis priešpuolimams remti: baterijos, numatomi taikiniai ir skiriamos sviedinių išlaidos.

VIII. Priešlėktuvinė ir priešcheminė apsauga.

Baterijų kulkosvaidžių panaudojimas, priešlėktuviniai (oro) sekėjai, įspėjamieji ženklai; dujokaukių ir dezinfekuojamųjų priemonių išdavimo vieta, dujų sekėjai, dujų pavojaus įspėjamieji ženklai.

IX. Kilnojimas.

Nurodymai pagrindinėms ir laikinoms ugniavietėms užimti įvairiais kautynių ruožtais; atsitraukimas į užpakalines ugniavietes; nurodymai dėl remiančių pozicijos saugą baterijų (pabūklų skyrių) atsitraukimo; klajojančių pabūklų uždavinių suskirstymas ir vykdymas.

X. Šaudmenų tiekimas.

Grupės šaudmenų skyriaus vieta; baterijų šaudmenų dėžių (vežimų) papildymo eilė ir tvarka; šaudmenų tiekimo laikas; leistinas iškrauti baterijų ugniavietėse (pagrindinėse ir atsarginėse) šaudmenų skaičius.

XI. Maisto ir pašaro tiekimas.

Mjr. A.
Grupės vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Baterijų vadai egz.
Karininkas žvalgas .. „

Ž i n o t i

I DAV egz.
Pėst. pulko vadas „
Batalionų vadai „

Priedas 18.

TP GRUPĖS SUSKIRSTYMAS IR BARAI

Baterijų Nr.	Grupės uždaviny	Veikimo barai		Pastaba
		Pagrindinis	Šalutinis	
7	TP-4. PP	4. PP/I bataliono baras	II bat. naudai iki linijos A—B. 6. PP naudai iki linijos C—D	
8		4. PP/II bataliono baras	I bat. naudai iki linijos E—K.	
9		4. PP baras	8. PP naudai iki linijos L—M.	

Priedas 19.

TP GRUPĒS UGNIES LENTELE ĢINANTIS

Btr. Nr.	Ugnies rūsīs	Taikin. Nr.	Sviedinju skaitiūs	Ugnies pafeldims	Pastaba
T o l i m a s i s š a u d y m a s					
1	Trukdo- moji ugnis	1	100 gr. staigaus veikimo	Mano isakymu	Šaudyti 30 min. su 2-5 minučių per- traukomīs
2			120 gr. staigaus veikimo		
P r i e š r a g a					
1	Slopina- moji (ug- nīs su- telkīmāi)	2, 3, 4	Kiekviena baterija ī kiekvienā taikinī po 60 granatū staigaus veikimo	Mano isakymu, ugnīs sūtelkīmāi ī nurodytā taikinī	Šaudyti ī kiekvienā taikinī po 3 min.
2					

(10. priedo (pauya)

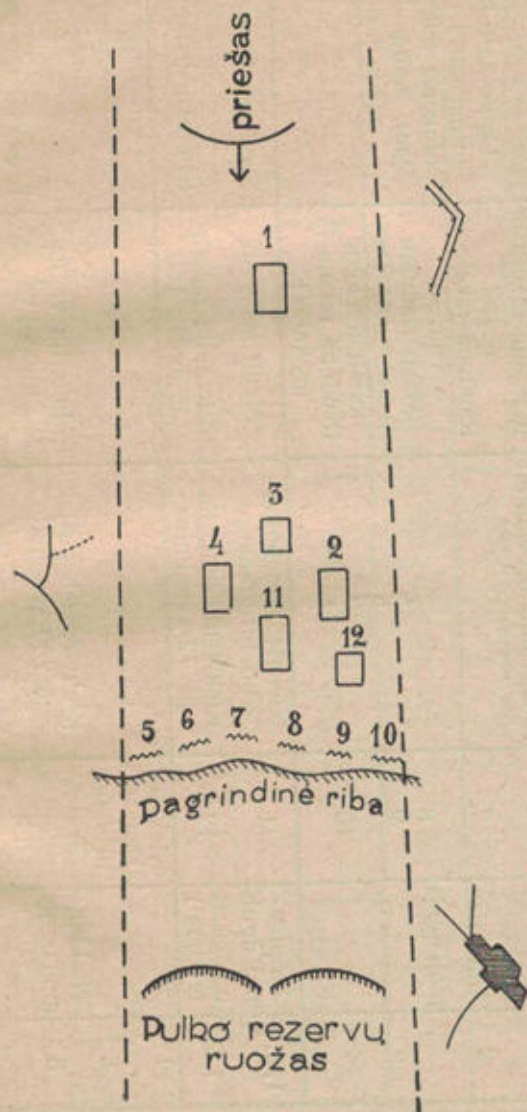
A t r ģ m i m a s

1		5	100 gr. staigaus veikimo	I bat. vado īsa- kymu telefonu Raudona raketa īs a. 152	Ugnis kartojama pirmā kartā pēsti- ninkams reikalau- jant, antrā kartā — mano isakymu
2	Užtveria- moji ugnis	6	100 gr. staigaus veikimo	Raudona raketa īs vnk. M.	
3		7	"	Mano isakymu	
		8	"	II bat. vado īsa- kymu telefonu	
		9	"	Raudona raketa īs	
		10	"	mīskelio K.	
1, 2, 3	Slopina- moji ugnis	11	Kiekvienai baterijai po 80 granatū	Mano isakymu	Šaudoma 2 minutes
1, 2	(ugnīs su- telkīmāi)	12	Kiekvienai baterijai po 72 sviedinius	Eilē žāliu raketū īs aukšt. 160	Šaudoma 2 minutes
1		Kiekvie- nas īs žē- mēs se- kykliū sekamas stambes- nis judan- tistaiķinys			
2	Naikina- moji ugnis		Kiekvienai baterijai po 200 sviediniū	Bateriju vadū iniciatyva	
3					

ir t. t.

P a s t a b a. Prieš pulko rezervu ruožā sudaroma atskira ugnīs lentelē, kuri paprastai
apima tik atrēmimo uzdevinius.

Skaidrė prie ugnies lentelės (19. priedo
tęsinys).

Priedas 20.

6. AP/II
Nr.

Slaptas (operac.)

.....
 (vieta, mėnuo, diena, valanda)
 Žemėlapiai:
 Priedai:
 Išsiųsta
 Gauta

Į S A K Y M A S

..... **stabdyti**
 (mėnuo, diena)

(nuo val. duotų įsakymų santrauka)

I. Aplinkybės.

Priešas; remiamos stabdomosios rinktinės uždavinys ir suskirstymas; skiriamosios; stabdymo ribos; pasitraukimo kryptys; pasirengimo laikas. (Naudinga pėstininkų išdėstymą išreikšti skaidrėje).

II. Grupės suskirstymas ir uždaviniai.

PA (TP) baterijų skyrimas batalionams; BV baterija; LA pabūklų skyriai; baterijų veikimo barai; tolimasis šaudymas; ugnies sutelkimai; atsipalaidavimo rėmimas; baterijų uždaviniai kiekvienoje stabdymo riboje; ugnies paleidimas ir vykdymo sąlygos.

III. Išdėstymas.

Ugniaviečių plotai kiekvienoje stabdymo riboje (naudinga išreikšti skaidrėje); pasirengimo laikas I stabdymo riboje; ugniavietės tolimajam šaudymui.

IV. Sekimas.

Sekimo planas lėktuvui padedant; sekyklų suskaidymas gilumon, tarpinės sekyklos kiekvienoje stabdymo riboje ir jų kilnojimas atgal; grupės vado ir baterijų vadų sekyklos.

V. Žvalgymas.

Žvalgymas I ir II stabdymo ribose, kas jį vykdo; žvalgybų suskirstymas, jų sudėtis ir uždaviniai; ugniaviečių bei sekyklų parengimo laikas; nurodymai darbą atlikusioms žvalgyboms.

VI. Ryšiai.

Vidinių ryšių sudarymas I ir II stabdymo ribose: ryšių tarnybos ir priemonių suskirstymas, kas sudaro ryšius kiekvienoje stabdymo riboje, nurodymai ir sąlygos ryšiams sudaryti, ryšių tarnybos tolimesnis veikimas darbą atlikus; RR ir RG išsiuntimas ir aprūpinimas ryšio priemonėmis, pėstininkų ryšio ašis ir jos centrinės, pėstininkų vadovietės kiekvienoje riboje, sutartiniai ženklai; ryšio aikštelės steigimas (jei reikia).

VII. Kilnojimas.

Kieno įsakymu, kada ir kaip vykdomas ugniaviečių bei sekyklų kilnojimas atgal; atsitraukimo kryptys; paramos nuolatinumas ugniaviečių keitimo metu.

VIII. Šaudmenų tiekimas.

Leistinos šaudmenų išlaidos kiekvienoje riboje; grupės šaudmenų skyriaus vieta, baterijų papildymo tvarka ir šaudmenų skyriaus kilnojimas atgal.

IX. Nurodymai gurguolėms.

Mjr. Ž.

Grupės vadas

G a u n a :

V y k d y t i

Baterijų vadai egz.

Karininkas žvalgas .. „

Ž i n o t i

DAV egz.

Pėst. pulko ir batalionų vadai „

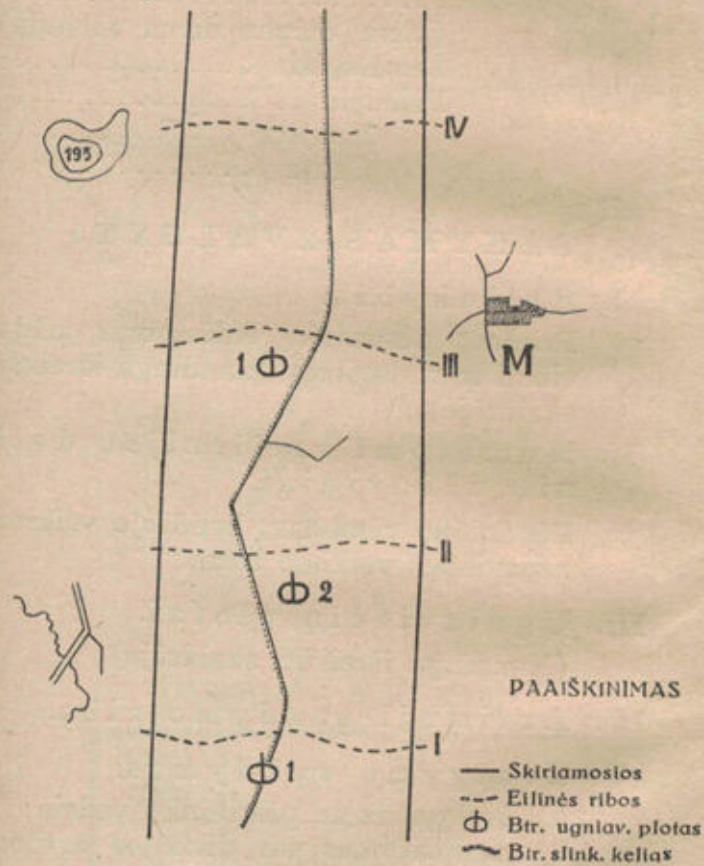
Priedas 21.

6. AP/II ŠUOLIUOJANČIOS APSAUGOS LENTELE

Eilinės ribos	Saugoja:		Žygiuoja:		
	Btr. Nr.	Ugniaviečių plotai	Eilinės selyktos	Btr. Nr.	
I—II	4	Miško L. vakarinė pamiškė	Kaimas B. aukšt. 98, kryžkelė D.	5 6	
II—III	5	Kalnagubrio 99, pietiniai šlaitai	Kalnagubris 99, Aukštuma 100.	4 6	
III—IV	4	Kaimas C.	Kaimas D. aukšt. 101	5 6	
				Žygio kelias	Vieta žygio voroje
				Vieskelis iš A į B Vieskelis iš A į B	Užpakalyje 6. PP/III bat. Užpakalyje 5 btr.
				Lauko kelias iš B į C Lauko kelias iš B į C	Užpakalyje 6. PP/III bat. Užpakalyje 4 btr.
				Lauko kelias iš C į S Lauko kelias iš C į S	Užpakalyje 6. PP/III bat. Užpakalyje 5 btr.

Priedas 22.

6. AP/II ŠUOLIUOJANČIOS APSAUGOS SKAIDRĖ

Priedas 23.

II DAV
Nr.....

Slaptas (operac.)

.....
(vieta, mėnuo, diena, valanda)
Žemėlapiai:
Priedai:
Išsiūsta
Gauta

ĮSAKYMAS ŽVALGYTI

- I. Aplinkybės.
Priešas; pėstininkų išdėstymas, uždaviniai ir vadovietės (naudinga išreikšti skaidrėje).
- II. Numatomi artilerijos dali-
nių uždaviniai.
Pėstininkų rėmimas; bendrojo veikimo
uždaviniai; veikimo barai.
- III. Ugniaviečių plotai.
(Naudinga išreikšti skaidrėje).
- IV. Artimoji šaudymo riba.
- V. Žvalgymo vykdymas.
a) žvalgymas su pėstininkų vadais;
b) pasimatymas su divizijos artileri-
jos vadu žvalgymo metu: vieta ir
laikas;
c) ugniaviečių ir sekyklų žvalgymas.

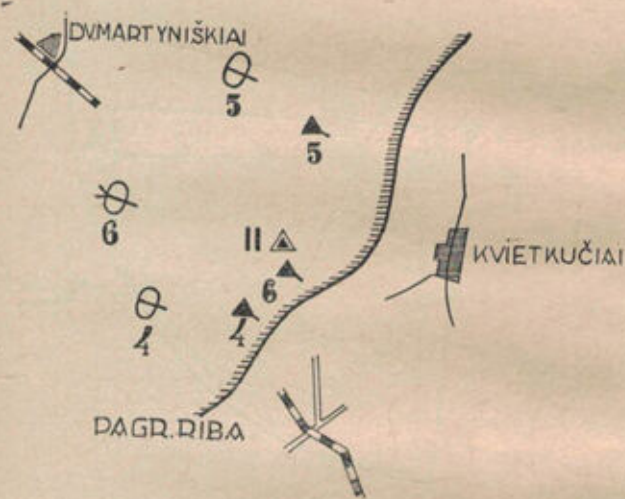
Plk. N.
2. AP vadas

Priedas 24.

GRUPĖS IŠDĖSTYMO SKAIDRĖ

4. AP/II grupės išdėstymas

Žemėlapis: 1:100000
Lapas: 1506 Žeimiai—Jonava.

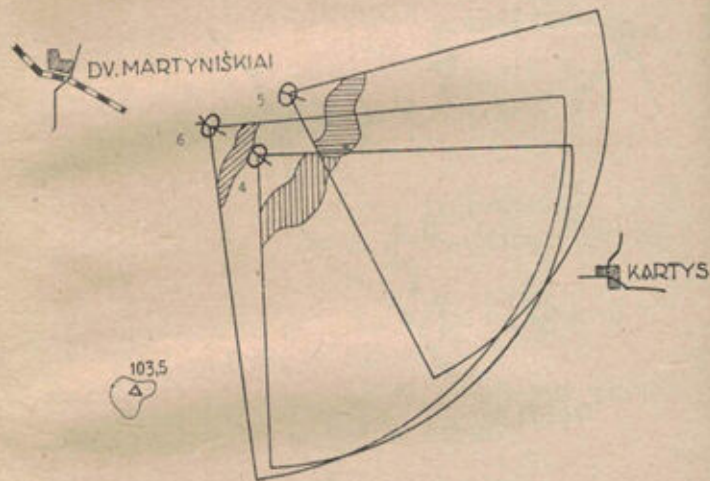
Ugniaviečių koordinatės

Bate- rijos	X	Y
4	251514	611002
5	251531	611036
6	251508	611021

Priedas 25. GRUPĖS ŠAUDOMUMO SKAIDRĖ

4. AP/II grupės šaudomumas

Žemėlapis: 1:100000
Lapas: 1506 Žeimiai—Jonava

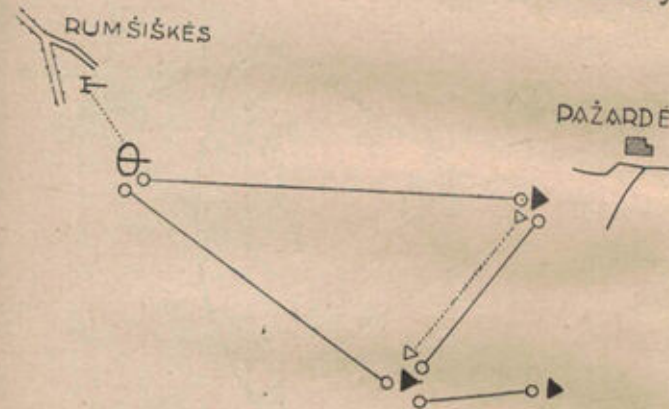
PAAIŠKINIMAS

- 5 btr. nešaud. plot
- 4 btr. " "
- 6 btr. " "

Priedas 26. BATERIJOS POZICIJOS RYŠIŲ SKAIDRĖ

7. btr. ryšiai

Žemėlapis: 1:100000
Lapas: 1606 Pažaislis—Kaišiadorys.

PAAIŠKINIMAS

- — telefono aparatas
- — VVS aparatas
- — telefono linija
- — vaizdinė linija

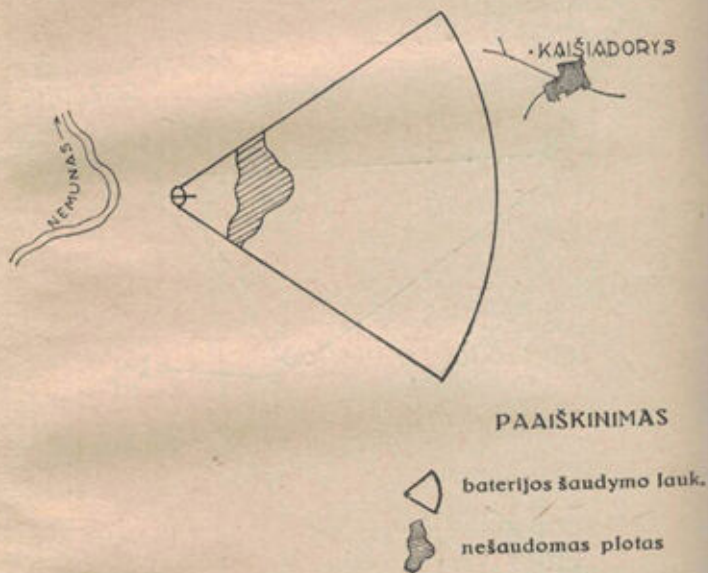

Priedas 27. BATERIJOS ŠAUDOMUMO SKAIDRĖ

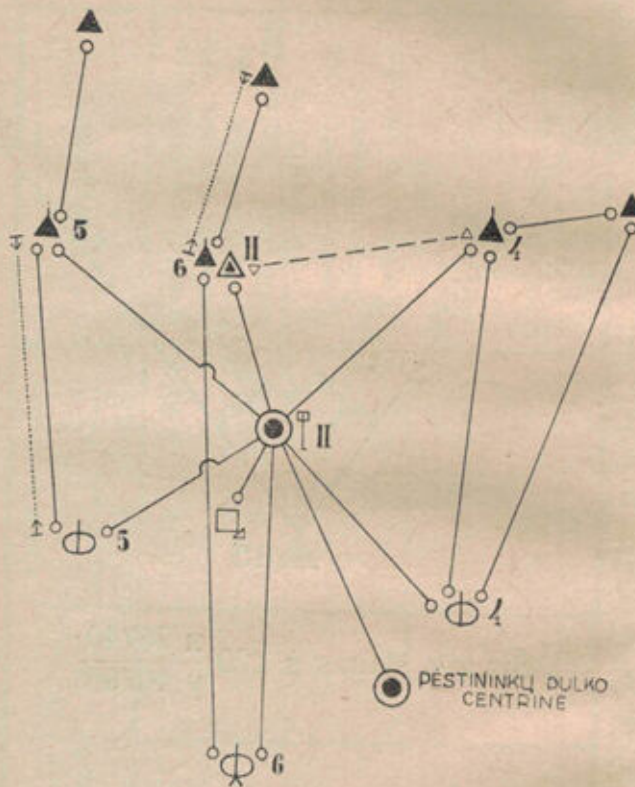
8. btr. šaudomumas

Žemėlapis: 1:100000

Lapas: 1606 Pažaislis—Kaišiadorys.

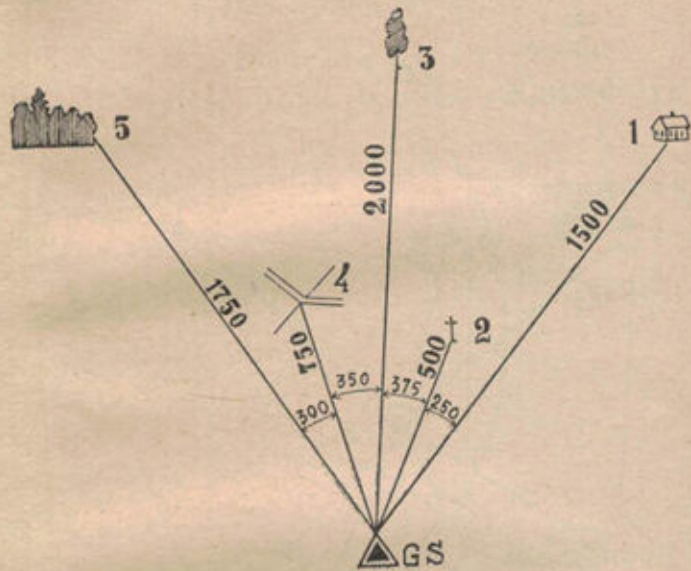

Priedas 28. GRUPĖS RYŠIŲ SKEMA (pilna)

P a s t a b a: Visos linijos ir aparatai braižomi raudona spalva, išskyrus pėst. pulko centrinę, kuri žymima juoda spalva.

Priedas 29.
GRUPĒS VADO ŽYMINIŲ LAPAS

Šiaurės šlaitas a $120 \frac{x}{y}$ $\frac{26740}{40795}$

Priedas 30.

4.AP/2 baterijos

SEKIMO DIENORAŠTIS

Metai	Mėnuo ir diena	Valanda ir minutė	Žyminio Nr.	Padėtis žyminio atžvilgiu		Kas pastebėta	Sekejo pavardė
				Kryptyje tūkstant.	Tolyje metrais		
1936	VII. 20	9 ⁴⁵	1	—120	+400	I aukštumą 99 atvyko 3 žmonės tiesdami telefono liniją.	Ltn. AUGAS
		9 ⁵⁵	3	+ 50	—200	Kulkosvaidis Vnk. Nerštupė patvoryje. Prie kulkosvaidžio perbėgo du žmonės. Kulkosvaidis palciodo ugnį.	
		10 ⁰⁰					
		10 ⁰³					
	VII. 21	5 ⁰⁰	1	—120	+400	Aukštumojo 99 naujai sukastos žemės.	• Pusk • ŽEIMYS
		5 ²⁰	2	+ 60	?	Šaudant prieš bateriją iš Dvytikų rajono pastebėtas dulkių debesys.	

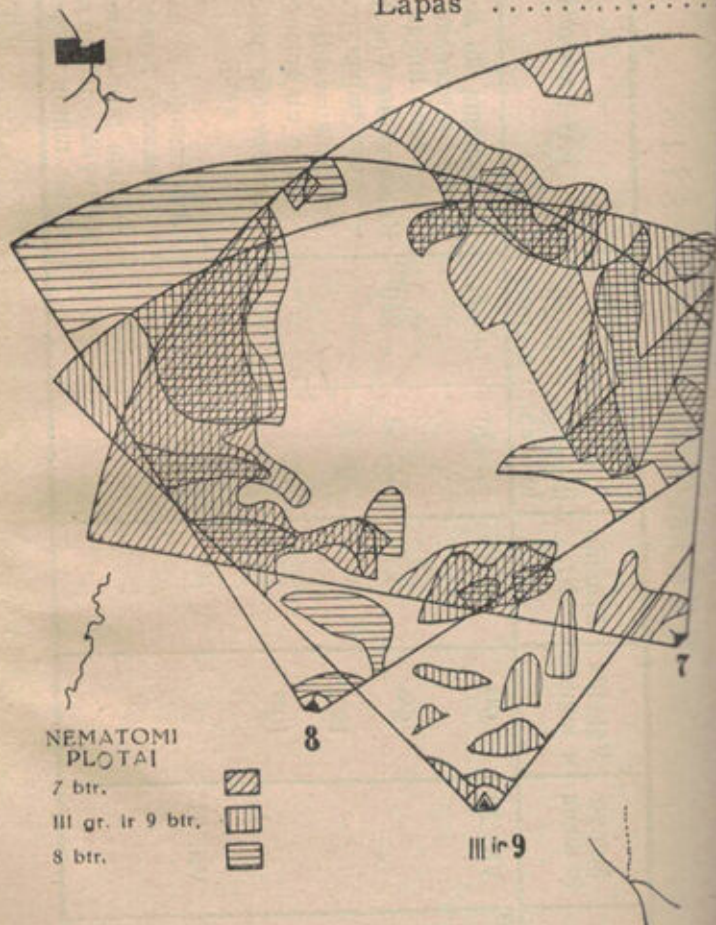
Priedas 31.

4. AP/III GRUPĖS NEMATOMŲ PLOTŲ
SKAIDRĖ

Nematomų plotų brėžinys

Žemėlapis 1:25000

Lapas

Pastaba. Naudinga kiekvienos sekycios
nematomą plotą užbraižyti skir-
tinga spalva.

Priedas 32

ŠAUDMENŲ APSKAIČIAVIMAS PUO-
LIMUI

Puolime dalyvauja: divizijos AP + viena
grupė 155 mm + viena grupė 105 mm (sunk.
patr.).

Ugnies uždaviniai iki I div. tikslo:

- puolimo parengimas — 2 val., per kurias
reikia nuslopinti 6 priešo baterijas (da-
lyvauja abi sunkiosios ir 1 lengvoji gru-
pė), padaryti 6 spragas vielų kliūtyse ir
30 min. slopinti priešo pėstininkus (da-
lyvauja visa artilerija);
- puolimo rėmimas: 7 ugnies sutelkimai
(po vieną grupę);
- puolimo saugojimas: 4 ugnies sutelkimai
(vykdo 155 mm grupė), kova su artile-
rija (trukdomoji ugnis, dalyvauja 105
mm grupė).

(32. priedo tęsinys)

Uždaviniai	Artilerijos kiekis	Svied. skaič.	Skaičiavimo pagrindas
<p>Puolimo parengimas</p> <p>a) Kova su artilerija</p>	<p>dalyvauja:</p> <p>75 mm 8 patr. 105 mm 8 haub. 105 mm 12 patr. 155 mm 12 haub.</p>	<p>214 80 240 120</p>	<p>Skaitant vienos baterijos plotą vidutiniškai 2 ha (priklausys nuo ugnies nukreipimo būdo) ir skiriant kiekvienai grupei po dvi priešo baterijas, reikės kiekvienai grupei pavesti slopinti apie 4 ha (2 btr.), tuo būdu, sviedinių reiks išleisti 75 mm $(80 \times 4) = 320$, pakeistus trečdali 105 mm sviediniais, turime $\left(\frac{107 \cdot 6}{8}\right) = 80$ sv., o 75 mm sviedinių liks 214. 105 mm: $(60 \times 4) = 240$ sv., 155 mm: $(30 \times 4) = 120$ sv.</p>
<p>b) Spragų darymas</p>	<p>dalyvauja:</p> <p>75 mm 16 patr. 105 mm 8 haub.</p>	<p>1600 600</p>	<p>4 spragos bus daromos 75 mm patr. ir 2–105 mm haub., tuo būdu, imdami spragai vidutiniškai 400 sv. 75 mm ir 300 sv. 105 mm, turėsime $= (400 \times 4) + (300 \times 2)$.</p>

(32. priedo tęsinys)

Uždaviniai	Artilerijos kiekis	Svied. skaič.	Skaičiavimo pagrindas
<p>c) pėstininkų slopinimas (30 min.)</p>	<p>dalyvauja:</p> <p>75 mm 24 patr. 105 mm 12 haub. 105 mm 12 patr. 155 mm 12 haub.</p>	<p>960 240 240 180</p>	<p>Paėmę, kad kiekvienas pabūklas šaudys po 20 min., o 10 min. sunaudos ugnies perkėlimams, turime: 75 mm patr. išleis 2×20 min. = 40 sv., 105 mm haub. ir 105 mm patr. po 20 ir 155 mm haub. po 15 sviedinių turėsime, padauginę iš pabūklų skaičiaus, bendrą sumą.</p>
<p>Puolimo rėmimas: 7 ugnies sutelkimai po vieną grupę</p>	<p>dalyvauja:</p> <p>75 mm 24 patr. 105 mm 12 haub.</p>	<p>672 224</p>	<p>Sakysime, kad kiekvienas ugnies sutelkimas 3 min. tarpe slopina 4 ha plotą, tuo būdu, vienam sutelkimui 75 mm pabūklams reikia $(12 \times 4 \times 3) = 144$, pakeitę jų trečdali (48) $\left(\frac{48 \cdot 8}{12}\right) = 32$ 105 mm sviediniais (12) = 32 turėsime 75 mm — 96 svied. ir 105 mm — 32 svied. Septyniems ugnies sutelkims reikės: 75 mm $96 \times 7 = 672$ 105 mm $32 \times 7 = 224$</p>

(32. priedo tęsinys)

Uždaviniai	Artilerijos kiekis	Svied. skaič.	Skaičiavimo pagrindas
<p>Puolimo saugojimas: 4 ugnies sutelkimai 155 mm grupei ir 5 nuslopintų baterijų trukdymas per vieną valandą.</p>	<p>dalyvauja: 155 mm 12 haub. 105 mm 12 patr.</p>	<p>288 600</p>	<p>Vienas ugnies sutelkimas slopins 3 min. tarpe 6 ha su $(4 \times 6 \times 3) = 72$ sviediniais, o 4 ugnies sutelkimams reikės $(72 \times 4) = 288$ sviedin. Skaitant, kad vienos nuslopintos baterijos trukdymas bus vykdomas vieną valandą lėtu greičiu, išeis $(1 \times 2 \times 60) = 120$ sviedinių 105 mm, o 5 baterijoms trukdyti reikės $(120 \times 5) = 600$ sviedin.</p>
<p>Nenumatytiems taikiniams šaudyti naikinamąją ugnimi (skaitant iš kiekvienos lengvosios grupės po 1 bater. ir kiekvienai baterijai po 2 taikinius).</p>	<p>dalyvauja: 75 mm 12 patr.</p>	<p>180</p>	<p>Skaitant naikinamąją ugnimi vienam taikiniui vidutiniai 30 sviedinių, išeis $(30 \times 6) = 180$ sviedinių</p>
<p>Iš viso</p>	<p>dalyvauja: 75 mm 24 patr. 105 mm 12 haub. 105 mm 12 patr. 155 mm 12 haub.</p>	<p>3626 1144 1080 588</p>	

Tokiu būdu, kiekvienai pabūklų sistemai, puolant, iki I tikslo reikės vidutiniškai po 3 ŠV.

Pastaba: 105 mm patrankoms ugnies tankumo normos ir šaudmenų vieneto dydis imtas toks pat kaip 105 mm haubicoms.

SVARBESNIOSIOS SĄVOKOS

Čia duodamas dažniau vartojamų artilerinių ir kitų karinių sąvokų apibūdinimas turi tikslą palengvinti statuto skaitymą ir vienodą sąvokų supratimą.

A

Artilerijos parengimas — artilerijos ugnies ruožtas puolant, kada šaudomi priešo ginamieji įrengimai, ugniavietės, kliūtys ir t. t., turint tikslą juos nuslopinti arba suardyti (žr. 458 — 466 str.).

Artilerijos pozicija — plotas, kuriame yra artilerijos sekyklos, ugniavietės ir traukovietės.

Artilerijos rinktinė — laikinas artilerijos vienetas, ne mažesnis kaip dvi baterijos, sudarytas kiek glaudžiau susijusiems (TP arba BV) kautynių uždaviniams vykdyti.

Artilerija laukiamajoje parengtyje — baterijos su pabūklais netoli išrinktų ugniaviečių bei sekyklų laukia įsakymo jas užimti.

Artilerija sekamojoje parengtyje — artilerija užėmusi pozicijas, tačiau iki tam tikro laiko vadovybės įsakymu nešauda.

Artilerija veikiamojoje parengtyje — artilerija užėmusi pozicijas ir jai nedraudžiama šaudyti.

Atrėmimas — artilerijos ugnies ruožtas ginantis, kada šaudomi priešo pėstininkai, puolantieji iš išeities ribos (žr. 546 ir 547 str.).

Atvira ugniavietė — tokia ugniavietė, iš kurios pradėjus šaudyti, žemės priešas gali matyti šaudančius pabūklus.

B

Baterijos sauga — pėstininkų (kavalerijos) dalinys (dažniausiai kautynių skyrius), skiriamas saugoti bateriją judesyje ir ugniavietėje, veikiant atviruose sparnuose arba skystai užimtuose baruose.

Bendrojo veikimo artilerija (BV) — artilerijos daliniai, kurių pagrindinis uždavinys — kovoti su artilerija, vykdyti saugojimo uždavinius ir sustiprinti TP ugnį.

Brigados artilerija (BA) — artilerija, kuri įeina į nuolatinę pėstininkų (kavalerijos) brigados sudėtį.

C

Centralizuotas valdymas — toks valdymas, kur artilerijos vienetas gauna uždavinius betarpiškai iš savo artilerijos vado.

D

Dalinys — mažesnis artilerijos vienetas, įeinąs į dalies sudėtį (artilijos grupė, baterija, pabūklų skyrius, pabūklas).

Dalis — ūkio ir administracijos atžvilgiu savarankiškas artilerijos vienetas (artilijos pulkas, atskira artilerijos grupė).

Dengta ugniavietė — tokia ugniavietė, kuri nematoma prieš žemės sekėjams.

Divizijos artilerija (DA) — artilerija, kuri įeina į nuolatinę divizijos sudėtį.

H

Haubica — artilerijos pabūklas, galįs šaudyti rieta trajektorija.

G

Greitšovumas — galimas didžiausias šūvių skaičius iš vieno pabūklo per vieną minutę.

J

Junginys — įvairių ginklų rūšių organizacinis kariuomenės vienetas, sugebąs savarankiškai kautis ir gyventi (divizija, pėstininkų brigada, kavalerijos brigada).

Junginio artilerija — artilerija, kuri įeina į nuolatinę junginio sudėtį.

K

Kariuomenės artilerija (KA) — artilerijos dalys, priklausančios betarpiškai artilerijos inspektorius (viršininko).

Kilnojimas skaidiniais — toks kilnojimas, kur keičiant poziciją vienam artilerijos daliniui, kitas artilerijos dalinys yra pasirengęs vykdyti ugnį arba ją vykdo.

Klajojantis pabūklas — pabūklas, išskirtas iš baterijos ir laikinai pastatytas atskiroje ugniavietėje specialiam uždaviniui vykdyti. Klajojančių pabūklų tikslas — klaidinti priešą dėl mūsų artilerijos skaičiaus ir išdėstymo (žr. 528—530 str.).

L

Laukiamoji parengtis — žr. Artilerija laukiamojoje parengtyje.

Lengvoji artilerija — artilerijos daliniai, apginkluoti 75, 76 ir 84 mm patrankomis arba 105 ir 127 mm haubicomis.

Lydimoji artilerija (LA) — maži artilerijos daliniai arba atskiri pabūklai, laikinai paskirti pėstininkų vadų valdžion; jie slenka neatsilikdami nuo pėstininkų ir kauna artimus taikinius.

M

Mišrusis valdymas — toks valdymas, kur dalis junginio artilerijos valdoma centralizuotai, dalis — necentralizuotai.

N

Necentralizuotas (decentralizuotas) valdymas — toks valdymas, kur artilerijos dalinys laikinai skiriamas pėstininkų vieneto vado valdžion ir iš jo gauna ugnies uždavinius.

Nuolatinė parama (nuolatinis rėmimas) — toks artilerijos rėmimas, kur tam tikras artilerijos kiekis yra nuolat pasirengęs remti pėstininkus ir turi telefoninį ryšį tarp sekyklos ir ugniavietės.

P

Pabūklų skyrius — 2 pabūklai; baterijai veikiant suskaldytai, pabūklų skyrius yra baterijos ugnies ir vadovavimo būriai, padalyti maždaug pusiau ir gali savarankiškai vykdyti ugnies uždavinius; tokiais atvejais baterijos vienam pabūklų skyriui vadovauja baterijos vadas, kitam — vyresnysis karininkas.

Pagrindinis baras — artilerijos dalinio veikimo baras, kuriame pirmiausia turi būti vykdomi tam daliniui duodami uždaviniai.

Pasirengti veikti (remti) — užimti poziciją, parengti pradžios šaudymo duomenis ir, jei reikia, sudaryti ryšius su pėstininkais.

Patranka — artilerijos pabūklas, šaudęs lėkšta trajektorija.

Priešranga — artilerijos ugnies ruožtas ginantis, kuriuo šaudomas besirengiās pul-ti priešas (užėmęs ar užimęs išeities ribą, besitelkiās ir t. t. — žr. 542 — 545 str.).

Priskirtoji artilerija (PA) — artilerijos daliniai, laikinai priskirti kito junginio arba pėstininkų (kavalerijos) vieneto vado valdžion.

Puolimo rėmimas — artilerijos ugnies ruožtas puolant, kada šaudomas priešas, betarpiškai trukdąs pėstininkams (kavalerijai) slinkti pirmyn (žr. 467 — 470 str.).

Puolimo saugojimas — artilerijos ugnies ruožtas puolant, kada šaudomas priešas, išsidėstęs pozicijos gilumoje ir galįs sutrukdyti puolimą (žr. 471 str.).

R

Raitoji artilerija — artilerijos daliniai, apginkluoti lengvosiomis patrankomis; šių dalinių visa tarnyba raita.

Ruožtas — aplinkybėmis, plotu ir laiku ribotas veiksmų laikotarpis (artėjimas, puolimas, ataka ir t. t.).

S

Saugumo ruožas — mažiausias atstumas tarp savų dalinių ir šaudomojo taikinio, laiduojantis nepavojų nuo savos artilerijos ugnies.

Sekamoji parengtis — žr. Artilerija sekamojoje parengtyje.

Sekykla — vieta, iš kurios artilerijos vadai ar sekėjai seka kautynių lauką ir savo šaudymą.

Skaidiniai — gilumon arba platumon išdėstyti artilerijos daliniai, turį vieną bendrą taktinę paskirtį.

Strateginis paslankumas — sugebėjimas kilnotis palyginti per trumpą

laiką dideliais atstumais; kilnojamosi dažniausiai gerais keliais arba geležinkeliais.

Sunkioji artilerija — artilerijos daliniai, apginkluoti 105 mm patrankomis ir 155 mm haubicomis.

Sviedinio galingumas — kaunamoji ir ardomoji sviedinio jėga, kuri priklauso nuo sviedinio kalibro, jo sprogtamosios medžiagos svorio ir rūšies.

Š

Šalutinis baras — artilerijos dalinio veikimo baras, kuriame gautus ugnies uždavinius jis vykdo antra eile (žr. pagrind. baras). Šalutinis baras apima visą kaimyninio pėstininkų dalinio barą arba jo dalį.

Šuolis — viso artilerijos vieneto perėjimas iš vienos ribos (pozicijos) į kitą. Kiekvieno didesnio vieneto (grupės, baterijos) šuolis gali susidėti iš mažesnių vienetų (baterijų, pabūklų skyrių) šuolių.

Šuoliuojanti apsauga — iš ribos į ribą skaidiniais (šuoliais) kilnojantieji artilerijos daliniai, kurių uždavinys — paeiliui tose ribose būti pasirengusiems saugoti nuo žemės priešo puolimų besiskleidžiantį ar beartėjantį pėstininkų (kavalerijos) vienetą. Vykdantieji šuoliuojančią apsaugą artilerijos daliniai telefoninį ryšį tarp ugniaviečių ir sekyklų užmezga tik pėstininkams susidūrus su priešu.

T

Taktinis paslankumas — sugebėjimas kilnotis, taktinių uždavinių ribose, bet kuriais keliais ir be kelių.

Taktinis vienetas — artilerijos dalinys, įpareigotas vykdyti taktinius uždavinius; paprastai toks dalinys gali iš karto vykdyti keletą ugnies uždavinių; toks dalinys dažniausiai yra artilerijos grupė.

Tiesioginės paramos artilerija (TP) — artilerijos daliniai, kurių pagrindinis uždavinys remti pėstininkus, šaudant betarpiškai jiems trukdančius ir kenkiančius taikinius.

Tolimasis šaudymas — artilerijos ugnis ginantis, turint tikslą užklupti priešą žygio vorose ir trukdyti jo artėjimą (žr. 539—541 str.).

Tolnašumas — didžiausias orizontalus šaudymo atstumas tarp pabūklo ir sviedinio kritimo taško.

Traukovietė — vieta kurioje sustatyti pabūklų ir dėžių pirmgaliai.

U

Ugnies smūgis — vienos baterijos ugnis, vykdoma trumpą laiką didžiausiu leistinu greičiovumu.

Ugnies sutelkimas — ne mažesnė kaip dviejų baterijų artilerijos ugnis į tą patį taikinį tuo pačiu laiku.

Ugnies vienetas — artilerijos dalinys, vykdamas techninius ugnies uždavinius; toks dalinys dažniausiai yra baterija.

Užimti poziciją — pabūklus sustatyti ugniavietėje, sekėjus sutalpinti sekykloje ir užmegsti telefoninį (radijo telefono) ryšį tarp sekyklos ir ugniavietės.

Užimti ugniavietę — sustatyti pabūklus ugniavietėje, o pirmgalius ir sviedinių dėžes (vežimus) sutalpinti traukovietėje.

V

Veikiamoji parengtis — žr. Artilerija veikiamojoje parengtyje.

Ž

Žyminys (orientierius) — ryškus, matomas iš sekyklos ir lengvai surandamas žemėlapyje vietinis daiktas į kurį artilerija parengia šaudymo duomenis ir juos patikrina iššaudydama. Žyminių gali būti keletas; jie pagreitina ugnies perkėlimą į netikėtai pasirodančius taikinius; o taip pat palengvina taikinių nurodymą.

TURINYS

Įsakymas	Pusl. 3
----------------	------------

BENDROSIOS ŽINIOS

Artilerijos naudojimo pagrindai	
Artilerijos vaidmuo	5
Bendradarbiavimas su pėstininkais	5
Sutelktas artilerijos naudojimas	6
Artilerijos savumai	
Ugnies savumai	7
Artilerijos paslankumas	8
Artilerijos judesiai	8
Dalyvavimas kautynėse	9
Šaudymas per savo kariuomenę	10
Vietovės įtaka	11
Nakties įtaka	11
Artilerijos uždaviniai	
Taktiniai uždaviniai	12
Techniniai uždaviniai	13
Uždavinių suskirstymas pagal ginklus	13

ARTILERIJOS ORGANIZACIJA

Techninis suskirstymas	15
Lengvoji artilerija	15
Sunkioji artilerija	16
Organizacinis suskirstymas	16
Junginių artilerija (JA)	17
Kariuomenės artilerija (KA)	17
Artilerijos dalys ir daliniai	18
Taktinis suskirstymas	
Artilerijos rinktinės	19
Priskirtoji artilerija (PA)	22
Lydimoji artilerija (LA)	22

ARTILERIJOS VALDYMAS

Valdymo būdai	
Centralizuotas valdymas	25
Necentralizuotas valdymas	26
Mišrusis valdymas	26
Vadai ir jų pareigos	
Bendrybės	27
Junginio artilerijos vadas	31
Artilerijos rinktinės vadas	32
Artilerijos grupės vadas	33
Baterijos vadas	34
Įsakymai ir nurodymai	
Bendrybės	35
Junginio vado įsakymai	36
Pėstininkų vieneto vado įsakymai	37
Artilerijos vadų įsakymai	38

ARTILERIJOS SKLEIDIMASIS

Pozicijos	
Artilerijos pozicijos elementai	40
Artilerijos parengtis pozicijose	41
Ugniavietės	41
Sekyklos	43
Pozicijų užėmimas	44
Pozicijų įrengimas	44
Pozicijų keitimas	45
Veikimo barai	46
Pagrindinis baras	46
Šalutinis baras	47
Žvalgymas	
Žvalgymo tikslas, uždaviniai ir būdai	48
Kelių žvalgymas ir žymėjimas	48
Sekyklų rinkimas	49
Ugniaviečių pasirinkimas	50
Traukoviečių rinkimas	51
Taikinių žvalgymas ir šaudymo duomenų rengimas	51
Aukštesniųjų artilerijos vadų žvalgymas	52
Vadų ir dalinių žvalgybos	53
Žvalgybų veikimas	54

Grupės žvalgybos paskirtis	55
Grupės vado žvalgybos paskirtis	55
Baterijos žvalgybos paskirtis	56
Baterijos vado žvalgybos paskirtis	56
Grupės vado veikla žvalgant	57
Grupės karininko žvalgo veikla	58
Baterijos vado veikla žvalgant	58
Vyresniojo karininko veikla	60
Ryšiai	
Bendrybės	61
Ryšių užmezgimas	61
Artilerijos ryšių priemonės	62
Ryšių organizacija	66
Vidiniai ryšiai	67
Ryšiai su pėstininkais	69
Ryšiai su aviacija	74
Sekimas	76
Sekimas nuo žemės	
Bendrybės	77
Baterijos sekyklos	77
Grupės (rinktinės) vado sekyklos	78
Sekimo santvarka	78
Sekimo vykdymas	80
Sekimas iš oro	
Bendrybės	83
Sekimo santvarka	84
Sekimo uždaviniai ir jų vykdymas	85
Taikinių žvalgymas	86
Taikinių fotografavimas	86
Taikinių išaudymas	87
Šaudymo tikrinimas	88
Kaunamojo šaudymo sekimas	88
Artilerijos žinių tarnyba (AŽT)	
AŽT uždaviniai	89
Žinių šaltiniai	89
Žinių rinkimas	90

ARTILERIJOS UGNIS

Bendrybės	
Ko reikalaujama iš artilerijos ugnies	93

Sviedinių išlaidos	95
Ugnies vykdymas	96
Ugnies paleidimas	97
Ugnies paleidimas paskirtu laiku	97
Ugnies paleidimas tiesioginiam viršininkui įsakius	98
Ugnies paleidimas artilerijos vadų ini- ciatyva	98
Ugnies paleidimas pėstininkų reikalavimu	99
Ugnies paleidimas oro žvalgui reikalaujant	101
Ugnies rūšys	101
Naikinamoji ugnis	102
Slopinamoji ugnis	103
Ardomoji ugnis	104
Užtvieriamoji ugnis	107
Trukdomoji ugnis	108
Draudžiamoji ugnis	109
Kova su artilerija	110
Bendrybės	110
Baterijų ugniaviečių nustatymas	112
Kovos su artilerija vykdymas	113
Kova su šarvuočiais	115

PUOLAMIEJI VEIKSMAI

Susitinkamosios kautynės

1. Bendrybės	119
Kautynių pobūdis	119
Artilerijai statomi reikalavimai	119
Artilerijos vadų rengiamoji veikla	120
Artilerijos suskirstymas žygiui ir valdymas	121
Žygio santvarka ir vykdymas	122
2. Priešakinės saugos artilerija (PSA)	124
Bendri uždaviniai ir reikalavimai	124
PSA skleidimasis	125
PSA žvalgymas	126
Sekyklos ir ugniavietės	127
Ryšiai	128
Priešakinės saugos rėmimas	128

3. Pagrindinių jėgų artilerija (PJA)	129
PJA uždaviniai	129
PJA skleidimasis	130
Artilerijos žvalgymas	131
Artilerijos išdėstymas	132
Toli šaudančiųjų baterijų veikimas	132
Ryšiai	133
Ugnis	134
Pozicijų keitimas	134
Šaudmenų tiekimas	135

Puolimas paslankiajame kare

Bendrybės	135
1. Artėjimas	136
Rėmimo būdai	136
a) Kartinis rėmimas	136
b) Nuolatinis rėmimas	137
c) Šuoliuojančioji apsauga	142
2. Sąlyčio sudarymas ir tikrinimas	147
Veikimo apibūdinimas	147
Žvalgymas	148
Ugnis	148
3. Puolimas	149
Suskirstymas ir valdymas	149
Žvalgymas ir pasirengimas	150
Įsakymai	152
Artilerijos skleidimasis	153
Ryšiai	154
Ugnis	155
Tankų rėmimas	161
Artilerijos kilnojimas	163
Šaudmenų tiekimas	163
Artilerijos veikla puolimui nepavykus	164
Puolimas plačiame bare	164
Puolimas poziciniame kare	165
Suskirstymas ir valdymas	165
Rengiamieji veiksmai	166
Artilerijos skleidimasis	168
Ryšiai	170
Ugnis	170

Artilerijos kilnojimas	171
Šaudmenų tiekimas	172
Persekiojimas	
Bendrybės	173
Suskirstymas ir valdymas	173
Veiksmų pobūdis	174
Ryšiai	175
Ugnis	176
Pozicijų keitimas	176
Šaudmenų tiekimas	177

GINAMIEJI VEIKSMAI

Normalių barų gynimas	
Artilerijos vaidmuo ginantis	178
Artilerijos valdymas	178
Artilerijos suskirstymas	179
Žvalgymas	181
Artilerijos išdėstymas	184
Klajojantieji pabūklai (KLP)	185
Prieštankiniai pabūklai (PTP)	187
Ugniavietės	187
Sekyklos	188
Šaudymo duomenų rengimas	189
Ugnis	190
Tolimasis šaudymas	190
Priešrangė	191
Atrėmimas	193
Kova su šarvuočiais	194
Kova su artilerija	195
Priešpuolimų rėmimas	195
Ryšiai	196
Pozicijų keitimas	198
Šaudmenų tiekimas	198

Plačių barų gynimas	
Artilerijos valdymas	199
Suskirstymas	200
Žvalgymas	201
Artilerijos išdėstymas	202
Ryšiai	203
Ugnis	204
Šaudmenų tiekimas	204

Atsipalaidavimas ir atsitraukimas	
Atsipalaidavimas	205
Atsitraukimas	207
Stabdomosios kautynės	
Bendrybės	210
Artilerijos valdymas ir suskirstymas	210
Žvalgymas	211
Išdėstymas	212
Ryšiai	213
Ugnis	214
Kilnojimas	215
Šaudmenų tiekimas	215

ARTILERIJOS VEIKIMAS YPATINGOSE SĄLYGOSE

Veikimas su kavalerija	
Bendrybės	216
Raitosios artilerijos žvalgymas	217
Puolamieji veiksmai	218
Ginamieji veiksmai	219
Veikimas šonuose	220
Raitosios atakos rėmimas	221
Šaudmenų tiekimas	221
Veikimas ypatingose vietovės sąlygose	
Kautynės miškuotoje vietovėje	222
Kautynės gyvenamosiose vietose	224
Upės forsavimas (perėjimas)	226
Upės gynimas	227
Veikimas ypatingose laiko sąlygose	
Veikimas žiemą	228
Veikimas naktį	229

PRIEDAI

1. Sutrumpinimai	232
2. Sutartiniai ženklai	234
3. DAV įsakymas artėti	236
4. DAV įsakymas pulti	239
5. DA ugnies lentelė puolant	242
6. DAV įsakymas pozicijai ginti	244
7. Artilerijos suskirstymas	247

8. DA ugnies lentelė ginantis	248
9. DAV įsakymas stabdyti	250
10. DAV siūlymas puolant	253
11. DAV siūlymas ginantis	255
12. AP įsakymas artėti	257
13. AP grupės kilnojimo lentelė	260
14. AP grupės kilnojimo skaidrė	261
15. AP įsakymas pulti	262
16. TP grupės ugnies lentelė puolant	266
17. AP įsakymas pozicijai ginti	269
18. TP grupės suskirstymas ir barai	273
19. TP grupės ugnies lentelė ginantis	274
20. AP įsakymas stabdyti	277
21. AP šuoliuojančios apsaugos lentelė	280
22. AP šuoliuojančios apsaugos skaidrė	281
23. DAV įsakymas žvalgyti	282
24. Grupės išdėstymo skaidrė	283
25. Grupės šaudomumo skaidrė	284
26. Baterijos pozicijos ryšių skaidrė	285
27. Baterijos šaudomumo skaidrė	286
28. Grupės ryšių skema	287
29. Grupės vado žyminių lapas	288
30. Sekimo dienoraštis	289
31. Nėmatomų plotų brėžinys	290
32. Šaudmenų apskaičiavimas puolimui	291
SVARBESNIOSIOS SAŲVOKOS	297